

MEMÒRIA

El conte com a eina pedagògica per a l'adquisició de competències socials i el tractament de la multiculturalitat.

AUTORA: Mª Antònia Navarro Babiloni.

Curs escolar 2002-2003

ÍNDEX

1.- Introducció	4
1.1. Presentació del tema	4
1.2. Diverses opinions sobre els contes	4
1.2.1. V. Propp	4
1.2.2. B. Bettelheim	11
1.2.3. M.L. Von Franz	12
1.3. Altres tipus de narracions utilitzades: contes moderns, faules i mites	14
1.4. Antecedents del tema	16
1.4.1. Crèdit <i>variable La Galàxia Gutemberg</i>	17
1.4.2. Crèdit comú Àrea de Socials 3r. ESO	18
1.4.3. Tutoria 4t. ESO	22
1.5. Interès del conte per al desenvolupament de les habilitats socials, el creixement moral i les habilitats cognitives.	22
1.5.1. Interès de la proposta en el camp de l'educació en les habilitats socials	24
1.5.2. Interès de la proposta en el tractament de la multiculturalitat	25
1.5.3. El treball amb el conte com a eina multidisciplinària	26
1.6. Objectius que es pretenen assolir	27
2.- Hipòtesi inicial de treball	27
2.1. Arteràpia	27
2.2. PNL	30
2.3. Plantejaments bàsics del concepte d'ésser humà	31
2.4. L'ésser humà com a procés	33
2.5. Necessitat d'establir nous valors i normes en l'adolescència	33
2.6. Necessitat de fomentar desenvolupar i aplicar el pensament creatiu	36
2.7. Necessitat de valorar les diverses intel·ligències que tots poseïm	38
3.- Marc teòric sobre alguns models i tendències actuals en l'educació en Valors	38
3.1. Models basats en el desenvolupament del raonament moral	38
3.1.1. Les habilitats cognitives o pensaments necessaris per a la resolució de conflictes	39
3.1.2. El creixement moral	40
3.1.3. Les Habilitats socials	41
4.- Justificació de l'elecció del conte com a eina pedagògica	43
4.1. El conte com a element d'integració social	
4.2. Marc teòric sobre el conte com a integrador de la personalitat i les seves aplicacions	44

4.2.1. C.Jung	50
4.2.2. R.Bly	52
4.2.3. M.Louise V. Franz	52
4.2.4. B.Bettelheim	53
4.2.5. J. Bucay	55
4.2.6. V.Propp	56
5.-Treball dut a terme	58
5.1.-Disseny del pla de treball	58
5.2.-Metodologia emprada	60
5.3.-Descripció dels recursos utilitzats	61
6.-Resultats obtinguts	61
6.1. Recull d'activitats amb el conte com a eina pedagògica per a l'educació en Valors, habilitats socials i multiculturalitat	61
6.1.1. Contes d'Àfrica	61
6.1.2. Contes per al desenvolupament de les habilitats socials	61
6.1.3. Contes per a l'autoestima	61
6.1.4. Contes per a superar problemes infantils	61
6.2. Disseny i valoració del crèdit variable per a 1r.cicle d'ESO <i>Un món ple d'històries I</i>	61
6.3. Disseny i valoració del crèdit variable per a 2ºn cicle d'ESO <i>Un món ple d'històries II</i>	61
6.4. Disseny, impartició i valoració del curs per a professors El conte com a eina pedagògica per a l'adquisició de competències socials i el tractament de la multiculturalitat	61
6.5. Creació d'un CD, <i>Duniasad</i> , com a material de suport per als crèdits elaborats	61
6.6. Elaboració d'una web amb informació sobre el conte com a eina pedagògica i exercicis per aplicar a l'àula	61
7.-. Estudis i/o cursos realitzats	61
7.1. Curs de tècniques teatrals	61
7.2. Curs sobre com explicar contes	62
8.- Aplicacions del treball.	
9.- Relació dels materials continguts en els annexos	63
9.1. Annex 1 Recull d'activitats amb el conte com a eina pedagògica	66
9.2. Annex 2 Crèdit variable per a 1r.cicle d'ESO <i>Un món ple d'històries I</i> , CD <i>Duniasad</i> .	82
9.3. Annex 3 Crèdit variable per a 2ºn cicle d'ESO <i>Un món ple d'històries II</i> .	130
9.4. Annex 4 Curs per a professors El conte com a eina pedagògica	183
10.-Bibliografia	64

1.Introducció

1.1.Presentació del tema: El conte com a eina pedagògica per al desenvolupament de les habilitats socials i l'adquisició de Valors

Abans de tot voldríem especificar que de contes ni ha molts i si bé en el nostre treball no deixem de banda cap altra tipus de narració que pugui ser utilitzada per a desenvolupar les habilitats socials i l'adquisició de Valors. Nosaltres hem vist en el conte meravellós unes possibilitats que ens el fan especialment interessant per als resultats que volem aconseguir i poder utilitzar-lo com una estratègia educativa més.

Vagi per endavant però que, en segons quines circumstàncies, si hem vist que el conte modern, la faula o el mite servien millor per als nostres propòsits, no hem dubtat ni un moment en fer-ne ús.

És per això que farem un petit resum del que tenen en comú i de diferent aquests tipus de relats.

Què és un conte ?

Què és el conte meravellós?

En l'àmplia bibliografia consultada hem trobat que el concepte de conte meravellós no sempre té el mateix nom, podem trobar-lo com a conte de fades, conte fantàstic, conte de tradició oral o conte folklòric. És important doncs que ens familiaritzem amb aquests sinònims ja que diferents autors anomenaran així els contes popularment coneguts com contes de tradició oral.

Serà doncs important fer-ne una definició el més aclaridora possible.

Què és el conte meravellós, de fades, fantàstic, tradicional, de tradició oral o folklòric?

1.2.Diverses opinions:

1.2.1.V.Propp i l'estructura invariable del conte

La característics de l'**estructura invariable** del conte ha estat el que més ens ha interessat d'aquest autor per al disseny de les nostres activitats pensades per a l'aula. També però ens ha semblat important la possibilitat apuntada per Propp de que el conte provingui de certs **rituals d'iniciació** que es celebraven per passar de la infantesa a l'adolescència, i creences religioses completament oblidades i alterades, però que d'alguna manera romanen en l'inconscient d'un poble i en les seves tradicions.

El punt desencadenant dels estudis de Propp va ser la observació de la similitud dels contes de tot el món i la impossibilitat momentània de respondre al per què s'hi trobaven tants elements comuns.

Per a Propp la gran majoria dels contes de fades es varen crear en un període en que la religió constituïa la part fonamental de la vida; per aquesta raó, tots ells tracten, directa o indirectament de temes religiosos. Els contes de les **Mil i una nits** estan plens de referències a la tradició islàmica. Molts relats occidentals tenen un contingut religiós, però

la gran part d'aquestes històries estan, avui en dia, oblidades, i són pràcticament desconegudes.

Si tots els contes meravellosos són tan uniformes no significa que tots procedeixen de la mateixa font? El problema però no té perquè restringir-se a una zona geogràfica, com alguns admeten. La font única també pot ser psicològica, baix un aspecte històric-social. Recordem també que existeixen altres tipus de contes i no tan sols els meravellosos. La font única és pot trobar a la realitat.

Ara bé, en el conte fantàstic, aquesta realitat només es reflexa en una mida molt petita. Entre la realitat i el conte existeixen certs punts de contacte: la realitat es reflexa indirectament en els contes. Un dels punts de contacte són les creences que es desenvolupen en un cert nivell de l'evolució cultural: és possible que hi hagi un nexa, regit per lleis, entre les formes arcaïques de la cultura i de la religió, per una part, i entre la religió i els contes, per un altre.

Una cultura mor, mor una religió, i el seu contingut es transforma en conte. Els trets de les religions arcaïques que conserven els contes són tan evidents que fins i tot se les pot aïllar prèviament a qualsevol estudi històric. Per exemple un dels principis fonamentals del conte, *el viatge*, constitueix el reflex de determinades representacions sobre els viatges de l'ànima a l'altre món.

Es indubtable que aquestes idees, i algunes altres més, han pogut aparèixer en tot el món amb absoluta independència. Els creuaments culturals i l'extinció de determinades creences han fet la resta. Un cavall volador, una catifa..., compleixen la mateixa **funció simbòlica**.

Si estudiem els atributs dels personatges, per exemple l'agressor pot ser un drac, una bruixa, una princesa dolenta i el donant pot ser una velleta, una fada, un animal, seria com fer un catàleg i això no és el que pretén Propp. És més útil parlar de les lleis de transformació d'aquests atributs.

Tornem a les relacions entre **les religions i els contes**. En primer lloc hi ha una dependència genètica evident en alguns casos i que en altres exigiria investigacions històriques especials. Així el drac, que apareix a les religions i als contes, procedeix indubtablement de les religions. El conte meravellós procedeix de les antigues religions, però la religió contemporània no procedeix dels contes, tampoc els crea, però sí que modifica els seus elements. El drac St. Jordi, és una prova d'aquestes transformacions dels símbols. La religió pagana s'ha perllongat de dues formes: una en el conte, i un altre, en la fe i els costums.

Un estudi molt més ampli el trobareu al llibre *Las raíces históricas del cuento* del mateix autor.

Segons V.Propp, podem anomenar conte fantàstic a tot desenvolupament narratiu que parteix d'una carència, un mal, i passi per funcions intermitges per a concloure amb un casament o altres funcions utilitzades com a desenllaç.

La funció terminal pot ser la recompensa, l'apoderament de l'objecte de la recerca o, en forma general, la reparació del mal, l'auxili i la salvació durant la persecució, etc. A aquest desenvolupament l'anomenarem *seqüència*. Cada nova carència, mal, donarà lloc a una nova seqüència. Així en un conte podem trobar varies seqüències.

Podríem resumir les característiques dels contes en aquests punts:

- Els contes atribueixen amb facilitat les mateixes accions als homes, les coses i els animals.
- Posseeixen una estructura absolutament particular.
- Les seves parts constitutives poden traslladar-se sense cap canvi a un altre conte.
- Aquesta llei de permutabilitat és constant.
- La similitud dels contes de tot el món ens fa pensar en un origen comú.
- Segons Propp l'origen dels contes seria ritual, de tipus iniciàtic..
- L'heroi té una mancança o ha patit un mal.
- El bé venç al mal.
- Serà necessari que l'heroi passi certes proves.
- El final és feliç.
- El seu origen és preliterari i el que és més important la seva transmissió oral als ha anat transformant i adaptant a les necessitats dels temps i a vegades els ha adulterat tant que s'ha canviat el seu significat original, per exemple el seu valor com a iniciació, es a dir ajudar al passatge entre infantesa i maduresa.

Les conclusions més importants de l'autor en referència al nostre treball a l'hora de dissenyar les activitats amb el conte a l'aula són:

- El seu caràcter immutable a través del temps i de l'espai.
- La seva llei de permutabilitat.
- La mancança o sofriment inicial de l'heroi.
- El final feliç després de superar unes proves.

Aquestes característiques ens permetran dissenyar activitats a l'aula on gràcies a la llei de permutabilitat del conte, els alumnes podran *entrar, sortir*, dels contes, fer-ne, sense que s'alteri la seva estructura de viatge iniciàtic vers la consecució de quelcom que l'heroi necessita per al seu creixement personal. No cal dir que el fet de les proves necessàries per arribar a un final feliç han estat també elements fonamentals per escollir aquest tipus de narració.

Els estudis de V. Propp sobre l'estructura del conte

El llibre de Propp *Morfologia del conte* es va publicar el 1928. El seu contingut bàsic és analitzar la seva estructura. Per a Propp però la morfologia no constituïa un fi en sí. El que l'interessava era descobrir l'especificitat del conte meravellós en tant que gènere, per trobar a continuació una explicació històrica de la seva uniformitat, aquestes característiques el porten també a afirmar que és gràcies a la seva particular estructura el que fa que els destinataris del conte el percebin i el reconeixin com a tal. Aquests són precisament els aspectes que a nosaltres també ens interessen més del llibre citat.

La rigorosa descripció sincrònica que hi trobem ens ajuda tan sols com a referent, doncs el nostre treball no pretén formular cap hipòtesi sobre la gènesi i estructura del conte, tan sols aprofitar algunes de les tesis que s'han formulat sobre el conte per tal de utilitzar-lo com a eina pedagògica.

Volem doncs fer constància de la utilització que hem fet dels estudis de Propp.

El més significatiu per al nostre treball és la classificació dels elements constants, elements sempre presents que va descobrir l'autor, i que constitueix l'estructura del conte meravellós i ens permet diferenciar-lo dels demés tipus de contes.

Abans de Propp les referències d'estudi envers els contes eren el motiu o el tema en el seu conjunt. Per a ell en canvi ni temes ni motius, malgrat el seu caràcter repetitiu, explicarien la uniformitat específica del conte meravellós. Temes i motius serien elements canviant, variables del conte. En el seu treball demostra que l'especificitat del conte no recau en el seus motius, sinó en algunes unitats estructurals al voltant de les quals s'agrupen aquests motius. La seva investigació no es basa doncs en el tema, sinó en els elements primordials i unitats mínimes que formen el conte.

Ell seu és un estudi doncs de les partícules mínimes, impossibles de descompondre però amb infinites combinacions que donen lloc a la gran varietat de repertori dels contes.

Es tracta de descobrir el nucli narratiu que continua **invariable** en cada conte concret. És una operació similar a la dels estudiosos del llenguatge que el descomponen en les seves partícules mínimes per passar després a esbrinar com la combinació d'aquestes partícules produeix la riquesa del llenguatge.

Després d'haver analitzat uns cent contes russos, pertanyents a la col·lecció d'Afanassiev, verifica que dins dels contes es troben "magnituds constants i magnituds variables". Les primeres proporcionen l'esquelet del relat, les segones són les que li donen vivacitat, bellesa i fascinació.

Els elements invariables són *les funcions*, les accions que els personatges realitzen i que trobem en tots els contes populars. En canvi, la identitat dels personatges és variable i accessòria. Així, donada la funció, per exemple de *la prohibició*, qui faci aquesta funció podrà ser Blancaneus, la Caputxeta Vermella, La Bella Dorment, etc.

Les funcions que constitueixen l'estructura dels contes són trenta-una: **allunyament, prohibició i transgressió, interrogació i informació, engany i mancança, mediació, principi de l'acció contrària, partença, primera funció del donant i reacció de l'heroi, recepció de l'objecte màgic, desplaçament en l'espai, combat, marca de l'heroi, victòria, reparació de la carència, retorn de l'heroi, persecució i socors, arribada d'incògnit, pretensions falaces, tasca difícil i tasca complerta, reconeixement i descobriment de l'engany, transfiguració, càstig i boda.**

Aquestes funcions no apareixen sempre, però el seu nombre és limitat i l'ordre en el que apareixen també és el mateix.

Propp associa cada una de les trenta-una funcions a un símbol gràfic, i això permet obtenir, per a cada conte, una fórmula similar a les fórmules químiques, i indica clarament la successió de les funcions seleccionades.

Elements fonamentals del conte

a) Les funcions dels personatges.

Les accions dels personatges, o *funcions*, no varien, **son constants**. Com que el que canvia són a vegades els noms, això ens permet estudiar els contes a partir de *les funcions dels personatges*. Les funcions representen els elements fonamentals del conte, els elements que constitueixen l'acció. En l'estudi del conte l'únic important és la qüestió de saber *què* fan els personatges; *qui* fa quelcom i *com* ho fa són qüestions que tan sols es plantegen accessòriament.

És important doncs aclarir bé el que són les funcions dels personatges. La funció és l'acció d'un personatge, definida des del punt de vista de la seva significació en el desenvolupament de la intriga.

Les funcions són les parts constitutives fonamentals del conte, el seu nombre és limitat. La successió de funcions és sempre idèntica. L'absència de determinades funcions no canvia la disposició de les demés i una funció pot ésser repetida per diferents executants.

Aquesta repetició de funcions és quelcom que ja ha estat estudiat pels historiadors de les religions en els mites i les creences, però no pels historiadors del conte. Així com els caràcters i les funcions dels deus es van desplaçant d'uns a altres i passar, finalment, als sants cristians, les funcions d'alguns dels personatges dels contes passen a altres personatges. Les funcions són molt restringides, els personatges són nombrosos. Això explica que el conte màgic, per una part sigui tan divers i per l'altre la seva uniformitat, la seva monotonia.

S'ha de tenir en compte el significat que posseeix una funció donada en el desenvolupament de la intriga.

b) Anàlisi de les funcions.

Els contes acostumen a començar amb l'exposició d'una situació inicial. S'enumeren els membres d'una família i al futur heroi se'l presenta senzillament amb la menció del seu nom o la descripció del seu estat. Aquesta és la situació inicial a la que li succeeixen les següents:

I. Un dels membres de la família s'allunya de la casa (*allunyament*). Poden ser els pares o els fills. La mort també es vista com a allunyament.

II. L'heroi és objecte d'una prohibició (*prohibició, ordre*). També podem trobar el seu contrari, un ordre. *No has de, Has de.....*

III. Transgressió de la prohibició (*transgressió*). En aquest moment entre en escena *el dolent*, una bruixa, madrastra, lladre, etc.

IV. L'agressor intenta obtenir informacions (*interrogatori*)

V. L'agressor obté informació sobre la seva víctima (*informació*)

VI. L'agressor intenta enganyar la seva víctima per a apoderar-se d'ella o dels seus bens (*engany*).

VII. La víctima es deixa enganyar i ajuda al seu enemic (*complicitat*).

Hem de fer referència a que si les prohibicions són sempre transgredides, les propostes enganyoses són sempre acceptades i executades. L'heroi actua mecànicament davant la utilització de mitjans màgics o d'un altre mena, s'adorm, es fereix, facilitant el treball del seu enemic.

VIII. L'agressor infligeix mal a un dels membres de la família o li causa un perjudici (*acció dolenta*). Embruixa algú, el substitueix, el tanca, etc. Aquest punt com el següent sempre apareixen en el conte, són essencials per al seu desenvolupament i per a la coherència de la intriga.

(Aquest següent punt és bàsic per a la utilització del conte com a eina pedagògica. Tots aquests contes parteixen d'una situació de manca o de mal, cosa que dóna lloc a una recerca. El personatge surt a buscar quelcom que li falta.)

VIII-a. A un dels membres de la família li manca alguna cosa. O bé algun dels membres de la família vol posseir quelcom (*carència*).

IX. Es difon la notícia de la malifeta o de la carència (*mediació o moment de transició*). Algú es dirigeix a l'heroi amb una petició o un ordre. Se'l envia o se'l deixa marxar. En aquest cas ens trobem amb el tipus d'heroi cercador, si en canvi es expulsat, si se'l porta lluny de casa, és l'heroi-víctima. En tot cas però la situació implica que l'heroi marxa de casa.

X. L'heroi-buscador accepta o decideix actuar (*principi de l'acció contrària*). Aquesta situació tan sols es dona en els contes on l'heroi marxa a buscar quelcom. En el cas de l'heroi-

víctima, embruixat, traicionat, assassinat, com no hi ha voluntat de lliberar-se falta aquest element.

XI. L'heroi se'n va de casa (*marxa*).

La marxa de l'heroi-buscador és diferent de la de l'heroi-víctima. El primer te com a objectiu una recerca, el segon empenirà un camí on també li esperen un munt d'aventures, però sense haver-se proposat cap recerca. En alguns contes falta el desplaçament de l'heroi en l'espai. tota l'acció es desenvolupa en el mateix lloc. També podem trobar la marxa com a *fugida*.

Un nou personatge acostuma a entrar en acció, *el donant* o *proveïdor*. Per casualitat, al bosc, al camí, etc. L'heroi rep quelcom, generalment màgic, que li permetrà subsanar els seus mals. Però abans haurà de superar certes proves per a aconseguir aquest objecte màgic.

XII. L' heroi es sotmès a una prova, un atac, etc. que el prepara per a la recepció d'un objecte o d'un auxiliar màgic (*primera funció del donant*).

El donant farà passar una prova al heroi.

-Les formes en que pot aparèixer poden ser aquestes:

-*El donant saluda i pregunta al heroi*. Segons com respon l'heroi rebrà quelcom.

-*Algú amb problemes demana ajuda a l'heroi*.

Se li mostra a l'heroi un objecte màgic proposant-li un canvi.

La prova preliminar, que proporciona a l'heroi l'objecte màgic i la prova fonamental, que porta a la reparació de la carència és una oposició de dues variants íntimament lligada a l'especificitat del conte en tant que gènere.

XIII. L'heroi reacciona a les accions del futur donant (*reacció de l'heroi*). Aquesta reacció pot ser positiva o negativa.

L'heroi pot accedir o no a les peticions formulades.

XIV. L'objecte màgic es posa a disposició de l'heroi (*recepció de l'objecte màgic*).

Aquests objectes màgics poden ser: 1. Animals; 2. Objectes d'on surten objectes màgics; 3. Objectes amb propietats màgiques; 4. Qualitats rebudes directament, per exemple, la força, capacitat per transformar-se, en animal, etc. Anomenarem als éssers vius *auxiliars màgics*, i als objectes i qualitats *objectes màgics*.

Les transmissions de l'objecte poden ser variades, directament, o bé es troba en un lloc indicat, es compra, per casualitat, etc.

També podem trobar la variant en que apareixen diversos éssers màgics que l'heroi es troba pel camí i que li ofereixen el seu ajud.

Recordem que la reacció negativa de l'heroi farà que la transmissió de l'objecte màgic no es produeixi.

La funció de l'heroi ens permet definir millor l'heroi: l'heroi dels contes fantàstics és o bé el personatge que pateix directament l'acció de l'agressor, o qui experimenta una carència, o la persona que accepta reparar la desgràcia o respondre a la necessitat d'un altre personatge. Durant l'acció l'heroi és el personatge provist d'un objecte màgic, o d'un auxiliar màgic, i qui es serveix d'ell, o l'utilitza com a un servidor.

XV. L'heroi es transportat, conduït o portat prop del lloc on es troba l'objecte de la seva recerca (*desplaçament en l'espai entre dos regnes, viatge amb un guia*).

Podrà viatjar per aire, sota l'aigua, etc.

XVI. L'heroi i el seu agressor s'enfronten en un combat (*combat*).

XVII. L'heroi es marcat (*marca*).

Pot rebre la marca al seu cos, ferida, etc. pot rebre un anell o mocador, etc.

XVIII. L'agressor es vençut.

Pot ser en un combat, en una jugada de cartes, en una competició, també pot ser mort mentre dorm, etc.

XIX. El mal inicial es reparat o la carència satisfeta (*reparació*).

Es troba l'objecte buscat, el presoner es alliberat, el personatge embuixat torna a ser el que era, el mort ressucita....

XX. L'heroi torna (*retorn*).

Pot utilitzar els mateixos mitjans que a *la marxa*, o bé diferents. També pot tenir les mateixes característiques que una fugida.

XXI. L'heroi es perseguit (*persecució*).

XXII. L'heroi es ajudat (*socors*).

XXIII. L'heroi arriba d'incògnit a casa seva o a un altre contrada (*arribada d'incògnit*).

XXIV. Un fals heroi fa valer les seves pretensions falses (*pretensions falses*).

XXV. Es proposa a l'heroi una tasca difícil (*tasca difícil*).

Aquesta proposta és un dels elements favorits del conte.

Les tasques són molt variades: endevinalles, prova del foc, eleccions, força, valor, paciència, fabricació o obtenció de determinat objecte, etc.

XXVI. La tasca es compleix (*tasca complida*).

XXVII. L'heroi és reconegut (*reconeixement*). Pot ser reconegut per la *marca* rebuda, ferida, mocador, etc. També se'l pot reconèixer immediatament, per haver realitzat alguna tasca, etc.

XXVIII. El fals heroi o l'agressor, el dolent es desemmascarat (*descobriment*).

Sovint aquest funció està vinculada a l'anterior.

XXIX. L'heroi rep una nova aparença (*transfiguració*).

XXX. El fals heroi es castigat.

XXXI. L'heroi es casa i puja al tro (*boda*).

Podem observar que un gran nombre de funcions s'agrupen per **parelles** (prohibicions-transgressions, interrogació-informació, combat-victòria, persecució-socors, etc.) Altres es poden reunir per grups o conjunts, la prova a l'heroi feta pel donant, la seva reacció i la seva recompensa per exemple.

C. Significats, alguns dobles, d'algunes funcions.

Totes les tasques seguides d'una recerca han de considerar-se com elements del nus de la intriga; totes les tasques seguides de la recepció d'un objecte màgic es consideraran com a una prova. Totes les demés són tasques difícils, i impliquen dues subcategories: les tasques vinculades al casament i les que no ho estan. Exemple de tasca difícil és el combat amb el drac que Propp equipara amb la madrastra, el dragó que amenaça a una població seria equiparable a la madrastra que turmenta la filla, també seria comparable la transformació del drac en captaire, bruixa enviada per la madrastra, etc.

D. Altres elements del conte.

-Les motivacions. Per motivacions Propp entén tant els mòbils com els fins dels personatges que els impulsen a realitzar aquesta o l'altra acció. Per a ell les motivacions són elements inestables. Naturalment, les accions dels personatges que apareixen a meitat del conte estan en la seva major part motivades pel propi desenvolupament de la intriga: tan sols *la malifeta o el perjudici*, funció primera i fonamental del conte, exigeixen alguna motivació complementària.

Es important remarcar que les accions de molts dels personatges *dolents*, agressors, etc. no estan motivades. Certament que els dracs poden raptar a la princesa per obligar-la a casar-se amb ells o per menjar-se'la, però el conte no ens diu res d'aquests motius. Hi ha raons

fonamentades de que les motivacions que podem llegir en alguns contes són formacions recents.

Aquest aspecte ens pot ajudar a treballar amb el conte com a eina pedagògica, doncs es parteix d'un fet experimentat per l'heroi, un mal, una carència provocada per una acció dolenta, així ho experimenta ell, no sap els motius pels quals se li ha infringit aquest mal, nosaltres sabem que aquest mal pot estar tan sols en la imaginació de l'heroi-alumne.

No podem dir-li que analitzi la situació racionalment i veurà que tot són imaginacions seves, no serviria per convence'l. Seguirà pensant que ha estat víctima d'una acció dolenta contra ell. Lo important és que experimenti per mitjà de la imaginació creativa, el llenguatge simbòlic i el pensament analògic, la derrota del mal i l'alliberament final. Quan un ja no es sent amenaçat tampoc veu perills per tot arreu

-Els rols. Els rols que s'atribueixen als personatges són segons Propp set: *l'antagonista (l'agressor), el donant, l'auxiliar, la princesa o el seu pare, l'heroi i el fals heroi.*

L'estudi dels personatges segons les seves funcions, les seves divisions en categories i l'estudi de les seves aparicions en escena ens condueix al problema general dels personatges del conte.

No oblidem que hem de distingir clarament dos objectes d'estudi: els autors de les accions i les pròpies accions. La nomenclatura i els atributs dels personatges, qualitats externes, edat, sexe, situació, etc. són **variables** que donen encant al conte però un personatge pot substituir fàcilment a un altre. Aquestes substitucions tenen els seus motius. La pròpia vida real crea noves i matisades figures que suplantem als personatges imaginaris: el conte experimenta la influència de la realitat històrica contemporània, de la poesia èpica, dels pobles veïns, de la literatura, creences locals, etc., el conte conserva els trets del més antic paganisme, dels costums i ritus de l'antiguitat. Tots aquests processos de transformació del conte creen una gran diversitat de formes.

1.2.2. B.Bettelheim i el valor terapèutic del conte

Per a B.Bettelheim el conte meravellós és una obra d'art i com a tal presenta molts aspectes, com a herència cultural, i com a eina per a l'educació en valors. Són contes meravellosos exclusivament aquells de tradició oral, encara que hagin arribat a nosaltres en forma escrita, el seu origen ha de ser oral i hem de tenir sempre present les possibles alteracions sofertes al ser escrits.

Plantegen, de manera breu i concisa, un problema existencial. Això li permet al nen enfrontar els problemes en la seva forma essencial, quan la realitat complexa el confon. El conte de fades simplifica qualsevol situació. Els personatges estan molt ben definits i els detalls, excepte els més importants, queden suprimits. Totes les figures són típiques en lloc de ser úniques.

En els contes de fades, contràriament al que succeeix en el conte modern, el mal està omnipresent, igual que la bondat. Pràcticament en tots els contes, tan el bé com el mal prenen cos i vida en determinats personatges i en les seves accions, de la mateixa manera que estan també omnipresents en la vida real, i les seves tendències es manifesten en cada persona. Aquesta dualitat planteja un problema moral i exigeix una lluita ferotge per a la seva resolució.

Els contes representen, de forma imaginària, l'essència del procés de desenvolupament humà normal i ofereixen contribucions psicològiques molt positives per al creixement intern

de nens, adolescents i nosaltres afegiríem que també per a les persones adultes que no hagin resolt encara certs aspectes de la seva personalitat.

Resum:

- Els contes de fades tenen una funció integradora de la personalitat.
- El seu valor terapèutic és immens perquè cada persona troba *les seves solucions*, les que necessita en el moment precís.
- Ajuden a la resolució de conflictes en la construcció de la personalitat.
- Integren totes les tendències innates de la persona.
- Desculpabilitzen.
- Enriqueixen la personalitat i augmenten la creativitat.
- En els contes de fades el dolent sempre perd.
- Polaritat: El bé i el mal. Els bons i els dolents. No hi ha entremig.
- Sempre guanyen els bons i triomfa el bé.
- L'heroi/ina dels contes ha de fer el camí tot sol durant un temps.
- La seva soledat pot anar acompanyada amb altres éssers més primitius o diferents com els nans, fades, etc. o bé animals, la natura, etc.
- L'heroi/ina rebrà ajuda.
- Finalment tot es resoldrà bé per al protagonista.

Aquesta funció terapèutica per tal de ajudar a construir una personalitat equilibrada enfront al caos que moltes vegades ens envolta, la seva adequació a cada persona i moment, la seva capacitat de desculpabilització enfront a certs desitjos i/o sentiments, en fin quasi bé totes les funcions presentades per B.Bettelheim han estat utilitzades en el disseny de les nostres activitats.

1.2.3. Marie Louise Von Franz

Alumne i deixeble de C.G.Jung.

Autora entre altres de *Símbolos de redención en los cuentos de hadas*, llibre utilitzat en el nostre treball.

S'exposa la tesi segons la qual en els contes de fades clàssics l'heroi o heroïna que han de passar una sèrie de proves o escapar d'algun encanteri són finalment *redimits*, és a dir transformats, en un príncep que potser havia estat convertit en granota, en una princesa que potser era una bruixa, o potser ha estat forçat a exercir el mal.

En molts contes, el/la protagonista ha estat maleït/da però tots els contes han de tenir un final feliç i l'encanteri serà derrotat.

L'autora relaciona els diferents tipus d'encanteri dels contes amb diferents estats psicològics que presenten patologies concretes: neurosis,

Per a ella en els contes es troba el mètode de redempció, el procés terapèutic i de recuperació.

Es importat veure que els pacients d'una mateixa psicosis no són iguals, cada cas és singular, amb les seves circumstàncies però encara que el procés curatiu és sempre singular, els contes de fades i els mites ofereixen representacions de processos instintius en els que la psique presenta una validesa general.

M.L.Von Franz fa una clara distinció entre el **procés terapèutic** del conte clàssic de fades i el mite.

Els contes de fades no estarien produïts per la ment individual, no són per tant un material individual, segurament ha estat produïda per moltes persones o per un grup.

De totes maneres l'explicació sobre el seu origen no està resolta i V.Franz aventura una hipòtesi: A partir d'una imatge arquetípica, que envaeix la consciència sorgiria una llegenda local, una saga. Si és prou general la història és possible que es transmeti a d'altres llocs i així va canviant, es converteix en quelcom més general, i adquireix un interès més ampli.

Tot el que és individual o local desapareix perquè no és d'interès. Quan estudiem un conte d'una determinada societat és com si estudiéssim el seu esquelet. Si estudiem el mite és com si n'estudiéssim tot el seu cos. Per això si volem estudiar **les estructures bàsiques de la psique humana** és millor estudiar el conte que el mite.

Per a ella també és important la diferència entre els herois/ines dels contes i els dels mites, aquests es comporten com a éssers humans, pateixen, tenen por, estan tristos o feliços, d'aquesta manera és fàcil que ens poguem identificar amb ells.

Els herois/ines són molt diferents en els contes de fades, aquí són molt menys humans, no tenen vida interior, vida psíquica. No parlen amb si mateixos, no tenen dubtes, ni reaccions humanes, són immutables fins al final de la història, són **arquetips**. Segueixen lluitant fins al final de la història. En el mite moltes vegades hi ha una conversió psicològica del heroi/ina. En el nostre treball aquesta particularitat dels herois dels contes ens ha interessat més que la dels personatges mítics, doncs més que una identificació amb els seus sofriments i desitjos volíem fer una feina de modelatge i necessitàvem un model, un arquetip, en aquest sentit un personatge de conte.

Per reforçar la seva teoria V.Franz ens fa observar la psicologia dels nens. En ells observem que el jo pot aparèixer projectat com si "no fos jo". Molts nens parlen de si mateixos objectivament nomenant-se amb el seu propi nom i no diuen "jo" perquè el seu "jo" està projectat sobre el seu propi nom. Pronunciar el seu propi nom és en alguna ocasió una cosa molt important : "l'Enric vol menjar". El nen trigarà a construir el seu Jo, i una de les eines que usarà serà la imitació.

L'heroi del conte de fades. Segons l'autora aquesta construcció apareix en l'heroi dels contes de fades, aquest té una imatge psicològica que demostra aquesta tendència a la construcció del jo. L'heroi és una persona model i la reacció de voler imitar aquesta figura és espontània. Aquests herois tenen en comú moltes característiques del que Jung anomena *arquetip de si mateix*, és a dir l'aspecte de la personalitat que queda fora del jo. El jo és únicament una part de la totalitat, és la part conscient de la psique. Una gran part de la psique no és idèntica a la persona. Jung defineix l'activitat autorreguladora de la totalitat, com l'arquetip de si mateix. La identificació amb el si mateix, diu Jung, és catastròfica, és molt important mantenir separats els conceptes del sí mateix i del jo.

Segons el que hem dit no podem comparar aquest heroi amb el jo d'un ésser humà. Més aviat correspon al sí mateix que s'ocupa entre d'altres coses a la construcció del jo, del seu funcionament i del seu desenvolupament; també és un arquetip i un patró en quant a la forma de comportament correcte.

Aquests personatges però presenten una gran varietat: poden ser llestos o tontos, heroic o patós. No importa com sigui, si llegim un conte ens dóna la impressió que la manera de fer o ser del seu protagonista és la correcte i a través d'aquesta identificació sentim que aquest és el camí secret de trobar-nos amb la vida. El comportament de l'heroi té sentit dins la història i representa la persona que realitza una acció instintiva que és la correcta en la seva situació específica.

Les accions i el seu valor moral. Acabem de veure que el valor d'una acció està en consonància amb la circumstància, aleshores, què està bé o malament? què és el correcte?

No existeixen receptes en els contes. El que és important és que el que faci l'heroi guardi completa concordància amb la totalitat de la situació. Les bruixes no sempre són les que tenen més poder, ni els dolents sempre són destruïts, cada conte pot presentar històries diferents. A més el que fa l' heroi sempre és una sorpresa. Per tan aquesta manera d'arribar a la possibilitat correcte és quelcom molt més primitiu que una actitud intel·lectual correcta; prové de les profunditats de la personalitat i està d'acord amb el sí mateix.

El valor de l'acció està d'acord amb la totalitat de la personalitat, en harmonia amb la totalitat de la psique. Són models per a un jo saludable i sa, un complex del jo que no pertorbi la composició total de la personalitat, sinó que funcioni normalment com al seu òrgan d'expressió.

1.3. Altres tipus de narracions utilitzades

1.3.1. El conte modern

El conte modern pot tenir totes les característiques dels contes maravillosos, o bé pot no tenir la mateixa estructura, pot utilitzar convencions clàssiques, depen de l'autor de la seva imaginació i creativitat.

Per exemple Àndersen es considerat autor de conte modern degut a que els seus contes no tenen sempre un final feliç, o bé parteixen de situacions completament innovadores i són creacions personals, encara que sovint s'inspirin en antics temes.

Els contes dels autors moderns ens poden servir també per treballar temes d'adquisició de Valors, desenvolupament de la personalitat, etc., però sabent sempre que no produeixen els mateixos efectes que els contes de la tradició oral, segons les teories de B.Bettelheim i M.L.Von Franz.

Nosaltres hem utilitzat un conte d'Àndersen *La reina de les Neus* en una de les activitats del Crèdit *Un món ple d'històries* de 1r.Cicle d'ESO perquè ens ha semblat interessant, malgrat estem d'acord en les teories dels autors citats. Pensem que en cada moment podem utilitzar l'eina que ens sembli més adient.

1.3.2. La faula

És també un conte popular que ha anat passant de generació en generació però és en una narració en la que, amb finalitats moralistes, un sers irracionals, generalment animals, altres vegades també poden ser objectes, actuen i parlen com si tinguessin interessos i passions humanes. El seu to pot ser desenfadat o seriós però sempre afirmen explícitament veritats morals; en elles no hi ha cap significat ocult, no queda res per a la nostra imaginació.

Podríem dir doncs que una faula és un conte amb moralina. Són relats del que hom hauria de fer. Són contes admonitoris. Les faules exigiesen i demanen -són moralistes- o senzillament entretenen o provoquen ansietat i ens avisa de les conseqüències d'actuar d'una certa manera que serà perjudicial per a nosaltres.

Nosaltres hem utilitzat alguns relats que són faules, en concret el conte del *Cérvol vanitós*, i *Una planta presumida*, que formen part del CD *Duniasad* presentat amb aquest treball, doncs ja hem dit que creiem que hem i podem utilitzar tots els tipus de relats que creiem necessaris en una determinada situació i aquests dos relats ens van semblar interessants per a treballar algunes habilitats socials.

Però pensem que el conte meravellós ens dóna un ventall més ampli si el que volem és realitzar un treball més profund i personal.

Les faules, els mites i les religions donen pautes de com comportar-se en el món, i ens aconsellen en el nostre fer.

Segons B.Bettelheim, les faules, al ser tan sols relats admonitoris que ens aconsellen evitar de ser arrossegats per les nostres emocions o desitjos negatius, no tenen valor terapèutic, a no ser que el que les escolti estigui ja en un estadi moral suficientment desenvolupat per poder accedir al model proposat. Això mateix pensem nosaltres i sobretot ho hem constatat en la nostra feina com educadors.

La fórmula *has de..., et convé més...*, al ser quelcom que ve de fora, imposada generalment per un adult, no funciona en molts casos en que la persona necessitada de consell encara no ha construït la seva identitat i el que se li proposa ho troba bé, però ell no se sent capaç ni amb forces per a comprometre's, i, si ho fa, no trigarà gaire a deixar-ho córrer perquè no ha estat interioritzat, assumit i integrat en la seva personalitat.

1.3.3. El mite

En paraules de V.Propp des del punt de vista històric, en la seva base morfològica, el conte fantàstic constitueix un mite.

En origen mites i contes formaven la literatura de les societats preliteràries. Abans de passar al llenguatge escrit, aquestes històries es van elaborar al ser explicades una vegada i un altre, durant segles; algunes d'elles es varen confondre entre sí. Totes es varen modificar segons el que el narrador pensava que era de més interès per als oients, segons les inquietuds del moment, o segons els problemes concrets de la seva època.

Algunes històries populars i de fades varen sorgir dels mites, i altres varen ser incorporades a ells. Ambdues formes personifiquen l'experiència acumulada per una societat, tal com els homes desitjaven recordar el coneixement antic i transmetre'l a les futures generacions.

Hi ha una sèrie de vells mites, els més antics, que presenten una estructura semblada al conte i seria aquí on s'hauria de buscar l'origen del conte.

A través de la història de l'ésser humà, les experiències immediates van dependre en gran mesura d'històries mítiques i dels contes de fades. Aquestes històries tradicionals alimentaven la imaginació i estimulaven la fantasia. Al mateix temps eren un important factor de socialització ja que responien a les preguntes dels nens i durant molt temps també dels adults. Els mites i les llegendes religioses oferien un material amb el que es podien formar conceptes sobre l'origen i la finalitat del món, i sobre els ideals socials a imitar per formar-se a sí mateix. Tan si es tractava de la imatge del invencible Hèrcules, com de l'astut Ulises.

Freud no va dubtar en utilitzar els antics mites per a fer-nos conscients de l'inevitable bagatge d'emocions contradictòries per a la nostra ment, que cada persona es trobarà a una certa edat i de la importància d'integrar les nostres pulsions per a aconseguir un equilibri madur, així es parla del complex d'Edip, d'Electra, etc.

No hem utilitzat cap mite en concret però en el conte del CD *Duniazad, Teseu i el Minotaure* hi ha una activitat proposada a 2n. Cicle d'Eso en la que els alumnes hauran de treballar sobre el mite del Minotaure.

..

Mite i conte veiem que tenen moltes coses en comú, els dos ens parlen amb el llenguatge dels símbols i representen el contingut del nostre inconscient. El seu atractiu es dirigeix a la nostra ment conscient i inconscient a la vegada, als seus tres aspectes -l'allò, el jo i el super-jo- i també a la nostra necessitat d'ideals del jo. El psicoanalisme freudià es va

interessar en mostrar quin material reprimat o inconscient es troba en els mites i contes de fades. Els psicoanalistes jungians estan interessats en els personatges i aconteixements d'aquestes històries ja que representarien fenòmens psicològics arquetípics i suggeririen, simbòlicament, la necessitat d'assolir un estadi superior d'identitat, una renovació interna. M.L.V, Franz, ja citada ha vist en el conte una eina de treball per al desenvolupament de la personalitat i per desbloquejar elements inconscients problemàtics per la personalitat.

Nosaltres també hem treballat el conte en especial, sense rebutjar cap altre forma narrativa de ficció, pels motius ja esmentats.

1.4. Antecedents del tema objecte de treball

Durant els disset anys que fa que em dedico a l'ensenyament de secundària he estat lligada per la meua especialitat, filosofia, a la tasca de treballar les competències socials a l'aula, no tan sols per l'àmbit propi de la matèria que imparteixo i la seva relació tan estreta amb els Valors i les normes, sinó i en especial per la matèria específica d'Ètica que he impartit durant el temps que així s'anomenava en l'antic Batxillerat.

He de dir que mentre vaig ser professora de Batxillerat no hem vaig plantejar mai el problema de fer arribar els valors i normes de la societat adulta als adolescents d'una manera que no fos la tradicional, es a dir, teòricament en un primer moment i amb exemples pràctics, com exercicis a classe, però sempre des del punt de vista de l'adult.

Es cert que sempre m'ha agradat introduir noves metodologies i a les meves classes d'Ètica llegíem peces de teatre curtes fent petites representacions com "Les mosques" de Sartre, o cantàvem cançons que després analitzàvem per la seva temàtica social i veiem pel·lícules de les que extrèiem models d'anàlisi morals i ètics.

Però no va ser fins la implantació de la Reforma educativa, l'any 1990 en el centre en el que treballava que va ser quan s'hem va plantejar la necessitat de trobar noves eines pedagògiques per tal de interessar als alumnes.

El model d'alumne canvià amb la implantació de la reforma i això volia dir que era necessari un canvi per la meua part.

Canvis en el contingut, en els procediments, en la metodologia i sobretot en la meua funció com a professora.

L'estat de la qüestió era i és aquest:

Com a professora de socials, tutora d'un grup amb currículum adaptat, amb alguns alumnes que havien presentat problemes psicològics i que rebien atenció diferenciada, i de la variable "Valors de la convivència", especialment recomanada als alumnes conflictius no vaig tenir més remei que buscar alternatives per poder interessar als meus alumnes pel que fèiem. Un altre problema es va afegir al de la diversitat a l'aula, el problema generat per els alumnes estrangers de nova incorporació, en especial els alumnes extracomunitaris, en especial els magrebins, d'alguns dels que també era tutora.

L'augment dels alumnes estrangers a Catalunya en els últims anys ha estat considerable, de 18.363 durant el curs 1996, a 23.493 al curs 2000-2001, segons dades del País, 13 de febrer del 2002. Y sembla ser que anirà augmentant.

La presència d'alumnes amb un patró de comportament divers al habitual a l'aula feia imprescindible un canvi d'estratègies per part dels professors.

Per sort també van començar els cursos de formació del professorat en els que s'oferien altres alternatives per tal d'impartir una sèrie de conceptes a l'aula, en especial de conceptes referits a l'àmbit de les competències socials.

En aquest aspecte els cursos de Drama i Educació em van obrir una porta cap a noves possibilitats pedagògiques per a transmetre els Valors de convivència, tolerància i respecte als alumnes.

A aquesta metodologia s'hi va afegir el meu treball durant tres anys com a formació en Arteteràpia i el meu treball final dedicat al conte com a estratègia per al creixement personal i resolució de conflictes.

Així va ser com vaig anar introduint aquesta nova metodologia en algunes de les meves classes i el seu resultat satisfactori va fer que em plantejés aprofundir en aquest camp educatiu i presentar el projecte per a la llicència d'estudis

1.4.1.El crèdit per a alumnes amb currículum adaptat “La Galàxia Gutenberg”

El primer any que vaig trobar-me amb alumnes amb currículum adaptat vaig comprendre que quasi bé res del que havia fet fins aleshores com a professora seria de gaire utilitat per aquells nois i noies, completament desmotivats per les tasques escolars.

El primer que vaig constatar va ser que per a ells un llibre era més un objecte de terror que quelcom amb cap interès a la seva vida.

Així vaig intentar que els hi perdessin la por i que almenys sabessin alguna cosa d'ells.

Un cop dissenyat el crèdit, el vaig presentar i comentar amb la psicopedagoga que teníem assignada al I.E.S, Pilar Sanlorien, i em va donar el vist i plau, ja que el va considerar adient pels alumnes als que anava dirigit.

Periòdicament comentàvem la seva aplicació i els resultats varen ser molt satisfactoris tant per a mi com per als alumnes.

Els objectius del crèdit eren que l' alumne identificés de la manera més pràctica possible els diferents tipus de llibre que pot trobar en una biblioteca així com aprendre a buscar informació.

Vàrem començar amb unes cartolines de colors que serien les futures tapes del llibre de cada alumne

Les visites a la biblioteca de l'escola varen resultar una sorpresa pels alumnes doncs trobaren llibres sobre bellesa, motos, astrologia, sexe i tot un seguit de temes que a ells els interessaven però que només havien vist publicats en revistes, per cert no gaire recomanables,

Un cop varen escollir el tema del seu llibre, calia triar el nom de l'editorial, anagrama, col·lecció, etc. Després d'això el torn del disseny de portada, podien utilitzar fotografies, fer dibuixos, etc.

La part que més els va motivar va ser escriure la seva biografia, inventada, tots varen esdevenir famosos i rics i les edicions i premis dels seus llibres eren escandaloses. Al costat de la biografia la seva fotografia.

Així va ser com va anar començant a agafar cos la meua idea de la narració imaginària com a eina pedagògica.

En acabar el crèdit els alumnes estaven tan familiaritzats amb la part externa dels llibres, reconeixien editorials, edicions, temes, etc. que aprofitant que aviat es celebraria St. Jordi i

era tradicional que l'escola organitzes la venda de llibres vaig proposar que els meus alumnes se'n ocupessin aquell any.

Va ser tot un èxit ja que la cosa no podia anar millor, fins i tot cobraven i la caixa va quadrar sense cap problema. Ells evidentment varen estar molt orgullosos, els alumnes de diversitat havien estat protagonistes en una de les festes culturals més importants de l'escola i el més important era que havien après a manejar la informació escrita, fins ara rebutjada i a buscar informació d'una manera coherent i amb mètode.

1.4.2. Crèdit comú de Socials a 3r. d'ESO

Apartats:

- Les grans migracions europees als E.E.U.U.
- El racisme del règim alemany de Hitler

Com ja he esmentat, fa una colla d'anys que tinc assignats grups d'atenció a la diversitat i currículum adaptat però no havia tingut encara alumnes extracomunitaris i durant el curs 1999-2000 em vaig trobar amb tres alumnes magrebins.

Va ser en aquest crèdit que vaig començar a treballar amb el conte com un mitjà d'apropament a l'aula d'aquests nous i la resta de nois i noies.

Les altres tècniques exigien massa protagonisme i espontaneïtat pels nous i no els integrava. En un primer moment era més segur i motivador per a ells l'activitat solitària del conte.

La resta dels alumnes eren lliures d'escriure en solitari o en grup, no volia rebutjar cap possibilitat en aquest sentit i per això deixava que escollissin, més tard, superada la inseguretat inicial, tots volien escriure la seva pròpia història.

El conte és un entrenament ideal per l'autoreflexió, tant difícil d'aconseguir en aquest tipus d'alumne, pel silenci i el recolliment interior, fases necessàries per la interiorització d'unes accions i uns conflictes amb els que, malgrat pertànyer a un personatge de ficció, l'alumne s'hi identifica i a la mateixa vegada permet, amb la posterior lectura, l'expressió pública de la seva creació.

En aquest crèdit apareixen dos temes en els que vaig utilitzar el conte com a procediment.

El tema de l'emigració, les grans migracions d'europeus als E.E.U.U. a finals de segle, i ***el problema del racisme en el tema de la Segona Guerra Mundial***.

1. Les grans migracions europees als E.E.U.U.

A classe s'havien produït algunes situacions problemàtiques amb els magrebins nous, vaig decidir passar a la pràctica i no fer discursos sobre la tolerància, etc.

Vaig proposar als alumnes les següents activitats:

- Seguint les explicacions de la unitat didàctica que estaven estudiant, buscar un dels països amb major nombre d'immigrants als E.E.U.U.
- Buscar-lo al mapa.
- Inventar-se un personatge d'aquest país que es proposes emigrar.
- Investigar les possibles rutes, medis de comunicació, etc. per arribar a un port d'on sortissin vaixells cap a Nova York.

- Investigar la situació legal dels immigrants, documentació, etc.
- Descripció de l'arribada. Duana, permisos, etc.
- Redacció d'una carta a la família després d'un any de viure a E.E.U.U.

Em van dir que era molta feina i jo vaig prometre que si treballaven i acabaven els 4 primers punts en el temps acordat els hi posaria una pel·lícula relacionada amb el tema, per a ells veure una pel·lícula és sempre un premi.

El dia que tocava la pel·lícula varen protestar molt doncs era *L'emigrant* de Charles Chaplin, massa antiga i en blanc i negre!, el pitjor per a ells.

Jo havia triat justament la pel·lícula on una colla d'emigrants europeus arriben a Nova York i de la que m'interessava sobretot la imatge contrastada de L'Estàtua de la Llibertat i els immigrants darrera una corda mirant-la.

Els objectius proposats varen ser assolits pels alumnes.

- Comprendre el fet de la immigració: les causes polítiques, econòmiques, i ideològiques.
- Experimentar empatia envers tota aquella persona que per motius ideològics, econòmics o polítics es veu obligada a abandonar el seu país.
- Treballar les habilitats socials per a la resolució de conflictes, en especial la adaptació a noves situacions culturals.

Desenvolupament de l'acció

Molts alumnes varen triar com a nacionalitat països que per a ells eren exòtics, Suècia, Polònia, etc. El fet de que tinguessin que buscar un nom i un personalitat pel seu personatge els motivava per fer-lo el més original possible.

Jo els ajudava a buscar noms adients a les seves nacionalitats.

Varen buscar informació dels països i de la seva geografia per trobar el lloc del seu naixement.

Calia també crear una història de ficció de les situacions que els van empènyer a emigrar del seu país, i així vam fer un repàs de les conseqüències de la Revolució Industrial.

Es varen inventar històries terribles d'amos de fàbriques perversos que els acomiadaven sense escrúpols, de nens maltractats pels seus pares, de pagesos expulsats de les seves terres per la nova maquinaria industrial que no podien pagar, etc.

Jo els vaig deixar que recreessin les històries tal com volien, doncs segons les teories sobre l'escriptura d'aquest tipus o bé és alliberadora de les tensions que vivim socialment o bé em donava dades sobre ells mateixos.

També es van esplaiar en els mals tractes que varen rebre a la seva arribada i en les dificultats que havien hagut de superar. Això quedà reflectit a la carta que van escriure a les seves famílies després d'un any de marxar.

Tots varen esdevenir rics i alguns famosos però una gran majoria varen voler tornar al seu país on varen demostrar als qui els varen treure de la feina, maltractar, etc. el seu èxit.

Alguns varen fer accions lloables pel seu poble, com escoles, hospitals, etc.

Altres es varen dedicar a gastar-se tots els diners en cotxes, cases, i festes.

Els alumnes, tan autòctons com estrangers, varen quedar sorpresos de la quantitat d'Europeus que varen haver d'emigrar a causa de la manca de treball als seus països d'origen i de les dificultats que varen tenir per arribar al seu destí, així com per integrar-se a una nova societat.

Van comprendre que immigrants ho han estat tots els pobles i que les causes de la seva emigració són sempre les mateixes.

Per la seva part els alumnes magrebins varen sentir que la seva situació no era res nou i que els països rics, on ara han d'anar, també varen tenir els seus mateixos problemes.

Conclusions

Evidentment que els problemes no es resolen de cop i que malgrat l'experiència positiva d'aquesta acció, no es va arreglar completament la problemàtica dels nous vinguts a l'aula, però sí que la va suavitzar i el que per a mi és molt important la va racionalitzar.

Segur que molts alumnes continuen pensant que els "moros" han vingut a robar o treure la feina als pares però com a mínim saben que nosaltres, i d'altres persones de cultura i raça semblant hem estat emigrants, no poden veure més el problema des d'una perspectiva emotiva i irracional, ara en saben les raons.

Experiències repetides com aquesta són les que fan possible un canvi d'actitud respecte als problemes nous de la nostra societat i també l'exercitació de competències socials per a superar-les.

2. El racisme del règim alemany de Hitler

Objectius

- Conceptes bàsics del racisme durant la segona guerra mundial
- El racisme com a ideologia irracional.
- Consolidar experiències amb diferents etapes del desenvolupament moral segons Piaget-Kohlberg

En aquest tema es va canviar l'ordre dels procediments.

Desenvolupament de l'acció

-En primer lloc es va veure la pel·lícula "Anna Frank".

L'alumne tenia una fitxa per omplir mentre veia la pel·lícula:

- Països on succeïa l'acció.
- Dades més significatives dels principals esdeveniments.
- Religió dels protagonistes.
- Etc.

-En segon lloc es proposava escriure una història de l'últim dia d'un noi/noia que viu unes circumstàncies similars a les de la protagonista fins el moment que es enviada a la càmera de gas.

-Es va suggerir que la història podria ser un diari, una carta a un amic/amiga, una confidència a un company/a del camp de concentració, etc.

Conclusions

El resultat va ser molt més positiu del proposat.

No s'havia volgut entrar a explicar els drets humans, etc. fins a veure com s'anava desenvolupant la seva història.

En els seus escrits varen aparèixer la indignació per a ésser condemnat pel sol fet de pertànyer a una raça o religió diferent. Era clar que els alumnes havien superat la primera etapa en el desenvolupament moral, la heteronomia.

Molts dels raonaments dels alumnes estaven encara en la segona fase dels desenvolupament moral, la Llei del Talió "ull per ull, dent per dent", però ja era quelcom, no hi havia delinqüència sinó egoisme.. No acceptaven que es castigues a ningú que "no ha fet res", per a ells el fet de la raça o religió, evidentment ja no contava, el que contava eren els fets i el personatge de la seva història no era culpable de res, tan sols era diferent dels demés i tenia unes creences determinades. Reconeixien que altres persones tenen també els seus interessos. Feia poc que alguns alumnes magrebins havien fet el Ramadan i vaig aprofitar la ocasió per reflexionar amb ells sobre aquesta circumstància que havia provocar alguns problemes.

A partir d'aquí es va fer un debat en ell que d'una manera no explícita es va anar introduint el tercer estadi, el de les expectatives personals en els que les raons per actuar bé són la necessitat que te una persona de ser bona per si mateix i els altres. Acceptar que el que està bé es tenir bons motius i relacions mútues basades en la confiança la lleialtat el respecte i la gratitud.

Per finalitzar es va proposar d'escriure una història entre tots en la que la protagonista es ajudada per algú, i aconsegueix fugir cap a un país on els jueus són acollits.

En aquesta història nova es van exercitar totes les particularitats de la tercera etapa moral i es van introduir nous elements d'etapes superiors, la responsabilitat i el compromís, exercides per la persona que ajuda a la protagonista, la cinquena, tothom te drets, exercida pel país acollidor i l'última: tots som iguals , els principis ètics universals: igualtat i dignitat. Fer a l'altre el que vull per a mi.

Finalment els alumnes varen omplir una fitxa amb les actituds que afavoreixen la seguretat, dignitat i llibertat de tot ésser humà i d'aquelles que les posen en perill.

1.4.3. Tutoria de 4t. ESO

A les hores de tutoria és molt fàcil d'introduir el conte com a eina pedagògica i no tinc l'espai necessari per esmentar totes les activitats que he realitzat seguint aquest mètode.

Actualment he utilitzat el conte per a integrar una nena marroquí que quasi bé no parla ni català ni castellà.

Es molt seria en general, però parlant amb ella, jo li parlo de tant en quant en francès doncs sinó, no hem diu res, vaig veure que tenia molt sentit del humor i que reia de bona gana si hi havia motiu.

Així doncs vaig proposar de fer-la riure en una classe de tutoria. Ella va estar d'acord i els seus companys també.

Vam preparar el conte de *La Rateta que escombrava l'escaleta* i el vam representar. Un alumne anava explicant el conte i tots els alumnes varen sortir a fer els sorolls dels animals que demanen per casar-se a la rateta (vàrem canviar el conte per tal que poguessin sortir tots els alumnes fent la seva). Com es evident ella es moria de riure i els altres alumnes també.

En acabar la representació era evident que va comprendre el significat de la història i aleshores tots van omplir una fitxa explicant el perquè del trist final de la rateta i quines havien estat les seves actituds per arribar a un final tan trist.

1.5. Interès del tema escollit per al desenvolupament de les habilitats socials, el creixement moral i les habilitats cognitives.

El tema escollit, el conte com a eina pedagògica, ha estat i es constantment estudiat, investigat pels educadors, per tant aquest treball més que una investigació ha estat un intent d'oferir recursos didàctics per poder ser utilitzats a l'aula. No pretén demostrar res, ha estat una investigació, en cert aspecte, però veritablement a vegades un pensa que no hi ha res nou sota els estels. Això sembla quasi cert en general, no ho discutirem, pot ser sí, potser no, el que es evident es que tot pot ser vist d'un altre manera, que tot pot ser reutilitzat afegint-li quelcom nou o senzillament recuperat. Els contes són tan antics com la humanitat i la seva funció educadora va néixer amb ells mateixos, aleshores què hi ha de nou? Doncs l'única novetat és la seva recuperació i la seva adaptació a les noves necessitats.

L'única novetat seria la de recordar als educadors i pares les possibilitats que aquest mitjà els ofereix per a ajudar als nois i noies a construir-se com a éssers humans. Els contes ho faran tot, com han fet fins ara durant segles i segles. Nosaltres l'únic que farem serà posar-los al seu abast, interessar-los en ells, llegir per a ells, acompanyar-los en les seves lectures. La feina de debò la faran els nois i noies i els contes. Entre ells es desenvoluparà la màgia alquímica que contribuirà a respondrà les seves preguntes i apaivagar els seus neguits i dubtes.

Les bases teòriques en les que ens hem basat per tal de portar endavant aquest projecte han estat utilitzades com a guies proposades per estudiosos de diversos àmbits: psicologia en general, psicòlegs interessats en el conte com a mitja gràcies al qual adquirim estatut de persones adultes com J. Bucay i Bruno Bettelheim, en altres casos com en els estudis de Jung i de M.L.Von Franz ens ha interessat la seva concepció de les patologies humanes o comportaments anòmals en la personalitat i la seva teràpia utilitzant els contes. El cas de Propp, interessat en l'estructura invariable del conte ens ha interessat en quant a la utilització en les activitats pràctiques que hem elaborat.

De tots els citats i d'altres hem aprofitat aquelles idees que tenien relació amb el nostre tema però el més important per a nosaltres no ha estat l'adhesió a una o altre escola de pensament, doncs el nostre treball tampoc pretén ser quelcom teòric sinó pràctic. No pretenem ser acceptats o creguts, sinó que després d'experimentar el que proposem es faci una valoració del seu resultat pràctic.

Tot el que expliquem s'ha de dur a l'experiència, ha de ser experimentat, no es tracta d'acceptar-ho, lo important es que es vegi suficientment clar per a prendre-ho com a possible metodologia pels professionals de l'ensenyament. No oblidem però que tan sols si el professor ha experimentat el que després experimentarà amb els alumnes podrà gaudir

veritablement de l'experiència de compartir amb els seus alumnes aquest procés d'autoconeixement i procés personal que es pot produir utilitzant el conte com a eina. Nosaltres mostrem un camí possible per la realització del millor de cada ésser humà, per a viure amb harmonia, i això passa per a la construcció de la pròpia identitat, no com a éssers humans concrets, particulars, que veritablement canvia constantment, sinó com a identitat última, allò que fa que en nosaltres sorgeixi la noció de sentir-se un mateix, una identitat que roman idèntica al llarg de tots els canvis que es succeeixen a la vida, al llarg de totes les circumstàncies que poden anar-se creuant en el nostre camí.

Per què és tan important descobrir la identitat?, doncs perquè la pregunta qui sóc és la que tot home i dona es fa des de sempre. Els éssers humans van veure de bon principi que la natura es constant incertesa i això els provocà angoixa, el món canvia constantment i nosaltres també.

Davant la incertesa sorgeix la recerca d'una resposta a tot aquest aparent caos. El científic J. Wasenberg en el seu últim llibre *¿Si la naturaleza es la respuesta, cual es la pregunta?*, ens diu que *"l'ésser viu es una part del món que tendeix a mantenir una identitat independentment de la incertesa de la resta del món."*

Aquesta recerca de la pròpia identitat comença des que naixem i es tasca no gens fàcil tot ho sabem, imaginem-nos doncs lo difícil que deu ser al principi de tot, quan encara som petits, i durant tot el temps durant el qual encara no som madurs: l'adolescència.

La veritat és que tots sabem que no s'acaba mai.

Els contes són una ajuda en aquestes èpoques del pensament prelògic i ho continuen sent quan ni tan sols les nostres ments racionals i objectives ens serveixen per solucionar els problemes no resolts, les pors arrelades en el passat i els conflictes no conscients.

La realització com a persona complerta de les possibilitats d'un ésser humà es caracteritza perquè és un treball d'experiència. No és un sistema filosòfic o teològic al que un hagi d'acceptar per fe o per creença, sinó que es tracta d'anar-hi a través de l'experiència, d'evidència.

Aquesta és doncs una hipòtesi de treball. Si en alguns casos funciona bé, si no, tampoc passa res, no tots els mètodes van bé a tothom, però s'ha treballat de debò.

Aquest ha estat un dels maldecaps més importants d'aquest treball. Com posar per escrit el que s'ha viscut com a experiència, com donar-hi un cos teòric sense traicionar el que te de més important, el ser quelcom vivencial? Quan parlo d'experiència em refereixo tant al treball personal com al treball amb alumnes.

1.5.1. Interès de la proposta en el camp de l'educació en les habilitats socials

Els Valors, normes i habilitats socials en general eren fa temps apreses en el sí familiar.

A la família s'educava i a l'escola s'ensenyava, en el sentit de coneixements sobre les coses, els fenòmens, etc. Com comportar-se era cosa que s'aprenia a casa.

Ara a l'escola també se li demana que ensenyi comportament de tots tipus als seus alumnes.

Masses pares s'han fet "amics" dels seus fills i no són ja adults que transmeten models i pautes de comportament.

Altres continuen intentant que els seus fills els obeeixin seguint pautes autoritàries.

Que porta o a la intolerància o prepotència dels adults o a la permisivitat?

Molts pares prefereixen "no discutir", no tenir conflictes a casa, impotència per a transmetre valors i això és un símptoma d'incomunicació.

En alguns casos han desaparegut les formes més autoritàries en al relació pares-fills, que es resolen amb l'absència general de càstigs, forts suports afectius y no existeix en les relacions parentals amb fills adolescents, la ruptura, o el conflicte.

En d'altres la situació és de constant conflicte entre l'actitud autoritària i prepotent de l'adult i el rebuig dels fills a obeir.

Molts pares estan desorientats, això ho sabem els qui portem molts anys com a tutors i són conclusions que tenim després de moltes xerrades amb els pares dels alumnes que tenim a tutoria.

Molts comportaments agressius provenen a vegades de joves amb pares impotents per a transmetre valors . Els adults hem acceptat l'adolescentització de la societat i atribuïm als joves determinats valors ideals (disfrutar del present, competitivitat, diversió, benestar, despreocupació) amb una mica d'enveja. Davant els conflictes preferim ser tolerants.

Però la permissivitat i l'excès de tolerància no donen seguretat emocional a l'adolescent ni als nens que necessiten saber què han de fer, encara que sigui per no fer-ho.

Una de les tècniques proposades per a resoldre aquesta situació és la del modelatge que forma part del programa sobre competències socials de M.Segura.

El modelatge com a tècnica per al desenvolupament de les habilitats socials i l'assertivitat

Goleman ens parla del control emocional. Com controlar la ira, l'ansietat, la tristesa, la depressió....?

Es pot aprendre i per fer-ho podem utilitzar el mètode de Goldstein i les habilitats socials.

En el seu mètode es tracta d'aprendre i utilitzar les habilitats socials.

L'aprenentatge es **fa observant models** en activitats pensades per a aquest fi, els personatges dels contes per exemple i per la tècnica d'assaig error quan ho intentem nosaltres. Si convé s'ha de canviar d'estratègia si l'escollida no ha funcionat bé. Podem fer comentaris escrits o utilitzar altres mitjans. Per a que el modelatge sigui eficaç ha de ser possible poder aplicar el model a la vida quotidiana.

La finalitat és aprendre a donar respostes assertives i no actuar agressivament o d'una manera inhibida ja que les conductes verbals i no verbals que faciliten la convivència són les assertives, no les agressives ni les passives.

Sabem que la tècnica del diàleg per a la resolució de conflictes és molt adequada en certs casos però el que es proposa aquí és el modelatge.

El llenguatge no verbal ocupa el 85% dels missatges emocionals que transmetem.

També és molt important captar els missatges en el llenguatge no verbal de l'altre.

Les conductes verbals com les paraules adequades, en el moment oportú i amb l'entonació convenient són assertives i s'han d'assajar, s'han d'aprendre. En els crèdits variables que hem elaborat i en les activitats dissenyades hi ha aquest assaig i aprenentatge, així com el de les conductes no verbals.

1.5.2. Interès de la proposta en el tractament de la multiculturalitat i integració dels alumnes nouvinguts.

En els últims anys amb la presència de tot tipus d'alumnes a l'ensenyament secundari s'han fet paleses les necessitats de noves estratègies pedagògiques per tal d'incloure dins

les competències socials la acceptació i valoració per part de l'alumnat del fet de la multiculturalitat com quelcom positiu per a la nostra pròpia cultura i convivència.

Els valors no es poden transmetre per mitjà d'idees és tracta de tenir experiències, s'han d'experimentar, donar-les sentit. En el conte tenen lloc aquestes experiències i els valors hi són presents.

Les idees de tolerància i respecte envers d'altres cultures tampoc són gaire comprensibles com a conceptes abstractes per a molts alumnes. Mitjançant el conte com a recurs són molt més assimilades i interioritzades.

El conte com a transmissor de valors i models d'actuació assertiva ha estat i és una eina **intemporal i comuna a totes les cultures** i aquesta característica és la base del meu treball que parteix de la recollida d'informació de diferents contes d' arreu del món per elaborar una síntesi de les constants que hi apareixen que es puguin relacionar amb l'objectiu principal: elaborar unes estratègies metodològiques, amb el conte com a eina, que afavoreixin el desenvolupament de les diverses competències socials i la multiculturalitat.

El conte és una producció literària oberta a la interpretació tal com assenyala U.Eco i aquesta característica és la base del nostre treball. El conte es pot adaptar a les noves necessitats de la societat en la seva transmissió de valors, tant tradicionals com nous. A tall d'exemple podem fer referència a un fet actual, la pel·lícula de S.Spielberg *Intel·ligència artificial*, és el conte de *Pinotxo* adaptat al segle XXI i a la problemàtica ètica de les noves tecnologies.

En els contes d'àmbits culturals diversos, en especial africans, que hem treballat, apareixen temes constants com el valor de l'empatia i l'ajuda mútua enfront de la força i la opressió, el respecte a la natura com a casa de tots, etc.

Del contes d'arreu del món podem extreure moltíssims models vàlids per el present.

La matèria d'aquest treball d'investigació ha estat precisament aquest valor obert i multicultural dels contes que podem aplicar als nostres mètodes d'ensenyament. La constatació, recull i anàlisi d'aquestes constants: valors morals, competències socials, respecte a la natura, etc., han estat un dels elements fonamentals per al disseny de moltes de les activitats i dels crèdits variables que es presenten en els resultats obtinguts.

El coneixement d'altres àmbits culturals contribuiran a eliminar prejudicis xenòfobs i de superioritat cultural, fet que afavorirà el reconeixement de la relativitat cultural.

El coneixement de diferents contes enriqueixrà la nostra pròpia cultura i la dels nous nadius

L'aplicació pràctica del conte com a eina pedagògica en forma de crèdits variables donarà com a resultat una **visió multicultural a l'alumnat**, tant dels autòctons com dels nous nadius que ajudarà a la seva integració a més de complementar tot el treball que ja s'està realitzant en el tema de les competències socials, d'una manera essencialment pràctica.

1.5.3.El treball amb el conte com a eina multidisciplinària per al desenvolupament de les habilitats cognitives i la utilització de noves tecnologies

Es important ressaltar la importància de la lectura com a activitat afavoridora en el desenvolupament de la personalitat. Amb les noves tecnologies semblava que aquesta activitat quedaria obsoleta però això no ha sigut així sinó que l'anomenada societat de la informació i la comunicació estableix uns reptes formidables que per ara només podem

preveure. El flux constant d'informació i el fàcil i ràpid accés a la mateixa de que gaudeixen nens, joves i adults, fa més necessària avui que mai la concreció d'una vella aspiració: aconseguir que les persones siguin capaces de moure's amb facilitat per a aquest univers de dades i informacions, assegurar que la seva formació els permet discernir el que és important de que és accessori, proveir-les de criteris i d'estratègies per a que puguin utilitzar raonablement les possibilitats que tenen al seu davant; aconseguir, en una paraula, que es converteixin en aprenents autònoms i permanents al llarg de les seves vides.

Un factor que apareix com a determinat per afrontar amb èxit els reptes de la nova societat, sobretot pel panorama que dibuixa la globalització, és la capacitat d'utilitzar la lectura i l'escriptura per a informar-se i aprendre, donat que bona part dels fluxos informatius a que s'ha fet referència adopten com a vehicle el text escrit en diversos formats: llibres, premsa, suport informàtic.....etc.

En l'exercici del conte és primordial la posada en pràctica d'estratègies que permetin als alumnes aprendre pel seu compte, les vinculades a la comprensió, organització i comunicació de la informació.

Així doncs també incidirà en la adquisició de les competències bàsiques per part de l'alumnat en els diferents nivells educatius ja que l'alumne exercitarà la lectura i la escriptura, la capacitat de relació, l'ordre, la estructura i la síntesi dels textos, etc.

En la explicació del treball previ, apartat 1.1. queden reflexades **les possibilitats multidisciplinars del conte** a més de les esmentades en l'àrea de llengües hi són també presents les de tota l'àrea de socials.

En el disseny dels crèdits que hem realitzar aquesta possibilitat multidisciplinar del conte és una de les seves constants, fent que la seva aplicació pràctica pugui ser utilitzada en diverses àrees, com a suport de crèdits comuns o com a crèdits variables.

Els materials per a l'alumne, CD de contes, utilització de Internet en algunes activitats i possibilitat de col·laborar en una pàgina web que forma part d'aquest treball seran un incentiu metodològic important.

1.6.Objectius que es pensen assolir

- Proporcionar material pedagògic per a desenvolupar les competències i habilitats socials. S'han elaborat dos crèdits variables per a ESO.
- Proporcionar activitats dissenyades per a desenvolupar els estadis morals que permetin arribar a ser una persona madura respectuosa amb els demés. Exercicis amb activitats dissenyades, material de suport, etc. En el curs dissenyat per a professors hi ha inclòs material pedagògic per poder treballar el conte a l'aula.
- Oferir activitats que ajudin a desenvolupar les potencialitats d'intel·ligència sensibilitat i voluntat que tots els alumnes posseeixen
- Proporcionar un ampli ventall d'activitats que afavoreixin la multiculturalitat i la valorin com a un fet positiu del món en el que vivim.
- Oferir un espai d'informació, reflexió i intercanvi d'experiències amb el conte com a eina pedagògica en la web <<http://www.xtec.es/~mnavar22>> que forma part d'aquest treball i on també hi poden participar els alumnes.
- Posar a l'abast d'aquelles persones interessades les nostres experiències realitzades amb el conte com a eina pedagògica.

Els productes finals d'aquests projecte tenen una aplicació pràctica immediata i necessària en el sistema educatiu.

Els crèdits proposats pel primer i pel segon cicle de l'ESO poden incidir en la millora de les competències socials en el nostre alumnat de secundària obligatòria. Tot i que des de la implantació de la reforma l'esforç dedicat a millorar les habilitats cognitives, els valors morals i les habilitats socials ha estat i continua, és necessari augmentar les estratègies metodològiques i els recursos didàctics per tal de poder adaptar-nos a les noves situacions socials amb les que tant els professionals de l'ensenyament com els alumnes i les seves famílies, ens trobem.

El curs de formació del professorat "*El conte eina pedagògica per a facilitar l'educació en valors i la multiculturalitat*" pot ajudar d'una manera molt directa al professorat: especialment a aquelles persones amb poca experiència en el tracte amb adolescents i pre-adolescents. Aquest curs els pot ajudar a millorar l'assertivitat en el tracte amb l'alumnat, a tenir més eines per a solucionar els conflictes que es puguin generar a l'aula.

2. Hipòtesi inicial de treball

2.1. La formació en Arteteràpia

Ja fa una colla d'anys vaig començar la meva formació en Arteteràpia a l'escola privada FES de Barcelona. Els cursos de formació duraven 3 anys. En finalitzar aquest període es presentava un projecte d'investigació personal.

El meu projecte es va basar en el conte com a eina per al creixement personal.

Presento un petita introducció del que es treballa en arteteràpia i de altres metodologies que indirectament o puntualment he treballat, doncs en el seu conjunt les hipòtesis de les que parteixen en quan a la concepció de l'ésser humà que presenten han influït molt en el resultat d'aquest treball.

La primera hipòtesi d'arteteràpia és el convenciment de que tot ésser humà és capaç de ser creatiu, que és intel·ligent, amb capacitat d'estimar als demés i dotat voluntat per a aconseguir els seus fins. Si això no passa vol dir que quelcom va malament, que hi ha algun residu que no deixa fluir la nostra energia lliurement i que hem de fer neteja.

Aquesta neteja generalment s'ha de fer en l'inconscient, lloc on van a parar totes aquelles coses no acceptades, no païdes.

Per això el treball amb el nostre inconscient és una de les constants en el treball en arteteràpia.

El treball és completament pràctic. Es pinta, balla, escriu, dramatitza, es a dir es realitzen tot tipus d'activitats creatives. No es tracta d'analitzar o d'interpretar. El treball el fa el nostre inconscient deixant sortir tot allò que està paralitzant la nostra energia.

La ment conscient ens ajuda a prendre decisions i és convenient en les situacions noves quan hem d'aplicar el pensament racional per discernir sobre el que hem de fer i com fer-ho.

La ment inconscient representa la major part de la nostra ment i s'encarrega de la repetició dels comportaments apresos, cosa de gran utilitat en certes circumstàncies però generadora de greus conflictes en d'altres.

La informació rebuda per la ment conscient passa directament a la inconscient ja que ambdues estan estretament lligades. Tot el que una persona veu, escolta o experimenta és captat per la ment conscient i després en la ment inconscient en forma de record. Aquest record consta del fet objectiu més la sensació o sentiment que porta aparellat.

La ment inconscient és també la seu de la creativitat, la intuïció i les idees.

Hem dit que la ment inconscient genera en determinades ocasions greus conflictes degut a la seva capacitat per emmagatzemar tot el que experimentem a nivell conscient com a records.

Els records recordem-los estan embolcallats amb sentiments i emocions. Si una persona creix pensant que no serveix per res, tothom li diu, anirà guardant en el seu inconscient aquest missatge que perdona la repetició cada vegada serà més inconscient. Arribarà un moment que no caldrà que ningú li digui que no serveix per res, el seu inconscient té el record molt viu i per sempre més li ho comunicarà així doncs tota la vida conscient està íntimament relacionada amb l'inconscient i els seus records.

El drama de tot això és que no ens deixa viure conscientment de debò doncs moltes vegades si bé pensem que ho fem en el fons les nostres respostes estan més influïdes pels records inconscients que pels fets reals del moment.

Exemples d'això són les pors irracionals a segons quines situacions noves, el pensament de *sempre em passa el mateix, em passarà el de sempre, no hi ha remei sóc així, etc.* I així ens portarà de mica en mica a desconfiar més de les nostres possibilitats de canvi i li donem més informació negativa al nostre inconscient que es reafirma més en la idea de la nostra inutilitat.

Es crea un cercle viciós del que només podem sortir reeducant l'inconscient, es a dir enviant-li missatges diferents i reprogramar-lo amb el contingut que nosaltres decidim, es a dir fer gestionar-lo nosaltres i no deixant que ens gestioni ell.

Primer haurem de canviar els nostres pensaments conscients, portar-los a positiu i després s'arrelaran a l'inconscient, igualment que ho van fer els negatius ho poden fer els positius.

Antoni Blay ens diu que l'important no és el que hem passat sinó el que jo faig amb això.

Saber què fer amb les nostres emocions és el que s'anomena Intel·ligència emocional. Etimològicament emoció ve del llatí "emovere" que significa agitar, també podem veure-la com "motus", moviment, quelcom que ens posa en moviment, que ens agita, que ens altera.

Són activacions físiques breus que es desencadenen com a resposta a alguna cosa i alteren el flux normal de la nostra conducta.

Les emocions guien i provoquen moltes de les nostres accions.

Existeixen cinc emocions fonamentals:

L'alegria

L'afecte

La por

L'enuig

La tristesa

Estem acostumats a considerar-les qualitativament en bones i dolentes o en positives i negatives.

L'alegria i l'afecte serien considerades positives i desitjables, en canvi la por l'enuig i la tristesa són considerades negatives e indesitjables.

En Arteteràpia es suposa que totes les emocions són humanes i en el seu moment oportú convenients. La por ens ha permès de sobreviure i ens fa cauts en moments en que ho hem de ser. L'enuig davant una injustícia és coherent i la tristesa per la pèrdua d'un ésser estimat per exemple és necessària per a recobrar la nostra harmonia emocional més endavant.

Sovint però les emocions que tenim no són les que voldríem experimentar en una situació concreta. De tal manera que les reprimim i, en fer-ho bloquegem la sortida d'una energia, la de l'emoció reprimida. Aquesta energia en no poder-se exterioritzar, s'acumula en algun lloc de l'organisme fins que progressivament aquesta àrea es veu afectada per la sobrecàrrega energètica indeguda.

Per estar bé amb nosaltres mateixos hem d'aconseguir trobar una coherència entre el que expressem a l'exterior i allò que experimentem en el nostre interior. Si no ho fem es provocarà una ruptura interna que ens afectarà física i psíquicament.

Una emoció és una resposta que donem en un determinat moment a un fet, nosaltres podem escollir la resposta si ens exercitem i no deixem que surti una emoció que no es l'adequada i que per això no ens fa sentir bé amb nosaltres mateixos.

Les emocions han de ser assumides, no sofertes. Si experimentem la tristesa hem de ser-ne conscients i acceptar que estem tristos perquè hi ha unes raons per estar-ho, o enfurimat's, etc.

Les emocions han de sortir però en Arteteràpia podem enfadar-nos amb un paper en blanc, trencar-lo, omplir-lo de ratlles agressives, etc. Podem sentir afecte utilitzant un color que ens produeixi aquesta emoció, o sentir por amb un altre color.

Totes les arts, pintura, dibuix, dansa, teatre, escriptura, permeten viure les diferents emocions, experimentar-les, conèixer-les, aprendre a gestionar-les, no reprimint-les i treure-les de dins nostre de manera que no es converteixin en bombes que un dia o altre explotaran.

Aquesta educació emocional està present en moltes de les activitats d'escalfament que proposem en els crèdits, així com en la creació d'històries de ficció

2.2. Alguns conceptes de PNL

L'any 1998 es va fer a Barcelona un taller de PNL, Programació Neurolingüística, a Barcelona per part de Francisco Garcia. En aquell moment no havíem pensat encara en aplicar els continguts apresos a cap treball en especial però ens van interessar molt les seves propostes. Molt temps després les hem recuperat per considerar-les complementàries de les demés tècniques utilitzades.

Compartim amb aquesta metodologia els següents supòsits.

Concepció del subjecte i el seu comportament

-La PNL representa al ser humà format per diverses energies evolucionant generalment en harmonia.

Quan aquesta harmonia existeix, la persona es percep com a sincera i autèntica. En cas contrari ens trobem amb que els missatges emesos són contradictoris. La informació verbal és aleshores menys important per a l'interlocutor que els missatges no verbals.

-Tot comportament està orientat a l'adaptació. Cada persona funciona de la millor manera possible i escull la opció més adequada que te a la seva disposició.

-Tot comportament te, en el seu origen, una bona intenció.

Els problemes sorgeixen quan les informacions que te el subjecte per al seu comportament són limitades, no són suficients ni adequades i el seu comportament no serà acceptat.

El que podem fer és donar un ventall més ampli de comportaments, ajudar als alumnes a atrevir-se a fer coses diferents, provar i comprovar “*que passaria si en lloc de fer el que faig sempre fes.....*”, a adquirir l'hàbit de no actuar per costum o mecànicament i preguntar-se abans “i si.....”

-És possible comunicar-se amb l'inconscient

Tenim un inconscient en el que guardem els nostres recursos.

L'inconscient està especialment constituït per la memòria, aquesta capacitat del cervell de guardar les informacions i les relacions que es produeixen entre elles.

És possible comunicar-se amb l'inconscient i cada persona disposa ella mateixa dels recursos necessaris per fer possibles els canvis necessaris en el seu pensament, comportament, etc. No s'ha de proposar solucions a la persona que es troba en dificultats ans proposar-li un mètode que li permeti trobar les seves pròpies solucions.

En el nostre treball els contes són una eina per a entrar en contacte amb l'inconscient i ens permeten trobar la solució adequada per a cada situació emocional, que pot ser molt diferent per a cada persona i que no pot estar subjecte a cap model fix.

L'estructura de la conducta i la seva relació amb la conducta dels herois dels contes

L'estructura fonamental de la conducta, també anomenat P.O.P.S., sigla de Prova, Operació, Prova, Sortida. Suposa que tots els programes mentals i comportamentals tenen un objectiu específic i un conjunt variable de mitjans per a assolir aquest objectiu. Aquest model indica que, a mesura que pensem, definim objectius en la nostra ment (conscients i inconscients) i desenvolupem una *prova* per a quan l'objectiu hagi estat assolit. Si no assolim l'objectiu fem quelcom, *operem*, per canviar alguna cosa o per apropar-nos a ell. Si el criteri definit a la prova és assolit *sortim* cap el pas següent.

D'acord amb el model POSPS l'eficiència és una conseqüència de :

Tenir un objectiu futur.

Tenir les evidències sensorials per determinar amb precisió el progrés en direcció cap a l'objectiu.

Tenir un conjunt variable de mitjans per a assolir l'objectiu i la flexibilitat comportamental per a ampliar el nombre d'opcions.

La importància del llenguatge no verbal per a la comunicació

Durant el procés de la comunicació ens expressem conceptualment a través de paraules però comuniquem inconscientment la nostra afectivitat a través de les pròpies expressions facials, gesticulacions, to de veu, tensió muscular, etc. Aquest és a la seva vegada, el canal que ens connecta més directament amb el receptor de la nostra comunicació, que per la seva part està desxifrant contínuament totes aquestes senyals no verbals de les que nosaltres no som conscient.

Per arribar a una comunicació eficaç amb algú hem d'iniciar amb l'altra el llenguatge no verbal del cos: estar receptiu, adoptar els seus gestos, ajustar, acompanyar o reflexar el

llenguatge verbal i no verbal d'una persona, així s'estableix el *rapport* que fa possible el diàleg i, donat que l'expressió emocional més directa és el llenguatge analògic de gestos i components no verbals, és fàcil veure la importància que te aprendre a acompanyar els gestos i demés elements de comunicació emocional del nostre interlocutor.

Las formes d'obtenir un Rapport són:

Expressions facials, postures, gestos, diferents tons de veu, etc.

Tots aquests aspectes del llenguatge no verbal es treballen en les activitats relacionades amb la narració i audició de contes.

2.3. Hipòtesis personals inicials

- Tot ésser humà està en constant evolució i ,vist que la seva característica més important es *la llibertat*, ha de decidir constantment el *què ha de fer*, i el que és més important, el *que vol ser*. Ens trobem sempre en la necessitat d'escollir, cosa que ens pot provocar angoixa i dubte. El dubte paralitza i l'angoixa produeix por. Per sobreviure amb por podem fer dues coses, adoptar una postura defensiva o una agressiva. Es important docns deixar de tenir por si no hi ha motiu i si en tenim poder analitzar de què i posar-hi remei d'una manera assertiva i conscient.
- Enfront el problema d'escollir totes les societats han creat un sistema de valors i normes per tal que els individus que la componen sapiguen a "que atèner-se". Aquests valors i normes són incorporats, assumits i integrats generalment, formant part de la persona que els ha interioritzat.
Hi ha un període però abans d'arribar a la maduresa moral, la d'acceptació, crítica racional i rebuig si cal de les normes socials, en el que l'individu no pot encara acceptar o criticar racionalment el que la societat li presenta com a convenció social per a la convivència mútua.
Aquest període és l'adolescència. Els adolescents no poden seguir obeint com els infants, i molts es neguen a acceptar uns valors i normes que no han interioritzat i que no entenen gaire bé.
- El pas d'adolescent a adult ha estat sempre problemàtic i inclús en aquelles societats on sembla que no hi ha canvis generacionals dramàtics, parlem de societats preindustrials o primitives, hi ha un drama en el sentit d'una iniciació. Es a dir que això de fer-se adult sembla ser que va acompanyat d'algun fet dolorós, ritual iniciàtic, angoixes psicològiques, comportaments problemàtics, etc.

Per a l'elaboració del nostre treball han estat essencials aquests suposits bàsics.

- La perpétua evolució del ésser humà durant tota la seva vida
- El pasos d'infant a adolescent i a la maduresa han estat guiats, iniciats per moltes cultures degut a la seva importància amb rituals d'iniciació a una nova etapa de la personalitat. En algunes cultures arribaven a simbolitzar *la mort* del nen perquè pugués neixer l'adult.
- Els adolescents busquen i volen valors i normes, les necessiten però molts rebutjen el que és imposat d'una manera autoritària.
- Per tal de que els valors i normes escollits siguin els positius per a viure en societat es necessari desenvolupar una personalitat creativa i disposada a acceptar diferents punts de vista.

- Una personalitat equilibrada ha de estar confiada en si mateixa, autovalorar-se i confiar en la seves capacitats com a ésser intel·ligent, amb capacitat d'estimar i ser estimat i amb energia suficient per a poder assolir les seves fites. Per això una de les primeres coses que hem de fer els educadors es deixar de banda la idea de que hi ha alumnes llestos i altres que no ho són. Tots els alumnes tenen un tipus o altre d'intel·ligència que podem ajudar a desenvolupar amb les activitats que proposem. Quan els alumnes es senten útils, veuen que saben fer quelcom i són reconeguts, també s'esforcen més i adquireixen més confiança en si mateixos. No hi ha una sola intel·ligència vàlida. Tots som intel·ligents, les intel·ligències són múltiples.
- Els contes i altres tipus de narracions han estat una metodologia per a desenvolupar persones creatives, madures i que han escollit autonomament normes i valors adequats pel comportament en societat.
- En la nostra societat no hi ha trencament ritual o iniciàtic entre infantesa i maduresa, vivim un fenomen estrany on els adolescents tenen quasi bé tots els drets i cap obligació que tenen les persones madures i on les persones madures lluiten constantment per no envellir i per mantenir-se joves.

A continuació desenvolupem breument aquestes hipòtesis.

2.4.L'èsser humà està en un procés constant

La perpètua evolució del ésser humà és la seva necessitat de canvi intern que porta tot procés de maduració i de perfecció en les seves possibilitats com a ésser humà. La necessitat de canvi i la persecució de la sabiduria són constants en els contes, on els protagonistes poden despertar, transforma-se, després de múltiples aventures, esforços i enfrontament amb perills. Els contes compleixen la funció de desenvolupar la nostra psique perquè no es dirigeixen al domini de la raó sinó com diu Mircea Eliade, "*a les zones més profundes de la ment, estimulant i alimentant la imaginació*" perquè per a les grans preguntes sabem que la raó lògica no ha donat, no pot per la seva pròpia naturalesa, donar resposta.

Per aquestes característiques anomenades en quant a recerca d'un mateix que el fan semblar un viatge és per la qual cosa molts investigadors pensen que els contes són el record d'antics rituals iniciàtics, que amb el temps han perdut el seu antic significat i han anat reduint la seva presència al món infantil. Entre aquests investigadors hi ha alguns amb els que nosaltres hem treballat per a l'elaboració d'aquest projecte. Entre ells B.Bettelheim afirma que els contes són necessaris pel creixement interior dels nens, estimulen la imaginació, la creativitat i desdramatitzen situacions angoixants o culpabilitzants.

R.Bly aplica la metodologia del conte per arribar a construir-nos una personalitat madura. Però no tan sols per a nens i joves. Bly aplica la seva metodologia a tots, en especial a les persones que han crescut externament però no internament.

2.5. Necessitat d'establir nous valors i normes en l'adolescència

Quan parlem d'establir nous valors i normes no ens referim a inventar nous valors, possibilitat però que tampoc descartem, si no a que per als adolescents els valors que els hi demana la societat són nous i les normes també. Ja no són els valors i normes de la infantesa, són els d'una persona adulta.

Per el nostre treball hem partit de la hipòtesi compartida amb els autors del llibre *La crisi de la adolescència* de O.Mannoni, A. Deluz, B.Gibello i J. Hébrard, i amb les tesis de R.Bly

sobre la necessitat de Valors i normes per part dels adolescents i en especial en el seu raonament del fet de que l'arribada de l'adolescència suposa un trencament en l'evolució que indueix al subjecte a mecanismes de defensa.

Són aquests mecanismes de defensa el que hem intentat detectar i establir estratègies, amb el treball amb els contes, per tal que es pugui desactivar aquesta actitud de defensa per una de confiança.

La situació de perill és la desencadenant de l'actitud de defensa, si eliminem l'actitud de perill no caldrà estar sempre a *la defensiva*, actitud que observem moltes vegades en alguns nois/ies i adults.

Sembla ser que segons els estudis antropològics efectuats per Mannoni no hi ha crisi d'adolescència en les societats més primitives o almenys no en les formes de problemes d'integració social que assumeix en la nostra societat qualificada en molts aspectes com més evolucionada.

Aquest aspecte reforçaria la tesi de la que parteix el nostre treball, la necessitat de recuperar els arquetips necessaris que tot ésser humà necessita per accedir al món dels adults amb comprensió i interioritzant-ne els seus valors de manera que pugui actuar d'acord amb les competències socials necessàries, ja que la manca de pautes i valors produeixen el temor i les actituds defensives o agressives davant aquesta por.

Seguint al mateix autor és important relativitzar una mica les coses, sobretot en l'època de l'adolescència, quan el subjecte es troba enfrontat a múltiples identifications de les que encara no en compren el significat que tenen per l'adult, parlem en especial del sexe, del rebuig d'antics ideals infantils i el buit que aquest rebuig planteja. La lluita contra aquest buit indueix l'adolescent a construir-se "neo-necessitats" i a construir-se una "neo-realitat", així pensem es podrien veure les actituds d'aïllament respecte a les normes i valors imposats per una societat adulta que quasi podríem dir que es veuen obligats a rebutjar per tal de construir-se un jo.

Aquesta identificació de la creació del seu nou jo, després de l'etapa de la infantesa amb el rebuig, arriba a situacions crítiques en alguns casos, els que aquí ens ocupen i que necessiten una ajuda terapèutica per tal de no establir una relació automàtica entre rebuig normatiu i autoafirmació, si l'adolescent no trenca aquesta relació continuarà amb el rebuig normatiu com a única eina per a la seva autoafirmació, per això hem de proporcionar-li alternatives comprensibles i útils per a la construcció de la seva nova personalitat com a persona madura.

El rebuig de la família per part de l'adolescent que elegeix altres models per a construir el seu pas al món adult és necessari, el repudi dels pares com a guies y dels mestres és un intent de autonomia y així busca en companys de la seva edat noves normatives per la seva actuació en la vida i per constituir-se com a subjecte autònom. Desalienar-se de la família és un pas necessari però moltes vegades l'adolescent tendeix a alienar-se en un grup i això algunes vegades és quelcom extremadament ambigu i en altres aspectes perillós quan no es posseeixen els suficients criteris morals i ètics.

Formar part d'una banda encara que sigui de naziskins és un desig d'establir unes noves normes i valors.

Es busquen models a seguir, sigui on sigui perquè és una necessitat. Amb els contes, faules i mites podem fer aquesta funció de modelatge que si no buscaran en un altre lloc.

Segons els autors de *La crisi de l'adolescència* a vegades aquesta identificació exigida per l'entorn adult es converteix en drama. És important convertir el drama en comèdia. Un dels problemes que porten a la crisi de l'adolescència és la dificultat de trobar algú amb qui parlar, això és palès en les societats urbanes com són les nostres.

Els grans ja no fan la tasca de transmissors d'informació interessant per als problemes que l'adolescent creu més importants, i el jove només pot intercanviar informació amb d'altres joves que tenen els mateixos problemes que ell. Per un adolescent no n'hi ha prou amb parlar amb els seus companys doncs necessita informació que ells tampoc tenen i aquí trobem la necessitat de recorre als arquetips de les faules i contes, que són els que tenen les respostes des de sempre i es poden anar actualitzant.

Es tracta de donar les eines necessàries per tal que la "crisi de l'adolescència" no acabi malament y amb un treball apropiat poder arribar a un dinamisme evolutiu per tal de no acabar per part de l'adolescent en un carrer sense sortida.

L'adolescència és un període extremadament variable situat entre l'infantesa i l'estat anomenat adult, període en el que el subjecte posa en dubte el seu destí com a "totalitat" i en el que es produeix una modificació de les identifications.

R, Bly proposa com pas decisiu enfront al problema de les identifications la conversió del terapeuta en una figura que encarni el *jo ideal* que sembla faltar.

Aquesta proposta està també en la construcció del jo ideal que es realitza en les faules i contes on el terapeuta és la narració, els personatges són els models que encarnen el jo ideal. Bly utilitza precisament un conte com a elements de les seves teràpies, *Joan Ferro*.

Aquest jo ideal és necessari per tal de convertir l'adolescent en subjecte.

Pensem que tant a l'escola com a la família l'adolescent és tractat o vist com a objecte, en el sentit que no se li atorguen els mateixos drets que té l'adult i això pot potenciar el sentiment de l'adolescent de manca de jo.

El problema de la relació pares-fills ha de passar a relació adult-adult i això no és tan fàcil, ni pels pares ni pels fills i el mateix succeeix en la relació mestre-alumne.

En aquest pas progressiu és on es donen les més grans friccions de l'adolescent i el món adult encarnat en la societat.

La crisi parental adquireix moltes vegades un caire de duel i aquí és fa palesa la necessitat de treball per part dels pares ja que moltes vegades ells no són conscients de la seva pròpia crisi com a pares.

La nostra societat ha atorgat als pares i als adults la facultat de PROHIBIR però aquesta facultat si no s'exerceix amb honestat i imparcialitat es converteix en quelcom incompreensible per l'adolescent qui es veu obligat a transgredir, ja que ell lluita per la seva recentment descoberta possibilitat d'autonomia subjectiva, identificarà la llei amb els pares primer, amb l'escola i amb les normes socials després i s'hi rebel·larà com un acte automàtic per la salvaguarda de la seva nova personalitat adolescent. No ha interioritzat les normes ni els valors i tot ho posa dins el mateix sac, el sac de les prohibicions infantils a les que ja no es sent obligat a obeir doncs per ell ja no tenen sentit.

L'adolescent no pot encara discriminar entre valors, normes i prohibicions arbitràries, el seu desig de constituir-se en subjecte el fa actuar moltes vegades en contra de normes i valors ja que d'aquesta manera alguns senten que surten més reforçats com a individus, l'alumne problemàtic sembla tenir més carisma, que "el bon nen" que fa tot el que els adults li manen, sembla que per l'alumne que contradiu les normes, aquesta posició li atorgui el

reconeixement que com a subjecte necessita, només en l'enfrontament a lo establert es sent construint-se el seu jo ideal.

Veiem com l'adolescent necessita normes i valors desesperadament, hem d'aprofitar doncs aquest desig i oferir-li la possibilitat de triar-los entre els constructius i socials.

Entre les generacions sempre s'obren esclletxes, la nostra ara ens sembla molt gran i hi ha la por de quedant-se sense un pont per poder dialogar amb els representants més problemàtics de tota una franja d'edat que anomenem adolescents, però si podem establir contacte veiem com, encara que a vegades inconscientment, aspiren a descobrir valors i valors moltes vegades més rigorosos que els actuals. En els contes, faules o mites podem ajudar-los a descobrir per si mateixos aquests Valors dels que estan tan delerosos i d'aquesta manera, exercitant la seva autonomia els podran interioritzar, doncs no seran imposats pels adults, els hauran escollit ells, amb la seva identificació espontània amb els herois/ines dels contes.

2.6. Necessitat de fomentar desenvolupar i aplicar el pensament creatiu

Partim de la hipòtesi de que tot ésser humà és creatiu. El que podem fer és desenvolupar aquesta creativitat amb propostes diferents, en aquest cas amb el treball amb el conte o altres narracions i amb els exercicis que proposem en les activitats dels crèdits elaborats.

El pensament creatiu es una característica del pensament general. Ser creatiu no significa tenir una intel·ligència superior. En la nostra proposta ser creatiu significa tenir una manera diferent de mirar el que forma part del que ens és habitual i quotidià, seguint les investigacions de Goleman.

Segons A.Maslow, autor de *La personalidad creadora*, a la vida quotidiana molts ens sentim vulnerables, tenim por de desfent-se en mil bocins. Per això l'experiència creativa ens resulta tan agradable: ens ajuda a reunir els trossos, a percebre's com una persona sencera, d'una sola peça. Per aconseguir-ho hem d'integrar totes les nostres parts: ser a la vegada masculins i femenins, nens i adults, bons i dolents.

Només acceptant tots els aspectes que componen la nostra individualitat -les llums i les ombres- podrem créixer, realitzar-nos i gaudir. La persona que desenvolupa la seva creativitat podrà aprendre a resoldre aquesta guerra civil entre les forces profundes interiors i les forces de control i defensa, per la qual cosa es trobarà menys dividida.

Els contes realitzarien aquesta funció que ens permet acceptar tots els aspectes de la nostra personalitat i a acceptar també la part de *d'ombra* dels altres.

La importància del pensament creador per arribar a ser un individu amb capacitat humana plena, es a dir respectuós amb si mateix, amb els demés i amb el medi ha estat àmpliament demostrada en els treballs de Abraham H. Maslow.

Com es desperta el sentit de la germanor universal en un nen o un adolescent?. Segons Maslow el pensament creador ens converteix en persones autorealitzades i aquestes són capaces de mirar objectivament la seva pròpia societat, amb esperit crític, aprovant certs aspectes i qüestionant-ne d'altres. Són capaces de valorar altres cultures i ser per sobre de tot ciutadans del món.

En el conte com a eina d'aprenentatge i desenvolupament d'aquestes habilitats tenim un bon recurs ja que estimula el potencial creador que tot ésser humà, pel sol fet de ser-ho posseeix.

De la forma com construeixi el seu pensament depèn, en gran part, l'èxit que una persona pugui aconseguir a la vida.

Estem d'acord amb Maslow pel que fa a que avui en dia la ciència i la tècnica van tan ràpides que és més important desenvolupar la consciència dels valors específicament humans que informacions que ràpidament perdran la seva aplicació. Això no vol dir renunciar als continguts conceptuals de les matèries curriculars tradicionals sinó ampliar el seu contingut amb propostes noves encaminades a informar, ensenyar i experimentar amb l'alumne àrees tan importants com l'aprenentatge de les seves capacitats de respecte, interès, d'altres maneres de fer, de dir, de decidir, etc. Es tracta de crear "un nou tipus d'ésser humà que se senti a gust amb el canvi i el gaudeixi, que sigui capaç d'improvisar, capaç d'afrontar amb nova confiança, força i valor una situació completament inesperada."

L'arribada d'alumnes estrangers a les nostres aules provoca a vegades la por a lo desconegut, el rebuig d'altres cultures, etc. D'altra banda per part dels nous vinguts també es pot generar un rebuig similar i la cosa cada vegada es complica més.

La rigidesa mental porta a la intolerància i als prejudicis. També és important recordar que el desenvolupament en la creativitat millora el rendiment escolar, és per això que no podem veure-les com quelcom separat. El pensament creador també ajuda a millorar les capacitats intel·lectuals dels nostres alumnes.

Les conseqüències de la manca de desenvolupament d'aquest pensament creador també ha estat estudiada, a tall d'exemple comento el que ens proposa Josep Zinker en el seu llibre *El proceso creativo en la terapia Gestáltica*. L'autor menciona que Ed y Sonia Nevis formularen un programa per diagnosticar els propis bloquejos contra la creativitat i treballar amb ells. Es mencionen aquí alguns d'ells per la seva relació amb el treball que proposem realitzar ja que creiem que són útils a professors i alumnes per tal de desbloquejar la seva creativitat i ajuden al procés de construcció d'un pensament que afavoreix la llibertat i, el que és més important en el moment actual de l'aula, la divergència, la diversitat tant personal com cultural que provoca l'aparició d'alumnes de diferents cultures.

Por al fracàs. Davant de la possibilitat de no assolir una fita prefereix no intentar-ho.

Por a jugar: "Estil de resolució de problemes literal, excessivament seriós; Temor de semblar disparat o tonto a l'experimentar amb "lo insòlit".

Miopia enfront dels recursos: "Fracàs en el reconeixement de l'energia pròpia; falta d'apreciació dels recursos que ofereix el medi, és a dir, per les persones y les coses".

Excés de certesa: "Rigidesa de respostes en la resolució de problemes; reaccions estereotipades; persistència en un comportament que ja no és funcional; no verificació de les pròpies suposicions".

Evitació de frustracions: "Renunciar massa aviat quan sorgeixen obstacles; evitar el dolor o la incomoditat que moltes vegades s'associa amb canvis o solucions de problemes diferents dels coneguts".

Subjecció al costum: "Excessiu èmfasi en les formes tradicionals de fer les coses; massa reverència al passat; tendència a la conformitat quan aquesta no és necessària o útil".

Vida empobrida de la fantasia: "Desconfiar de les imatges internes de sí mateix i d'altres, ignorar-les o relegar-les; valorar en excés el que s'anomena el món objectiu, real. Falta d'"imaginació" en el sentit de "suposem que..." o del "què passaria si..."".

Por a lo desconegut: "Evita situacions que manquen de claredat o presenten una probabilitat d'èxit desconeguda; atribuir massa importància al que es desconeix en relació amb el conegut; necessitat de conèixer el futur abans de seguir endavant".

Renuncia a exercir influència: “Por a semblar massa agressiu o prepotent al influir sobre altres; vacil·lació en la defensa de les conviccions pròpies; poca eficiència per fer-se escoltar”.

Vida emocional empobrida: “Incapacitat d’ apreciar el poder de l’ emoció per a motivar l’altre; aplicar l’energia per mantenir a ratlla les expressions espontànies; falta de consciència de la importància que tenen els sentiments quan es tracta de combinar el compromís amb l’esforç de l’ individu i del grup”.

Mihail Csikszentmihayi, autor de *Fluir*, senyala que l'ús que fem de l'energia que destinem a la creativitat és un combustible que ens transporta a lo que ell denomina *experiència òptima*. “L'experiència òptima seria una forma d'energia, i l'energia pot utilitzar-se tant per crear com per destruir”

Si partim de la hipòtesi de que tots som creatius en una o altre mesura, és important que ajudem a canalitzar aquesta energia de la millor manera per a l'individu i per a la societat a la que pertany.

Nosaltres ho hem intentat amb les activitats proposades on s'intenta no reprimir mai l'energia però si canalitzar-la en positiu.

2.7. Necessitat de valorar les diverses intel·ligències que tots posseïm

Com suggereix Howard Gardner, és possible distingir, al menys, set "intel·ligències": La lògica, la lingüística, la cinètica, l'espacial, la musical, la interpersonal y la intrapersonal. Aquestes dues últimes estan íntimament lligades a la intel·ligència emocional.

La intel·ligència lògica és aquella que ens permet la comprensió de conceptes abstractes com els de les matemàtiques.

La lingüística ens permet l'ús del llenguatge, els escriptors la tindrien fortament desenvolupada, així com els oradors, etc.

La cinètica està relacionada amb el cos, percebre i reproduir moviment; pròpia de ballarins, artesans, esportistes, i treballs relacionats amb les habilitats manuals.

L'espacial ens permet orientar-nos i és pròpia de pintors i escultors.

La musical és pròpia de músics i de melòmans i totes aquelles persones que gaudeixen de la música.

La intrapersonal ens permet conèixer el cor humà i és bàsica per a psicòlegs, psiquiatres, escriptors, et.

La interpersonal és aquella que ens permet poder posar-nos en el lloc de l'altre i poder relacionar-nos amb ell. Ens dona empatia, comprensió i perspectiva.

En el treball que proposem fer a l'aula amb el conte pràcticament totes elles hi són desenvolupades, a part de la lingüística o verbal que òbviament estarien involucrades constantment, degut a la interdisciplinarietat del crèdit, els alumnes podrien exercitar qualsevol d'elles a l'hora de representar els contes, filmar-los, explicar-los, dibuixar-los, etc.

Les més relacionades amb la intel·ligència emocional serien les més intencionalment treballades ja que complirien els objectius principals del treball : La capacitat d'empaïtar (la intel·ligència interpersonal) i el coneixement de les pròpies habilitats i límits (la intel·ligència intrapersonal).

Tots els alumnes però podran demostrar que són hàbils en alguna cosa. Un alumne serà més hàbil escrivint una història, un altre explicant-la, un altre dibuixant-la o representant-la, es tracta de que tot hi puguin participar amb el millor de sí mateixos.

3. Alguns models i tendències actuals d' educació en valors I les seves aplicacions amb el conte com a eina pedagògica

3.1. Models basats en el desenvolupament del judici moral i en el raonament moral

Prenem com a referència el programa de competències socials elaborat per M.Segura: L'objectiu de millorar les relacions interpersonals i la prevenció dels programes socials consta de tres parts: habilitats cognitives, creixement moral i habilitats socials

3.1.1.Les habilitats cognitives o pensaments necessaris per a la resolució de problemes

Ens referim als Cinc pensaments de Spivack i Shure:

P. causal

P. alternatiu

P. conseqüencial

P. de perspectiva

P. de mitjans-fins

En els contes que presentem per a treballar a l'aula, aquests pensaments han de portar-se a la pràctica en algun moment o altre per tal que el protagonista pugui arribar a un final feliç. En el programa de competències socials per a veure el problema també s'utilitzen els contes com a recurs per exercitar els cinc pensaments o habilitats cognitives.

En els exercicis que proposem amb el conte els alumnes hauran de treballar-los en les activitats del seu qüestionari on hauran de respondre a :

- Les causes del conflicte, situació , etc., presentats en el plantejament del conte. Primer de tot hauran de reflexionar per entendre quin és realment el problema i veure de veritat el que està passant. Aquest pensament es l'habilitat de dir "el que aquí passa es..." i donar un diagnòstic encertat de la situació. Els qui no tenen aquest pensament ho atribueixen tot a la casualitat, a la mala sort o bé es queden sense paraules davant un problema interpersonal.
- Les possibles accions per a arribar a una solució durant el nus. Pot haver-hi més d'una solució. Es poden descobrir altres solucions. Veure les possibles solucions amb una ment oberta i escollir. Aquesta habilitat cognitiva d'imaginar el major nombre de solucions a un problema determinat és el pensament alternatiu. Les persones amb conductes irreflexives o agressives acostumen a estar mancades d'aquest pensament, únicament veuen una sortida ("la mato", "li trenco la cara", "aquest em sentirà")
- Les conseqüències de les accions escollides, preveure-les i assumir el si o el no, saber respondre a la pregunta "*..I si faig això?, o allò?*".
- Preguntes sobre els personatges dels contes, per fer-ho hauran de posar-se en el seu lloc, en primera persona, com un personatge. Les actituds egocèntriques no serviran per entendre les accions i els sentiments dels demés. El pensament de

perspectiva ens fa comprendre millor, perdonar, ajudar, consolar, aconsellar, fa possible l'empatia o sintonia afectiva amb els altres.

Les persones agressives, especialment les que tenen un pensament més violent acostumen a estar mancades d'aquest pensament.

- Quins són els recursos que tenen els personatges per a arribar a aconseguir el que volen. Per aconseguir quelcom s'ha de tenir un objectiu i buscar els mitjans per realitzar-ho. Com es pot arribar del plantejament al desenllaç i al final feliç? En el nus de la història s'hauran de plantejar quins mitjans hauran d'utilitzar i saber demanar ajuda si cal.

Aquests cinc pensaments necessaris per a la resolució de conflictes els té tothom, com a mínim en el seu estat embrionari i, per tant, hi ha la possibilitat entrenar-los per a poder desenvolupar-los.

3.1.2. El creixement moral

Què són els valors morals? Són valors per a respectar als demés i relacionar-se com a persones. No els hem de confondre amb la religió ni tampoc amb la moral entesa com a costum acceptada amb caràcter normatiu.

Piaget i Kohlberg proposen un enfocament dels valors morals des dels seus estadis inferiors. Es proposen determinar com creix una persona en el camp de la moral. Estableixen uns esglaons pels que es va creixent en l'àmbit moral: els sis estadis de desenvolupament moral. En realitat però es barrejant els uns amb els altres.

Una persona pot actuar segons un estadi moral en un moment i canviar en un altre.

Per ajudar a créixer moralment ho podem fer amb el conte, però esglaó a esglaó. Quan més baix s'està, més dogmàtic s'és. La discussió amb iguals, els companys, sentir un conflicte dins l'estadi en el qual s'està amb l'ajut d'un personatge de ficció són recursos que podem utilitzar.

El professor podrà veure en quin estadi es troben els alumnes amb els comentaris que aquests faran. No cal explicar aquesta convenció dels sis estadis per evitar que vulguin contestar des dels més alts.

Els sis estadis de desenvolupament moral

Nivell 1: Preconvencional

1. Heteronomia. (1-6 anys)

El bé i el mal el determinen els altres. El normal és que solament duri els primers cinc anys de vida. Els adults en aquest estadi són delinqüents.

Es tracta d'evitar violar les regles sancionades amb càstigs, obeir per si mateix i evitar els danys físics a persones i propietats.

Les raons per actuar bé en aquest estadi són evitar el càstig i la por al poder superior de les autoritats.

Com que són els demés qui determinen el que està bé o malament si els adults no compleixen la seva tasca es poden produir greus problemes en el desenvolupament moral de la persona.

Un dels problemes que poden aparèixer és el d'anomia, no acceptació de cap norma.

2. Egoisme mutu, individualisme. (6-12 anys)

Aquest estadi comença a partir del moment en què es descobreixen les *regles del joc*. La regla bàsica és la Llei del Talió: “*Qui la fa la paga*”, “*ull per ull, dent per dent*”, etc. Les regles mútues són inflexibles. Aquí no ens trobem amb delinqüència sinó amb egoisme. Hauria de durar fins a la pubertat o l'adolescència. Es segueixen les regles només quan és d'interès immediat per algú. S'actua per satisfer els propis interessos i necessitats, deixant que els demés el mateix. Es considera bo fer el que és just: els intercanvis equitatius, esperar el torn i prendre acords.

Les raons per actuar bé en aquest nivell són servir les pròpies necessitats o interessos d'algú. Es reconeix doncs que altres persones tenen també els seus interessos.

L'individu accepta i vol que hi hagi justícia, és molt primitiu però és un pas respecte del primer estadi perquè ja hi ha consciència moral.

Nivell 2: Convencional

3. Expectatives interpersonals. (12-20)

L'acció es veu regulada pel desig de ser acceptat, d'agradar i de pertànyer al cercle.

El que està bé és complir el que la gent espera generalment dels altres. És important ser “bo”, significa tenir bons motius i demostrar interès pels altres.

També significa tenir relacions mútues basades en la confiança, lleialtat, respecte i gratitud. En aquest estadi la persona actuarà bé per la necessitat que te de ser bona per si mateixa i els altres. Es preocupa dels altres i sent el desig de mantenir les regles de l'autoritat que recolzen la bona conducta.

També hi trobem menys dependència dels pares i el rebuig a ser tractats com a nens petits.

És una etapa una mica traumàtica, perquè en general es demana als joves el mateix a l'escola que a casa, amb els amics, etc...

Van absorbent per osmosi els valors dels qui els rodejant, saben el que han de fer.

El problema es presenta quan hi ha conflicte entre les expectatives dels pares i les dels amics doncs es crea un conflicte de fidelitats.

Si no es supera aquest estadi, són adults que depenen de la opinió dels demés, que es sotmeten a la moda, etc.

4. Responsabilitat i compromís. Sistema social i consciència. (Adult)

Aquí actuar bé és fer allò a que un s'ha compromès. La moral adulta, en quan a autònoma, apareix en aquest estadi. La responsabilitat però és limita a la família, els amics o al grup.

El que està bé és complir els deures que han sigut acceptats. Les lleis s'han de complir excepte en casos extrems on hi ha un conflicte amb altres obligacions socials. També està bé la col·laboració amb la societat, el grup o la institució.

Les raons per actuar bé són mantenir la institució com una totalitat, evitar la ruptura en el sistema. Apareix l'imperatiu de la consciència que imposa unes obligacions a cada individu.

Moralment ens trobem amb persones adultes perquè es fan responsables d'allò al que s'han compromès, independentment de que els castiguin o els donin un premi.

Els demés estadis no són els d'una persona adulta. Un 85% dels adults estan en aquest estadi.

A segons quines demandes socials, per exemple ajudar econòmicament a països del tercer món, responen dient que ja fan prou per a la seva família i els seus fills.

Nivell 3: Postconvencional o de principis

5. Tothom té dret: en concret a la vida i a la llibertat.

Es supera el propi cercle. Ara s'és conscient de que les persones tenen una varietat de valors i opinions i que la majoria d'aquests valors i normes són relatius a cada grup. Aquestes regles relatives caldrien ser mantingudes, en general sota l'interès de la imparcialitat i perquè existeix el contracte social. Alguns valors i drets no relatius com la vida i la llibertat, han de ser mantinguts en qualsevol societat, encara que vagin en contra de l'opinió majoritària.

Les raons per actuar bé són un sentit de l'obligació a la llei degut al contracte social de cada un per fer i complir les lleis en funció del benestar de tots i la protecció dels drets de cada individu. Un sentiment d'estar compromès en un acord pres lliurement. L'interès d'aquestes lleis i deures està basat en el càlcul racional de la utilitat global. "El millor per el major nombre".

Les persones en aquest estadi ajuden activament a que tots puguin tenir una vida adequada i lliure.

6. Tots som iguals. La regla bàsica és la "Regla d'or" fer a l'altre el que vull per a mi. Apareixen els principis ètics universals: Igualtat i dignitat.

Es segueixen principis ètics autoescollits. Les lleis particulars i acords socials són, generalment, vàlids perquè es recolzen en els principis anteriors. Quan les lleis violen aquests principis, la persona actua d'acord amb ells. Aquests són principis universals de justícia com la igualtat dels drets humans i el respecte a la dignitat dels éssers humans com a persones individuals.

La persona que es troba en aquest nivell creu en la validesa d'uns principis ètics universals i posseeix un vincle personal vers aquests principis.

En quant al tema de creixement moral segons l'enfocament cognitiu evolutiu de Piaget i Kohlberg que intenta veure quins són els estadis de raonament moral pels quals passen les persones en l'adquisició dels valors està també molt present en quant el conte representa precisament diferents estadis en el creixement moral d'una persona.

En el conte, l'estat 1: *Heteronomia*, actuar per por, i el 2: *Egoïsme mutu*, *Llei del Talió*, han de ser superats si l'heroi vol tenir èxit.

S'imposen nous estadis, que si no són completament assolits, si que queden almenys latents i com a possibilitat en la ment dels adolescents. Aquests nous estats de creixement moral són el 3: *Expectatives interpersonals*, desig d'agradar i ser acceptats, en especial, i el 4: *Responsabilitat i Compromís*.

Els estats superiors el de Tots tenen dret, defensa dels drets humans, i el de Tots som iguals, si bé no tenen que ser assolits per l'heroi si que apareixen contextualitzats.

Podeu veure com es va poder treballar aquesta evolució moral en l'apartat 1.2.2.

3.1.3. Habilitats socials

Les conductes verbals i no verbals que faciliten la convivència són les assertives, no les agressives ni les passives.

Les conductes verbals amb paraules adequades, en el moment oportú, amb l'entonació convenient són les assertives, però les hem d'aprendre i per aprendre hem d'assajar-les.

En les activitats que proposem en el nostre treball aquest és un aspecte constant, la pròpia veu, les seves qualitats de comunicació i de relació amb els demés.

Respecte a les conductes no verbals hem de recordar que el 85% dels missatges emocionals es transmeten no verbalment. És molt important saber captar els missatges de la cara, gestos, moviments del nostre interlocutor i aquest aspecte també ha estat molt present en l'elaboració de les nostres activitats.

La conducta assertiva s'ha de practicar, amb la tècnica d'assaig, error, veure'n les conseqüències i els beneficis.

En el treball amb els contes es practiquen totes les conductes per finalment veure que la que servirà a l'heroi serà aquella on hi siguin presents les habilitats socials.

Aquesta llista d'habilitats socials forma part del material del alumne dels crèdits variables on podrà desenvolupar-les i practicar-les en les activitats proposades.

- Escoltar
- Demandar ajuda
- Donar les gràcies
- Portar el material necessari per poder treballar
- Donar i seguir instruccions
- Participar en debats
- Oferir-se per ajudar un company
- Formular preguntes
- Evitar distraccions
- Corregir la pròpia conducta
- Prendre decisions
- Fixar-se i aconseguir un objectiu
- Presentar-se
- Presentar altres persones
- Començar, mantenir i acabar una conversa
- Convèncer els altres
- Participar en un joc
- Demandar un favor
- Oferir ajuda a un company
- Dir "floretes" a un company/a
- Compartir
- Demandar disculpes
- Reconèixer els propis sentiments
- Expressar els propis sentiments
- Comprendre els sentiments dels altres
- Expressar preocupació pels altres
- Expressar afecte
- Afrontar la por
- Autoreforçar-se
- Autocontrolar-se
- Respondre a les burles
- Evitar problemes amb els altres
- Demandar permís
- Negociar

- Defensar els propis drets
- No entrar en baralles
- Formular i respondre a una queixa
- Demostrar esportivitat després d'un joc
- Afrontar la vergonya
- Defensar un amic
- Respondre al fracàs
- Enfrontar-se a missatges contradictoris
- Afrontar una acusació
- Preparar-se per a una conversa difícil
- Discernir sobre la causa d'un problema
- Aconseguir un objectiu
- Conèixer les pròpies habilitats

4. Justificació del tema objecte de treball

La necessitat actual de recuperar les possibilitats del conte com a recurs per al desenvolupament personal.

Es evident que les conductes no assertives i els comportaments conflictius provenen de la manca de desenvolupament de les habilitats socials i sobretot de la manca de exercitació de la intel·ligència emocional.

Aquesta situació provoca a més estats d'insatisfacció amb un mateix que es manifesta de diferents maneres. Una d'elles és la manca d'integració social que es pot detectar per el grau d'ansietat que observem en alguns alumnes amb problemes per assolir els mínims coneixements a l'escola.

L'ansietat provocada per no arribar a ser com els pares i professors demanen porta a la depressió, degut al estat de constant frustració que porta el desequilibri entre aspiracions i oportunitats o al sentiment de fracàs que produeix la persecució obsessiva e inútil d'ideals inassolibles, com la perfecció física o el poder econòmic. L'art de viure seria acceptar que la valoració del mon que ens envolta depèn de a on ens situem, de la nostra capacitat de posar-nos en el lloc de l'altre, i abandonar el narcisisme, el culte al jo, al individu, a les seves llibertats, al seu cos, als diners i al consum. Aquesta situació egocèntrica es nodreixen de pensar que el ser humà és el centre de l'univers, superior a totes les criatures vivents, amo de sí mateix i posseïdor de la veritat absoluta. El narcisista està ensimismat, extasiat, embuixat amb sí mateix i és incapaç de relacionar-se veritablement amb els demés, no pot entrar amb empatia, amb imparcialitat i afecte en la vida d'un altre persona i acceptar la seva existència independent perquè desconfia. Quan traiem la cuirassa d'omnipotència s'experimenten paral·lelament sentiments profunds de vulnerabilitat i baixa autoestima

4.1. El conte: una forma d'integració social

Si hi ha quelcom que veritablement mantingui una tradició universal, transmesa de pares a fills des de temps antiquíssims és el conte.

No obstant els avenços tecnològics i els canvis socials de tota mena, els contes continuen presents en la nostra cultura. En les cultures primitives però es transmeten els valors per mitjà del llenguatge oral, de les faules, els mites i els contes. Aquest és també el primer pas en la nostra societat per a transmetre els valors incipients a l'infant.

Es indubtable que en els primers relats orals ja existien intencions de transmetre certs acords socials.

Aquesta necessitat de transmissió de missatges és palesa en els contes i la seva lectura és oberta i pluriequívoca

Encara que sigui en versió Walt Disney, els contes tenen una acollida social molt important, només cal veure les edicions i reedicions de vídeos de contes o els èxits de taquilla de les versions en cinema de contes, clàssics o nous. També hem de veure com l'estructura bàsica del conte es manté en quasi bé totes les històries de les pel·lícules amb més d'èxit: noi/noia-situació conflictiva-amenaces externes- perill extrem-indefensió-persecució o reclusió-desesperació-probes-final felicitat. Aquest esquema, el mateix del conte, es manté també en pel·lícules futuristes com *Matrix*, un veritable conte, *La guerra de les galàxies*, i un llarg etc.

L'explicació de la persistència d'aquest esquema tan antic i tan actual és que la funció del conte continua tan actual com fa 10.000 anys.

La seva funció és la mateixa: ajudar a trobar l'harmonia entre els nostres desitjos i la realitat, recuperar la confiança en les nostres possibilitats per resoldre conflictes, trobar sentit a les nostres vides i esdevenir adults en el sentit més ampli de la paraula.

Segons Bruno Bettelheim, els contes són necessaris per al creixement interior dels nens, són estimulants de la imaginació, la creativitat i l'expressivitat, a més d'ajudar-nos a desdramatitzar situacions angoixants o culpabilitzadores.

Els contes són també una font de consol i d'esperança en el futur.

Hi ha èpoques en que els nens demanen que els repetim el mateix conte i no suporten que es canviï res.

Els anàlisis en la línia freudiana afirmen que el nen veu reflexades en els contes les pressions caòtiques del seu subconscient, dels seus desitjos, les seves angoixes, els seus sentiments ambivalents cap als pares, i, al comprovar que en els contes els personatges experimenten sentiments semblants als seus, deixen de sentir-se culpables.

Quan la mare deixa de satisfer tots els desitjos del nen, es converteix en madrastra malvada o bruixa, la qual cosa permet deixar intacta la imatge de la mare bona i comprensiva i permet al nen enfadar-se amb la imatge amenaçadora de la mare sense sentir-se culpable. El nen pot gaudir amb la idea d'enburlar-se'n, dominar i matar al gegant, aspectes amenaçadors del pare, sense angoixa ni culpabilitat; i sempre pot trobar un caçador, un geni, un nan savi, un rei bo, els aspectes protectors del pare, per tranquil·litzar-lo.

Els problemes augmenten amb la situació de molts adolescents davant la perspectiva de la necessitat d'esdevenir adults.

En aquesta etapa el conte és una ajuda fonamental ja que segons Marie Louise Von Franz i pràcticament tots els autors esmentats en la bibliografia presentada afirmen que en el conte estan les eines que permeten el pas infància-adolescència-maduresa és produeixi de la manera més satisfactòria i plena possible.

Com l'heroi de molts contes els nostre noi/a de, i en especial aquells nouvinguts procedents d'altres àmbits culturals, es troben en situacions poc agradables, desvalguts

(desconeixement de la llengua i els costums, en alguns casos, amb unes assignatures noves, companys nous), perduts en el bosc (quantitats de nous conceptes per aprendre), perseguits per animals i forces del mal (els professors hem de tenir sentit de l'humor i saber que a vegades per a ells podem ser més terrorífics que la madrastra de Blancaneus), sol davant el perill (un full en blanc i un examen) i rebutjat (per motius diversos, ser massa llest, massa tonto, massa alt, massa prim, etc.)

La necessitat de trobar la maduresa es presenta en el conte per la obligació dels herois/ines de deixar casa seva, enfrontar-se a situacions noves en un món ple de dificultats; hauran de passar èpoques molt dures, enfrontar-se a tot tipus de prova, a vegades semblarà que estan apunt de defallir, les seves forces semblaran esgotades, però tot acabarà bé i seran recompensats. La recompensa a vegades significa casar-se amb el príncep/princesa, això metafòricament significa esdevenir adult, ser amo de la pròpia vida i de les pròpies accions, el príncep o la princesa són individus adults, responsables, madurs i amb autoritat.

Altres vegades la recompensa és tornar a casa, com en el cas de *Hansel i Gretel*, però l'heroi ha sofert una transmutació, ha esdevingut més intel·ligent, amb un estadi moral més elevat del que posseïa al principi de la història.

Per arribar a un final feliç l'heroi s'ha vist obligat a acceptar certes frustracions i no cedir sempre al "principi del plaer"(la satisfacció immediata dels seus desitjos).

El treball amb el conte exercita doncs les competències socials, la maduresa moral i la integració en el món adult.

En tot l'àmbit educatiu del món occidental la necessitat de reintroduir els valors de diàleg, respecte, convivència, etc., és una qüestió de màxima importància, tothom parla de la manca de valors en el jovent d'avui. Lluny d'una visió dramàtica l'escola ha de buscar noves eines per tal de transmetre uns valors de convivència a les noves generacions.

Aquestes Competències socials afavoriran les habilitats cognitives, el creixement moral dels nostres alumnes i la convivència amb immigrants d'altres àmbits culturals molt diferents.

Per la meua formació filosòfica crec fermament com Sòcrates que la virtut és pot ensenyar. El com és sempre el problema i arrel de diverses experiències vam pensar que el conte com a eina pedagògica era una possible manera.

Les Competències socials es poden ensenyar i en aquest sentit ja s'està treballant molt, sobretot després de l'aparició i divulgació del treball de Manuel Segura Morales i el seu equip, del que he intentat jo també treure'n el màxim profit. Ara bé, el *com* ensenyar-ho és el que hem de continuar elaborant doncs l'ensenyament tradicional dels valors ja no és acceptada per molts adolescents.

Les estratègies de M.Segura per l'ensenyament de competències socials poden ser ampliades per part dels professors, ja que els problemes amb els alumnes són tants com tipus de persones ens trobem. Es per això que crec que quantes més eines, estratègies, tinguem millor. Per això crec que el conte pot ser una més, una ajuda més per tal d'aconseguir millorar les habilitats socials en els nostres alumnes.

Si millora la qualitat de les habilitats socials, també millorarà la capacitat per part de tots els alumnes, immigrants i autòctons, per acceptar-se i respectar-se.

El conte com a recurs pedagògic per a la integració permet el coneixement de la cultura dels immigrants tal com he pogut comprovar fins ara.

Com expliquem L'apartat 1.2 Antecedents del treball previ, els resultats han estat força esperançadors.

En la transmissió de valors no hi ha res més important que l'impacte que produeixen els pares i els educadors, el segon lloc en importància l'ocupa la nostra herència cultural si es transmet de forma correcta.

Molts joves no tenen altra referència cultural que la dels mitjans audiovisuals, no els agrada llegir i només els estimula tot allò que és dirigeix directament als seus sentits sense cap reflexió, música estrident, videojocs violents, pel·lícules d'acció, etc. Aprofitar aquests mitjans que tant d'èxit tenen entre els adolescents és essencial; Vídeos, internet, videojocs, tot pot ser adaptat al conte com a transmissor de valors.

Avui en dia moltes famílies o estan desestructurades o els pares tenen massa feina per ocupar-se dels seus fills, molts pocs joves tenen interessos religiosos i els models que ofereixen els mitjans socials no afavoreixen el creixement personal, així doncs és a l'escola on hem de intentar suplir aquesta tasca i amb el conte tindrem un altre recurs per a poder fer-ho.

Un altre aspecte que voldria destacar és la quantitat d'alumnes del centre on treballa que reben assistència personalitzada per part de l'equip psicopedagògic i en alguns casos també de forma extraescolar, una de les causes més freqüents dels problemes que els afecten són la depressió i la malenconia així com l'agressivitat. Marie Louise Von Franz, teòrica del conte com a teràpia per a personalitats problemàtiques, creu que les depressions i d'altres trastorns com els esmentats oculten una gran ambició. Jo afegiria que els comportaments xenòfobs que podem observar per part d'alguns alumnes respondrien també a la por a l'altre, per inseguretat pròpia. Si els nostres adolescents no tenen les seves emocions equilibrades és més fàcil que necessitin atacar allò que és diferent. El conte serviria per reajustar les emocions i proporcionar una personalitat més estable.

La conducta passiva, amargada, incapaç que mostren molts d'aquests adolescents seria la resposta a la resignació per no poder aconseguir la seva gran ambició, la de ser estimat, tenir prestigi, ser reconegut, etc.

Serien aquells alumnes que semblen haver perdut l'esperança.

Dins d'aquesta necessitat de transmissora de valors és on s'ubicaria el present treball.. Considerem que si durant tants d'anys els contes han estat una eina de transmissió de normes i valors morals poden continuar-ho sent tot i adaptant-nos als alumnes actuals, estimulant-los amb la utilització de les noves tecnologies com Internet, C.D. interactius, etc. Partim del supòsit de que les necessitats són les mateixes: "*QUI SÓC, D'ON VINC, ON VAIG*". La manera de trobar la resposta ha d'adaptar-se per tal que l'alumne trobi estimulant la seva recerca.

El conte és un mitja ideal per a aquestes respostes, ho ha sigut sempre i en totes les cultures del món.

La necessitat més urgent i difícil per l'ésser humà és la de trobar un significat a les nostres vides.

Molts dels nostres adolescents problemàtics semblen no tenir cap comprensió del valor i significat de les seves vides, no els hi agrada l'escola, no s'interessen per cap ofici i veuen el seu futur incert. No és estrany doncs que aquesta situació els provoqui un estat d'apatia o de violència, han deixat d'esforçar-se i ja no els interessa l'aprovació dels pares, mestres i d'altres adults. Han perdut la orientació i és que la comprensió del sentit de la vida no s'adquireix repetidament i a una edat determinada de la vida.

El seu pas d'infant a adolescent els ha posat al bell mig d'una nova personalitat sense cap guia interna i sense comprensió dels models que els adults ens esforcem per que acceptin sense crítica.

Masses pares i professors exigim que les ments dels adolescents funcionin com les nostres, sense pensar que per esdevenir adult cal un llarg desenvolupament.

El conte serveix precisament, com ha servit des de l'antiguitat, a aquest desenvolupament.

En les ensenyances del conte també hi trobem el desenvolupament dels recursos interns, per que així les pròpies emocions, la imaginació i la racionalitat s'ajudin i es complementin mútuament.

En el conte s'educa la intel·ligència emocional, les facultats intel·lectuals, la imaginació per resoldre conflictes nous, la confiança en el propi destí i en aquells que ens poden ajudar enfront les adversitats, l'esperança del final feliç, malgrat totes les proves i penalitats que ha de sofrir l'heroi/ina.

Aquests sentiments positius que es generen donen forces per desenvolupar la racionalitat; només l'esperança pot sostenir-nos en les adversitats a les que inevitablement l'heroi i tots els éssers humans s'han d'enfrontar al llarg de la seva vida.

Molts adolescents han estat educats per que tot vagi bé i quan la cosa no va bé abandonen el vaixell, en el conte les coses van molt malament generalment però el protagonista se'n surt força bé. Aquestes experiències viscudes en la fantasia del conte han estat interioritzades pels lectors de contes de tots els temps i els han ajudat en la recerca del sentit de la vida.

La funció del conte seria la de restablir el sentit de la vida en aquells que es troben desorientats. Un altre aspecte important i partint dels treballs realitzats per B.Bettelheim és l'angoixa que experimenten els nens i adolescents degut als seus canvis, físics, psicològics i socials, i aquí ara afegiríem els canvis més dramàtics que actualment estan vivint alguns nens que arriben al nostre país, així com l'angoixa que això provoca també en els alumnes autòctons, angoixa que la majoria de vegades està provocada per la xenofòbia dels adults a qui escolten. Els contes complirien aquesta funció d'alleugerir l'angoixa en aquestes etapes tan crítiques de la seva vida.

La nostra confiança en el conte com a eina pedagògica prové de la constatació en el dia a dia de que és precisament l'angoixa, tant als alumnes autòctons com als immigrants, el que els provoca moltes vegades les conductes agressives, pastoses, rebels, etc. envers el món on els adults pretenem que s'integrin d'una manera voluntària.

La nostra proposta és:

- Recuperar l'esperança en un final feliç, que no significa tancar els ulls als problemes constants que la vida plantejarà a aquests futurs adults, sinó, seguint les propostes de M.Csikszentmihalyi, entrenar-los a que desenvolupin la seva

- autoconfiança i per això és imprescindible confiar en les seves capacitats per a resoldre situacions conflictives.
- Calmar la seva angoixa provocada per la por a:
No ser com els pares volen, com els professors volem
Desitjar coses prohibides
Fer-se adults
Adaptar-se a un nou país, cultura, etc
Tot allò diferent del entorn familiar: companys de classe de diferents cultures, costums i a vegades races

Alguns adolescents no han pogut passar de l'etapa infantil a l'adolescència d'una manera harmònica.

Se senten decepcionats, perduts, abandonats. No poden satisfer els seus desitjos. Els obliguem a fer coses que no els agraden: estar quiets, en silenci, estudiar.

Els pares ja no els presten gaire atenció, etc. Els hi demanem molt, segons ells, i tot “a canvi de què?”, es pregunten ells. De res. El nen sent al pare que es queixa de tot i la mare també. Els grans fan generalment un posat no gens engrescador, els renyen, o els ignoren i els demanen que no molestin.

Amb aquesta perspectiva molts nois/ies es rebel·len a acceptar un model imposat i per a ells avorrit, a canvi de no res.

Les seves preguntes a les nostres ordres: “*Calla!, estudia!, sigues bo!*”, etc.” ¿Per què?” no tenen resposta. Així doncs no ens ha d'estranyar que passin de tot i només puguem aconseguir que facin alguna cosa amb amenaces i càstigs o recompenses materials.

La seva lògica és clara. Res a canvi de res.

El principi bàsic de la socialització és l'acceptació i incorporació de les normes socials.

Molts dels nostres adolescents només les accepten a canvi de..., no ser castigat, ser premiat, etc. Hem de concloure doncs que en el seu procés de socialització hi ha hagut un error molt greu i és urgent posar-hi remei pel bé de tots.

La nostra proposta és el conte com a eina pedagògica.

L'autor de Fluir remarca la importància, per a tota persona que vulgui tenir una personalitat harmònica que li permeti ser feliç, d'alliberar-se de forma gradual de les recompenses de la societat i aprendre a substituir-les per d'altres que estiguin sota el poder d'un mateix.

Desenvolupar objectius propis permet la maduració de la persona i en la meua experiència com a professora és precisament aquesta manca d'objectius el que trobo més a faltar en els meus alumnes.

Amb el conte com a estratègia didàctica s'exerciten constantment aquestes habilitats. Hi ha objectius, conflictes, diferents solucions, i resolució. L'entrenament en aquest esquema davant els problemes farà que l'alumne estigui habituat a resoldre els problemes d'una manera assertiva, fugint de la resignació o l'agressivitat.

4.2. Diferents opinions sobre el conte com a recurs universal e intemporal per a l'adquisició de Valors, i esquemes bàsics en la construcció d'una personalitat harmònica i madura.

Possibles aplicacions a l'aula.

Els autors citats a continuació són psicòlegs que utilitzen teràpies relacionades amb els contes. Parlarem primer de Jung, representant de la psicologia analítica.

..

4.2.1. Carl Jung

Definició d'alguns termes utilitzats per la seva escola de pensament.

L'Inconscient col·lectiu.

Més enllà de l'inconscient individual introdueix un inconscient col·lectiu que representa l'acumulació de les experiències mil·lenàries de la humanitat

Es la part de la psique que conserva i transmet la herència psicològica comuna de la humanitat, és la font de les imatges que es manifesten en els mites, els somnis, les faules, els contes i en els grans sistemes religiosos. "Es la mateixa vella humanitat que segueix existint malgrat les seves transformacions.

A alguns elements psíquics supervivents en la nostra ment des de llunyanes èpoques els anomenà Jung *arquetips*.

Els arquetips.

L'inconscient col·lectiu s'expressa a través dels arquetips: es troben en els somnis, en els mites, en els contes. Els arquetips són al mateix temps imatges i emocions. Es pot parlar d'arquetips només quan aquests dos aspectes són simultanis. Els nens assimilen tan eficaçment els símbols i arquetips dels contes perquè, com en el cas dels homes primitius, els viuen i entren en contacte directe amb l'energia universal continguda en ells. A nivell afectiu, la proposta de recuperar arquetips es molt encertada, sobre tot perquè els arquetips defineixen el gènere humà en la seva totalitat i recuperar-los i comprendre'ls ajuda sempre a sentir-se integrat en el "*grup dels humans*". La seva teràpia es va basar en permetre que la persona es relacionés novament amb les seves arrels, prendre consciència de les exigències dels arquetips, exigències moltes vegades revelades en els somnis.

Alguns dels arquetips continguts en els contes clàssics.

-L'arquetip matern

Es l'origen, la natura, la matriu, el cos que ens nodreix i ens conté. En lo vegetatiu, el fruit però també la foscor de la concepció i la angoixa o la seguretat de l'úter. Pot estar simbolitzat per les mares, les dides, les deesses, els temples, les ciutats, l'aigua, les coves, els camps els jardins, els arbres, les fonts, les vaques.....

-L'ànima

Quan parlem d'ànima pensem en l'home com a individu, en l'ànima que pertany a cert individu.

A nivell individual la mare moldeja el caràcter de l'Ànima en l'home. En la psicologia de Jung l'Ànima és la personificació femenina en l'inconscient masculí. L'Ànima pot tenir aparença positiva, actuant com una projecció idealitzada de la figura femenina i ser aleshores fada o princesa o al contrari en una aparença negativa i convertir-se en bruixa malèfica. Un altre personificació de l'Ànima és la de la donzella captiva d'un drac.

L'ànimus

En l'inconscient individual de la dona, aquesta personificació masculina, està modelada per el pare. En els contes pot ser personificat positivament, aleshores és l'home savi, el guia, el mestre, o negativament, aleshores és el lladre, l'assassí, l'ogre. Barba Blava és un exemple d'Animus negatiu. J.L.Henderson va considerar el cas dels prínceps encantats en relació a l'Animus: "Molts mites i contes parlen d'un príncep convertit per un encanteri en un animal o monstre. Aquest serà redimit per l'amor d'una donzella. Aquest procés simbolitza la forma en que l'Animus es fa conscient".

L'heroi

"El mite del heroi és la primera etapa en la diferenciació de la psique" i "la necessitat del heroi sorgeix quan el Jo necessita ajuda en alguna tasca que no pot realitzar sol o sense recorre a fonts de fortalesa que romanen en la ment inconscient" El Jo necessita sovint l'ajuda de les forces de l'inconscient, representades pels animals.

Els animals

Són al·legories dels nostres instints, de les funcions naturals de cos, dels impulsos. Quan els instints es desboquen, els animals es tornen amenaçadors i perillosos, els cavalls negres no es deixen dominar i apareixen els monstres. El bestiar dels contes és molt dens, per això veurem algun cas. Per exemple El cavall. representa l'instint dinàmic, és qui porta al cavaller, l' heroi. Pot ser indisciplinat o dominat pel seu genet, en aquest cas és la unió perfecta cavall-genet

El bosc

Sembla que només existeix en els contes perquè l'heroi hagi de creuar-lo amb perill per la seva vida, o perquè els pares perdin als fills o perquè els herois es topin amb bruixes, nans, dracs.....El bosc representa l'inconscient, un lloc fosc i tenebrós on hi han els nostres aspectes ocults. Hem de creuar el bosc de la nostra natura primitiva per arribar a la consciència.

Els jardins

Són més estructurats. Representen el lloc on s'esdevé el creixement interior, la riquesa interior. Una al·legoria del si mateix.

Els espais

Els espais quadrats, rodons, esfèrics, pot ser una ciutat, un castell, són símbols de totalitat, de cohesió, del si mateix.

L'ombra.

La part fosca, lo inferior en una persona. És important la seva tesi sobre l'arquetip de "l'ombra", imatge onírica caracteritzada per un atribut negre que expressa l'inconscient individual. La seva teràpia, permetre que la persona es relacioni novament amb les seves arrels, prendre consciència de les exigències dels arquetips, exigències moltes vegades revelades en els somnis.

Per a Jung el conte es vist com un símbol del procés d'individuació o de caracterització, el procés gràcies al que un individu arriba a la unificació de la seva personalitat, la successió de mutacions profundes cap a l'equilibri i la saviesa, la adaptació permanent. Aquests trets són els que ens interessen per la seva aplicació a l'aula, en especial l'arquetip de *l'ombra*, descobriment de parts de la nostra personalitat o de la dels altres que acostuma a ésser traumàtica. En els contes és possible la reconciliació amb aquesta zona fosca i a vegades inconfessable i rebutjada de nosaltres mateixos. L'assoliment del equilibri i de l'arribada a la maduresa en els contes es simbolitza freqüentment per un viatge, sovint solitari, a terres desconegudes. És una peregrinació, un viatge iniciàtic llarg i fatigós. Les proves per les que te que passar l'heroi són proves iniciadores per a la transformació i el canvi.

Aquesta integració de la personalitat està simbolitzada per la coronació o la boda (la unificació). Sovint l'ascensió de muntanyes i llocs elevats, les ciutats o castells en llocs molt alts, són indrets de revelació per a arribar a la meta.

Jung va veure, com molts estudiosos del tema que els contes de tot el món tenen moltes coincidències, per exemple hi ha més de quatre-centes variants de la *Ventafocs*, aquest fet només és podia justificar admetent que en els contes són transmissors de conductes universals, que quasi bé no es podrien comunicar d'una altra manera. És el que més tard anomenaria *arquetips*, i estan més enllà de les particularitats culturals, geogràfiques, temporals, etc. Es manifestarien en cada nou ser humà que apareix a la terra i li servirien com a model i patró igual que ho van fer ara que fa mil anys.

4.2.2. Tesi de R. Bly

Per aquest autor del llibre *Iron John* per adults, basat en el conte *Joan Ferro dels germans Grimm* i que ja està esgotat en les dues editorials que el publicaven, les imatges dels vells contes estan pensades per entrar lentament en el cos.

Un cop dins, continuen desenvolupant-se.

Així els contes que ens expliquen o que llegim de petits continuen enviant-nos el seu missatge metafòric en la nostra vida fins i tot quan som adults.

En el seu llibre *Iron John*, analitza la necessitat de la iniciació, en els homes, en les dones, en tots els humans. Aquesta necessitat d'iniciació la trobaríem en els contes on l'heroi ha de passar certes proves per accedir a una nova consciència o estat evolutiu humà.

Exemples d'això serien *El rei Artur*, el conte de *Iron John*, que exemplifiquen el trànsit necessari des de l'esfera materna a la paterna per esdevenir un home adult.

Bly parteix de la idea que a partir de la Revolució Industrial el sofriment de l'home ha augmentat considerablement i ja no ho podem ignorar.

La desenfrenada explotació dels recursos naturals, la desvalorització dels valors femenins, les guerres tot això ha estat afavorit per la cultura i el medi ambient.

Les nostres mitologies serien insuficients per re-situar l'ésser humà en una esfera vàlida. Segons Bly actualment estem en la crisi de l'absència d'un matriarcat o un patriarcat, es a dir estem orfes.

En aquest llibre es parla de *l'home primitiu*, és fonamental per això no confondre home primitiu amb salvatge. El salvatgisme és perjudicial per a l'ànima, la terra i la humanitat.

“El saber necessari per construir un niu, migrar quan arriba l'hivern, tota aquesta informació està emmagatzemada en els contenidors del cervell instintiu del ocell. Però els éssers humans conscients de quanta flexibilitat podien necessitar per afrontar situacions noves, van decidir emmagatzemar aquest tipus de coneixement fora del sistema instintiu: el varen guardar en els contes. És així que les histories, els contes de fades, les llegendes, els mites, les històries explicades al costat del foc, conformen una reserva de noves formes de resposta que podem adoptar quan les formes convencionals o habituals s'esgoten.”

4.2.3. Marie-Louise von Franz

Aquesta psiquiatra és alumne de Jung, així doncs hem de relacionar-la amb tot el que acabem de dir del seu mestre.

La idea d'arquetip i el seu accés gràcies a tècniques per explorar l'inconscient on podem portar una mica de llum per tal de clarificar molts dels problemes de personalitat està també molt present en els seus treballs.

Podem aplicar a l'aula els encanteris i malediccions. Quan en els contes de fades l'heroi ha estat maleït i per aquesta raó es veu obligat a comportar-se d'una manera destructiva o negativa, és tasca de l'heroi redimir a la persona embruixada. Es pot maleir o embruixar qualsevol complex arquetípic o qualsevol unitat estructural del inconscient col·lectiu de la psique.

Es important recordar que moltes d'aquestes malediccions o encanteris s'han produït sense cap raó. La culpabilitat en un conte és, aparentment, un mal menor, pot caure sobre qualsevol personatge. No acostuma a estar clara la raó de la maledicció.

Això és podria explicar dient que el ser humà neix amb impulsos contradictoris, aquest impuls ens pot obligar a tenir una actitud equivocada, i podem perdre el nostre equilibri intern.

La persona encantada o embruixada és algú amb l'estructura psíquica malalta, no pot funcionar normalment.

Els animals no poden abandonar els seus patrons de comportament encara que puguin ser destructius per a ells mateixos, però l'ésser humà pot adaptar-se molt més a qualsevol situació, aquesta llibertat però el pot fer desviar-se dels seus instints fins a tal punt que apareixen les perturbacions de la consciència.

Per tant és importantíssim per a la consciència humana el tenir un model en la seva ment, un patró de com el jo pot funcionar d'acord amb la resta de les condicions instintives.

L'heroi, en els mites i en els contes té aquesta funció redemptora de la correcta direcció del comportament en concordància amb la totalitat de l'ésser humà.

Quan això falla apareixen símptomes neuròtics de diferents graus. amb freqüència aquests són el resultat de quelcom que s'atasca entre l'inconscient i el conscient. Molts missatges simbòlics del inconscient pot comparar-se amb un ésser encantat: un contingut va quedar atrapat en un nivell intermig degut a condicions particulars de l'inconscient que no li van permetre tornar a la superfície; si se'l obliga a tornar al fons, i després que torni a sorgir amb tota la seva grandesa del seu significat original, l'efecte destructiu desapareix.

Amb el treball amb el conte i les activitats dissenyades en els crèdits proposats es pretén dissoldre certs estancaments inconscients que farien que molts alumnes amb actituds conflictives s'assemblessin bastant a aquests éssers encantats dels contes que només necessiten que algú els doni un petó per convertir-se en el noi/noia encantador que tots poden i volen ser.

El primer pas però seria que els adults els miréssim com a éssers encantats i creguéssim en la possibilitat de desfer l'encanteri.

4.2.4. Bruno Bettelheim.

Aquest autor ha estat una de les bases del nostre treball amb el conte com a eina pedagògica doncs estem d'acord amb la seva teoria sobre el funcionament d'aquest tipus de relat per a la construcció d'una personalitat equilibrada i per a l'adquisició de les habilitats socials necessàries per a la formació del ésser humà madur.

No oblidem però que per a l'autor sols els contes de tradició oral, els contes fantàstics compleixen aquesta funció.

Les raons que ens dona per a la seves conclusions són breument aquestes:

En el nen no es poden donar la comprensió racional del món, ni la objectivitat, ni cap de les justificacions adultes.

No és possible ajudar-los racionalment davant dels seus dubtes, pors, angoixes de la mateixa manera que ho fariem amb adults.

Les seves pors i angoixes són en els nens afortunats, generalment fantasies: por a ser abandonats, por a créixer, a una mare dominant, a un pare absent, etc. Aquestes fantasies, comuns a tots els nens, en alguns casos són reals, però només es poden convertir en quelcom acceptat i amb la menor angoixa i sentit de culpabilitat possible mitjançant l'estructura del conte.

Perquè en el conte no es parla de realitats concretes del nen. En el conte no hi ha ni lloc ni temps real. Hi ha un distanciament tal que permet que la ment infantil pugui acceptar fets i accions que conscientment no pot admetre en la seva vida real per repressió de l'inconscient (complex d'Edip, Electra, odi a la mare, al pare, etc.) o perquè encara no pot entendre (el sexe adult).

En el conte es dona una satisfacció substitutiva en lloc d'un reconeixement conscient (propi d'un adult, però no d'un nen).

Els problemes interns del nen són exterioritzats amb personatges, fets, accions on hi ha dolents, bons, crueltat, mort, tota la gamma de terrors, pors, obsessions que realment terroritzen al nen.

En el conte totes les situacions s'aniran "arreglant", no sense esforç, patiment, etc. I sempre hi haurà un final feliç. Això és molt important per al subconscient del nen, el pensar que malgrat tot, tot acabarà arreglant-se.

Això el tranquil·litza i el predispesa a confiar que a ell li passarà el mateix.

En el conte la bondat, l'amor, la lleialtat sempre són recompensats i els malvats mai se surten amb la seva.

Per a l'estructura psíquica del nen això és necessari que sigui així.

Mitjançant la fantasia el nen pot superar les seves pròpies pors, fugir dels perills i sobretot sentir que tard o d'hora arribarà un final feliç.

No podem demanar a un nen que accepti un final trist, encara que ho pot assumir. En el conte hi ha d'haver sempre la confiança de que tot pot canviar cap a millor.

Això és el que "enganxa" als nens quan escolten un conte: després de mil perills, problemes enemics, encara que sembli impossible, l'heroi se'n surt. I així doncs ell també se'n podrà sortir.

Els contes ens preparen per la vida però no perquè ens ensenyin a raonar i actuar racionalment, sinó perquè preparen el nen a superar els "primers problemes". Si aquest primers problemes no són resolts continuaran sent la base dels futurs problemes (revestits d'altres elements més actuals però en el fons antics problemes infantils).

Els problemes d'un adult: la feina, la política, la parella, etc. poden ser resolts amb la facultat del raonament objectiu.

El que no es pot resoldre és un problema infantil amb un raonament adult. El nen no en té prou amb raonaments lògics.

Si un adult creu poder resoldre un antic problema infantil amb mètodes racionals no podrà resoldre'l completament. Exemples d'això són la majoria de problemes subjacents a la majoria de comportaments neuròtics, fins els més lleus, dels adults considerats "normals" i socialment integrats.

Les tesis de Bruno Bettelheim i el conte com a eina pedagògica

Partint de la hipòtesi del llibre podem utilitzar els contes per alleugerir l'angoixa que experimenten alguns adolescents en aquesta etapa crítica de la seva vida.

Estem convençuts que és l'angoixa el que els provoca molt sovint les conductes agressives, passotes, rebels, etc. envers el món on els adults pretenem que s'integrin.

La raó d'aquests comportaments és que alguns adolescents no han pogut passar de l'etapa infantil a l'adolescència d'una manera harmònica, això fa que es sentin decepcionats, perduts abandonats.

Els contes que interessin per aquest treball són *els de tota la vida*

Segons ell els contes moderns no toquen realment els problemes reals del nen. Són massa lights, ecològics, democràtics, etc.

El nen necessita experimentar veritablement el terror (bruixes, dracs, monstres, madrastrès...), angoixa (ser abandonat, maltractat, devorat...), ja que les seves pors són aquestes.

L'intent dels adults de no provocar traumes infantils amb contes antics hauria generat no un nen valent, etc. sinó tot al contrari, ja que aquest nen no s'hauria pogut alliberar dels seus terrors "a la seva manera", escoltant contes de sempre.

Els contes moderns per exemple *Cuentos por teléfono*, de G.Rodari, presenten problemes d'adults, la contaminació, el respecte a la natura, l'acceptació de l'altre, tot nobles ideals però no tenen res a veure amb el món terrorífic que es presenta en els vells contes. Segons B.Bettelheim abans d'esdevenir una persona respectuosa amb el medi ambient hem de construir-nos internament com a éssers equilibrats

Ara bé, el fet de comprendre el valor dels contes fantàstics no ha de ser exclouent de la utilització de contes moderns com els citats de G.Rodari.

Com conciliar les dues postures.?. Creiem que el criteri de cada professor serà el més important. Cada tipus de conte serveix per quelcom, si més no per compartir una estona amb els nostres alumnes, la funció dependrà del que consideri el professor, atenent a les necessitats dels alumnes.

Hem donat molt d'èmfasi a la funció terapèutica del FINAL FELIÇ, algunes persones podrien al·legar que això és enganyar, que hem de preparar els nens per a les derrotes a la vida. No hi estem d'acord, ja que el final feliç depèn d'un mateix, de saber crear-se expectatives realitzables i fer la feina necessària per portar les coses a terme, per tant crec que sí que és positiu créixer i viure amb la confiança en un final feliç, a més en els contes aquest es produeix després que l'heroi/ina ha demostrat que s'ho mereix.

4.2.5.Jorge Bucay

Autor de *Déjame que te cuente* un dels llibres més llegits durant aquest hivern del 2003, un veritable èxit en vendes. L'autor, metge i psicoanalista gestaltic, utilitza el conte com a teràpia. Un fet aquest que corrobora la nostra confiança en el conte com a eina pel desenvolupament personal i la resolució de conflictes, tant interns com externs.

Es un llibre per adults i això també confirma la nostra proposta del conte com a metodologia terapèutica per a qualsevol edat.

Ja hem dit que en el nostre treball acceptem totes aquelles hipòtesis que ajudin a millorar les habilitats socials, el desenvolupament personal, el tracte amb els altres, etc. En resum, que optimitzin la pròpia vida i la dels demés.

J.Bucay utilitza tots tipus de contes: del folklore, es a dir meravellosos, i contes nous, d'escriptors coneguts i d'altres creats per a ell.

No te cap problema en aquesta utilització, tot serveix, el recurs del conte es utilitzat per a les seves teràpies i això ho pensem també nosaltres.

Nosaltres també utilitzem els contes, tots els contes que ens puguin servir, siguin d'un tipus o d'un altre. El que ens interessa és *que funcionin* per a clarificar una situació o un altre.

Com funcionen els contes segons l'autor?

Enfront el pensament *No puc i mai podré* que ens condiciona, els contes ens ofereixen alternatives.

Segons l'autor, l'única manera de comprendre un fet sense viure'l directament, és tenint clara la seva representació simbòlica interior del succés.

Un conte pot ser cent vegades més recordat que mil explicacions teòriques, interpretacions psicoanalítiques o plantejaments formals.

La seva terapia amb els contes no preten curar a ningú, perquè reconeix que tan sols pot ajudar a algunes persones que es curen a sí mateixes. No intenta produir cap reacció, tan sols actuar coma catalitzador capaç d'accelerar un procés que, de totes maneres, s'hagués produït, tard o d'hora, amb o sense terapeuta.

Es una teràpia que s'assembla cada cop més a un procés didàctic, que dóna més importància al sentir que a pensar, a fer que a planificar, a ser que a tenir, al present que al passat o al futur.

Com diu l'autor "totes les teràpies apunten a un mateix fi: millorar la qualitat de vida del pacient."

Els contes d'aquest autor que comentem a l'apartat 6.2. poden ser útils per als professors, a títol personal, també per treballar en cursos amb adults, i per alumnes a partir dels 15 anys segons el criteri dels professors.

4.2.6.V.Propp

Aplicacions de les conclusions de V.Propp en el nostre treball

Les dues propostes, *les funcions dels personatges*, que són els elements constants i repetits, i els *rols* definits, les hem utilitzat com a elements fonamentals per a treballar les possibilitats del conte com a eina pedagògica en quant els contes serien el reflexos dels processos psíquics universals de la col·lectivitat, aquesta afirmació està àmpliament documentada en el llibre del mateix autor *Les arrels històriques del conte*.

Complementàriament a la tesi de Propp, hem utilitzat els treballs de B.Bettelheim que corroboren aquesta visió del conte com a eina per al desenvolupament psíquic universal de la col·lectivitat. En ambdós autors trobem la mateixa possibilitat d'utilització de l'estructura del conte meravellós com a eina pedagògica per a l'adquisició de valors, normes, eines i estratègies que condueixin l'ésser humà cap a una integració i maduració de la personalitat.

Ens basem sobretot en l'afirmació de Propp segons la qual qualsevol element del conte sense distinció pot veure's invahit per l'acció, transformar-se en un relat independent, donar origen a un altre relat. Si una cèl·lula d'aquest organisme que és el conte es transforma en un petit conte dins del conte, aquest es construirà segons les mateixes lleis que qualsevol altre conte fantàstic.

Recordem que totes aquestes lleis no s'apliquen als contes creats artificialment, tan sols als del folklore, que tots aquests contes parteixen d'una situació de carència o de penúria, cosa que dóna lloc a una recerca. El personatge surt a buscar quelcom que li manca

En la perspectiva de l'aproximació estructural, el descobriment de Propp del caràcter binari de la majoria de les funcions és molt important: **mancança-reparació de la mancança, prohibició-transgressió de la prohibició, combat-victòria, etc.** Aquest aspecte també formarà part de l'estratègia en la utilització del conte a l'àula ja que complementa una de

les nostres propostes en relació al conte com a integrador de forces contradictòries que tot ésser humà posseeix i que poden provocar angoixa, sentiment de culpabilitat, manca d'autoestima, etc. si no sabem com integrar-les.

La parella **combat-victòria** serà un element bàsic per tal de donar esperança a l'hora de realitzar empreses que ens poden semblar impossibles, perquè pensem que no podrem, que no tenim força, o que mai serem capaços de fer-ho.

Una de les funcions que creiem fonamentals per a treballar es la de *manca o necessitat inicial*, doncs és una situació molt comuna en alumnes amb problemes d'aprenentatge o de relació amb els companys i manca d'habilitats socials.

La necessitat o manca inicial. Ambdues representen una situació. Podem imaginar que amb anterioritat al principi de la acció, aquesta situació existia ja feia anys. Però arriba un moment en que el propi personatge que busca compren que li falta quelcom, és el moment de la motivació, implica la recerca. Sovint el sentiment de carència no té cap motivació, el rei reuneix als seus fills i els hi diu : "Feu-me un favor, etc..." i els envia a buscar quelcom. Les formes en que es reconeix la carència són nombroses. L'enveja, la misèria (en quant a les formes racionalitzades), la força o l'audàcia de l'heroi, i altres molts motius poden conduir a la recerca.

La presa de consciència del que falta es pot produir de diferents maneres, mostrant-se per a un moment, deixant rera seu un rastre, apareixent-se a l'heroi en una forma com un retrat o un relat. L'heroi perd el seu equilibri mental, cau en la melangia i en el desig de tornar ho a veure o a trobar. Tota l'acció es desenvolupa a partir d'aquesta situació. La presa de consciència d'una carència és el punt de partida obligat per *posar-se a la feina*, tots els futurs herois parteixen d'una situació de carència i *hauran de fer quelcom*, encara que sembli impossible, per a trobar el que necessiten. Si es queden en un racó pensant que tot el que els hi passa és terrible, si pensen que no serveixen per res, no trobaran el tresor o no arribaran a aconseguir la princesa o qualsevol dels finals feliços dels contes. Aquesta podria ser una estratègia per a fer sortir a molts alumnes de l'apatia o de la manca d'autoestima i de les possibilitats d'un mateix per sortir-se'n, sigui quin sigui el problema.

Aplicació a l'aula.

Fabricació artificial d'un conte: es pot agafar qualsevol funció, *la prohibició, l'allunyament*, però sempre ha d'aparèixer *la carència*, les altres funcions es poden repetir, ometre. Si a continuació es reparteixen les funcions entre els personatges sorgits de la reserva del conte o entre altres personatges sorgits de la fantasia de cadascú, els esquemes prenen vida i es converteixen en contes.

La psicologia del cuentista, ha de ser estudiada apart. Però cal suposar que els moments més fonamentals i més llamatius de l'esquema del conte juguen un paper de pivot. A partir d'aquest moment els nous contes són sempre combinacions o modificacions de contes antics.

Es pot delimitar els camps on el cuentista popular no inventa mai, i aquells en els que hi ha creació amb més o menys llibertat.

Pot elegir els atributs dels personatges, elegir els donants, però, tot allò que procedent de l'exterior, entra en el conte, es sotmet a les seves normes i a les seves lleis.

Nosaltres no pressuposem tanta exactitud però sí que podem afirmar per les experiències fetes al voltant d'aquesta possibilitat, el conte dins el conte, que els contes sorgits

d'aquests exercicis contenen les estructures bàsiques del conte que utilitzem per a treballar les habilitats socials i la intel·ligència emocional.

"Los cuentos se se agregan i se recomponen constantemente en virtud de leyes particulares, aún desconocidas, que rigen la formación de los temas" (V.Chklovski, O teorii prozy, p.24)citat per Propp. Segons ell, ara ja es coneixen aquestes lleis, són les que ell ha descobert i que nosaltres podem aprofitar per a utilitzar el conte com a eina pedagògica a l'aula, tant per a la seva anàlisi com per a noves creacions".

5.Treball dut a terme

5.1. Disseny del pla de treball (temporització: fases i calendari)

El pla de treball s'ha desenvolupat al llarg del curs 2002-2003. Consta de tres fases, una per trimestre.

5.1.1. 1ª Fase: Des de l'1 de setembre fins el 31 de desembre:

- Recollida sistemàtica de la informació, tant de la pròpia com de la d'altres persones, grups i institucions relacionades amb la matèria, en l'àmbit dels treballs realitzats en escriptura creativa (experiències dutes a terme en centres d'ensenyament, grups d'escriptors de contes, experiències en l'àmbit teatral, educadors, psicòlegs, etc.).Contactes personals i telemàtics.
- Elaboració d'uns indicadors per a la selecció de materials.
- Recull bibliogràfic i de materials diversos. Classificació dels mateixos.
- Lectures i assessorament d'experts en el camp de les tècniques d'escriptura creativa, tècniques dramàtiques, creativitat i competències socials.
- Disseny del primer esborrany d'un crèdit variable per a 1r.cicle de l'ESO *Un món ple d'històries I* (segon nivell de concreció).
- Disseny del primer esborrany d'un crèdit variable per a 2n.cicle de l'ESO *Un món ple d'històries II* (segon nivell de concreció).
- Disseny del primer esborrany d'un curs de formació del professorat de 30 hores amb el títol de "El conte eina pedagògica per al desenvolupament de les habilitats socials i la multiculturalitat
- Recollida d'informació per a elaborar diverses activitats amb la utilització del conte com a eina pedagògica.

5.1.2. 2ª Fase: Des de l'1 de gener fins el 30 de març:

- Contrastar amb diferents professionals els materials preparats, especialment amb el professorat que els durà a la pràctica.
- Creació del material necessari, contes i exercicis, per al CD *Duniazard* com a complement del material per a l'alumnat dels crèdits variables de 1r. i 2n. cicle de ESO.
- Disseny de la portada del CD *Duniazard*.
- Introduir en el disseny dels crèdits variables les diferents aportacions recollides i elaborar el segon i tercer nivell de concreció.
- Elaboració definitiva dels materials pel curs de formació del professorat: programació, selecció de materials de consulta per als formadors.
- Elaboració de pautes d'observació i seguiment i criteris d'avaluació dels crèdits variables.
- Elaborar pautes d'observació i seguiment i instruments d'avaluació per al curs de formació al professorat.
- Realitzar diuuit hores lectives d'impartició, el seguiment i l'avaluació dels curs de formació del professorat.
- Elaboració d'activitats amb el conte com a eina pedagògica en relació a l'educació en valors morals, multiculturalitat i habilitats socials com a complement de les ja elaborades en els crèdits variables.

5.1.3. 3ª Fase: Des de l'1 d'abril fins al 31 d'agost:

- Recollir les observacions del seguiment i avaluació dels crèdits variables i del curs de formació del professorat.
- Grabació i edició del CD *Duniazard*.
- Introduir les esmenes que calgui en el disseny dels materials per tal d'arribar als documents definitius.
- Recollir tots els materials elaborats i altres materials útils per el treball en el camp de les competències socials i el conte com a eina pedagògica per al disseny d'una pàgina web.
- Disseny d'una pàgina web amb la informació necessària i els materials elaborats.

- Realització definitiva de la pàgina web on hi podran accedir els alumnes de qualsevol centre per llegir i/o escriure els seus contes. Des d'aquest portal també es podrien organitzar concursos de contes amb temàtiques preestablertes, i donar a conèixer d'altres àmbits culturals, en especial d'aquells d'on provenen els alumnes estrangers.
- Realització d'una memòria que reculli tot el treball realitzat al llarg del curs, els materials elaborats i les conclusions a què s'ha arribat.

5.2. Metodologia emprada

Aquest treball ha tingut una primera fase de recollida sistemàtica d'informació. En aquesta fase la utilització d'eines telemàtiques ha estat fonamental doncs s'estan portant a terme moltes experiències amb el conte com a eina pedagògica en diferents llocs tant en l'àmbit nacional com internacional. Aquesta informació ha estat completada amb informació d'altres professionals del món educatiu, del món de la escriptura creativa en general i de les noves propostes d'integració cultural a través del relat. Aquesta informació es podrà consultar a la web <<http://www.xtec.es/~mnavar22>> que forma part d'aquest treball, ja que moltes estan precisament en aquest mitjà.

Les informacions, reflexions i opinions dels professionals en contrast amb la meua experiència han estat la base del treball desenvolupat. He tingut la sort de col·laborar en la impartició del curs de professors que he elaborat per a aquest projecte amb el professor d'Arteràpia Joan Sagrera i amb el psicopedagog Diego Murciano, amb els que he pogut anar millorant i corregint aquells aspectes del meu treball que mancaven de concreció o de claredat.

He utilitzat com a marc de treball per a la programació dels crèdits variables el material de Competències Socials que presenta el Departament d'Ensenyament dins del programa de M. Segura, Juan R. Expósito i Margarita Arcas.

La meua aportació ha estat l'elaboració de tècniques narratives i activitats per a treballar els aspectes proposats, la seva estructuració dins del programa, confecció dels materials complementaris, de seguiment i avaluació.

5.3. Descripció dels recursos a utilitzats

- Especialment internet, i els recursos tradicionals, llibres, revistes especialitzades, etc. per a la recollida d'informació.
- Contactes permanents i col·laboració amb l'Equip de Convivència l'ICE de la UAB
- Recursos personals i d'altres professionals relacionats amb la temàtica del projecte.
- Les noves tecnologies per a l'elaboració i presentació dels materials (eines multimèdia, eines informàtiques de presentació, pàgina web a internet, crèdits del CD *Duniasad*).
- Per a l'elaboració del CD *Duniasad* he utilitzat els mitjans necessaris per a l'enregistrament, edició, sincronització de veu i músiques i maquetització final., de Radio Capellades.

6.Resultats obtinguts

6.1.Recull d'activitats amb el conte com a eina pedagògica per a l'educació en Valors, habilitats socials i multiculturalitat . Annex I

6.1.1. Contes d'Àfrica

6,1.2. Contes per al desenvolupament de les habilitats socials

6.1.3. Contes per a l'autoestima

6.1.4. Contes per a superar problemes infantils

6.2. Crèdit variable per a 1r.Cicle d'ESO *Un món ple d'històries* I. Annex II.

6.3. Crèdit variable per a 1r.Cicle d'ESO *Un món ple d'històries* II. Annex III.

6.4. Curs de 30 hores per a professors. *El conte com a eina pedagògica.* Annex IV

6.5. CD *Duniavad*. Annex V

6.6.Una pàgina web amb un resum del treball realitzat, que es renovarà i ampliarà amb les noves experiències que puguem seguir realitzant amb el conte i on podran participar-hi alumnes i professors

<<http://www.xtec.es/~mnavar22>>

7.Estudis i/o cursos realitzats

7.1. Tècniques teatrals per a la resolució de conflictes

Els continguts bàsics d'aquest curs de 30 hores realitzat a l'ICE eren la resolució de conflictes amb tècniques teatrals com a distanciament per tal de poder donar respostes assertives a fets que alteren emocionalment a qui els viu.

Ha estat un curs molt interessant ja que en el meu treball sobre el conte també hi ha la possibilitat de representar-los i malgrat no han estat més de 30 hores he pogut aprendre algunes estratègies. No obstant crec que és molt interessant i aquest curs 2003-04 m'he matriculat en un altre curs del mateix tema perquè sóc conscient que em pot ajudar molt en la meva tasca com a professora.

7.2. Com explicar contes

Aquest ha estat un curs de només dotze hores que he realitzat a la Casa Elizalde amb la professora Roser Ros. Ha estat breu però intens i espero repetir l'experiència ben aviat.

El seu contingut es basava sobretot en la importància de la veu i en la cura que hem de tenir amb l'oient. No cal dir que ha estat fonamental per a l'elaboració final dels crèdits variables del meu treball, malgrat el curs es va fer quan ja estaven pràcticament acabats. EL CD que he realitzat porta precisament el nom de Duniavad, la patrona dels oients com ens deia la Roser Ros.

Ha estat un curs molt interessant en quan a tècnica per a explicar contes però ha estat molt més que això doncs aquest *saber escoltar i saber dir* són habilitats socials que hem tingut molt en compte en el disseny de totes les activitats dels crèdits presentats.

No podem fer un ordre exhaustiu de les habilitats o competències que poden ajudar-nos a desenvolupar els contes que us presentem. Quasi tots parlen dels Valors en general, hem fet un petit esquema que no invalida el fet de poder-los utilitzar en qualsevol dels apartats.

8. Aplicacions del treball

Aquest ha estat un treball amb una finalitat pràctica clara des d'un començament, la elaboració de material didàctic aplicable a l'aula i el disseny d'un curs per professors.

Pensem que aquest objectiu ha estat assolit doncs ens hem basat en les nostres pròpies experiències durant molts anys com a educadors, així que no obstant tot el treball realitzat amb noves idees, metodologies, etc, ha tingut sempre com a base la realitat del dia a dia que el professor ha de viure en la seva tasca d'educador.

Els crèdits han estat elaborats pensant en facilitar al màxim la seva impartició. Un altre objectiu ha estat en fer-los atractius per al professor i l'alumne. Després de la nostra experiència amb moltes de les activitats proposades estem segurs de que l'aplicació del nostre treball pot ésser interessant i efectiva en els centres amb alumnes de tots tipus.

Ja hem esmentat que les aplicacions poden ser dels crèdits comuns, però també hi ha activitats que poden ser aplicades puntualment.

EL curs de professors ha estat també una experiència positiva que esperem es repeteixi doncs molts dels nostres companys estan interessants en cursos de creixement personal.

Esperem que la nostra web sigui visitada i sobretot utilitzada per a mestres i professors, que ens enviïn els seus contes i que ens donin suggeriments, crítiques, notícies, etc.

9. Relació dels materials continguts en els annexos

9.1. Annex 1

Recull d'activitats amb el conte com a eina pedagògica per al desenvolupament de les habilitats socials i l'adquisició de Valors

En aquest annex hi trobareu exemples de contes amb els que podeu treballar a l'aula, materials de suport, àrees on es poden aplicar les activitats, resums dels contes i orientacions per a desenvolupar els exercicis proposats.

9.2. Annex 2

Crèdit variable per a 1r.Cicle d'ESO *Un món ple d'històries I*

Crèdit variable de l'àrea de Socials amb activitats desenvolupades. Hi consta material del professor, material del alumne i el CD *Duniazad* amb contes per a realitzar exercicis

9.3. Annex 3

Crèdit variable per a 2n.Cicle d'ESO *Un món ple d'històries II*

Crèdit variable de l'àrea de Socials amb activitats desenvolupades. Hi consta material del professor, material del alumne i el CD *Duniasad* amb contes per a realitzar exercicis.

Els seus continguts són molt semblats al crèdit del mateix nom per a primer cicle. Els exercicis del material del alumne estan adaptats a l'etapa corresponent. Hi ha també un canvi en l'activitat amb els contes del CD *Duniasad*. En el crèdit del primer cicle no es treballa el conte *Teseu i el Minotaure*, que s'ha substituït per *La reina de les neus* de C.H.Andersen.

No obstant aquestes variacions creiem que el propi professor amb el seu criteri demanarà el grau d'exigència corresponent a les etapes corresponents.

9.4. Annex 4

Curs de 30 hores per a professors. *El conte com a eina pedagògica*

Curs teòric-pràctic per donar elements per a poder portar a la pràctica el treball amb el conte a l'àula.

Algunes de les activitats prèvies, escalfaments, són comunes a les dels crèdits variables, doncs pensem que és molt important que el professor hagi experimentat primerament el que demana als alumnes.

En aquest curs també hi constava en el material entregat als alumnes el material teòric sobre el conte i la seva aplicació en el desenvolupament de la personalitat i com a resolució de conflictes i adquisició de valors morals, ara el teniu a la memòria i a la web <<http://www.xtec.es/~mnavar22>>. També hi trobareu alguns dels contes que els alumnes van realitzar durant el curs.

10. BIBLIOGRAFIA

10.1. Bibliografia bàsica

BETTELHEIM, BRUNO. (1999) *Psicoanàlisis de los cuentos de hadas*. Critica. Barcelona.

BLY FONTCUBERTA, ANTONIO, *El ser autorealizado*. Indigo, Barcelona

BLY, ROBERT. *Juan Hierro*.

BUCAY, JORGE. (2002) *Déjame que te cuente.....* Integral. Barcelona.

BUCAY, JORGE. *Cuentos para pensar*. Integral. Barcelona.

CAPACCIONE, LUCIA. (1998). *El diario creativo*. Madrid.

CSIKSZENTMIHALYI, MICHAEL. (2000). *Fluir*. Kairos. Barcelona

CHINEN, ALLAN B. (1996) *El despertar de la princesa*. Kairos. Barcelona.

ECO, U. (1990) *Obra abierta*. Ariel. Barcelona

GARDNER, H. (1995). *Inteligencias múltiples*. Paidós. Barcelona.

GOLEMAN, D. (1996). *Inteligencia emocional*. Kairos. Barcelona

GOLDSTEIN, A. P i col. (1989) *Habilidades sociales i autocontrol en la adolescencia*. Martínez Roca. Barcelona

JUNG, K. (1977). *El hombre y sus símbolos*. Bibl. Univ. Caral. Barcelona.

MANNONI, L.; DELUZ, A.; GIBELLO, B.; HÉBRARD, J. (1994). *La Crisis de la Adolescencia*. Gedisa. Barcelona.

MASLOW, H. ABRAHAM. (1999) *La personalidad creadora*. Kairos. Barcelona.

PISANTY, VALENTINA. (1995) *Cómo se lee un cuento popular*. Paidós. Barcelona.

PROPP, VLADIMIR. (1998) *Morfología del cuento*. Akal. Madrid.

PROPP, VLADIMIR. (1998). *Las raíces históricas del cuento*. Fundamentos. Madrid.

ROTH, GABRIELLE. *Mapas para el éxtasis*. Urano.

RODARI, G. (1987). *Gramática de la fantasía*. Eliorna. Barcelona

SAVATER, FERNANDO. (1997). *El valor de educar*. Ariel. Barcelona.

SEGURA, M i col. *Programa de competències socials 1r cicle de l'ESO*. Materials de formació del Departament d'ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

SEGURA, M i col. *Programa de competències socials 2n. cycle de l'ESO.* Materials de formació del Departament d'ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

SUNYOL, V. (1992). *Màquines per a escriure.* Eumo. Barcelona.

VON FRANZ, MARIE-LOUISE. (1990) *Símbolos de Redención en los cuentos de hadas.* Luciérnaga. Barcelona.

WASENBERG, J. (1993) *Si la naturaleza es la respuesta, cual es la pregunta?.* Tusquets, Col.lección Metatemas.Barcelona.

8.2. Bibliografía dels contes citats

8.2.1. CONTES POPULARS.

LA HUMILDAD DE ISOGAI. Versió de Carlos Reviejo d'un conte popular japonés. Cuentos a la luz de un Candil

EL MÁS PODEROSO DEL MUNDO. Versió de Carlos Reviejo d'un conte popular japonés. Cuentos a la luz de un Candil.

8.2.2.ANDERSEN, H.C.

EL TRAJE NUEVO DEL EMPERADOR. (1967), adaptació de Eugenió Sotillos. Ed.Toray. Barcelona.

EL PATITO FEO. (1967), adaptació de Eugenió Sotillos. Ed.Toray. Barcelona.

LA REINA DE LAS NIEVES. (1967), adaptació de Eugenió Sotillos. Ed.Toray.Barcelona.

8.2.3.BUCAY,J. (2002) *Déjame que te cuente....., Cuentos para pensar.* Integral.Barcelona.

8.2.4.TOLSTOI, L.

LA NIÑA TOPO. Versió de L. Tolstoi d'un conte popular. *Relatos fantásticos,* varis autors. Santillana, Barcelona, 1970.

8.2. Bibliografía d'autors de contes maravillosos.

Grimm.

Janosch explica els contes de Grimm. (1990). Barcanova. Barcelona

Els contes més bonics. Plaza y Janes. Barcelona.

Perrault

Contes d'antany. (1989). Barcanova. Barcelona.

8.3. Material de suport

"Duniadz", CD amb els contes utilitzats als crèdits *Un mon ple d'històries I i II*
"El faro de Alejandria" nº1, CD que conté els contes d'Àfrica. Estudio Central de Sevilla.

Crèdit variable de segon cicle d'ESO, àrea de socials. Ed. Barcanova.

Annex 1

Recull d'activitats amb el conte com a eina pedagògica per al desenvolupament de les habilitats socials i l'adquisició de Valors

L'índex és orientatiu doncs és pràcticament impossible classificar els contes. En quasi bé tots són molt els aspectes que podem treballar. Pensem que el títol més adient seria contes per a les competències socials. De tota manera hem pensat que amb la classificació que hem elaborat potser ajudem una mica en la seva aplicació pràctica i puntual a l'aula.

Índex

- 1. CONTES PER TREBALLAR LA MULTICULTURALITAT 63**
 - 1.1. *Contes d'Àfrica 67*
 - 1.2. *La història de Xahrazad 69*
 - 1.3. *El plantador de dàtils 73*

- 2. CONTES PER TREBALLAR LES HABILITATS SOCIALS 73**
 - 2.1. *Contes per a l'autoestima 73*
 - 2.1.2. *L'aneguet lleig 74*
 - 2.1.3. *Conte del tresor enterrat 74*
 - 2.1.4. *Les ranetes dins la nata 74*
 - 2.1.5. *Isogai el picapedrer 75*
 - 2.1.6. *El cérvol vanitós 77*

- 3. CONTES PER AL DESENVOLUPAMENT DE LA INTEL·LIGÈNCIA EMOCIONAL**
 - 3.1. *Una planta presumida 78*
 - 3.2. *La reina de les neus 78*

- 4. CONTES PER LLEGIR ALS PARES**
 - 4.1. *La gallina i els aneguets 80*
 - 4.2. *Pobres ovelles 81*
 - 4.3. *El cercle del norantanou 81*
 - 4.4. *Dues de Diógenes 81*
 - 4.5. *Un altre de monedes 81*

- 5. BIBLIOGRAFIA 81**

1-CONTES PER TREBALLAR LA MULTICULTURALITAT

1.1. Contes d'Àfrica. Contes del CD *El faro de Alejandria*.

Les activitats que proposem a continuació estan pensades per a qualsevol tipus d'alumnat però en especial per a dur a terme en aquelles classes on és més urgent i necessari el tractament de la diversitat i la integració d'alumnes procedents d'altres països, en aquest cas africans. La seva col·laboració en quant a l'ambient descrit en els contes, lèxic, geografia, medi ambient, arquitectura, etc. etc. sobre els països dels que parla el conte ha de ser clau i així els hi hem de fer arribar, necessitem la seva col·laboració, poden portar fotografies del seu país, objectes, mapes, el que vulguin. Poden dibuixar cartells amb el títol o amb un esquema del conte, tot fent servir els símbols i grafies adients a la història.

Breu resum dels contes continguts al CD *El Faro de Alejandria*

1r. Conte. Enfrontament Nord/Sud. Ja no mirem el sud. La nostra incomprensió no ens ha fet interessar-nos per a la cultura del continent africà. Herodot, en canvi, el primer gran historiador grec es dedicà a guardar els seus contes per a poder ser coneguts pels qui els vulguin escoltar, ell s'ocupà de la gran primera biblioteca del món situada a Àfrica, a Alexandria.. Se'ns explica l'imaginari origen del far d'Alexandria conseqüència de l'orgull d'Alexandre el Gran.

Conte 2. La curiositat del savi Herodot per la cultura de tots els pobles, el farà copsar l'immensitat d'Àfrica. El riu Nil serà ara qui ens portarà gràcies al historiador tot un plegat de contes.

Conte 3, Aprendre a escoltar, la natura, el riu. Els 4 grans rius, Nil Níger, Congo y Zambeze. Els llibres si que miren al Sud, cap a Àfrica.

Conte 4. És la història d'Obolongo, narrador d'històries i apareix el riu Congo. Aquest és un conte on es pregunta qui és el més fort?, aquest conte té moltes semblances amb contes d'arreu del món, trobareu exemples en els contes de Tolstoi *La niña topo*, en el conte popular japonès *La humildad de Isogai*, i *El más poderoso del mundo* a Cuentos a la luz de un Candil de Carlos Reviejo. Conte interessant per veure la relativitat del concepte de força.

Conte 5. *Sumbiaka, el guerrero que no conocia la derrota*, ens parla de la tribu dels Mandingo. Història de derrotes i dolor, Sumbiaka destrueix els demés pobles, és un guerrer incombati ble. Es troba amb la perdiu que no li te por.

Es una reflexió sobre la sobèrbia, el pensar que mai desapareixerem. El dolor, el fracàs ens fa humans, Sumbiaka no era feliç i feia mal als demés. Ho perdrà tot menys un peculiar instrument musical que és incapaç de tocar. Es trobarà sol i trist, i finalment comprendrà que no és tan fort i plorarà, així, aprenen a plorar, també podrà tocar el seu instrument.

Història molt crítica amb les actituds agressives i en especial bèl·liques.

Sumbiaka podria ser un emigrant que intenta creuar l'estret de Gibraltar, potser és un veí nostre, escolteu-lo, ens diu el conte. Molt adient per treballar la multiculturalitat.

Conte 6. Conte bosquimà, del desert del Kalahari a Zambeze. Un gat i un gos es fan amics per poder fugir dels animals, i buscar el mes poderós d'ells que els pugui protegir. Troben un gripau orgullós, l'antílop fa el mateix, apareix un lleó, i també és un fanfarró, etc.

Finalment troben un home i una dona, a la fi el gat amb astúcia, aprofitant la seva feblesa conquista l'ésser més fort, la dona.

Està relacionat amb el conte nº 4 i la reflexió sobre la veritable fortalesa. Molt interessant per a estudiar els animals, els arbres, els cereals que conreen com el mill, com elaboren el menjar i tota la vida quotidiana, anar a caçar, buscar aigua, etc.

Podem utilitzar diapositives d'animals, dels paisatges descrits: la sabana, etc.

També hi trobem una reflexió de com guanyar sense utilitzar la força sinó sent un mateix.

Els alumnes amb currículum adaptat i/o els nouvinguts que encara no poden expressar-se gaire bé en la llengua oral o escrita poden dibuixar el poblat i les funcions, altres la sabana, altres els animals, etc.

Conte 7. La història de Majura. Se'ns explica l'origen del riu Nil., el seu Delta, Alexandria la Mare Àfrica, els seus mites, Majura la filla de la terra. La primera dona que ho aprèn tot, a sembrar, a conèixer les plantes, etc.

Ens parla de la reconciliació amb la natura amb l'ésser humà. Explica per què el cel està tan alt. Reflexió sobre la cura de la terra i la consciència ecològica.

Conte 8 .Aquesta és la història d'un riu que no surt al mapa. Els protagonistes, el Sàhara i els Tuaregs, les caravanes.

Veiem la importància de l'aigua i la sal, per a la vida.

Esplèndides descripcions de les dunes, els oasis, i els animals que hi viuen i el que s'hi pot trobar.

Una bona excusa per conèixer el desert així com als qui l'habiten, els seus costums, menjar, formes de vida, distraccions, art, poder, religió, etc.

També és un conte que parla de la veritable fortalesa i de la humilitat dels veritablement forts i valents.

Podem treballar la vida i costums dels Tuaregs o qualsevol poble que visqui al desert. Introduir conceptes de la religió musulmana i les fórmules amb que es dirigeixen al seu déu, la llengua àrab i el seu coneixement de les estrelles com a única guia pels habitants del desert.

La música de fons és àrab, amb molt de ritme, podríem també aprofitar aquest element per fer conèixer la música actual, molt de moda dels països àrabs i si voleu podeu veure un vídeo de la Shakira, o música de Khaled, a qualsevol botiga de música actual podeu trobar música fusion àrab-rock.

La reflexió en quant als valors que hi apareixen és molt àmplia ja que ens permetrà treballar tant l'altruisme, el respecte, la fortalesa, i altres.

Conte 9. Torna a ser protagonista Herodot i els seus, rotllos de paper i les escriptures amb argila. Sabrem que encara hi ha molt per escoltar i per aprendre del continent Africà.

Trobareu exemples d'activitats realitzades amb alguns d'aquests contes a les activitats dels crèdits variables *Un món ple d'històries I i II*.

Materials de suport

CD *El faro de Alejandria* nº1, Estudio Central de Sevilla.

Diapositives : paisatges de la sabana, animals africans.

Paisatges il·lustratius d'oasis.

Mapes amb el naixement i delta del Nil.

Diapositives o fotografies de diferents hàbitats, cabanes, tendes.

Diapositives o fotografies de diferents ètnies, mandingos, tuaregs, etc.

Cartolines, colors, fotografies, etc. amb les que es poden fer cartells dels contes, països, i elements que apareixen en els contes.

Àrees on es pot utilitzar aquest material

La principal característica del material que proposem per treballar a l'aula és la seva interdisciplinarietat, si bé tema preferent és la multiculturalitat.

Podem aprendre d'altres cultures, veure les similituds profundes entre altres pobles i nosaltres a moltes activitats siguin de l'àrea de socials, de llengua, o de ciències.

Els valors comuns: l'empatia vers el pròxim, la cura de l'entorn, el respecte, l'amor i els defectes comuns: l'orgull, la guerra, la cobdícia ens faran més propers pobles llunyans geogràficament.

Proposta de treball a l'aula

- Àrea de Socials

- Geografia física.

Una bona ocasió per a estudiar els rius d'Àfrica, el clima i el paisatge.

- Geografia humana.

Costums, habitat, economia d'alguns pobles d'Àfrica que encara estan vigents. Diferents pobles i tribus.

- Història.

Comprensió de l'aparició dels primers historiadors, en especial Herodot i del concepte de Història que aprenem a l'escola, la seva relativitat i parcialitat envers els altres pobles.

El colonialisme i la seva relació amb les cultures africanes, es a dir el seu desconeixement.

Els imperialismes, siguin antics i/o moderns, conseqüències negatives.

- Religió. Aproximació a l'Islam

- Àrea de Ciències

- Naturals. Fauna i flora.

- Àrea de Música

Diferents ritmes, melodies, instruments. Músiques africanes i àrabs.

- Àrea de Llengua

Comprensió de la peculiaritat dels sons àrabs, consonants i vocals particulars. Etimologia dels noms, prendre consciència de les pròpies mitologies en els nostres noms a partir dels noms dels personatges dels contes.

- Tutoria.

Aquesta és una bona ocasió per integrar alumnes amb necessitats educatives específiques, currículum adaptat, etc. I en especial als alumnes procedents d'altres àmbits geogràfics, en especial magrebins i/o africans

1. 2. La història de Xahrazad, conte del CD Duniyazad

La història de Xahrazad

Ja fa molt, molt temps a Bagdad hi havia un califa anomenat Xahriar, que vol dir senyor de la ciutat.

Xahriar tenia una dona molt bonica a qui estimava molt. Era un rei bo i just que governava amb saviesa al seu poble.

Un dia però, descobrí que la seva dona li era infidel amb un altre home. El seu disgust va ser tan gran, la seva pena i el seu dolor tan profund que la còlera i la ràbia el van fer manar que decapitessin la seva dona i el seu amant.

Aquesta acció tant terrible però, no apaivagà l'ànima de venjança del jove califa i així el seu cor es va enfosquir. Els seus sentiments només es satisfien infligint el mal i per això cada nit es feia portar una noia jove de les moltes del seu país.

Després de passar-hi la nit la feia decapitar abans que es fes de dia. Les famílies que tenien filles fugien a buscar refugi lluny de la còlera del califa.

Xahriar estava cada dia més pàl·lid i més malenconiós, la seva bogeria no el deixava dormir ni menjar, no podia gaudir de res, tan sols vivia per a la venjança.

Ja us podeu imaginar que aviat no va quedar cap noia per a satisfer la bogeria de Xahriar. Un dia ordenà al seu visir que li portés, com de costum, una noia per passar la nit. El pobre home sortí de palau, però, per més que buscà, no en trobà cap.

Aterrat per les conseqüències que això li portaria, va passar per casa seva abans d'enfrontar-se a la ira del seu senyor. Allà l'esperaven les seves dues filles, la gran Xahrazad, que vol dir filla de la ciutat i la petita Duniyazad, que significa filla del món.

A Xahrazad li agradava molt llegir. Tenia llibres d'història, de poesia, llegendes i contes. Es deia que havia reunit més de mil llibres i era coneguda a Bagdad per la seva extensa biblioteca.

Quan veieren entrar al seu pare, les dues noies aviat endevinaren que quelcom de molt greu succeïa.

-Pare, què teniu?-, li preguntaren.

El pare els explicà que ja no hi havia cap noia per a portar-li al seu senyor, i que segurament aquesta mateixa nit seria el seu cap el que rodaria si no aconseguia de trobar cap noia.

-Pare-, interrompé Xahrazad- porta'm amb el rei perquè puc fer que la seva bogeria es curi, no estiguis trist, em salvaré jo i a totes les altres noies que encara hi ha a la nostra terra.

-Però filla, com t'ho faràs?

-No et preocupis pare. Duniyazad necessito que m'ajudis.

-Clar que sí germaneta, digues què vols que faci?.

-Bé - explicà Xahrazad-, ja saps que el califa voldrà estar amb mi aquesta nit i em farà l'amor i sabem, pel que ens ha explicat el pare, que després sempre demana que li portin alguna cosa per beure. Doncs bé, tu vindràs amb mi a palau i et quedaràs prop de les seves habitacions i així que sentis que la porta s'obra em crides i dius que vols acomiadar-te de mi i fer-me companyia fins que arribi el nou dia i l'hora de la meua mort, després digues que per passar l'estona podria explicar-te algun conte com faig cada vespre abans d'anar a dormir. Ja sabem que Xahriar no pot dormir gaire i segur que accedirà a que el distraiguem durant una estona.

Així ho feren i quan Xahriar hagué estat amb Xahrazad, cridà com de costum per que li portessin aigua fresca. Els criats obriren la porta i Duniyazad tragué el cap.

-Oh! germaneta, germaneta, demana al nostre califa que ens deixi acomiadar.

Xahriar restà sorprès de l'atreviment d'aquella mocosa, però digué que les germanes es podien fer l'última abraçada i quan Duniyazad demanà de romandre amb Xahrazad no s'hi oposà, la mirada del califa estava més lluny i més buida que mai, ja havia satisfet part del seu desig i ara només quedava que altres li tallessin el coll a aquella noia.

Si bé als primers temps sentia com li bullia la sang mentre l'espasa separava aquells caps del seu coll, ara ja ni això el satisfieia. Així doncs no feu marxar Duniyazad, sabia que tampoc dormiria, i el seu avorriment per la vida no el feia desitjar res.

-Germaneta -digué Duniyazad- per què no m'expliques un conte com fas a casa cada nit? i així ens distraure'm i serà menys trista l'espera del nou dia.

-Si el nostre noble senyor em dóna el seu permís ho faré amb molt de gust estimada.

Xahriar consentí i Xahrazad començà.

"Hi havia una vegada un mercader molt ric amb negocis a totes les contrades del regne. Un bon dia, mentre feia un dels seus viatges habituals, va decidir de reposar una mica i fer una mossegadeta, doncs portava tot el dia dalt del seu cavall.

Després de menjar una mica i quan es disposava a pujar un altre vegada al seu cavall, un geni enorme amb una espasa a la mà se li acostà."

-Aixeca't desgraciat- l'amenaçà el geni- prepara't a morir sota la meva espasa.

-Però... -digué esparverat el pobre comerciant.

-Així que no ho saps, eh! rata immunda?- respongué el geni.

Però arribà la claror de l'alba i el conte no s'havia acabat, estava en el seu millor moment. Xahrazad callà i mirà el sol. El califa també el veié però no podia fer-la matar sense saber el final de la història, s'acomiadà fins la nit per escoltar la fi del conte. I així arribà la segona nit i acaba la història, però abans que comences el nou dia la noia en començava un altre i així passaren mil i una nits.

El califa va acabar enamorant-se de Xahrazad i ella d'ell, doncs es va curar de la seva malaltia i van viure molt feliços i ja us podeu imaginar que explicaren mil i un conte als fills que tingueren.

Ja veieu que els contes poden servir per a moltes coses fins i tot per a salvar-vos la vida! Per això millor aprendre'n algun per què no se sap mai si us farà falta com a Xahrazad.

Adaptació lliure de *La història del Xahriar*, de *Les mil i una nits*, recull de contes orientals, Mª Antònia Navarro.

Justificació del tema

Les mil i una nits és un recull de textos molt diversos, tant per la seva procedència geogràfica (L'Índia, Pèrsia, l'Orient Mitjà, Egipte....) com pel seu contingut (contes fantàstics, poesies, contes escabrosos....), tots lligats per un fil conductor, la història de Xahriar i Xahrazad.

Aquest recull va adquirir una forma definitiva a Egipte, vers el 1.400. L'Occident el va descobrir gràcies a la traducció d'Antoine Gallard, publicada l'any 1704. D'aleshores ençà ha estat una font inesgotable d'inspiració per a la creació occidental: literatura, òpera, ballet, cinema.

Molts dels nostres contes estan inspirats en *Les mil i una nits*. Segur que sabem molts contes de *Les mil i una nits*, i quantes pel·lícules haurem vist que també expliquen històries basades en el mateix grup de contes. És per això que *Les mil i una nits* ha estat i continua sent un exemple de multiculturalitat i d'enriquiment entre les diverses cultures del món. Podeu trobar les activitats més desenvolupades al Crèdit variable *Un món ple d'històries I i II*

Materials de suport

CD *Duniazad*.

Mapes de identificació geogràfica.

Cartolines, colors, fotografies, etc. amb les que es poden fer cartells dels contes, països, i elements que apareixen en el conte

Àrees on es pot utilitzar aquest material

- Socials

Proposta de treball a l'aula

Els temes que podeu treballar són molts, des de la multiculturalitat amb una reflexió sobre *Les mil i una nits*, el desenvolupament dels estadis morals prenent com a model la figura de Xahriar, les habilitats socials que demostren Xahrazad i Duniazad, habilitats cognitives, etc.

Proposta de qüestionari per l'alumne

1-Respon les següents preguntes:

a) Quins d'aquests contes estan basats en *Les mil i una nits*?

Subratlla els contes corresponents.

La rateta que escombrava l'escaleta

Alí Babà i els Quaranta Lladres

Simbad el marí

Patufet

Aladí i la llàntia meravellosa

2-Quines pel·lícules has vist basades en els contes de *Les mil i una nits*?

3-?Localitza en el mapa la ciutat i el país on succeeix la història.

4.Existeix encara la ciutat, quin nom té?. I el país, ha canviat de nom?

5.N'has sentit parlar?

6.Situació actual de la ciutat on vivia Xahrazad.

7.xplica en només una frase la història de Xahrazad.

Pots ajudar-te amb aquest model:

Hi havia una noia que va haver de viure amb una bèstia terrible per salvar la vida del seu pare, però tot va acabar bé quan la bèstia es va convertir en un príncep que havia estat embruixat.

8.Qui era Duniazad?.

9.Quina creus que era la seva habilitat més significativa.

10. En tenia d'altres?

11. Quines?

12. Creus que Duniyad va utilitzar expressions, gestos, etc. per animar a la seva germana a explicar els contes de la millor manera possible?

1.3. El plantador de dàtils

El plantador de dàtils. Conte sefardí recollit per J. Bucay en el seu llibre *Dejame que te cuente*, editat per Integral. El conte està a la pàgina 229

Breu resum del conte

En un oasi enmig del desert viu el vell Eliahu, el seu veí Hakim és un mercader molt ric.

Un dia el ric mercader veu com Eliahu està cavant a la sorra.

-Què fàs?-li preguntà.

-Estic sembrant dàtils.

-Dàtils?, però no veus que ets un home vell i que les palmeres no trigaran menys de cinquanta anys a donar fruits i aleshores seràs ja ben mort.

Eliahu li respon que ell ha menjat els dàtils que un altre persona plantar sabent que tampoc els podria arribar a menjar i així continuarà la història. Encara que només sigui per honorar aquells que van plantar per nosaltres, hem de continuar fent-ho.

Àrees on es pot utilitzar aquest material

- Socials

Proposta de treball a l'aula

Conte molt adient per treballar els estadis de desenvolupament moral de Piaget i Kohlberg, Hakim estaria encara en un estat d'egoisme mutu i en canvi Eliahu ja presenta l'estadi 5: Tots tenen dret i en especial l'últim: Principis ètics universals.

No cal dir també que és una bona oportunitat per treballar un grapat d'habilitats socials i la intel·ligència intrapersonal i interpersonal.

Eliahu té un molt bon desenvolupament de la intel·ligència intrapersonal, poseeix les cinc habilitats cognitives o pensaments que la fan possible: el causal, alternatiu, conseqüencial, de perspectiv i de mitjans fins.

Gràcies a homes com a ell el món pot continuar existint i si no fos per a ells potser la nostra terra encara estaria més malalta del que ja està per manca de consciència ecològica.

La conducta assertiva de Eliahu li permetrà a més sortir guanyant fins i tot econòmicament.

Relacionat amb temes ecològics i de cura de l'ambient.

Els homes que viuen el desert tenen una gran consciència ecològica i vigilen els pous i els oasis doncs saben que darrera d'ells passaran altres homes i si no troben l'aigua que esperen moriran. Totes les regles de convivència i supervivència dels pobles nòmades del Sahara són molt interessants per a comentar i aprendre.

2. CONTES PER TREBALLAR DIFERENTS HABILITATS SOCIALS

2.1. Contes per a l'autoestima

2.1.1.L'aneguet lleig. Conte d'Andersen. Aquest conte segueix una estructura clàssica, comença amb una carència i el seu final és feliç. El protagonista no ha de viure aventures, ni lluitar contra dracs o bruixes, tampoc rep ajuda màgica. Pateix perquè es sent humiliat i despreciat pels qui el rodegen, que només veuen el seu aspecte *diferent*. En el desenllaç és el protagonista qui se'n adona de qui és realment i és veu a sí mateix com un magnífic cigne i no com el veien els demés, com un aneguet lleig. En altres versions són els altres cignes els que li diuen qui és veritablement.

Podem variar la versió segons els destinataris. L'autodescobriment de les pròpies qualitats seria adequat per alumnes a partir de segon d'ESO.

Aquest conte es considerarà en molts àmbits educatius adequat als més petits però creiem, que pot ser utilitzat en tots els nivells i en especial si tenim alumnes nouvinguts en especial d'altres països, pel seu poder d'empatitzar amb aquell de qui ningú vol ser amic o a qui tothom mira com a diferent.

Propostes de treball a l'aula

- Podem fer una pluja d'idees a la pissarra amb els motius que causen el rebuig de l'aneguet per part dels demés.
- Reflexionar el per què la diferencia és vista com quelcom dolent?
- Debatre la importància de trobar una identitat i poder compartir-la.
- Buscar exemples del rebuig que poden generar les coses noves.
- Analitzar-ne les causes i proposar solucions als conflictes que es generen.

2.1.3.Conte del tresor enterrat. Conte talmúdic de M. Buber. Versió de J.Bucay a *Déjame que te cuente*, pag. 64

Breu resum del conte

Parla d'un home, Izy, que viu a Cracòvia. Cada nit somia en un tresor que està enterrat molt lluny. Surt a buscar-lo, però quan arriba on podria estar, troba un soldat que li pregunta què fa. Quan li explica el soldat es posa a riure i li diu que a ell li passa el mateix, cada nit somia que ha d'anar a Cracòvia a buscar la casa d'un tal Izy per trobar-hi un tresor enterrat.

Propostes de treball a l'aula

Recorda *El Alquimista* de P.Coelho.

El tresor que busquem o allò que pensem que necessitem per a ser feliços està en un mateix..

El tresor està en un mateix, sempre ho ha estat i és impossible perdre'l.

Podem treballar les habilitats socials.

2.1.4.Les ranetes dins la nata. Basat en un conte de M. Menapace, també a *Déjame que te cuente* de J.Bucay, pag. 30.

El nostre esforç serveix sempre encara que a vegades pensem que no podrem fer res.

Breu resum dels conte

Dues ranetes cauen dins la nata, una pensa que morirà i es resigna, l'altre neda i neda, fins que la nata es converteix en mantega i pot sortir caminant.

Propostes de treball a l'aula

El control emocional i l'assertivitat seran la salvació d'una de les ranetes. Els pensaments distorsionadors tipus "*no me'n sortiré, jo no ho puc fer, etc*". No li haguessin servit per poder sortir caminant. Semblava impossible, però la raneta llesta ha utilitzat el pensament

alternatiu, el de perspectiva, mitjans-fins i ho ha aconseguit. Si no ho haguès intentat no estariem parlant d'ella.

Exercicis amb els cinc pensaments de Spivack i Shure.

2.1.5. Isogai el picapedrer, versió lliure d'un conte popular japonès.

Isogai el picapedrer

Fa molt de temps al Japó hi vivia un picapedrer de nom Isogai, que treballava en unes mines de granit.

El seu sou era tan miserable que amb prou feines en tenia per menjar.

Una tarda arribà a casa mort de cansament, es queixà de la seva mala sort i parlà en veu alta.

-Ah, si jo arribés algun dia a ser ric!, la gent em respectaria i seria estimat i admirat per tots. Però així, sent un pobre picapedrer, qui podria respectar-me. Mai podré sortir d'aquesta miserable vida que porto.

I amb aquests tristos pensaments Isogai s'adormí i començà a somiar.

En el seu somni es veié convertit en un home ric i poderós: vivia en un palau de marbre i des de la finestra de la seva habitació, coberta de sedes, veia passar la gent de la ciutat que anaven i venien atrafegades.

Isogai es sentia feliç però, de sobte, tothom corré i s'apartà del mig del carrer per deixar passar una carrossa daurada, arrossegada per deu cavalls blancs. Era l'emperador del Japó!. El seguia la seva cort de cavallers. Tothom s'agenollà i baixà els ulls a terra mentre passava pel seu davant, no fer-ho era castigat amb cent fuetades i amb presó perpètua.

Al veure aquella magnificència, Isogai va sentir enveja i pensà.

-Sóc ric, però, de què em serveixen les meves riqueses si no puc tenir una cort de cavallers, ni súbdits que s'agenollin quan jo passo. Com m'agradaria ser emperador!

Immediatament Isogai es va convertir en un poderós emperador a qui seguien cents i cents de cavallers i els seus criats que el protegien del sol amb un para-sol guarnit amb diamants i rics brodats.

Però malgrat el para-sol, el sol, que aquell dia era més fort que en ple més d'agost, feia que del front d'Isogai caiguessin enormes gotes de suor.

Mentre es ventava amb el seu paipai, Isogai pensà:

-Ni els emperadors són completament feliços, vet aquí que, com qualsevol mortal, he de patir aquesta calor i suar com un camperol amb l'aixada. Tant de bo pogués ser el sol i aleshores si que seria poderós, doncs faria suar als més poderosos de la terra.

No havia quasi acabat de pensar en aquesta possibilitat quan Isogai es convertí en el sol que està per damunt de totes les coses. Gràcies a ell madura el gra i les fruites, la seva escalfor fa possible la vida i la seva llum omple la terra.

Però vet aquí que un núvol s'interposà en el seu camí i els raigs del sol no podien arribar a la terra. Isogai es va enfurismar.

-Si un núvol és més poderós que jo, i pot aturar els meus raigs, més em valdria ser un núvol.

I, de sobte, Isogai va ser núvol. I per demostrar el seu poder es va posar davant del sol, i la terra va quedar envoltada d'ombres. Després va deixar caure la seva pluja, tan abundant i forta, que els rius es van desbordar i van inundar els camps i els pobles.

Isogai, amb arrogància, contemplava el que havia aconseguit amb la seva força. Ara si que era el més poderós, i ningú podria amb ell. Però mirà cap avall amb més cura i veié que hi havia una roca que, malgrat que l'aigua caigués amb fúria contra ella, no es movia del seu lloc. I va enviar més pluja, i fortíssims vents, però la roca ni es movia.

-Doncs si no tinc poder per a vèncer una roca, millor serà ser com ella.

I ja us haureu imaginat que en roca es convertí Isogai.

Es sentí feliç perquè resistia el mal temps, la calor, el sol, les pluges, els trons i llamps, en mig de les més fortes tempestes Isogai reia i reia.

Un bon dia, arribà al costat de la roca un pobre home, vestit amb quatre parracs i amb un martell i un pic va començar a esbocinar la roca i a treure'n trocets petits.

-Qui ho hagués pensat mai!- exclamà Isogai -un pobre home pot moldejar i destruir una roca. Vull ser home un altre vegada.

I en aquell instant Isogai despertà del seu somni i es sentí feliç per ser un home i orgullós de ser un picapedrer que podia vèncer la roca que ni el sol, ni el vent, ni la pluja havien pogut doblegar.

Anava a la feina amb alegria i picava amb fúria la pedra sentint la seva força. Treballava tan bé que es feu famós, i la seva fama de ser el millor picapedrer del regne arribà a fins a l'emperador del Japó, qui el feu cridar per a ser el cap dels picapedrers que començarien el seu nou palau.

Isogai esdevingué important, respectat i admirat per la seva feina. Ara podia comprar molt menjar i vestits, podia passejar vestit de seda enmig dels picapedrers per supervisar la feina, però va continuar picant i picant amb els seus companys, doncs el seu màxim orgull era ser el millor picapedrer, i quan l'emperador el visitava per veure com anava la feina no entenia perquè Isogai no descansava sota el seu para-sol guarnit amb diamants i rics brodats.

I Isogai mai més va sentir enveja de l'emperador.

Materials de suport

CD *Duniazard*.

Propostes de treball a l'aula

Les mateixes que en el proper conte *El cérvol vanitós*.

Aprendre a distingir les causes dels nostres problemes, buscar-hi alternatives si n'hi ha, preveure les conseqüències de les nostres accions, poder-nos posar en el lloc de l'altre i ser conscients de les habilitats de les que disposem per als nostres fins.

Isogai pensa que tots els seus problemes es resoldran sent el més poderós, però ell pensa que sols la força física o les riqueses ens fan poderosos, no sent cap autoestima per a ell mateix perquè no té diners ni és poderós.

Quan aprendrà a valorar-se com a ésser humà per sobre de tot podrà ésser veritablement feliç.

2.1.6.El cérvol vanitós, versió lliure d'un conte popular.

El cérvol vanitós

Hi havia una vegada un cérvol que vivia en un bosc molt al Nord, en un país on la neu queia mesos i mesos, i on el fred feia que l'aigua dels rius, llacs i cascades es congelés. Però, com a tot arreu del món, també aquí arribà la primavera i els rius tornaren a baixar plens d'aigua, i els llacs d'aigües cristal·lines semblaven miralls on es reflectien les muntanyes del voltant.

El cérvol d'aquest conte era molt vanitós, sabia que tenia una cornamenta excepcional i es passejava pel bosc amb el cap molt alt. S'acostà a un llac per beure i admirà el seu reflex a la superfície de l'aigua.

-Efectivament- es digué- és una cornamenta com no n'hi ha una altre.

I així romangué encantat de sí mateix, però s'acostà més per veure's millor i oh! déu meu! es veié les potes, primes i llargues.

-La veritat es que no són gaire maques, semblen dos branquetes, em desmereixen i trenquen la meva arrogància i

I així continua mirant-se la cornamenta i intentant pensar que no tenia aquelles ridícules potes.

De sobte, la veu d'uns caçadors i els seus gossos va arribar a les seves orelles.

Ja sabeu que es molt perillós per un cérvol quedar-se bocabadat a qualsevol lloc i sobretot al costat d'un riu o d'un llac, doncs és on són més visibles pels caçadors que allí estan, esperant les seves preses, amagats darrera els arbres.

El cérvol va girar cua i corrents cap al bosc!, per tal d'amagar-se. Corre i corre, i cada cop entrava en la part més frondosa i més intrincada on els caçadors no el podrien seguir. Ell també tenia grans dificultats per entrar-hi doncs la seva gran cornamenta era un greu impediment.

Quan cregué que el perill havia passat i no sentí més als gossos que el perseguien s'aturà per descansar ja que havia corregut fins al límit.

-I pensar que m'he avergonyit de vosaltres estimades potetes meves que m'heu salvat la vida i que estava tan ufanós de la meva magnífica cornamenta que quasi no em deixa amagar-me dels meus seguidors.

I des d'aleshores el cérvol no s'aturà al llac més que el temps necessari per veure aigua. Es mirava les seves potetes amb alegria i portava la seva cornamenta amb dignitat.

Materials de suport

CD *Duniasad*

Propostes de treball a l'aula

- Exercitar les habilitats cognitives per a la solució de problemes.
- Podem demanar als alumnes que analitzin quin és el veritable problema del cérvol.
- És el que ell pensa?, les seves potetes?, farem exercicis d'aplicació dels cinc pensaments de Spivack i Shure.
- L'autoestima del cérvol ha estat en perill per no saber distingir entre el que és un veritable problema i un fet que ens pot agradar més o menys però que no el podem qualificar de problema. Sabriem definir un problema?

- Podem fer un debat sobre les coses que pensem que són un problema i potser no ho són.

3.CONTES PER AL DESENVOLUPAMENT DE LA INTEL.LIGÈNCIA EMOCIONAL.

3.1. *Una planta presumida*, versió lliure d'un conte popular

Una planta presumida.

Vet aquí una vegada, hi havia un jardí. Era el més bonic de la ciutat. Tothom que hi passava no deixava d'admirar les seves flors, i el perfum que els arribava els omplia el cor d'alegria.

Les plantes d'aquell jardí sabien que eren admirades per tots els ciutadans i n'estaven contentes.

La rosa li digué a la margarida.

-Oh, estimada, avui estàs preciosa.

-Gràcies Rosa, però ets tu amb el teu perfum qui fa que ningú pugui passar sense aturar-se en aquest jardí.

I totes les plantes se'n alegraven de tenir unes companyes tan boniques.

N'hi havia una però que no es feia amb cap d'altre, la veritat era, que com ella no n'hi havia cap. Era la més esvelta, la més alta i la més perfecta, i les seves flors eren les més fines i oloroses que s'havien vist mai.

Ella però estava sempre de mal humor, perquè prop seu hi havia una pal sec i vell que li molestava.

-Aquest pal vell, sempre aquí al meu costat, em desmereix, i a més, ara aquest nou jardiner babau ha plantat un esbarzer just aquí, al meu voltant, però, en què deu estar pensant aquest jove?, ah! els jardineros ja no són el què eren.

-Pal -digué la flor- estàs massa prop meu, no podries almenys anarte'n una mica més lluny?.

El pal, com sempre que li parlava la flor, es va fer el sord i no li contestà.

I així passaren els dies i la planta continuà enfadada amb el pal i la seva tossuderia i sense parlar-se amb l'esbarzer.

Un bon dia passà per allí una sargantana que s'aturà per a prendre el solet del migdia.

Sentí com la planta es queixava dels seus veïns sense parar, i a la fi, no poté més i li digué.

-Bon dia bonica flor, es cert que ets la més perfecta, però també la més tonta i la més insuportable de totes les flors que conec. Què no veus que si ets tan elegant i alta i estàs tan dreta, és gràcies al pal vell i sec que et serveix per emparrar-te i poder lluir tota la teva bellesa?, i si no tinguessis l'esbarzer per protegir-te, molts animalons estarien ben contents de poder menjar les teves branquetes tan verdes i sucoses. Calla d'una vegada i deixem prendre el sol tranquil·lament.

La flor va quedar sense paraula i des d'aleshores cada matí saludà al pal amb un "bon dia, com està vostè senyor pal?", encara que ell no li va respondre mai.

I a mitja tarda, sempre feia petar la xerrada amb l'esbarzer que, malgrat no deia gaire, estava molt content de tenir una amiga tan maca i tan elegant, i a més com deia ell "*tan senzilla*"

Materials de suport

CD *Duniazard*.

Propostes de treball a l'aula

Ademés de les habilitats socials podem treballar els estadis de desenvolupament moral ja que la planta en un principi mostra estar en el segon, el del egoïsme mutu i arribarà desenvolupar-se com a ésser adult amb el pensament de que tots tenen dret.

La planta demostra no tenir cap tipus d'intel·ligència emocional al principi del conte, el seu comportament és completament egocèntric, no sap posar-se en el lloc dels demés i no compren les raons de ningú que no sigui ella.

Un exercici interessant seria fer una llista amb les actituds inicials de la planta i un altre amb el que ha après a la fi.

3.2.La reina de les neus, conte d'Andersen. Us suggerim la traducció al castellà de Carmen Bravo-Villasante. Aquesta versió de la Col·lecció Molinillo de Papel, Ed. Minon, és bastant fidel al original i ens dóna molts detalls de la geografia, clima, ètnies i altres característiques dels països nòrdics que podeu aprofitar per fer treballs paral·lels de matèries com geografia. Hi ha algunes referències religioses que podeu ometre doncs no afecten per res al sentit general del relat. No hem trobat cap traducció al català fidel al text original

En aquest conte hi trobem una estructura clàssica del principi al final feliç, hi ha encanteris, donants, lluita, etc.

Els alumnes menys brillants, els que no se senten gaire segurs en matèries com matemàtiques, ciències, etc. o tots aquells per als que pensen que "no serveixen per a estudiar", poden fer una bona reflexió treballant aquest conte i sobretot aquells per als qui el què més conta és la nota, aquells extremadament competitius i preocupats tan sols pel seu èxit escolar.

Breu resum del conte

Kay, el protagonista es converteix en un nen amb una intel·ligència extraordinària, degut a un encanteri viurà al món de la Raó però amb un cor gelat. La seva amiga Gerda patirà mil i una aventura, renunciarà a riqueses i benestar per trobar al seu amic i desencantar-lo amb les seves llàgrimes.

Propostes de treball a l'aula

Podem treballar totes les habilitats socials, les intel·ligències intrapersonals i interpersonals, sobretot la intel·ligència emocional.

Els valors: L'amistat, l'amor, la responsabilitat vers els demés, el sacrifici, tots aquells valors que ens fan veritablement humans.

El protagonista deixa de ser humà però no ho sap, si no fos per que té una amiga moriria al palau de gel.

La intel·ligència sense sentiments és freda, no fa als homes més feliços, necessitem als demés i els altres ens necessiten a nosaltres.

4. CONTES PER LLEGIR ALS PARES

Aquests contes per a pares els trobareu al llibre de J Bucay ja citat, *Déjame que te cuente*.

4.1. *La gallina i els aneguets*. Pag. 114. Adaptació d'un conte de R. Trossero.

Per pares, que vegin els diferents punts de vista entre pares i fills i també es poden proposar als crèdits variables per fer que els alumnes els expliquin als pares. Es podria canviar el conflicte per la mútua ajuda que es poden donar els pares i els fills.

4.2. *Pobres ovelles*. Pag. 117. Conte popular argentí

També per que els fills els expliquin als pares i intentin que vegin els diferents punts de vista entre pares i fills i la mútua ajuda que es poden donar.

4.3. *El cercle del norantanou*. Pag. 137. De una idea de B. Rajneesh

Ens avisa de les temptacions de l'ambició.

4.4. *Dues de Diógenes*. Pag. 150. Extret d'un relat tradicional grec i *Les lleties*. Pag. 166. Adaptat d'una cita de Mello a *El cant de l'ocell*.

Per pares i alumnes. Si estiguessim contents amb el que tenim seriem més feliços.. Acceptar és una cosa i resignar-se n'és un altre.

4.5. *Un altre de monedes*. Pag. 153. Versió lliure d'un conte jueu.

El mateix que els dos anteriors.

5. CONTES PER A SUPERAR PROBLEMES INFANTILS

Proposem alguns dels contes citats per Bruno Bettelheim en el seu llibre *Psicoanàlisi de los cuentos de hadas*.

Aquest psicoanalista proposa la tesi segons la qual en cada conte apareixen els conflictes bàsics de la infància.

En cada conte hi trobem els valors necessaris per a poder superar els conflictes en els que es trobarà el/s protagonista. Llegir aquests contes als nens és una teràpia que els pot ajudar a resoldre els seus conflictes.

Aquest un breu exemple dels problemes més freqüents i els contes més adients per tractar-los.

5.1. Problemes amb la mare

Blancaneus, La Ventafocs, etc.

El nen/a viu els problemes amb la mare amb neguit i sentit de culpabilitat i això li provoca angoixa i augmenta la seva sensació de no ser un bon fill/a.

En els contes on la mare apareix com a Madrastra aquesta angoixa desapareix ja que la madrastra és "la dolenta" i veritablement vol el mal de l'infant, matar-lo, humiliar-lo, etc.

En aquests contes el nen pot assistir al triomf final contra els desitjos de la madrastra.

La Blancaneus, la Ventafocs, totes aquestes heroïnes vencen i la madrastra mor o es allunyada.

La transferència mare-madrastra permet que el nen vegi "normal" i acceptable sentir odi cap a un dels progenitors. L'heroïna del conte és bona, és l'altre qui l'amenaça de destruir-la i ho intenta. Les seves fantasies troben exemples externs totalment coherents.

5.2. Problemes amb el pare.

Tipus edípic, *La Bella i la Bèstia*.

El mateix que l'anterior.

La nena és feliç amb el seu pare però s'ha d'allunyar d'ell qui no li impedeix per tal de descobrir l'altre sexe.

El pare de la Blancaneus i la Ventafocs tampoc poden continuar oferint el seu amor "total" a la nena que l'haurà de trobar en un altre lloc.

5.3. Problemes amb el, pare i la mare.

Por a l'abandó. Por a no ser el centre d'atenció.

Hansel i Gretel

El dos germans són abandonats pels pares al bosc.

Finalment un cop han "Crescut i han sofert podran tornar a cas amb un "regal". L'angoixa que provoca el fet de créixer i de no poder "contar amb els pares per a tot".

5.4. Problemes amb el descobriment del sexe

Caputxeta vermella

La Bella i la Bèstia

Inconscientment el nen sap que hi ha quelcom "misteriós" en les activitats nocturnes dels seus pares i en els seus desitjos, incomprensibles per a ell. Malgrat l'educació sexual que actualment es dona a les escoles i l'aparent apertura en tots aquests temes, una època "tabú", el nen no pot viure amb la naturalitat d'un adult el sexe. En els contes no es parla explícitament del sexe, no seria de cap utilitat per al nen, sinó de les pors que aquest genera en ell. En el conte les solucions són analògiques, esperançadores, i tranquil·litzadores, de moment són les que el nen necessita.

Breu Bibliografia

Aquesta és una breu bibliografia de consulta ràpida per aquest annex, doncs si esteu interessats en ampliar-la la trobareu complerta en la Memòria del treball. No podem oblidar però que els contes de Grimm i Perrault estan basats en contes de tradicions populars i hi ha moltes altres versions. És el mateix cas de Andersen, encara que es consideri autor de conte modern en el sentit de que "inventa" alguns temes nous.

Bettelheim, Bruno. *Psicoanàlisis de los cuentos de hadas.* Crítica, Barcelona (1999)

Bucay, J. *Déjame que te cuente.....* Integral.Barcelona

Andersen, *L'aneguet lleig, La reina de les neus*

Grimm, *Hansel i Gretel, Blancaneus*

Perrault, *La Caputxeta Vermella, La bella adormida, La Ventafocs*

Madame Leprince de Beaumont, *La Bella i la Bestia.* La seva versió és la més coneguda.

Material de suport

El Faro de Alejandria 1, CD, Estudio Central de Sevilla.

Duniazad, CD presentat a la Memòria d'aquest treball.

Annex 2: Crèdit variable per a 1r.Cicle d'ESO *Un món ple d'històries I*

Índex

Material del professor/a

Introducció	83
Continguts	84
Procediments	84
Fets, conceptes i sistemes conceptuals	85
Valors, normes i actituds	86
Objectius del crèdit	86
Activitats d'aprenentatge	87
Criteris i activitats per a l'avaluació	90
Temporització	90
Orientacions per a la intervenció pedagògica	91
Bibliografia	112
Recursos didàctics	113

Material de l'alumne/a 114

Activitats 115

Contes del CD Duniyazad	
La història de Xahrazad	123
Una planta presumida	125
Isogai el picapedrer	126
El cérvol vanitós	127

Llista habilitats socials 128

Material del professor/a

Introducció

Un món ple d'històries és un crèdit variable de l'àrea de socials però amb nombroses activitats interdisciplinàries pensat per a dur a terme en el primer cicle de l'Etapa de Secundària Obligatòria. Permet treballar temes de diferents àrees, en especial la de socials, però pot servir també per ampliar els continguts de l'àrea de llengües, música, etc. La seva utilització com a crèdit transversal per a l'adquisició d'habilitats socials, resolució de conflictes i respecte a les diferents cultures és potser la seva característica més evident. Ja hem dit però que el seu caràcter interdisciplinari permet utilitzar-lo també per altres funcions, o bé fragmentàriament, es a dir, en alguns dels seus apartats.

Està adreçat a qualsevol tipus d'alumne ja que no cal haver assolit anteriorment cap concepte en especial. Tampoc és necessari que l'alumne hagi assolit un grau determinat en cap àrea, doncs com veureu en l'aplicació de les activitats d'aprenentatge que us proposem, l'atenció a la diversitat hi és present i cada alumne podrà treballar segons el seu nivell acadèmic.

Per tal de potenciar la motivació, les activitats que es plantegen són eminentment pràctiques.

En el crèdit es tracten aspectes referents a les habilitats socials i resolució de conflictes per això l'objectiu principal és el de fomentar en l'alumnat la reflexió, la discussió, el debat, l'adquisició de criteris, el coneixement d'un mateix, el respecte envers els demés i les seves opinions, en temes relatius al seu propi comportament amb si mateixos, amb els demés, i amb l'entorn, i contribuir a la maduració i desenvolupament personal dels alumnes, cosa que afavorirà també la seva integració en la societat.

Per tal de propiciar i cultivar actituds i valors interculturals a través d'un enfocament global i interdisciplinari, amb que poder promoure la sensibilització de l'alumnat davant de problemàtiques socials complexes, es plantegen activitats pràctiques i vivencials en les que l'alumne s'hi pugui identificar i considerar referides al seu entorn immediat per tal de motivar el seu interès en les activitats realitzades a l'aula.

En aquest crèdit serà fonamental potenciar la convivència i la cooperació entre alumnes mitjançant l'anàlisi i resolució de conflictes a través del conte com a estratègia. Moltes activitats estan pensades per a ser desenvolupades en grup i poder ser aplicades en el tractament de la diversitat. Tots els alumnes podran participar en les activitats proposades d'alguna manera, desenvolupant les seves qualitats, siguin quines siguin .

Proposem una nova estratègia per a desenvolupar i experimentar les habilitats socials dels alumnes.

El que es pretén amb l'enfocament didàctic d'aquest crèdit és desenvolupar la sensibilitat moral a partir de l'experiència.,

L'experiència que proposem és el conte com a eina pedagògica. Eina utilitzada des de que l'home és home però que actualment està quasi oblidada en la seva tasca originària de transmissora de valors, models i actituds que ajudin a construir una personalitat harmònica.

Les experiències amb el conte pretenen estimular l'exercici i desenvolupament d'habilitats socials en situacions que els alumnes viuran com a protagonistes i sentiran en la pròpia pell.

En aquest sentit, aquest crèdit té com a un dels seus objectius prioritaris l'aprenentatge de valors interculturals al primer cicle de l'ESO a través dels contes com a element motivador per practicar la cooperació, l'empatia, la tolerància, la solidaritat i el dret a la diferència entre d'altres. En l'àmbit educatiu és molt important recuperar el conte com recurs per aprendre a viure, com a mitjà per humanitzar cultures i com a eina privilegiada per formar persones equilibrades i solidàries.

El conte és un mitjà que ajuda a l'alumne en el seu procés d'autonomia, a pensar per ell mateix, millora la relació amb els altres, els escoltaran, els hi explicaran, en parlaran, compartiran la recerca amb grup i això facilita l'atenció a la diversitat, tota l'aula hi pot participar d'una manera o altre, doncs serà una recerca personal i grupal, tot respectant els diferents punts de partida i les necessitats expressives individuals.

El conte propicia un marc educatiu que permet que cada alumne vagi construint un itinerari personal que l'ajudi a anar integrant les sensacions i emocions viscudes en el conte i donar-li la possibilitat d'expressar la seva experiència a través de diferents llenguatges.

La importància del conte per a la formació de la pròpia personalitat ha estat àmpliament treballada per pensadors com V.Propp i B.Bettelheim. i M.L.Von Franz.

Trobareu un breu resum de les teories dels principals autors que ens han servit de base teòrica per al nostre treball, en la memòria presentada, i en la web <http://www.xtec.es/~mnavar22>, El conte eina pedagògica.

No és necessària la seva lectura per impartir el crèdit d'una manera satisfactòria però hem pensat que era interessant que estiguessin al vostre abast.

Continguts de Procediments

1.Comunicació de missatges verbals. No com a tècnica sinó per a reafirmar la pròpia identitat.

1.1.Observació de les habilitats necessàries per a transmetre oralment i de manera adequada la informació.

1.2.Enumeració de les tècniques bàsiques per a mantenir la atenció dels demés i anàlisi dels defectes que fan que això no es provoqui.

1.3.Pràctica de les tècniques per a millorar la veu, el to, la respiració.

1.4.Anàlisi dels factors personals que pertorben la comunicació, com els nervis, la vergonya, etc.

1.5.Comentari sobre la comunicació no verbal i la importància de conèixer el llenguatge no verbal per part de l'orador per tal de detectar problemes d'atenció en els oients.

2.L'atenció.

2.1.Lectura de contes d'aquí i d'altres països.

2.2.Conscienciació dels elements que pertorben l'atenció mentre escoltem.

2.3.Aplicació de les tècniques de centrament per afavorir la nostra atenció.

3.Descripció de l'estructura bàsica d'una història, conte, faula, etc.

3.1. Diferenciació entre el plantejament, nus i desenllaç.

3.2. Identificació dels personatges principals.

3.3. Identificació dels personatges secundaris.

4.Reproducció de l'estructura bàsica d'una història tot seguint el model après.

4.1. Elaboració de l'esquema general de la història.

4.2. Classificació i descripció dels personatges.

4.3. Elaboració del desenvolupament i del desenllaç.

5.Comprensió de les habilitats socials

5.1. Lectura comprensiva de la llista de les principals habilitats socials.

5.2. Exercicis d'aplicacions de les habilitats socials en diverses circumstàncies.

6.Identificació de les habilitats socials en les històries que es treballin a l'aula.

6.1. Identificació de les habilitats socials que han estat necessàries als personatges de les històries per tal d'assolir els seus fins.

6.2. Anàlisi detallat de les habilitats socials del personatges principals.

6.3. Creació d'un llistat de les habilitats socials que ens agradaria desenvolupar més.

7.Identificació de les diferents pobles, països, ciutats, etc. de les que ens parlen les històries

7.1. Localització geogràfica.

8.Comprensió dels diferents conceptes.

8.1. Relativisme cultural.

8.2. Etnocentrisme.

10. Expressió-interdisciplinar.

10.1.Dramatització: tècniques teatrals

10.2.Pràctiques d'expressió corporal.

10.3. Elaboració de diapositives que després seran dramatitzades en forma de conte amb imatges.

10.4. Síntesi de disciplines expressives: teatre, plàstica, literatura i música.

10.5.Exercicis combinant els llenguatges de la plàstica, la literatura, i la música.

Continguts de fets, conceptes i sistemes conceptuals

1- Estructura bàsica d'una història, conte, faula, mite.

-Plantejament, nus i desenllaç.

-Personatges principals.

-Personatges secundaris.

2- Les habilitats socials.

-Característiques de les habilitats socials.

-Identificació de les habilitats socials.

- Importància de les habilitats socials per a la resolució de conflictes.
- Comparació dels comportaments relacionats amb la utilització de les habilitats socials i aquells on no són aplicades.
- Relació de les habilitats socials i la millor qualitat de vida.
- Conseqüències de la manca d'habilitats socials en el comportament.

3- La multiculturalitat.

Comprensió del relativisme cultural.

Relació de les conductes etnocentristes amb la creació de conflictes.

Identificació de conductes xenòfobes.

Identificació de costums, rituals, i creences en el món multicultural.

Continguts de valors, normes i actituds

- 1.Hàbit de saber escoltar.
- 2.Hàbit de millorar l'expressió oral.
- 3.Hàbit de millorar l'expressió escrita.
- 4.Participació en les tasques en grup.
- 5.Actitud oberta envers altres cultures.
- 6.Actitud de respecte envers els companys.
- 7.Actitud de respecte envers altres creences i costums.
- 8.Autoestima i autovaloració de les pròpies capacitats.
- 9.Autoreflexió envers la conducta adoptada en diferents situacions.
- 10.Confiança en les pròpies capacitats per enfrontar-se als problemes.
- 11.Solidaritat envers situacions d'injustícia.
- 12.Presentació acurada del propi treball.

Objectius del crèdit

Generals

- 1.Donar els elements necessaris a l'alumne per tal que pugui formar-se una imatge ajustada d'ell mateix, de les pròpies característiques i possibilitats, per desenvolupar un nivell d'autoestima que permeti encarrilar d'una forma autònoma i equilibrada la pròpia activitat; valorar l'esforç i la superació de les dificultats, i contribuir al benestar personal i col·lectiu.
- 2.Entendre punts de vista, formes de vida, codis morals diferents dels comuns de l'àrea cultural occidental, tot relativitzant-ne les diferències i valorant les aportacions d'altres àrees culturals, i igualment de situar-se en el punt de vista de persones d'altres temps o llocs.
- 3.Opinar, en el nivell adequat a al seva situació, sobre qualsevol fenomen actual o històric relacionat amb les societats i els espais que ocupen, argumentant les raons, opinions i punts de vista propis.
- 4.Localitzar, classificar, interpretar documents o fonts orals d'informació aplicant-los a l'estudi d'una determinada temàtica.
- 5.Integrar i interrelacionar l'expressió oral, i escrita.

6. Vivenciar processos d'expressió i de creació, a partir dels diferents llenguatges desenvolupats.
7. Situar les propostes en relació significativa amb l'entorn i els arrels culturals del medi concret en que es desenvolupa el treball.
8. Propiciar i cultivar actituds i valors interculturals a través d'un enfocament global i interdisciplinari amb que poder promoure la sensibilització de l'alumnat davant de problemàtiques socials complexes
9. Potenciar la convivència i la cooperació entre alumnes mitjançant l'anàlisi i resolució de conflictes amb el conte com a eina pedagògica.
10. Oferir les estratègies metodològiques que poden afavorir l'adquisició d'habilitats cognitives i socials a partir de l'experiència amb el conte.
11. Descobrir un nou mitjà de llibertat que la vida quotidiana no permet i en el qual podem ser autors i actors en un món de ficció, per poder-ho aplicar-ho en la vida diària.
12. Els objectius d'aquest curs no són de caire lingüístic ni d'àmbit literari, no obstant aquesta puntualització, seran avaluables la cura i esforç per a la presentació dels treballs escrits, així com la coherència en les històries, escrites o expressades oralment.
13. Adquisició d'habilitats per tal de poder treballar amb el conte, tant per llegir-lo, escriure'l, escenificar-lo, dibuixar-lo, etc.

En acabar el crèdit, l'alumne ha de ser capaç de:

1. Parlar en públic.
2. Aprendre a escoltar.
3. Llegir significativament una història.
4. Resumir una història.
5. Reconèixer les habilitats socials.
6. Aplicar les habilitats socials en la resolució de conflictes.
7. Debatre punts de vista diferents amb respecte.
8. Treure conclusions dels diferents comportaments analitzats.
9. Mostrar una actitud de respecte envers altres cultures.
10. Cooperar en les activitats grupals.
11. Actuar amb respecte envers els companys.
12. Presentar amb cura els treballs.

Activitats d'aprenentatge

Activitat 1: Presentació del crèdit

Explicació introductòria de les característiques i funcions de les habilitats socials.

Activitat 2: Dadà 1

Exercicis relacionats amb la imaginació activa.
Creació d'un element de ficció

Activitat 3: Dadà 2

Explicació oral d'un element de ficció

Activitat 4: Habilitats socials

Experimentació i observació de la influència dels elements externs en el nostre estat anímic.

Activitat 5: Primera història individual

Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials.
Conscienciació dels canvis emocionals produïts per elements externs.
Transcripció d'emocions en forma de relat.
Experimentació i observació de la pròpia veu.

Activitat 6: Primera història en grup

Observació i pràctica del llenguatge no verbal.
Visualització interna d'un conte

Activitat 7: Habilitats per parlar en públic

Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials.

Activitat 8: Un còmic en diapositives

Dibuix d'una història.

Activitat 9: Projectió d'un còmic en diapositives

Interpretació de diferents personatges utilitzant les tècniques de narració oral.

Activitat 10: Diferents ritmes per a diferents històries

Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats cognitives.

Activitat 11: La història de Xahrazad 1

Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials en la resolució de conflictes

Activitat 12: Les mil i una nits

Audició de músiques orientals.
Audició de contes basats en *Les mil i una nits*
Identificació de països i ciutats que apareixen en el conte
Relació entre els llocs de ficció citats i el món actual.

Activitat 13: Duniazard

Relació de les habilitats socials i el llenguatge no verbal.
Narració oral.

Activitat 14: Xahrazad, Duniazard i Xahriar

Pràctiques de Llenguatge no verbal i tècniques de narració oral.

Activitat 15: El cérvol vanitós

Lectura, observació i relació dels elements que poden alterar la nostra autoestima.
Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials.

Activitat 16: Una planta presumida

Observació i pràctica de les qualitats de la pròpia veu per expressar diferents emocions.
Audició de contes.

Activitat 17: El far d'Alexandria

Audició de contes
Comprensió de conceptes relacionats amb la pluralitat cultural.
Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials.

Activitat 18: Sumbiaka, el guerrer que no coneixia la derrota.

Audició de contes relacionats amb les habilitats socials i la comprensió i acceptació de la multiculturalitat.
Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials.

Activitat 19: Isogai el picapedrer

Comprensió de conceptes: moral, costum, religió.
Reflexió i definició d'aquests conceptes
Audició de contes relacionats amb el tema.
Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials.

Activitat 20: La reina de les neus

Audició de narracions.
Comprensió de l'estructura de una narració de ficció.
Anàlisi de les categories dels personatges.
Comprensió del concepte d'Intel·ligències múltiples.
Comprensió de la intel·ligència intrapersonal i interpersonal.

Activitat 21: Xahrazad 2

Aplicació de les tècniques de llenguatge oral i no verbal treballades.
Reflexió sobre les habilitats socials treballades durant el crèdit.

criteris i activitats per a l'avaluació

En l'avaluació del crèdit, tindrem en compte els tres aspectes: l'avaluació inicial, l'avaluació formativa i l'avaluació sumativa.

Com a avaluació inicial hem proposat dues activitats.

La primera ens permetrà conèixer el grau de dificultat per a expressar-se en públic dels alumnes. Consisteix en explicar un conte amb gestos als companys perquè aquests endevinin de quin conte es tracta.

Amb aquesta activitat podrem detectar el coneixement que dels contes tenen els alumnes, les seves habilitats socials i la resposta emocional que donen enfront d'una situació que comporta elements de inhibició, espontaneïtat i comprensió de les pròpies habilitats.

Si algun alumne mostra la seva negativa per excessiva timidesa, no coneix els companys, etc. no l'hem de forçar. Direm que ja ho farà un altre dia, o que ens portarà un dibuix esquemàtic.

La segona és una exposició i conversa sobre les habilitats socials. No es tracta d'un anàlisi, ni de remarcar massa les seves característiques; només és tracta d'una estratègia perquè el professor/a es pugui adonar del grau d'habilitats socials dels alumnes i del seu interès, rebuig, etc. envers el tema.

L'avaluació formativa que és desenvoluparà durant totes les activitats plantejades ens permetrà detectar i anar avaluant el grau d'assoliment dels aprenentatges.

En cada activitat es presenten elements suficients per a que el professor/a pugui avaluar d'una manera continuada als alumnes tot seguint els objectius generals i específics del crèdit. Aquesta avaluació continuada és una estratègia molt important per a fomentar el treball de l'alumne i l'assimilació.

L'avaluació sumativa serà en finalitzar el crèdit i l'entrega per part dels alumnes del Dossier que hauran elaborat amb el material de l'alumne del que disposen.

Aquest dossier pot ésser ampliat per l'alumne amb dibuixos, portada, contes i d'altres elements que considerin en relació al tema.

L'avaluació final caldrà fer-la comparant-ne els resultats finals amb la prova inicial, juntament amb les activitats d'aprenentatge realitzades.

Fonamentalment es tracta de prendre consciència de l'evolució de l'aprenentatge de l'alumne/a, del seu esforç en les activitats desenvolupades i del seu interès pels temes tractats a classe.

Temporització

Activitat 1: Presentació del crèdit.....	1 u.l.
Activitat 2: Dadà 1.....	2 u.l.
Activitat 3: Dadà 2.....	1 u.l.
Activitat 4: Habilitats socials 1.....	1 u.l.
Activitat 5: Primera història individual.....	1 u.l.
Activitat 6: Primera història en grup.....	1 u.l.
Activitat 7: Habilitats per parlar en públic.....	1 u.l.
Activitat 8: Un còmic en diapositives.....	2 u.l.
Activitat 9: Projectió d'un còmic en diapositives.....	2 u.l.

Activitat 10: Diferents ritmes per a diferents històries.....	1 u.l.
Activitat 11: La història de Xahrazad 1.....	2 u.l.
Activitat 12: Les mil i una nit.....	2 u.l.
Activitat 13: Duniyazad.....	1 u.l.
Activitat 14: Xahrazad, Duniyazad i Xahriar.....	1 u.l.
Activitat 15: El cérvol vanitós.....	1 u.l.
Activitat 16: Una planta presumida.....	1 u.l.
Activitat 17: El far d'Alexandria.....	2 u.l.
Activitat 18: Sumbiaka, el guerrer que no coneixia la derrota.	2 u.l.
Activitat 19: Isogai el picapedrer	1 u.l.
Activitat 20: La reina de les neus	2 u.l.
Activitat 21: Xahrazad 2.....	2 u.l.

Observacions

Les activitats proposades sumen trenta hores lectives.

Els crèdits variables poden tenir una durada de trenta o trenta cinc hores lectives, però tots sabem que generalment no tenim temps d'acabar el temari i en aquest crèdit és molt important la realització de les activitats programades ja que totes tenen els seus exercicis en el material que l'alumne entregará en finalitzar-lo i que forma part de l'avaluació final.

També hem pensat que en cas tinguéssiu més temps podeu aprofundir en qualsevol de les activitats proposades.

Orientacions per a la intervenció pedagògica

Les activitats una a una

Activitat 1: Presentació del crèdit

1.Temes:

Presentació del crèdit.

-Breu exposició dels temes que es tractaran durant el curs.

-Explicació de la dinàmica de les classes: Eminentment pràctica i participativa.

-Tipus d'avaluació.

-Material que l'alumne haurà d'entregar al finalitzar el crèdit.

-Entrega del material de l'alumne.

-Materials necessaris per portar a l'aula: Quan el professor ho especifiqui els alumnes portaran: disquet per treballar a l'ordinador, llapissos de colors, ceres, i demés objectes per a dibuixar i pintar que creguin necessaris.

-Conversa sobre si saben contes, faules, mites, etc.

-Conversa sobre què són les habilitats socials que trobaran en el seu material.

2.Justificació.

La utilització de tot tipus d'històries: els contes, mites, faules, etc. per a accedir d'una manera simbòlica als grans temes de la humanitat que en aquest curs ens interessin, qui sóc, d'on vinc, on vaig, què he de fer?, etc., ha estat una constant en totes les cultures com a transmissor de valors. Nosaltres hem escollit aquest tipus de narracions literàries perquè

a més d'aquesta funció de transmissores de valors, de resposta a les preguntes i a la resolució de conflictes interns de la personalitat, com a mitjà de socialització i com a eina per a construir-nos una personalitat madura, presenten uns avantatges que els fan més senzills a l'hora de poder aplicar-los en el treball dels educadors. El motiu principal d'aquesta elecció ha estat la convicció de que l'aprenentatge de les habilitats socials amb la utilització de narracions simbòliques és molt experiencial i motivador per l'alumne.

3.Contes muts

3.1.Es demana als alumnes que pensin en un conte i vagin sortint i donin pistes amb gestos, postures, actituds, etc. per tal que els companys endevinin de quin conte es tracta. Aquest exercici servirà com a avaluació prèvia pel professor que detectarà el nivell de coneixement dels contes que tenen els alumnes, les seves resistències, habilitats, etc.

4.Material pel proper dia:

Cada alumne portarà un diari. i per grups pega per enganxar paper.

Activitat 2: Dadà 1

1.Tema:

Esriptura creativa. Aquesta activitat es desenvoluparà durant dues unitats lectives. Els punts 2.1,2.2 i 2.3 es farien en una unitat i la resta a la següent

2.Justificació

En aquest exercici utilitzarem la metodologia Dadà. Ha estat realitzat amb alumnes d'ESO i també amb alumnes de primer de batxillerat a classe de filosofia en relació al tema de l'ésser humà com a animal simbòlic, terme molt treballat per Cassirer. El resultat d'aquest exercici ha estat sempre molt interessant i didàctic, ja que a més de fer comprensible i experiencial una idea filosòfica pot generar una activitat que es pot desenvolupar durant quasi bé un trimestre, ja que els alumnes poden continuar ampliant les possibilitats, característiques, accions, etc. dels objectes, emocions, valors, o éssers que han generat amb les seves paraules. Voldria afegir que, malgrat sembli impossible, es pot mantenir l'ordre i la netedat a l'aula, si ho proposeu com a valoració de normes i actituds. Els alumnes que han fet aquest exercici van manifestar que els hi havia semblat molt interessant i que a més d'estimular la seva imaginació els havia relaxat molt tant a nivell mental com físic, per això en aquest sessió no fem escalfament, doncs ja hi ha prou activitat física, sobretot quan trenquen els diaris. Us aconsello que els feu formar una rotllana i els diaris al mig. Una consigna pot ser que tots els bocinets de diari han de quedar dins el cercle que han format. Abans d'acabar el punt 2.4. podem demanar la formació d'un grup de neteja i recollida dels papers.

2.Esriptura creativa:

2.1.Escriuim a la pissarra un bon grapat de síl·labes, tipus *la, sí, ca*, etc.

2.2.Individualment ajuntem les sí.labes que vulguem per tal de fer una paraula nova que no coneguem, inventem un contingut per a aquesta nova paraula, pot significar el que nosaltres vulguem, pot ser una cosa, un sentiment, un valor, etc. un ésser imaginari, etc.

2.3.Cada alumne diu als companys la nova paraula i tot el que poden del seu significat, funció, etc. Els demés poden demanar-li més informació.

2.4.Repartim uns quants diaris i tots trenquem els fulls emeten sons, sense cridar. Amb els trossos de diari podem buscar-hi síl·labes i construir una nova paraula. Podem retallar

paraules i tornar-les a enganxar en un full en blanc que titularem *Dadà 1*, i que formarà part del Dossier que l'alumne entregarà a final de curs com a material avaluable..

2.5. Expliquem als alumnes que *Dadà* és el nom d'un grup d'artistes que varen decidir d'utilitzar l'atzar per a la creació de noves formes artístiques. Igualment que hem fet nosaltres, agafant a l'atzar les síl·labes hem creat quelcom nou.

Activitat 3: Dadà 2

1.Tema: Escriptura creativa, continuació

2.Escalfament:

2.1. Centrament.

Objectiu: Aquesta sessió serà de treball individual durant una bona estona, intentarem que amb els exercicis de centrament l'alumne prengui consciència del seu cos i que amb aquesta acció deixi de banda altres pensaments per tal de poder realitzar els exercicis posteriors el més centrat possible.

2.1.1. Exercicis per treballar el centrament.

- Formarem una rotllana i drets farem tres respiracions profundes aixecant els braços quan inspirem i baixant-los quan expirem.
- Tornarem a fer el mateix que en l'exercici anterior però ara concentrarem la nostra atenció en l'expiració, mentre baixem els braços molt lentament ho farem pensant que ens costa molt, que l'aire que desplaçem és molt dens i sentirem com els braços entren en tensió i cada cop haurem de fer més força. Ho repetirem tres vegades.
- Ara ens mourem primer lentament els braços, les cames, el cap, tot el cos es belluga.
- Tornem a la quietud i ens concentrarem en la zona al voltant del nostre melic des d' on intentarem descriure un cercle amb els nostres malucs primer a la dreta, cada cop intentarem que sigui més gran, mica en mica el tornarem a fer més petit i tornarem al nostre centre on hi romandrem uns segons.
- Farem el mateix però ara el cercle anirà en direcció contrària, quan tornem al nostre centre i romandrem pensant que bé que estem aquí i ara, sols amb nosaltres mateixos i el nostre cos.

3.Exercicis d'escriptura creativa.

3.1. Farem el mateix que en el punt 2.3. de la sessió anterior, però ara individualment. Explicarem en un full nou que titularem *Dadà 2*, tot el que aquesta nova paraula que vam crear amb retalls de diari, significa per nosaltres, què és, què significa, si menja, si és un ésser viu o una emoció, etc. Els alumnes que vulguin el poden dibuixar i no cal que escriguin més que el que els hi sembli imprescindible.

3.2. Alguns alumnes explicaran las característiques del objecte, ésser, etc. que han inventat. Els demés també els hi poden preguntar coses que vulguin saber. Els que no tinguin temps poden portar el seu *Dadà 2* el proper dia.

Activitat 4: Habilitats socials 1

1.Tema:

Llenguatge no verbal. La gestualitat com a expressió. Les habilitats socials.

2. Justificació

Per tal que quan expliquem una història no sigui lineal, sobretot quan l'expliquem en veu alta, podem emfatitzar la veu, però després hem de saber *tornar*, podem llegir, parlar en diferents tons, però sempre hem de saber *com* tornar. El personatge d'un conte, faula, etc., pot estar quiet, adormit, lluitant, podem experimentar-ho també nosaltres en el cos amb diferents velocitats i amb diferents sentiments. Els alumnes experimentaran diferents habilitats socials durant els exercicis com per exemple l'autocontrol, seguir instruccions, evitar distraccions, afrontar la vergonya, conèixer les pròpies habilitats.

3. Escalfament.

3.1. Exercicis per treballar els diferents moviments.

Objectiu: Experimentar diferents modalitats per moure's en l'espai, en aquests cas quatre tipus de moviments. Ser conscients del model de moviment que estem efectuant pot ser molt interessant per tal de ser aplicats a l'aula en certs moments. Amb aquest exercici es produeix al mateix temps una relaxació i un centrament. Després d'haver ho experimentat pot millorar l'actitud dels alumnes, assolint una situació física i anímica que facilitarà la seva participació.

És primordial que experimentem primer en nosaltres mateixos els diferents registres emocionals que provoquen en nosaltres els diferents tipus de moviment.

Es treballa l'atenció als sons i els moviments dirigits. Ens concentrarem en diferents parts del cos relacionant els dos elements.

3.1.1. Exercici en grup.

Una música amb ritme contundent, la que vosaltres vulgueu, que us agradi, nosaltres hem utilitzat *Guns and Roses*. També podeu demanar als alumnes que portin música tipus heavy metal o d'un estil similar.

Desenvolupament de l'acció:

- Drets, en cercle si és possible, centrarem la nostra atenció en la música i romandrem quietes.
- Després d'escoltar la música farem un moviment bruscat amb el braç, com si volguéssim tirar una pedra, immediatament tornarem a la posició inicial, intentant relaxar-nos al màxim i tornem a escoltar la música.
- Tornem a moure's però aquesta vegada el moviment serà lent i dens, semblant als moviments del Tai Chi. Tornem a la situació inicial.
- El tercer moviment és general, tot el cos es deixa anar per tornar a la situació de quietud inicial.

Resum:

Els moviments són quatre:

-Quiets.

-Bruscament com si tiréssim quelcom. Treiem i tornem a nosaltres mateixos, a la quietud.

-Moviments lents.

-Deixar-nos anar.

Aquestes són quatre possibles modalitats per a moure's en l'espai.

3.1.2. Exercicis en parella.

Podeu canviar la música, lo important no és el tipus de música sinó decidir nosaltres els moviments que volem fer.

- *Un quiet l'altre es mou.* Alternativament un membre de la parella es mourà o ballarà mentre l'altre quiet mira.

•*Un robot l'altre alga.* Junts es mouran o ballaran en diferents moviments, un serà com un robot, l'altre seguirà moviments diferents, suaus, com un alga moguda per l'aigua. Canviarem alternativament.

•*Un dret, l'altre ajupit o assentat a terra.* El personatge dret interpretarà el paper d'adult, sense parlar, amb gestos i qui està ajupit farà el personatge de nen que mira des de baix per la seva alçada, inferior als adults.

Reflexió:

Nosaltres som els mateixos, la música és la mateixa, el lloc també. El que canvia és el que jo faig amb això.

4.Comentari sobre els exercicis realitzats.

-Què els ha costat més?, per què.

-Què els ha costat menys?, per què.

-Revisar la llista d'habilitats socials i apuntar les *Habilitats socials treballades i per treballar*, cada alumne escriurà en dues columnes les habilitats que creu ha exercitar i les que li agradaria desenvolupar afegint la data del dia de l'activitat, doncs aquest full o fulls s'anirà treballant durant tot el crèdit i servirà per a l'autoavaluació del alumne.

5.Si us queda temps. No crec que quedi temps però en aquest cas podeu preguntar si algú ha treballat en l'exercici *Dadà 2*, i si ens vol explicar més coses.

Activitat 5: Primera història individual

1.Tema:

Com llegir contes?

2.Escalfament.

Objectius: Prendre consciència del to de la nostra veu. de la importància de fer-nos conscients de la velocitat, ritme, to amb el que parlem per crear el clima i l'atmosfera desitjada. Els objectius aniran a concienciar-nos de la diferència d'actitud que se'ns demana per explicar o llegir una història. En alguns exercicis es podria produir un cert xivarri, o bé actituds poc respectuoses amb els altres companys. És important que els hi recordeu que per a l'avaluació d'aquesta sessió es valorarà en especial el respecte envers els demés i el seguiment de les instruccions donades pel professor. Es valorarà l'habilitat social de saber escoltar, de expressar els propis sentiments i de comprendre els sentiments dels demés.

2.1. La veu

2.1.1.La pròpia veu. Cadascú experimenta amb diversos sons, sorolls.

Sons relacionats amb el cos. Experimentar la veu des de la zona del cos d'on sorgeix: la panxa, la gola. Veiem que el to canvia, ara és greu, agut, impostat.

Si ens posem la ma a la panxa hem de sentir que la veu surt precisament d'allí, i així successivament, sobre el pit, sobre la gola.

2.1.2.Exercicis en grup. El mateix que hem fet sols, ara ho repetim amb els demés en grups de tres o quatre. Un amb els ulls tancats. Els demés el toquen i fan sorolls i sons.

2.2. L'escriptura i la lectura.

Reflexionem sobre el que hem experimentat en l'exercici anterior mentre els companys ens tocaven i sentíem sons i sorolls amb els ulls tancats.

Quines emocions, sentiments, pensaments hem sentit?, curiositat, intriga, por, plaer,.....?
Posem per escrit tot el que sen's acudeixi, amb frases, paraules, etc.
Exemple: por, curiositat, intriga, pessigolles, etc.

Som conscients de que en conjunt hem experimentat quelcom semblat a una història i ara el que farem serà escriure un conte amb totes aquestes sensacions i pensaments. Podem escollir-ne només una o varies, etc. També podem unir frases sueltas de les que hem escrit en un primer moment i fer com una mena de poesia.

Llegirem el que hem escrit o bé ho explicarem intentant utilitzar el to de veu adequat per expressar por, intriga, felicitat, sorpresa, etc. Els alumnes amb dificultats per l'escriptura poden dibuixar la història o explicar-la.

Quan parlem de dibuixar no ens referim a dibuix figuratiu, si la història és de por poden utilitzar els colors que per a ells estiguin relacionats amb aquesta emoció i les formes, ratlles, figures, etc. que hi associïn. El resultat obtingut, escrit, o dibuixat s'afegirà al Material del alumne amb el títol *Primera història individual*.

Com ja sabeu aquest crèdit forma part d'un projecte d'estudis on també està inclosa una pàgina web <http://www.xtec.es/~mnavar22>, amb més material i informació sobre les aplicacions del conte a l'aula. En aquesta pàgina també hi apareixen contes fets per alumnes que podeu visitar. Espero que vosaltres també envieu les vostres primeres històries individuals que us semblin interessants, o contes dibuixats, etc. El temps de publicació és aproximadament d'un mes des de la rebuda del material.

2.3. Autoavaluació.

Repàs de la llista d'habilitats socials autoevaluació del 1 al 10 en quan a saber escoltar, expressar els propis sentiments i comprendre els sentiments dels demés. Afegirem el resultat a *Habilitats socials treballades i per treballar*, afegint la data del dia en que es desenvolupa l'activitat. Aquesta activitat està relacionada amb l'anterior però en cas de no tenir temps de fer-la complerta podeu posar-la com a deures i la comenteu el proper dia.

Activitat 6: Primera història en grup.

1.Temes:

Iniciació a la creació d'una història de ficció.
Com generar una possible història de ficció.
Lectura significativa.

Objectius: Com generar una possible història de ficció. Pràctica de lectura significativa i/o narració significativa.

En les anterior sessions hem començat el tema de l'escriptura creativa, els alumnes han escrit uns relats que anirem llegint i comentant durant les properes sessions afegint-hi ara ja tot el que hem après sobre el to, la veu, i intentarem enriquir el conte seguint les pautes de P.N.L. (Programació Neruro Lingüística), amb estímuls visuals, auditius i cinestèsics.

2.Escalfament.

Objectius: Prendre consciència de la situació, estat, etc. del nostre cos i alleugerir les tensions.

Concentrar la nostra ment de manera que puguem visualitzar qualsevol cosa amb el màxim de detalls.

Si *veiem* un conte o qualsevol narració, no ens cal llegir-lo i aquest és un dels objectius del curs, ja que els contes estan per ser explicats. La recepció del conte llegit no és la mateixa del conte explicat. En moltes circumstàncies serà necessari utilitzar aquesta metodologia per arribar més concretament al destinatari del conte.

També es poden desenvolupar altres habilitats si aprenem a explicar contes en lloc de llegir-los als nostres companys, poden experimentar igualment que no és el mateix llegir que explicar. Aquests exercicis permetran desenvolupar l'expressió verbal dels alumnes.

2.1. Visualització dirigida.

A. Pla físic.

- Amb els ulls tancats i l'esquena ben recta, amb consciència de tenir el peus ben arrelats a terra.
- Visualitzem la nostra columna vertebral com un arbre que ens aguanta, el cap no cau, ni enrera ni endavant.
- Fem tres respiracions profundes i prenem consciència del nostre cos aquí i ara, i de com ens sentim: *jo me'n dono compte de la meua presència aquí i ara*, també del meu estat d'ànim, no intento canviar res, només en sóc conscient i tan sols així es suavitzaran les tensions que puguem experimentar.

B. Pla mental.

- Em veig a mi mateix com la persona que observa i començaré a visualitzar el conte que vull evocar. Intento veure el màxim dels detalls, colors, figures, formes, personatges, etc. No m'aferro a cap imatge, ho veig tot com una pel·lícula, com els fotogrames d'una pel·lícula que va passant. Tranquil·lament sense esforços, veiem aquest conte.
- Obrirem els ulls.

2.2. Comentaris.

Es pregunta si hi ha hagut alguna dificultat per visualitzar el conte i es fa una posta en comú de les possibles resistències, interferències o altres motius de distracció o perturbació.

3. Exercicis individuals.

- Es dona als alumnes una llista de les habilitats socials que servirà durant tot el crèdit com a esborrall, on han de marcar en llapis aquelles que els hi semblin més interessants, tant a nivell personal com si els hi semblen adients per a treballar a nivell personal.
- Un cop reflexionades i escollides, n'hem de triar una.
- Amb els ulls tancats intentem veuren's a nosaltres mateixos en el moment d'actuar utilitzant l'habilitat triada. Com ens sentim en aquesta situació?

4. Exercicis en grup.

- Farem grups atenent a la coincidència de l'habilitat escollida i cada grup inventarà una història on hi apareix. Seria interessant que els grups no fossin de més de tres o quatre. En el cas que no es pugui fer un grup amb alguna de les habilitats escollides poden triar un altre grup amb alguna de les habilitats que han triat inicialment.

•La història creada serà un esborrall que a la propera sessió acabarem i l'anomenarem *Primera història en grup*. A més de formar part del material del alumne, podeu enviar les històries que us semblin interessants per a ser publicades a la pàgina web

5. Continuem amb l'activitat del darrer dia

Recuperarem l'activitat 4 amb el títol *Habilitats socials treballades i per treballar* i farem un debat sobre les habilitats que creuen els alumnes que han de treballar més i quines creuen que tenen més assolides, afegint la data del dia. Si no teniu temps podeu demanar aquesta activitat com a deures individuals.

Activitat 7: Habilitats per parlar en públic.

1. Temes:

Lectura significativa.

2. Escalfament:

Abecedari musical

1. Ens posarem drets, formant una rotllana.

2. Tancarem els ulls i inspirarem pel nas, després expirarem molt lentament per la boca, mentre diem A. Les inspiracions i las expiracions han de ser profundes.

Cada persona respira al seu ritme i per això el so de les "As" que sentirem no estaran sincronitzats, millor, doncs mica en mica veurem com es crea una espècie de melodia. És important que tinguem els ulls tancats i que només estiguem atents a la nostra respiració i als sons que escoltem i que en gaudim.

Podeu continuar l'exercici canviant de lletra, per exemple la E, després la I, O, U. I el resultat és força espectacular si la consigna canvia i ara cada persona experimenta alternativament amb la lletra que vol.

Es produeix quelcom molt semblant al cant gregorià i els beneficis de relaxació són comprovables immediatament. Us hi podeu estar una bona estona doncs en aquest escalfament es treballa la pròpia veu i les veus del grup també incideixen en els nostres estats emocionals, i així ens prepararem per al exercici del dia.

La nostra experiència amb aquest escalfament que anomenem Abecedari musical, sempre ha estat molt positiva i els alumnes en gaudeixen molt, per això la proposem en altres activitats relacionades amb la veu i la seva expressivitat.

3. Lectura significativa.

•Deixarem uns minuts als alumnes per que repassin i es posin d'acord en com llegiran les seves històries, si ho farà un o més del grup, l'ordre d'intervenció, etc. Les consignes seran la cura i atenció a l'oient. Es a dir hem de fer tot el possible per que els oients entenguin el que els hi expliquem. Haurem de vigilar el to, el ritme, les expressions no verbals, gestos, etc. El fet de que sigui una lectura no vol dir que hàgim de llegir sense mirar de tant en tant als nostres oients, estar atents als nostres gestos, etc.

- Llegirem les històries *Primera història en grup*, tot utilitzant els recursos d'expressió oral que hem estat treballant en altres sessions.
- Cada alumne inclourà una còpia de la història del seu grup en el Dossier amb el nom *Primera història en grup*.

1.2.Comentaris.

No farem cap comentari negatiu, no podem dir “*aquest ho ha fet bé o l'altre malament*”, només podem dir el que ens ha agradat, per exemple que anessin movent-se o belluguessin les mans, que ens miressin els ulls, el to, etc.

Si que podem dir el que hem trobat a faltar però sense dir noms de persones, per exemple hem trobat a faltar més ritme o més llenguatge no verbal, etc.

Direm als alumnes que de moment apuntin en la seva activitat *Habilitats per parlar en públic* quines són les coses que més els hi costen per tal d'explicar una història i fer que els oients s'ho passin bé ja que més endavant intentarem millorar-Com sempre, aquestes últimes activitats poden ser fetes com a deures pel proper dia.

2.Material pel proper dia: Els alumnes hauran de portar rotuladors de colors amb punta fina, es poden organitzar en grups.

21,Materials necessaris per a l'activitat a càrrec del professor: Diapositives en blanc, fulls de paper reciclat.

Activitat 8: Un còmic en diapositives

1.Tema:

Dibuixar un còmic en diapositives.

Objectius: Ampliar les metodologies de treball amb el conte fent servir altres mitjans, en aquest cas la creació de diapositives d'una manera molt senzilla i assequible per a qualsevol aplicació a l'aula.

2.Escalfament.

Els alumnes disposaran de fulls, llàpissos de colors i ceres.

- Dibuixaran línies i formes experimentant amb diferents velocitats i direccions, d'una manera completament espontània i sense cap finalitat, es tracta d'omplir els fulls sense cap consigna, excepte la de experimentar el ja esmentat.
- Després d'uns minuts el professor canvia la consigna, ara ens aturem i intentem de descobrir formes en el que hem dibuixat, poden ser cares, figures, objectes, etc.
- Si cal reforçarem el traç que ens suggereix alguna forma.

3.Escriptura.

Cada alumne fa una petita narració amb les formes que ha trobat. Tot seguit treballarem en petits grups ajuntant els elements de tots els qui formen el grup per a dibuixar els que escollim en una o varies diapositives.

Exemple: En un grup ha sortit un gos que borda perquè està neguitós degut a un soroll que ha sentit, un arbre que està apunt de ser trencat per un llamp, i un ocell que emigra cap a Àfrica perquè a Europa està apunt d'arribar l'hivern. Dibuixem el gos, l'arbre i l'ocell i reinventem o composem les històries anteriors en una o varies diapositives si la història ho

requereix. Hem de procurar però que l'alumne exerciti la seva capacitat de síntesi a l'hora d'explicar la història.

Pensem que no hi haurà prou temps per desenvolupar l'acció, així que part d'aquesta sessió la podeu continuar el proper dia.

4. Materials necessaris pel proper dia.

Projector de diapositives

Activitat 9: Projectió d'un còmic en diapositives

1.Tema:

Projectió d'un còmic en diapositives.

2.Projecció i narració del conte.

Cada grup projecta i explica el seu conte fent de narradors, personatges, efectes especials, etc.

3.Comentaris.

Activitat 10: Diferents ritmes per a diferents històries

1.Tema:

El conte com a eina pel desenvolupament de les habilitats cognitives.

Objectius: La utilització del conte per a desenvolupar les habilitats cognitives: el pensament causal, l'alternatiu, el conseqüencial, perceptiu i de mitjans fins.

El professor que vulgui utilitzar el conte a l'aula, amb els seus comentaris i preguntes durant la lectura i o escriptura del conte pot introduir les habilitats cognitives. També es pot fer fent que aquestes formin part de la narració.

2.Escalfament.

Objectius: Descobrir com els diferents ritmes musicals com per exemple el rok, la música màquina, el vals, la música folklòrica de diferents països, te a veure amb les emocions que generen en els que les escolten

2.2.Exercici amb diferents cançons.

Escoltem i ens movem amb un vals, un tango, música màquina, una música andalusa, o altres tipus de ritmes que escolliu i veiem com la diferència dels tons i la musicalitat de la pròpia llengua, així la melodia de qui canta un tango ens porta en sentit descendent, la ranxera ascendent i l'andalusa va alternant amb una cantarella que puja i baixa.

3.Exercicis a l'aula.

Durant la lectura o la narració d'un conte per part del professor o dels alumnes els demés poden demanar la paraula i interrogar al lector o narrador amb preguntes com: *quina és la causa del problema?, hi ha algú que el pugui ajudar?, vol trobar una solució?, etc.*

Us proposem *La caputxeta vermella, La Blancaneus,*, contes que generalment sap tothom i que malgrat s'interrompin serà fàcil tornar a agafar el fil.

Per començar a trencar el gel el professor pot demanar a algú que comenci a explicar un conte dels que tots sabem i ser ell el primer en fer les preguntes.

El conte pot ser explicat per diferents persones, tot seguint la història.

4.Comentaris. Abans d'acabar la sessió és important que feu una reflexió sobre les preguntes i respostes que s'han donat, quines habilitats han estat més utilitzades, quins problemes han aparegut?, etc.

5.Material per al proper dia:

CD. *Duniazad*. i un reproductor de CD.

Activitat 11: La història de Xahrazad 1

1.Tema:

Habilitats socials.

Els alumnes disposen d'un llistat de les habilitats socials en el seu material.

Objectius: Oferir la possibilitat de treballar les habilitats socials amb el conte com a eina pedagògica.

LLISTA D'HABILITATS SOCIALS

- Escoltar
- Demanar ajuda
- Donar les gràcies
- Portar el material necessari per poder treballar
- Donar i seguir instruccions
- Participar en debats
- Oferir-se per ajudar un company
- Formular preguntes
- Evitar distraccions
- Corregir la pròpia conducta
- Prendre decisions
- Fixar-se i aconseguir un objectiu
- Presentar-se
- Presentar altres persones
- Començar, mantenir i acabar una conversa
- Convèncer els altres
- Participar en un joc
- Demanar un favor
- Oferir ajuda a un company
- Dir "floretes" a un company/a
- Compartir
- Demanar disculpes
- Reconèixer els propis sentiments
- Expressar els propis sentiments
- Comprendre els sentiments dels altres
- Expressar preocupació pels altres
- Expressar afecte
- Afrontar la por

- Autoreforçar-se
- Autocontrolar-se
- Respondre a les burles
- Evitar problemes amb els altres
- Demandar permís
- Negociar
- Defensar els propis drets
- No entrar en baralles
- Formular i respondre a una queixa
- Demostrar esportivitat després d'un joc
- Afrontar la vergonya
- Defensar un amic
- Respondre al fracàs
- Enfrontar-se a missatges contradictoris
- Afrontar una acusació
- Preparar-se per a una conversa difícil
- Discernir sobre la causa d'un problema
- Aconseguir un objectiu
- Conèixer les pròpies habilitats

2.Escalfament.

2.1.Pluja d'habilitats:

Els alumnes disposen d'un llistat de les habilitats socials. Van escollint les que els hi semblen més importants i les van escrivint a la pissarra. Anem escollint entre les que s'han posat i donant les nostres raons de l'elecció.

3.Habilitats socials dins el conte.

- Escoltem el primer conte del CD *Duniazard* i en grup analitzem quines habilitats tenen els protagonistes i quines són les que no.
- Raonem les conseqüències de la carència d'algunes habilitats socials.
- Algun dels personatges ha adquirit algunes habilitats socials que no tenia al principi del conte?
- Com ha estat possible?
- Penseu que és més feliç al principi o al final del conte?
- Per què?

Totes aquestes exercicis estan en el material de l'alumne.

4.Material per al la propera sessió.

Demanam a algun alumne/a si els hi agrada la música de Shakira i si poden portar algun CD d'ella. Tindrem a l'aula un reproductor de CD. I el CD *Duniazard*

Activitat 12: Les mil i una nits

1.Tema:

La multiculturalitat.

Justificació: *Les mil i una nits* és un recull de textos molt diversos, tant per la seva procedència geogràfica (L'Índia, Pèrsia, l'Orient Mitjà, Egipte....) com pel seu contingut (contes fantàstics, poesies, contes escabrosos....), tots lligats per un fil conductor, la història de Xahriar i Xahrazad. Aquest rei va ser traït per la seva esposa i matava totes les donzelles que es feia portar cada nit, fins que arribà Xahrazad i el transforma, amb paciència i astúcia. Cada nit li explicava un conte però en començava un altre de manera que Xahriar no la feia matar per tal de saber el final i així passaren tant de temps junts que fins i tot es van enamorar i tenir fills.

Aquest recull va adquirir una forma definitiva a Egipte, vers el 1.400. L'Occident el va descobrir gràcies a la traducció d'Antoine Gallard, publicada l'any 1704. D'aleshores ençà ha estat una font inesgotable d'inspiració per a la creació occidental: literatura, òpera, ballet, cinema.

Molts dels nostres contes estan inspirats en aquest recull i és per això que ha estat i continua sent un exemple de multiculturalitat i d'enriquiment entre les diverses cultures del món.

2.Escalfament:

Formarem parelles i ens posarem drets. Un està quiet amb els ulls tancats i l'altre comença a moure-li el cap, suaument, agafant-lo amb les dues mans li flexiona el coll en diferents direccions: amunt, avall, cap els costats, seguim amb un braç i el flexionem, el colze, els dits, les mans, l'altre braç, etc. ho fem durant 5 minuts i després canviem de paper.

La persona que està en passiu ha d'intentar no moure cap part del seu cos, és el company actiu qui ho fa per ell.

Aquest exercici ha tingut sempre molt d'èxit a totes les classes que l'hem fet.

En un principi es deia *Quiets, l'altre ens mou* però els alumnes van començar a dir-li *Relaxació* i es va fer tan popular que aprofitaven algunes estones, entre classe i classe per *relaxar-se* com deien ells.

Va arribar a ser un premi; Si la classe anava bé i feien totes les tasques, aleshores deixàvem uns deu minuts finals per aquesta relaxació.

3.Les mil i una nits.

Els alumnes contestaran les preguntes que tenen en el seu material de l'alumne amb el títol *Les mil i una nits*.

- **Localització geogràfica del país on succeeix la història.**

En un mapa que tindran a classe localitzaran la ciutat de Bagdad i el país on pertany, continuant contestant les preguntes del seu material.

- **Relació actual amb aquest país.**

Continuarem contestant el qüestionari però ara el professor segurament haurà de fer alguna referència als esdeveniments succeïts durant l'any 2.003 a Bagdad, en especial la guerra, Sadam Hussein, la situació actual, etc. Els comentaris han de ser senzills, a l'abast de la comprensió dels conceptes i en relació a la manca d'habilitats socials que es produeix quan hi ha qualsevol conflicte bèl·lic.

4.Metodologia. Podeu trobar informació a la biblioteca, però aquesta activitat ha estat pensada utilitzant Internet com a eina de treball, els alumnes poden buscar moltes respostes del seu qüestionari d'aquesta manera, que per a ells és molt engrescadora, per això hem pensat fer aquesta activitat durant dues classes, en la primera sessió faríem

l'escalfament i els alumnes respondrien una part del qüestionari, la segona sessió es desenvoluparia a l'aula d'informàtica. Hi ha molta informació sobre les *Mil i unanits*. En especial us recomano la web <http://vilaweb.com/AREES/biblioteca/1001/1001.html> on l'editorial Proa ha publicat un recull d'aquests contes amb una presentació molt atractiva per l'alumne.

Activitat 13: . Duniavad

1.Tema:

Saber escoltar.

2.Escalfament:

2.1.Es demana a tots els alumnes que estiguin en silenci i intentin no fer sorolls durant tres minuts, amb els ulls tancats prestaran atenció a tot el que sentin quan el/la professora ho digui posaran per escrit tot allò que els ha semblat sentir, per exemple, la tos d'un company, un cotxe, la pròpia respiració, etc.

2.2.Llegim breument els sorolls que hem escoltat i veiem les coincidències i diferències en la nostra atenció.

3.Duniavad. Els alumnes respondran les preguntes del seu material amb el títol Duniavad

Qui era Duniavad?.

Quina creus que era la seva habilitat més significativa.

En tenia d'altres?

Quines?.

Recordes algunes coses del llenguatge no verbal?

Per a què serveix?,

Creus que Duniavad va utilitzar expressions, gestos, etc. per animar a la seva germana a explicar els contes de la millor manera possible?.,

Busquem la nostra Duniavad. Es proposa als alumnes explicar una història, no cal que sigui un conte, pot ser quelcom que els hi ha passat, una pel·lícula, etc. seguint aquestes pautes: Hem vist la importància que té saber escoltar i fer que ens escoltin, per això quan expliquem una història o qualsevol cosa a un grup de persones hem de preparar estratègies per a mantenir l'atenció i sobretot per no perdre-la nosaltres si veiem que algú no ens escolta o es distreu.

Proposem doncs una pràctica per a ser bons oradors i és la de buscar una Duniavad quan hem de parlar davant d'un grup, segur que hi haurà algú que ja coneixem, o que ens caigui bé, ens agradi, o mostri interès per nosaltres.

Doncs bé, per començar centrarem l'atenció en aquesta persona i així el nostre to de veu serà també més interessant, però hem de mirar a tothom de quan en quan, això sí, quan ens sembli que perdem brillantor en el nostre relat, quan sembli que la cosa va decaient, tornem a mirar a la nostra Duniavad.

Un consell, millor dues Duniavads que una, doncs ella també es pot distreure.

4.Fent de Duniavads. Ara farem a l'inrevés, mentre algun company/companya ens explica alguna història ens posarem a la pell de Duniavad, escoltarem amb tota atenció al nostra

orador/a, com si en això ens hi anés al cap, com a Xharazad. Vigileu el llenguatge no verbal, la posició del cos, les vostres mans, la vostra mirada, tot delata si esteu interessats en la història o no

5.Comentaris.

Activitat 14: Xharazad, Duniazard i Xahriar

1.Temes:

Aplicació pràctica de les tècniques de com explicar un conte apreses durant el curs.

2. Pràctica de les estratègies orals treballades durant el curs.

Entre tots fem un conte. Comença un company i els demés anem continuant el relat intentant incorporar tot lo après durant el curs: llenguatge no verbal, el to, el ritme, tipus de veu, etc, tot pensant mentre ens toca a nosaltres que som Xharazad i en hi estem jugant el coll.

Mentre escoltem anem pensant en la nostra actitud si fóssim Duniazard o Xahriar.

Duniazard estima molt a la seva germana i per tant farà tot el possible per animar-la en el relat, la mirarà als ulls, adoptarà un llenguatge no verbal que li indiqui que està interessada en el que li està explicant, etc.

Què farà Xahriar, es distraurà o la veu que sent es tan encisadora i la història tan interessant que a la fi posarà atenció?

Comentaris sobre les dificultats per a explicar de manera òptima un conte.

Quines serien les habilitats socials que ens ajudarien?

Per què ens hem distret?

3. Material d'aula pel proper dia: Reproductor CD i CD *Duniazard*.

Activitat 15: El cérvol vanitós

1.Tema

L'autoestima, el reconeixement del propi cos.

2.Escalfament

2.1. Desconstrucció-Construcció del cos.

1.Amb una música suau, pot ser música clàssica, de flauta, tanquem els ulls i deixem que la música ens entri al cos, quan l'hurem integrat dins nostre comencem a ballar amb la columna vertebral, comprovant la seva flexibilitat, rigidesa, mobilitat, etc.

2.Serem conscients de la línia que ens sustenta i que després es divideix en dues cames que també podem flexionar, estirar, doblegar, etc. Ara tenim dos pilars més que ens sustenten el cos.Prenem consciència dels dos volums que són la zona dels malucs i la pectoral.

3.Respirem , però intentant que la respiració arribi i surti des de l'abdomen. Obrim i tanquem les espatlles i intentem associar aquests moviments a diferents emocions, observant que si tanquem o obrim també dificultem o afavorim l'expressió d'algunes emocions.

4.De les espatlles pegen altres dues columnes, són els braços. Ara veiem el nostre esquelet rodejat de múscles i nervis, i finalment per la pell.

3. El cérvol vanitós

Escoltarem el conte *El cérvol vanitós* i els alumnes respondran el qüestionari del seu material amb el mateix títol.

- I. Creus que el cérvol tenia algun problema al principi del conte?
- II. Penses que moltes persones es comporten com ell?
- III. No cal que ho escriguis però pensa si hi ha alguna part del teu cos que per a tu sigui com les potetes del cérvol.
- IV. Pensa en una història en les que una persona amb el teu mateix rebuig tingues una experiència com la del cérvol.
- V. Escriu, dibuixa o explica una història en la que gràcies a una característica física de la qual un personatge imaginari n'està avergonyit, en surti beneficiat. Aquesta activitat es pot fer en grup.

4. Escoltem

Podem escoltar algunes de les històries, veure-les dibuixades, etc. En el cas que s'hagin fet en grup es poden representar.

5.Material per al proper dia:

CD. *Duniasad*. i un reproductor de CD.

Activitat 16: Diferents personatges

1.Tema: La expressió relacionada amb la personalitat.

2.Escalfament

2.2. Respiració sonora.

Respirem pensant que el nostre paladar té la forma d'una cúpula gòtica.

Podem treure l'aire pel nas i per la boca

Al treure l'aire el farem ressonar en la *cúpula gòtica* del nostre paladar, dirigint l'aire cap a aquesta zona.

2.3.Exercicis amb el to de veu.

Objectius: Aconseguir la integració del cos. Prendre consciència del propi cos amb la utilització de diferents tons de veu. El que uneix el concepte, la idea i l'emoció ens dóna consciència del nostre cos, per això els exercicis amb els tons de la veu són integradors. Els podem utilitzar per centrar aquells alumnes que siguin molt distrets, o per a tota l'aula, quan veiem que els alumnes estan molt dispersos.

Desenvolupament de l'acció.

1.Demanem als alumnes que diguin alguna frase amb el to d'una bruixa molt, molt dolenta i que siguin conscients de la zona d'on els hi surt la veu que han triat.

Acabat l'exercici comentem com cada bruixa era diferent, algunes més que dolentes eren traviesses, coquetes, etc.

2.Refem l'exercici intentant que les nostres veus surtin de l'abdomen, després de la gola i finalment impostada.

Reflexionem sobre quins tipus nous de bruixes han aparegut.

És important que quan expliquem un conte recordem que no estem fent teatre, però si que hem de trobar el to correcte per al que vulguem expressar de cada personatge.

3.Fem el mateix exercici però ara dient les paraules *Hi havia una vegada una nena que.....*, i *Hi havia una vegada un bruixot molt dolent que....*

4.Finalment lliguem la història entre la bruixa, el bruixot i la nena, intentant canviar els tons.

3. Pràctica en grup

1.Escoltarem el conte *Una planta presumida* , prestant el màxim d'atenció als tons de veu.

2.Farem grups de 5 o 6, doncs el personatge del pal i/o l'esbarzer els pot fer el narrador.

Els alumnes hauran d'explicar el conte en grup, cada personatge el farà un alumne, intentant utilitzar el to de veu corresponent.

Narrador: Utilitzarà les tècniques apreses fins ara.

Planta presumida: Intentarà mostrar la seva personalitat amb el to de veu.

Rosa: Intentarà reproduir el to escoltat en el conte. El seu to serà el típic de quan diem "floretes"

Margarida: Intentarà reproduir el to escoltat en el conte. El seu to serà el típic de quan diem "floretes".

Sargantana: Intentarà donar al to de la seva veu ferma però no agressivitat.

3.Deixarem un temps als grups perquè preparin la seva explicació, potser no teniu temps de escoltar-ne algunes, però l'important d'aquesta activitat és l'experimentació amb els diferents tons de veu, així que si no hi ha temps per escoltar-les totes no és gaire important.

També pot passar que els alumnes tinguin ganes d'explicar el conte i podeu fer-ho un altre dia.

4. Material per al proper dia:

Reproductor de CD. CD. "El faro de Alejandria" nº1, Estudio Central de Sevilla.

Activitat 17: El far d' Alexandria

1. Tema: Les habilitats socials i la multiculturalitat.

2. Escalfament: Repetició de l'*Abecedari musical*.

3. Altres pobles altres cultures.

I. Comprensió dels termes:

Etnocentrisme.

Prejudicis.

Pluralitat cultural.

Relativisme cultural

II. Els alumnes respondran el qüestionari de la activitat

4. Audició del CD. "El faro de Alejandria" nº1, Estudio Central de Sevilla. Primer conte: L'origen del far d' Alexandria

Aquest CD conté, un recull de contes africans i una introducció, l'origen del far que és el tema que treballarem en aquesta activitat, també amb l'estructura de conte on s'explica el perquè del nostre oblit cultural del continent africà. Parteix de la hipòtesi segons la qual Alexandre el Gran al no poder conquerir tota Àfrica va prohibir per sempre més que miréssim al Sud i de com Herodot va decidir d'escoltar al riu Nil, qui li va explicar els primers contes del continent.

Els contes africans segueixen la mateixa estructura que tots els contes del món: herois, bons, dolents, etc. i exhorten a la necessitat de la confiança en un mateix, l'empatia envers els demés, la confiança en l'altre, etc. per a poder resoldre els conflictes que els herois han de vèncer.

5. Alexandre el Gran

Els alumnes respondran en grup o individualment el qüestionari de la activitat.

Identificació en el mapa de la ciutat d' Alexandria.

Anàlisi de l'acció d' Alexandre.

Anàlisi dels motius de les seves accions.

Conseqüències de les seves accions.

Accions alternatives.

Diferents finals per la història del far d' Alexandria.

Activitat 18: Sumbiaka, el guerrer que no coneixia la derrota

1. Temes: Les habilitats socials i la multiculturalitat

2. Escalfament

Variació de l'escalfament de l'activitat 4, punt 3.1.2.

2.1. Exercicis en parella.

Podeu posar una música suau.

• *Un quiet l'altre es mou.* Alternativament un membre de la parella es mourà o ballarà mentre l'altre quiet mira.

• *Un robot l'altre alga.* Junts es mouran o ballaran en diferents moviments, un serà com un robot, l'altre seguirà moviments diferents, suaus, com un alga moguda per l'aigua. Canviarem alternativament.

3. Audició del CD *El faro de Alejandria*

Conte 5. *Sumbiaka, el guerrero que no conocia la derrota*, ens parla de la tribu dels Mandingo. Història de derrotes i dolor, Sumbiaka destrueix els demés pobles, és un guerrer incombati ble. Es troba amb la perdiu que no li te por. Es una reflexió sobre la sobèrbia, el pensar que mai desapareixerem. El dolor, el fracàs ens fa humans, Sumbiaka no era feliç i feia mal als demés. Ho perdrà tot menys un peculiar instrument musical que és incapaç de tocar. Es trobarà sol i trist, i finalment comprendrà que no és tan fort i plorarà, i així, aprenen a plorar també podrà tocar el seu instrument.

Història molt crítica amb les actituds agressives i en especial bèl·liques. Sumbiaka podria ser un emigrant que intenta creuar l'estret de Gibraltar, potser és un veí nostre, escolta'l, ens diu el conte. Molt adient per treballar la multiculturalitat.

4. Els alumnes respondran en grup o individualment el qüestionari de la activitat.

5. Material per al proper dia:

CD. *Duniasad*. i un reproductor de CD.

Activitat 19: Isogai el picapedrer

1. Temes: Les habilitats socials i la multiculturalitat.

2. Audició del CD *Duniasad*.

Conte: *La humilitat d'Isogai*

3. Els alumnes respondran en grup o individualment el qüestionari de l'activitat.

4. Comentaris

Activitat 20: La reina de les neus

1. Tema: Intel·ligències múltiples

2. Justificació Resulta útil aclarir que no és correcte parlar d'intel·ligència, doncs, com suggereix Howard Gardner, és possible distingir, al menys, set "intel·ligències": La lògica,

la lingüística, la kinèsica, l'espacial, la musical, la interpersonal y la intrapersonal. Aquestes dues últimes estan íntimament lligades a la intel·ligència emocional.

En el treball que proposem fer a l'aula amb el conte pràcticament totes elles es veuen desenvolupades. Els alumnes poden exercitar qualsevol d'elles a l'hora de representar els contes, filmar-los, explicar-los, dibuixar-los, etc.

Les més relacionades amb la intel·ligència emocional serien les més intencionalment treballades en les activitats del conte *La reina de les neus* ja que complirien els objectius principals del treball: La capacitat d'empatia (la intel·ligència interpersonal) i el coneixement de les pròpies habilitats i límits (la intel·ligència intrapersonal).

És important que els alumnes observin i experimentin que hi ha diversos tipus d'intel·ligències i que les circumstàncies en les que ens podem trobar durant la nostra vida exigiran que valorem degudament aquelles que serveixen per comprendre als demés i a nosaltres mateixos.

Així doncs animeu-vos i animeu als vostres alumnes, doncs tots poden realitzar alguna activitat creativa utilitzant la intel·ligència que més desenvolupada posseeixin i desenvolupant-ne d'altres.

Aquesta activitat permet que els alumnes menys brillants en les activitats acadèmiques com matemàtiques o llengua no es desanimin i valorin altres possibilitats per a desenvolupar la seva personalitat.

2. Escalfament

Us proposem repetir la Relaxació de l'activitat 12.

3. Conceptes nous

Explicarem breument els conceptes de plantejament, nus i desenllaç en relació a una història. Farem el mateix amb el tipus de personatges: principals i secundaris.

4. La reina de les neus.

Proposarem als alumnes que tanquin els ulls durant la lectura o narració d'aquest conte per part del professor qui explicarà breument el concepte d'Intel·ligències múltiples.

Us suggerim la traducció al castellà de Carmen Bravo-Villasante.

Aquesta versió, de la Col·lecció Molinillo de Papel, Ed. Minon, és bastant fidel al original i ens dóna molts detalls de la geografia, clima, ètnies i altres característiques dels països nòrdics que podeu aprofitar per fer treballs paral·lels de matèries com geografia, naturals, etc. Hi ha algunes referències religioses que podeu ometre doncs no afecten per res al sentit general del relat.

5. Els alumnes respondran en grup o individualment al qüestionari de la activitat.

6. Debat sobre els diferents tipus d'intel·ligències.

7. Creació en grup d'una història de ficció tot aplicant els conceptes de plantejament, nus i desenllaç i establint les categories dels personatges: principals i secundaris.

Activitat 21: Xahrazad 2

1.Temes:

Lectura significativa

Expressió oral

2.Escalfament:

Repetició de l'escalfament de l'activitat 4, 3.1.1. exercici en grup per a descarregar tensions i preparar als alumnes per a fer una lectura o narració oral en públic.

3. Xahrazad ens explica un conte

A)Repertirem els contes de manera que cada alumne tingui el que no és el seu.

B)Lectura significativa del conte intentant aplicar tot el que hem après a classe.

C)Experimentarem la diferència entre llegir el nostre conte i sentir-lo llegit per un altre.

4.Els alumnes respondran al qüestionari:

1-Què han experimentat al sentir llegir el seu conte per una altre persona?

2-Recuperaran l'activitat 4. reflexió sobre els seus progressos i la tasca que encara queda per fer.

5. Comentaris.

Bibliografia

1. Bibliografia bàsica

BETTELHEIM, BRUNO. (1999) *Psicoanàlisis de los cuentos de hadas*. Critica. Barcelona.

BUCAY, JORGE. (2002) *Déjame que te cuente.....*. Integral. Barcelona.

CAPACCIONE, LUCIA. (1998). *El diario creativo*. Madrid.

CSIKSZENTMIHALYI, MICHAIL. (2000). *Fluir*. Kairos. Barcelona

GARDNER, H. (1995). *Inteligencias múltiples*. Paidos. Barcelona.

GOLEMAN, D. (1996). *Inteligencia emocional*. Kairos. Barcelona

MANNONI, L.; DELUZ, A.; GIBELLO, B.; HÉBRARD, J. (1994). *La Crisis de la Adolescencia*. Gedisa. Barcelona.

MASLOW, H. ABRAHAM. (1999) *La personalidad creadora*. Kairos. Barcelona.

PISANTY, VALENTINA. (1995) *Cómo se lee un cuento popular*. Paidos. Barcelona.

PROPP, VLADIMIR. (1998) *Morfología del cuento*. Akal. Madrid.

PROPP, VLADIMIR. (1998). *Las raíces históricas del cuento*. Fundamentos. Madrid.

ROTH, GABRIELLE. *Mapas para el éxtasis*. Urano.

SAVATER, FERNANDO. (1997). *El valor de educar*. Ariel. Barcelona.

VON FRANZ, MARIE-LOUISE. (1990) *Símbolos de Redención en los cuentos de hadas*. Luciérnaga. Barcelona.

ZINKER, J. (1979) *El proceso creativo en la terapia Gestáltica*. Paidos. Barcelona.

2. Bibliografia dels contes citats

2.1. CONTES POPULARS.

LA HUMILDAD DE ISOGAI. Versió de Carlos Reviejo d'un conte popular japonès. Cuentos a la luz de un Candil

EL MÁS PODEROSO DEL MUNDO. Versió de Carlos Reviejo d'un conte popular japonès. Cuentos a la luz de un Candil.

2.2.ANDERSEN, H.C.

EL TRAJE NUEVO DEL EMPERADOR. (1967), adaptació de Eugenió Sotillos. Ed.Toray. Barcelona.

EL PATITO FEO. (1967), adaptació de Eugenió Sotillos. Ed.Toray. Barcelona.

LA REINA DE LAS NIEVES. (1967), adaptació de Eugenió Sotillos. Ed.Toray.Barcelona.

LA REINA DE LAS NIEVES. Traducció al castellà de Carmen Bravo-Villasante. Aquesta versió de la Col·lecció Molinillo de Papel, Ed. Minon, és la que ens sembla més fidel a l'original.

2.3.BUCAY,J. (2002) *Déjame que te cuente.....* Integral.Barcelona.

2.4.TOLSTOI, L.

LA NIÑA TOPO. Versió de L. Tolstoi d'un conte popular. *Relatos fantásticos*, varis autors. Santillana, Barcelona, 1970.

Recursos didàctics

CD "*El faro de Alejandria*" nº1. Estudio Central de Sevilla.

CD "*Duniazad*", inclòs en el material del professor.

<http://www.xtec.es/~mnavar22>, on podeu trobar el material teòric base de l'elaboració del crèdit, així com les activitats, en cas volgueu fer-ne alguna amb aquest mètode.

<http://vilaweb.com/AREES/biblioteca/1001/1001.html>, [Contes de Les mil i una nits](#)

<http://unamardecontes.interlodge.com/autors/andersen.php>, trobareu contes d'Andersen, la seva biografia i material interessant sobre la seva obra relacionada amb altres escriptors de contes com els germans Grimm i Perrault.

Un món ple d'històries I

Crèdit variable per 1r. nivell d'ESO.
Àrea Socials.

Material de l'alumne/a

Activitat 1: Què són les habilitats socials?

1. Exemples d'habilitats socials

-
-
-
-
-

Activitat 2: Dadà 1

1. Enganxa les lletres o sil.labes del teu Dadà.

Activitat 3: Dadà 2

Et proposem unes quantes preguntes per conèixer millor el teu Dadà però segur que ens pots explicar moltes més coses, dibuixar-lo, imitar-lo, etc.

1. Què és.

2. Com és.

3. On l'has trobat.

4. Què pot fer o per a què serveix?

5. Has parlat amb ell/ella? o l'has utilitzat?

6. Explica i/o dibuixa tot el que puguis d'aquest nou ésser, cosa, etc.

Activitat 4: Habilitats socials 1

HABILITATS SOCIALS

- Escollir
- Demandar ajuda
- Donar les gràcies
- Portar el material necessari per poder treballar
- Donar i seguir instruccions
- Participar en debats

- Oferir-se per ajudar un company
- Formular preguntes
- Evitar distraccions
- Corregir la pròpia conducta
- Prendre decisions
- Fixar-se i assolir un objectiu
- Presentar-se
- Presentar altres persones
- Començar, mantenir i acabar una conversa
- Convèncer els altres
- Participar en un joc
- Demandar un favor
- Oferir ajuda a un company
- Dir "floretes" a un company/a
- Compartir
- Demandar disculpes
- Reconèixer els propis sentiments
- Expressar els propis sentiments
- Comprendre els sentiments dels altres
- Expressar preocupació pels altres
- Expressar afecte
- Afrontar la por
- Autoreforçar-se
- Autocontrolar-se
- Respondre a les burles
- Evitar problemes amb els altres
- Demandar permís
- Negociar
- Defensar els propis drets
- No entrar en baralles
- Formular i respondre a una queixa
- Demostrar esportivitat després d'un joc
- Afrontar la vergonya
- Defensar un amic
- Respondre al fracàs
- Enfrontar-se a missatges contradictoris
- Afrontar una acusació
- Preparar-se per a una conversa difícil
- Discernir sobre la causa d'un problema
- Aconseguir un objectiu
- Conèixer les pròpies habilitats

1. *Habilitats socials treballades i per treballar*

En l'exercici realitzat avui segurament has experimentat algunes de les accions de la llista de les habilitats socials. Potser has tingut vergonya perquè encara no coneixes gaire els teus companys, potser t'has distret o no has gosat de demanar més explicacions al professor/a sobre l'exercici que heu fet si no ho entenies gaire bé...

En aquestes dues llistes escriu les habilitats que creus has utilitzat en l'exercici, si has estat atent, si has demanat aclariments, si no has tingut vergonya, si has seguit

les instruccions i les que creus que hauries de treballar per tal de millorar les teves habilitats socials.

Habilitats socials treballades

Data:

Habilitats socials per treballar

Data:

Activitat 5: Primera història individual

1. Primera història individual
2. Autoavaluació del 1 al 10 en quant a saber escoltar, expressar els propis sentiments i els sentiments dels altres.

Data:

Saber escoltar:

Expressar els propis sentiments:

Comprendre els sentiments dels altres:

Activitat 6: Primera història en grup

1. Habilitat social escollida
2. Primera història en grup

Activitat 7: Habilitats per parlar en públic

Es difícil això de fer que els demés ens escoltin!

Què creus que hauries de treballar per mantenir l'atenció de l'oient?, potser utilitzar més el llenguatge no verbal, vigilar el to de la veu, mirar als ulls, posar més emoció en el teu discurs.....

Quines han estat les dificultats en aquesta activitat? No oblidis posar la data en el proper exercici doncs segur que al final del crèdit veuràs com moltes de les dificultats d'avui han desaparegut.

1.Quines han estat les dificultats per parlar en públic?

Data:

Activitats 8 i 9: Còmic en diapositives

1. Explica breument la història del teu grup
2. Quin personatge has interpretat

3. Autoavaluació del 1 al 10
Com ha anat?

a).Has utilitzat les habilitats apreses per parlar en públic?

b).Quines?

C). Què creus que podries millorar?

Segur que ja has millorat respecte a l'activitat nº 7.

Repassa les dificultats que vas anotar i digues en què creus que has millorat i què has de continuar treballant.

Aspectes que han millorat

Data:

Aspectes que cal continuar treballant

Data:

Activitat 10: Preguntes i respostes

Els personatges dels contes quasi sempre es troben amb un munt de problemes i aventures.

Per arribar a un final sigui feliç han de fer servir totes les seves habilitats i/o demanar ajuda.

Després d'haver escoltat el conte hauràs vist que enfront de les dificultats ens podem fer diferents preguntes.

Quina és la causa del problema?

Quines alternatives tinc per solucionar-lo?

Quines seran les conseqüències de les meves accions?

De quines eines, habilitats, ajudes disposes?

1-Respon breument les respostes a aquestes preguntes seguint el model del conte escoltat o llegit a classe.

Títol del conte:

a)Quina és la causa del problema?

b)Quines alternatives té el/la protagonista per solucionar-lo?

c)Quines seran les conseqüències de les seves accions?

d)De quines eines, habilitats, ajudes disposa?

Activitat 11: La història de Xahrazad 1

1.Habilitats socials de :

Xahrazad

Xahriar

Duniazad

2. Conseqüències de la carència d'algunes habilitats socials.
3. ?Algun dels personatges ha adquirit algunes habilitats socials que no tenia al principi del conte?.
4. ?Com ha estat possible?.
5. Penses que és més feliç al principi o al final del conte?.
- ??Per què?

Activitat 12: Les mil i una nit

Les mil i una nits és un recull de textos molt diversos, tant per la seva procedència geogràfica (L'Índia, Pèrsia, l'Orient Mitjà, Egipte....) com pel seu contingut (contes fantàstics, poesies, contes escabrosos....), tots lligats per un fil conductor, la història de Xahriar i Xahrazad.

Aquest recull va adquirir una forma definitiva a Egipte, vers el 1.400. L'Occident el va descobrir gràcies a la traducció d'Antoine Gallard, publicada l'any 1704. D'aleshores ençà ha estat una font inesgotable d'inspiració per a la creació occidental: literatura, òpera, ballet, cinema.

Molts dels nostres contes estan inspirats en *Les mil i una nits*.

Segur que saps molts contes de *Les mil i una nits* i no ho sabbies, i quantes pel·lícules hauràs vist que també expliquen històries basades en el mateix grup de contes!.

És per això que *Les mil i una nits* ha estat i continua sent un exemple de multiculturalitat i d'enriquiment entre les diverses cultures del món.

1-Respon les següents preguntes:

- a) Quins d'aquests contes estan basats en *Les mil i una nits*?
Subratlla els contes corresponents.

La rateta que escombrava l'escaleta

Alí Babà i els Quaranta Lladres

Simbad el marí

Patufet

Aladí i la llàntia meravellosa

2-Quines pel·lícules has vist basades en els contes de *Les mil i una nits*?

??Localitza en el mapa la ciutat i el país on succeeix la història.

4.Existeix encara la ciutat, quin nom té?. I el país, ha canviat de nom?

5.N'has sentit parlar?

6.Situació actual de la ciutat on vivia Xahrazad.

Explica en només una frase la història de Xahrazad.
Pots ajudar-te amb aquest model:

Hi havia una noia que va haver de viure amb una bèstia terrible per salvar la vida del seu pare, però tot va acabar bé quan la bèstia es va convertir en un príncep que havia estat embruixat.

Activitat 13: Duniazard

1. Saber escoltar.
Què has sentit durant el silenci?
2. Respon aquestes preguntes:
 - a) Qui era Duniazard?
 - b) Quina creus que era la seva habilitat més significativa.
 - c) En tenia d'altres?
 - d) Quines?
 - e) Recordes algunes coses del llenguatge no verbal?
 - f) Per a què serveix?
 - g) Creus que Duniazard va utilitzar expressions, gestos, etc. per animar a la seva germana a explicar els contes de la millor manera possible?

Activitat 14: Xahrazad, Duniazard i Xahriar

- 1- Respon les següents preguntes:
 - a) Quines són les dificultats per a explicar de manera òptima un conte.
 - b) Quines serien les habilitats socials que ens ajudarien?
 - c) Per què ens hem distret?
2. Revisa l'activitat 7 i avalua les teves habilitats per parlar en públic.
Han millorat?
Has de treballar algunes habilitats en especial?
3. Avalua les teves habilitats com a Duniazard.

Activitat 15: El cérvol vanitós

- 1- Fes un resum del conte
- 2- Respon les següents preguntes:
 - a) Creus que el cérvol tenia algun problema al principi del conte?
 - b) Penses que algunes persones es comporten com ell?

c) No cal que ho escriguis però pensa si hi ha alguna part del teu cos que per tu sigui com les potetes del cérvol. Podries canviar d'actitud?

d) Escriu, dibuixa o explica una història en la que gràcies a una característica física de la qual un personatge imaginari n'està avergonyit, en surti beneficiat.

e) Gràcies a quines habilitats el cérvol deixa d'estar amoïnat per les seves potetes?

Activitat 16: Una planta presumida

1-Fes un breu resum del conte

2-Quines habilitats li mancaven a la planta al principi del conte?

Activitat 17: El far d'Alexandria

1-Fes un breu resum del conte.

2-Respon les següents preguntes:

-Identifica en el mapa de la ciutat d'Alexandria.

?Qui va fundar aquesta ciutat.

?Quins eren els motius de les accions d'Alexandre el Gran.

?Conseqüències de les seves accions.

?Diferents finals per la història del far d'Alexandria.

Activitat 18: Sumbiaka, el guerrer que no coneixia la derrota

1-Fes un breu resum del conte.

2-Respon les següents preguntes:

-Com era Sumbiaka al principi del conte?

-Com és Sumbiaka al final del conte?

-Què ha après Sumbiaka?

-Què podem aprendre nosaltres de Sumbiaka?

Activitat 19: Isogai el picapedrer

1-Fes un breu resum del conte.

2-Respon les següents preguntes:

-Tenen alguna cosa en comú Isogai i *El cérvol vanitós*

-Què han après?

-En quin país es situa l'acció?

-Saps algun costum dels habitants d'aquest país que sigui una mica estrany per nosaltres?

-Esmenta el nom d'alguna religió

-Esmenta alguna creença religiosa

-Esmenta algun costum de la cultura a la que pertanys

-Esmenta algun comportament considerat immoral en el teu àmbit social.

-Definició de xenofòbia.

Activitat 20: La reina de les neus

Aquest és un conte de H.C.Andersen que també va escriure *L'aneguet lleig* i molts altres contes.

1-Fes un breu resum del conte aplicant els següents conceptes.

Plantejament:

Nus:

Desenllaç:

Quins són els personatges principals?

Quins els secundaris?

2-Responen en grup les següents preguntes:

Quines habilitats socials té Gerda?

Què li ha passat al seu amic?

En Kay és molt intel·ligent per a resoldre problemes geomètrics i matemàtics, però què li falta?, per què la seva amiga el vol rescatar?

3-Prepareu un debat sobre els tipus d'intel·ligències més adients per a resoldre els conflictes de convivència.

4-Intenteu fer una història en grup tot identificant el plantejament, el nus, el desenllaç i la categoria dels seus personatges.

Activitat 21: Xahrazad 2

1-Què has experimentat al sentir llegir el teu conte per una altre persona?

2-Recupera l'activitat 4, reflexiona sobre els teus progressos i la tasca que encara et queda per fer i posant la data d'avui escriu les habilitats socials ja treballades i les que s'han de continuar treballant per assolir-les.

La història de Xahrazad

Ja fa molt, molt temps a Bagdad hi havia un califa anomenat Xahriar, que vol dir senyor de la ciutat.

Xahriar tenia una dona molt bonica a qui estimava molt. Era un rey bo i just que governava amb sabiduria al seu poble.

Un dia però, descobrí que la seva dona li era infidel amb un altre home. El seu disgust va ser tan gran, la seva pena i el seu dolor tan profund que la còlera i la ràbia el van fer manar que decapitessin la seva dona i el seu amant.

Aquesta acció tant terrible però, no apaivagà l'ànima de venjança del jove califa i així el seu cor es va enfosquir. Els seus sentiments només es satisfieien inflingint el mal i per això cada nit es feia portar una noia jova de les moltes del seu país.

Després de passar-hi la nit la feia decapitar abans que es fes de dia. Les famílies que tenien filles fugien a buscar refugi lluny de la còlera del califa.

Xahriar estava cada dia més pàl·lid i més malenconiós, la seva bogeria no el deixava dormir ni menjar, no podia gaudir de res, tan sols vivia per a la venjança.

Ja us podeu imaginar que aviat no va quedar cap noia per a satisfer la bogeria de Xahriar. Un dia ordenà al seu visir que li portés, com de costum, una noia per passar la nit. El pobre home sortí de palau, però, per més que buscà, no en trobà cap.

Aterroritzat per les conseqüències que això li portaria, va passar per casa seva abans d'enfrontar-se a la ira del seu senyor. Allà l'esperaven les seves dues filles, la gran Xahrazad, que vol dir filla de la ciutat i la petita Duniyazad, que significa filla del món.

A Xahrazad li agradava molt llegir. Tenia llibres d'història, de poesia, llegendes i contes. Es deia que havia reunit més de mil llibres i era coneguda a Bagdad per la seva extensa biblioteca.

Quan veieren entrar al seu pare, les dues noies aviat endevinaren que quelcom de molt greu succeïa.

-Pare, què teniu?-, li preguntaren.

El pare els explicà que ja no hi havia cap noia per a portar-li al seu senyor, i que segurament aquesta mateixa nit seria el seu cap el que rodaria si no aconseguia de trobar cap noia.

-Pare-, interrompé Xahrazad- porta'm amb el rei perquè puc fer que la seva bogeria es curi, no estiguis trist, em salvaré jo i a totes les altres noies que encara hi ha a la nostra terra.

-Però filla, com t'ho faràs?

-No et preocupis pare. Duniyazad necessito que m'ajudis.

-Clar que sí germaneta, digues què vols que faci?.

-Bé, - explicà Xahrazad- ja saps que el califa voldrà estar amb mi aquesta nit i em farà l'amor i sabem, pel que ens ha explicat el pare, que després sempre demana que li portin alguna cosa per beure. Doncs bé, tu vindràs amb mi a palau i et quedaràs aprop de les seves habitacions i així que sentis que la porta s'obra em crides i dius que vols despedir-te de mi i fer-me companyia fins que arribi el nou dia i l'hora de la meua mort, després digues que per passar l'estona podria explicar-te algun conte com faig cada vespre abans d'anarte'n a dormir. Ja sabem que Xahriar no pot dormir gaire i segur que accedirà a que el distraiguem durant una estona.

Així ho feren i quan Xahriar hagué estat amb Xahrazad, cridà com de costum per que li portessin aigua fresca. Els criats obriren la porta i Duniyazad tragué el cap.

-Oh germaneta, germaneta, demana al nostre califa que em deixi despedir-me de tu.

Xahriar restà sorprès de l'atreviment d'aquella mocosa, però digué que les germanes es podien fer l'última abraçada i quan Duniadzad demanà de romandre amb Xahrazad no s'hi oposà, la mirada del califa estava més lluny i més buida que mai, ja havia satisfet part del seu desig i ara només quedava que altres li tallessin el coll a aquella noia.

Si bé als primers temps sentia com li bullia la sang mentre l'espasa separava aquells caps del seu coll, ara ja ni això el satisfieia. Així doncs no feu marxar Duniadzad, sabia que tampoc dormiria, i el seu avorriment per la vida no el feia desitjar res.

-Germaneta-digué Duniadzad- perquè no m'expliques un conte com fas a casa cada nit? i així ens distraure'm i serà menys trista l'espera del nou dia.

-Si el nostre noble senyor em dóna el seu permís ho faré amb molt de gust estimada. Xahriar consentí i Xahrazad comença.

"Hi havia una vegada un mercader molt ric amb negocis a totes les contrades del regne. Un bon dia, mentre feia un dels seus viatges habituals, va decidir de reposar una mica i fer una mossegadeta, doncs portava tot el dia dalt del seu cavall. Després de menjar una mica i quan es disposava a pujar un altre vegada al seu cavall, un geni enorme amb una espasa a la mà se li acostà."

-Aixecat desgraciat- l'amenaça el geni- preparat a morir sota la meva espasa.

-Però... -digué esparverat el pobre comerciant.

-Així que no ho saps, eh! rata immunda?- respongué el geni.

Però arribà la claror de l'alba i el conte no s'havia acabat, estava en el seu millor moment. Xahrazad callà i mirà el sol. El califa també el veié però no podia fer-la matar sense saber el final de la història, es despedí fins a la nit per escoltar la fi del conte. I així arribà la segona nit i acaba la història, però abans que comences el nou dia la noia en començava un altre i així passaren mil i una nits.

El califa va acabar enamorant-se de Xahrazad i ella d'ell, doncs es va curar de la seva malaltia i van viure molt feliços i ja us podeu imaginar que explicaren mil i un conte als fills que tingueren.

Ja veieu que els contes poden servir per a moltes coses fins i tot per a salvar-vos la vida! Per això millor aprendre'n algun per què no se sap mai si us farà falta com a Xahrazad.

Adaptació lliure de *La història del Xahriar*, de *Les mil i una nits*, recull de contes orientals.

Una planta presumida

Vet aquí una vegada, hi havia un jardí. Era el més bonic de la ciutat. Tothom que hi passava no deixava d'admirar les seves flors, i el perfum que els arribava els omplia el cor d'alegria.

Les plantes d'aquell jardí sabien que eren admirades per tots els ciutadans i n'estaven contentes.

La rosa li digué a la margarida.

-Oh, estimada, avui estàs preciosa.

-Gràcies Rosa, però ets tu amb el teu perfum qui fa que ningú pugui passar sense aturar-se en aquest jardí.

I totes les plantes se'n alegraven de tenir unes companyes tan boniques.

N'hi havia una però que no es feia amb cap d'altre, la veritat era, que com ella no n'hi havia cap. Era la més esvelta, la més alta i la més perfecta, i les seves flors eren les més fines i oloroses que s'havien vist mai.

Ella però estava sempre de mal humor, perquè prop seu hi havia una pal sec i vell que li molestava.

-Aquest pal vell, sempre aquí al meu costat, em desmereix, i amés, ara aquest nou jardiner babau ha plantat un esbarzer just aquí, al meu voltant, però, en què deu estar pensant aquest jove?, ah! els jardineros ja no són el què eren.

-Pal -digué la flor- estàs massa prop meu, no podries almenys anarte'n una mica més lluny?.

El pal, com sempre que li parlava la flor, es va fer el sord i no li contestà.

I així passaren els dies i la planta continuà enfadada amb el pal i la seva tossuderia i sense parlar-se amb l'esbarzer.

Un bon dia passà per allí una sargantana que s'aturà per a prendre el solet del migdia. Sentí com la planta es queixava dels seus veïns sense parar, i a la fi, no podé més i li digué.

-Bon dia bonica flor, es cert que ets la més perfecta, però també la més tonta i la més insuportable de totes les flors que conec. Què no veus que si ets tan elegant i alta i estàs tan dreta, és gràcies al pal vell i sec que et serveix per emparrar-te i poder lluir tota la teva bellesa?, i si no tinguessis l'esbarzer per protegir-te, molts animalons estarien ben contents de poder menjar les teves branquetes tan verdes i sucoses. Calla d'una vegada i deixem prendre el sol tranquil·lament.

La flor va quedar sense paraula i des d'aleshores cada matí saludà al pal amb un "bon dia, com està vostè senyor pal?", encara que ell no li va respondre mai.

I a mitja tarda, sempre feia petar la xerrada amb l'esbarzer que, malgrat no deia gaire, estava molt content de tenir una amiga tan maca i tan elegant, i a més com deia ell "*tan senzilla*"

Adaptació lliure d'un conte popular.

Isogai el picapedrer

Fa molt de temps al Japó hi vivia un picapedrer de nom Isogai, que treballava en unes mines de granit.

El seu sou era tan miserable que amb prou feines en tenia per menjar.

Una tarda arribà a casa mort de cansament, es queixà de la seva mala sort i parlà en veu alta.

-Ah, si jo arribés algun dia a ser ric!, la gent em respectaria i seria estimat i admirat per tots. Però així, sent un pobre picapedrer, qui podria respectar-me. Mai podré sortir d'aquesta miserable vida que porto.

I amb aquests tristos pensaments Isogai s'adormí i començà a somiar.

En el seu somni es veié convertit en un home ric i poderós: vivia en un palau de marbre i des de la finestra de la seva habitació, coberta de sedes, veia passar la gent de la ciutat que anaven i venien atrafegades.

Isogai es sentia feliç però, de sobte, tothom corré i s'apartà del mig del carrer per deixar passar una carrossa daurada, arrossegada per deu cavalls blancs. Era l'emperador del Japó!. El seguia la seva cort de cavallers. Tothom s'agenollà i baixà els ulls a terra mentre passava pel seu davant, no fer-ho era castigat amb cent fuetades i amb presó perpètua. Al veure aquella magnificència, Isogai va sentir enveja i pensà.

-Sóc ric, però, de què em serveixen les meves riqueses si no puc tenir una cort de cavallers, ni súbdits que s'agenollin quan jo passo. Com m'agradaria ser emperador!

Immediatament Isogai es va convertir en un poderós emperador a qui seguien cents i cents de cavallers i els seus criats que el protegien del sol amb un para-sol guarnit amb diamants i rics brodats.

Però malgrat el para-sol, el sol, que aquell dia era més fort que en ple més d'agost, feia que del front d'Isogai caiguessin enormes gotes de suor.

Mentre es ventava amb el seu paipai, Isogai pensà:

-Ni els emperadors són completament feliços, vet aquí que, com qualsevol mortal, he de patir aquesta calor i suar com un camperol amb l'aixada. Tant de bo pogués ser el sol i aleshores si que seria poderós, doncs faria suar als més poderosos de la terra.

No havia quasi acabat de pensar en aquesta possibilitat quan Isogai es convertí en el sol que està per damunt de totes les coses. Gràcies a ell madura el gra i les fruites, la seva escalfor fa possible la vida i la seva llum omple la terra.

Però vet aquí que un núvol s'interposà en el seu camí i els raigs del sol no podien arribar a la terra. Isogai es va enfurismar.

-Si un núvol és més poderós que jo, i pot aturar els meus raigs, més em valdria ser un núvol.

I, de sobte, Isogai va ser núvol. I per demostrar el seu poder es va posar davant del sol, i la terra va quedar envoltada d'ombres. Després va deixar caure la seva pluja, tan abundant i forta, que els rius es van desbordar i van inundar els camps i els pobles.

Isogai, amb arrogància, contemplava el que havia aconseguit amb la seva força. Ara si que era el més poderós, i ningú podria amb ell. Però mirà cap avall amb més cura i veié que hi havia una roca que, malgrat que l'aigua caigués amb fúria contra ella, no es movia del seu lloc. I va enviar més pluja, i fortíssims vents, però la roca ni es movia.

-Doncs si no tinc poder per a vèncer una roca, millor serà ser com ella.

I ja us haureu imaginat que en roca es convertí Isogai.

Es sentí feliç perquè resistia el mal temps, la calor, el sol, les pluges, els trons i llamps, en mig de les més fortes tempestes Isogai reia i reia.

Un bon dia, arribà al costat de la roca un pobre home, vestit amb quatre parracs i amb un martell i un pic va començar a esbocinar la roca i a treure'n trocets petits.

-Qui ho hagués pensat mai!- exclamà Isogai-un pobre home pot moldejar i destruir una roca. Vull ser home un altre vegada.

I en aquell instant Isogai despertà del seu somni i es sentí feliç per ser un home i orgullós de ser un picapedrer que podia vèncer la roca que ni el sol, ni el vent, ni la pluja havien pogut doblegar.

Anava a la feina amb alegria i picava amb fúria la pedra sentint la seva força. Treballava tan bé que es feu famós, i la seva fama de ser el millor picapedrer del regne arribà a fins a l'emperador del Japó, qui el feu cridar per a ser el cap dels picapedrers que començarien el seu nou palau.

Isogai esdevingué important, respectat i admirat per la seva feina. Ara podia comprar molt menjar i vestits, podia passejar vestit de seda enmig dels picapedrers per supervisar la feina, però va continuar picant i picant amb els seus companys, doncs el seu màxim orgull era ser el millor picapedrer, i quan l'emperador el visitava per veure com anava la feina no entenia perquè Isogai no descansava sota el seu para-sol guarnit amb diamants i rics brodats.

I Isogai mai més va sentir enveja de l'emperador.

Versió lliure d'un conte popular japonès.

El cérvol vanitós

Hi havia una vegada un cérvol que vivia en un bosc molt al Nord, en un país on la neu queia mesos i mesos, i on el fred feia que l'aigua dels rius, llacs i cascades es congelés. Però, com a tot arreu del món, també aquí arribà la primavera i els rius tornaren a baixar plens d'aigua, i els llacs d'aigües cristal·lines semblaven miralls on es reflectien les muntanyes del voltant.

El cérvol d'aquest conte era molt vanitós, sabia que tenia una cornamenta excepcional i es passejava pel bosc amb el cap molt alt. S'acostà a un llac per beure i admirà el seu reflex a la superfície de l'aigua.

-Efectivament- es digué- és una cornamenta com no n'hi ha una altre.

I així romangué encantat de sí mateix, però s'acostà més per veure's millor i oh! déu meu! es veié les potes, primes i llargues.

-La veritat es que no són gaire maques, semblen dos branquetes, em desmereixen i trenquen la meva arrogància i

I així continua mirant-se la cornamenta i intentant pensar que no tenia aquelles ridícules potes.

De sobte, la veu d'uns caçadors i els seus gossos va arribar a les seves orelles.

Ja sabeu que es molt perillós per un cérvol quedar-se bocabadat a qualsevol lloc i sobretot al costat d'un riu o d'un llac, doncs és on són més visibles pels caçadors que allí estan, esperant les seves preses, amagats darrera els arbres.

El cérvol va girar cua i corrents cap al bosc!, per tal d'amagar-se. Corre i corre, i cada cop entrava en la part més frondosa i més intrincada on els caçadors no el podrien seguir. Ell també tenia grans dificultats per entrar-hi doncs la seva gran cornamenta era un greu impediment.

Quan cregué que el perill havia passat i no sentí més als gossos que el perseguien s'aturà per descansar ja que havia correut fins al límit.

-I pensar que m'he avergonyit de vosaltres estimades potetes meves que m'heu salvat la vida i que estava tan ufanós de la meva magnífica cornamenta que quasi no em deixa amagar-me dels meus perseguidors.

I des d'aleshores el cérvol no s'aturà al llac més que el temps necessari per veure aigua. Es mirava les seves potetes amb alegria i portava la seva cornamenta amb dignitat.

Adaptació lliure d'un conte popular.

LLISTA D'HABILITATS SOCIALS

- Escolltar
- Demandar ajuda
- Donar les gràcies
- Portar el material necessari per poder treballar
- Donar i seguir instruccions
- Participar en debats
- Oferir-se per ajudar un company
- Formular preguntes
- Evitar distraccions
- Corregir la pròpia conducta
- Prendre decisions
- Fixar-se i assolir un objectiu
- Presentar-se
- Presentar altres persones
- Començar, mantenir i acabar una conversa
- Convèncer els altres
- Participar en un joc
- Demandar un favor
- Oferir ajuda a un company
- Dir "floretes" a un company/a
- Compartir
- Demandar disculpes
- Reconèixer els propis sentiments
- Expressar els propis sentiments
- Comprendre els sentiments dels altres
- Expressar preocupació pels altres
- Expressar afecte
- Afrontar la por
- Autoreforçar-se
- Autocontrolar-se
- Respondre a les burles
- Evitar problemes amb els altres
- Demandar permís
- Negociar
- Defensar els propis drets
- No entrar en baralles
- Formular i respondre a una queixa
- Demostrar esportivitat després d'un joc
- Afrontar la vergonya
- Defensar un amic
- Respondre al fracàs
- Enfrontar-se a missatges contradictoris
- Afrontar una acusació
- Preparar-se per a una conversa difícil
- Discernir sobre la causa d'un problema
- Aconseguir un objectiu
- Conèixer les pròpies habilitats

Annex 3: Crèdit variable per a 2n.Cicle d'ESO *Un món ple d'històries II*

Índex

Material del professor/a

Introducció	131
Continguts	133
Procediments	133
Fets, conceptes i sistemes conceptuals	134
Valors, normes i actituds	135
Objectius del crèdit	135
Activitats d'aprenentatge	136
Criteris i activitats per a l'avaluació	139
Temporització	140
Orientacions per a la intervenció pedagògica	140
Bibliografia	162
Recursos didàctics	164

Material de l'alumne 166

Activitats 167

Contes del CD Duniyazad	
La història de Xahrazad	177
Una planta presumida	179
Isogai el picapedrer	180
El cérvol vanitós	181

Material del professor/a

Introducció

Un món ple d'històries és un crèdit variable de l'àrea de socials però amb nombroses activitats interdisciplinars pensat per a dur a terme en el segon cicle de l'Etapa de Secundària Obligatòria. Ha estat elaborat pensant en aplicar-lo preferentment a 4t. d'ESO, però creiem que es pot impartir igualment a 3r. Permet treballar temes de diferents àrees, en especial la de socials, però pot servir també per ampliar els continguts de l'àrea de llengües, música, etc. La seva utilització com a crèdit transversal per a l'adquisició d'habilitats socials, resolució de conflictes i respecte a les diferents cultures és potser la seva característica més evident. Ja hem dit però que el seu caràcter interdisciplinari permet utilitzar-lo també per altres funcions, podent utilitzar-lo fragmentàriament, és a dir, en alguns dels seus apartats.

Està adreçat a qualsevol tipus d'alumne ja que no cal haver assolit anteriorment cap concepte en especial. Tampoc és necessari que l'alumne hagi assolit un grau determinat en cap àrea, doncs com veureu en l'aplicació de les activitats d'aprenentatge que us proposem, l'atenció a la diversitat hi és present i cada alumne podrà treballar segons el seu nivell acadèmic.

Per tal de potenciar la motivació, les activitats que es plantegen són eminentment pràctiques.

En el crèdit es tracten aspectes referents a les habilitats socials i resolució de conflictes per això l'objectiu principal és el de fomentar en l'alumnat la reflexió, la discussió, el debat, l'adquisició de criteris, el coneixement d'un mateix, el respecte envers els demés i les seves opinions en temes relatius al seu propi comportament amb si mateixos, amb els demés, i amb l'entorn, i contribuir a la maduració i desenvolupament personal dels alumnes, cosa que afavorirà també la seva integració en la societat.

Per tal de propiciar i cultivar actituds i valors interculturals a través d'un enfocament global i interdisciplinari, amb que poder promoure la sensibilització de l'alumnat davant de problemàtiques socials complexes, es plantegen activitats pràctiques i vivencials en les que l'alumne s'hi pugui identificar i considerar referides al seu entorn immediat per tal de motivar el seu interès en les activitats realitzades a l'aula.

En aquest crèdit serà fonamental potenciar la convivència i la cooperació entre alumnes mitjançant l'anàlisi i resolució de conflictes a través del conte com a estratègia. Moltes activitats estan pensades per a ser desenvolupades en grup i poder ser aplicades en el tractament de la diversitat. Tots els alumnes podran participar en les activitats proposades d'alguna manera, desenvolupant les seves qualitats, siguin quines siguin .

En els continguts d'aquest crèdit també s'ha tingut en compte, d'una manera molt especial la problemàtica dels alumnes respecte al coneixement i el desenvolupament de sí mateixos en una etapa, la de l'adolescència, de la seva vida plena de canvis i d'alteracions físiques i emocionals que a vegades són la font de les seves actituds de rebuig a la disciplina, reflexió i control del seu comportament envers sí mateixos, envers els demés i sobretot envers les normes socials.

La nostra opció metodològica respon als canvis i noves necessitats que com a professors hem constatat durant els darrers anys.

Avui més que mai es demana a l'escola que sigui transmissora de valors que permetin desenvolupar ciutadans amb personalitats respectuoses amb ells mateixos, amb els demés i amb el medi, això sempre s'ha fet però és necessari aportar noves metodologies per tal de que no siguin transmesos de forma merament informativa, ja que resulta evident que la informació no sempre suposa un canvi d'actituds ni un desenvolupament de la sensibilitat empàtica. És necessari provocar un tipus d'experiència personal molt més complerta que la propiciada per la informació descriptiva sobre situacions moralment rellevants, proporcionant a l'alumnat les experiències necessàries per descobrir, conèixer, discernir i interioritzar els valors, assegurant una màxima probabilitat d'aprendre'ls i de viure'ls.

Nosaltres proposem una nova estratègia per a desenvolupar i experimentar les habilitats socials dels alumnes.

El que es pretén amb l'enfocament didàctic d'aquest crèdit és desenvolupar la sensibilitat moral a partir de l'experiència, la qual pren força quan es perllonga per mitjà de la reflexió i es generalitza més enllà de les situacions que l'han provocada.

L'experiència que proposem és el conte com a eina pedagògica. Eina utilitzada des de que l'home és home però que actualment està quasi oblidada en la seva tasca originària de transmissora de valors, models i actituds que ajudin a construir una personalitat harmònica. Les experiències amb el conte pretenen estimular l'exercici i desenvolupament d'habilitats socials amb situacions que els alumnes viuran com a protagonistes i sentiran en la pròpia pell. D'aquesta manera es concilia informació i vivència, en generar una implicació afectiva, la qual fins i tot, fa de suport en actituds i valors a la mateixa informació.

En aquest sentit, aquest crèdit té com a un dels seus objectius prioritaris l'aprenentatge de valors interculturals al segon cicle de l'ESO a través dels contes com a element motivador per practicar la cooperació, l'empatia, la tolerància, la solidaritat i el dret a la diferència entre d'altres. En l'àmbit educatiu és molt important recuperar el conte com recurs per aprendre a viure, com a mitjà per humanitzar cultures i com a eina privilegiada per formar persones equilibrades i solidàries.

El conte és un mitjà que ajuda a l'alumne en el seu procés d'autonomia, a pensar per ell mateix, millora la relació amb els altres, els escoltaran, els hi explicaran, en parlaran, compartiran la recerca amb grup i això facilita l'atenció a la diversitat, tota l'aula hi pot participar d'una manera o altre, doncs serà una recerca personal i grupal, tot respectant els diferents punts de partida i les necessitats expressives individuals.

El conte propicia un marc educatiu que permet que cada alumne vagi construint un itinerari personal que l'ajudi a anar integrant les sensacions i emocions viscudes en el conte i donar-li la possibilitat d'expressar la seva experiència a través de diferents llenguatges.

La importància del conte per a la formació de la pròpia personalitat ha estat àmpliament treballada per pensadors com V.Propp i B.Bettelheim.

Trobareu un breu resum de les teories dels principals autors que han servit de base teòrica per al nostre treball, a la memòria del treball i a la web <http://www.xtec.es/~mnavar22>, El conte eina pedagògica.

No és necessària la seva lectura per impartir el crèdit d'una manera satisfactòria però hem pensat que era interessant que estiguessin al vostre abast.

El material de l'alumne es presenta en fulls independents, hi consten les activitats que es realitzaran a classe i com que moltes d'aquestes poden ser ampliades amb dibuixos, aportacions personals del alumne, etc. que formaran part de l'avaluació final, hem pensat que d'aquesta manera seria més fàcil l'elaboració del dossier final de l'alumne.

Continguts de Procediments

1. Comunicació de missatges verbals. No com a tècnica sinó per a reafirmar la pròpia identitat.
 - 1.1.Observació de les habilitats necessàries per a transmetre oralment i de manera adequada la informació.
 - 1.2.Enumeració de les tècniques bàsiques per a mantenir la atenció dels demés i anàlisi dels defectes que fan que això no es provoqui.
 - 1.3.Pràctica de les tècniques per a millorar la veu, el to, la respiració.
 - 1.4.Anàlisi dels factors personals que pertorben la comunicació, com els nervis, la vergonya, etc.
 - 1.5.Comentari sobre la comunicació no verbal i la importància de conèixer el llenguatge no verbal per part de l'orador per tal de detectar problemes d'atenció en els oients.
2. L'atenció.
 - 2.1.Lectura de contes d'aquí i d'altres països.
 - 2.2.Conscienciació dels elements que pertorben l'atenció mentre escoltem.
 - 2.3.Aplicació de les tècniques de centrament per afavorir la nostra atenció.
3. Descripció de l'estructura bàsica d'una història, conte, faula, etc.
 - 3.1. Diferenciació entre el plantejament, nus i desenllaç.
 - 3.2. Identificació dels personatges principals.
 - 3.3. Identificació dels personatges secundaris.
 - 3.4. Distinció entre conte meravellós, faula, mite i altres narracions de ficció.
4. Reproducció de l'estructura bàsica d'una història tot seguint el model après.
 - 4.1. Elaboració de l'esquema general de la història.
 - 4.2. Classificació i descripció dels personatges.
 - 4.3. Elaboració del plantejament, nus i desenllaç.
5. Comprensió de les habilitats socials
 - 5.1. Lectura comprensiva de la llista de les principals habilitats socials.
 - 5.2. Exercicis d'aplicacions de les habilitats socials en diverses circumstàncies.
6. Identificació de les habilitats socials en les històries que es treballin a l'aula.
 - 6.1. Identificació de les habilitats socials que han estat necessàries als personatges de les històries per tal d'assolir els seus fins.
 - 6.2. Anàlisi detallat de les habilitats socials del personatges principals.
 - 6.3. Creació d'un llistat de les habilitats socials que ens agradaria desenvolupar més.
7. Identificació de les diferents pobles, països, ciutats, etc. de les que ens parlen les històries

- 7.1. Localització geogràfica.
- 7.2. Relació amb la situació actual, possibles canvis polítics, socials, etc. respecte al passat.

8. Comprensió dels diferents conceptes.

- 8.1. Relativisme cultural.
- 8.2. Cultura.
- 8.3. Costum.
- 8.4. Religió.
- 8.5. Etnocentrisme.
- 8.6. Xenofobia.

9. Identificació dels principals trets culturals presentats en les diferents històries.

- 9.1. Valoració de la importància cultural en el passat i en el present.
- 9.2. Identificació dels elements culturals compartits.
- 9.3. Identificació dels elements culturals diferents.
- 9.4. Relació dels Valors principals en les diferents cultures.

10. Expressió-interdisciplinar.

- 10.1. Dramatització: tècniques teatrals
- 10.2. Pràctiques d'expressió corporal.
- 10.3. Elaboració de diapositives que després seran dramatitzades en forma de conte amb imatges.
- 10.4. Síntesi de disciplines expressives: teatre, plàstica, literatura i música.
- 10.5. Exercicis combinant els llenguatges de la plàstica, la literatura, i la música.

Continguts de fets, conceptes i sistemes conceptuals

1- Estructura bàsica d'una història, conte, faula, mite.

Plantejament, nus i desenllaç.
Personatges principals.
Personatges secundaris.
Característiques formals dels contes meravellosos, faules i mites.

2- Les habilitats socials.

Característiques de les habilitats socials.
Identificació de les habilitats socials.
Importància de les habilitats socials.
Comparació dels comportaments relacionats amb la utilització de les habilitats socials i aquells on no són aplicades.
Relació de les habilitats socials i la millor qualitat de vida.
Conseqüències de la manca d'habilitats socials en el comportament.

3. Diferenciació entre moral, costum i religió.

Definició de moral.

Definició de costum.
Definició de religió.
Identificació de comportaments basats en la moral, el costum i/o la religió.
Definició de xenofòbia.
Definició de cultura.

Continguts de valors, normes i actituds

1. Hàbit de saber escoltar.
2. Hàbit de millorar l'expressió oral.
3. Hàbit de millorar l'expressió escrita.
4. Participació en les tasques en grup.
5. Actitud oberta envers altres cultures.
6. Actitud de respecte envers els companys.
7. Actitud de respecte envers altres creences i costums.
8. Autoestima i autovaloració de les pròpies capacitats.
9. Autoreflexió envers la conducta adoptada en diferents situacions.
10. Confiança en les pròpies capacitats per enfrontar-se als problemes.
11. Solidaritat envers situacions d'injustícia.
12. Presentació acurada del propi treball.

Objectius del crèdit

1. Donar els elements necessaris a l'alumne per tal que pugui formar-se una imatge ajustada d'ell mateix, de les pròpies característiques i possibilitats, per desenvolupar un nivell d'autoestima que permeti encarrilar d'una forma autònoma i equilibrada la pròpia activitat; valorar l'esforç i la superació de les dificultats, i contribuir al benestar personal i col·lectiu.
2. Entendre punts de vista, formes de vida, codis morals diferents dels comuns de l'àrea cultural occidental, tot relativitzant-ne les diferències i valorant les aportacions d'altres àrees culturals, i igualment de situar-se en el punt de vista de persones d'altres temps o llocs.
3. Opinar, en el nivell adequat a al seva situació, sobre qualsevol fenomen actual o històric relacionat amb les societats i els espais que ocupen, argumentant les raons, opinions i punts de vista propis.
4. Localitzar, classificar, interpretar documents o fonts orals d'informació aplicant-los a l'estudi d'una determinada temàtica.
5. Integrar i interrelacionar l'expressió oral, i escrita.
6. Vivenciar processos d'expressió i de creació, a partir dels diferents llenguatges desenvolupats.
7. Situar les propostes en relació significativa amb l'entorn i els arrels culturals del medi concret en que es desenvolupa el treball.
8. Propiciar i cultivar actituds i valors interculturals a través d'un enfocament global i interdisciplinari amb que poder promoure la sensibilització de l'alumnat davant de problemàtiques socials complexes
9. Potenciar la convivència i la cooperació entre alumnes mitjançant l'anàlisi i resolució de conflictes amb el conte com a eina pedagògica.

10. Oferir les estratègies metodològiques que poden afavorir l'adquisició d'habilitats cognitives i socials a partir de l'experiència amb el conte.
11. Descobrir un nou mitjà de llibertat que la vida quotidiana no permet i en el qual podem ser autors i actors en un món de ficció, per poder-ho aplicar-ho en la vida diària.
12. Els objectius d'aquest curs no són de caire lingüístic ni d'àmbit literari, no obstant aquesta puntualització, seran avaluables la cura i esforç per a la presentació dels treballs escrits, així com la coherència en les històries, escrites o expressades oralment.
13. Adquisició d'habilitats per tal de poder treballar amb el conte, tant per llegir-lo, escriure'l, escenificar-lo, dibuixar-lo, etc.

Específics

En acabar el crèdit, l'alumne ha de ser capaç de:

1. Parlar en públic.
2. Aprendre a escoltar.
3. Llegir significativament una història.
4. Resumir una història.
5. Reconèixer les habilitats socials.
6. Aplicar les habilitats socials en la resolució de conflictes.
7. Debatre punts de vista diferents amb respecte.
8. Treure conclusions dels diferents comportaments analitzats.
9. Mostrar una actitud de respecte envers altres cultures.
10. Cooperar en les activitats grupals.
11. Actuar amb respecte envers els companys.
12. Presentar amb cura els treballs.

Activitats d'aprenentatge

Activitat 1: Presentació del crèdit

Explicació introductòria de les característiques i funcions de les habilitats socials.

Activitat 2: Dadà 1

Exercicis relacionats amb la imaginació activa.
Creació d'un element de ficció

Activitat 3: Dadà 2

Explicació oral d'un element de ficció

Activitat 4: Habilitats socials

Experimentació i observació de la influència dels elements externs en el nostre estat anímic.

Activitat 5: Primera història individual

Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials.
Conscienciació dels canvis emocionals produïts per elements externs.
Transcripció d'emocions en forma de relat.
Experimentació i observació de la pròpia veu.

Activitat 6: Primera història en grup

Observació i pràctica del llenguatge no verbal.
Visualització interna d'un conte

Activitat 7: Habilitats per parlar en públic

Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials.

Activitat 8: Un còmic en diapositives

Dibuix d'una història.

Activitat 9: Projeció d'un còmic en diapositives

Interpretació de diferents personatges utilitzant les tècniques de narració oral.

Activitat 10: Diferents ritmes per a diferents històries

Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats cognitives.

Activitat 11: La història de Xahrazad 1

Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials en la resolució de conflictes

Activitat 12: Les mil i una nits

Audició de músiques orientals.
Audició de contes basats en *Les mil i una nits*
Identificació de països i ciutats que apareixen en el conte
Relació entre els llocs de ficció citats i el món actual.

Activitat 13: Duniyazad

Relació de les habilitats socials i el llenguatge no verbal.
Narració oral.

Activitat 14: Xahrazad, Duniyazad i Xahriar

Pràctiques de Llenguatge no verbal i tècniques de narració oral.

Activitat 15: El cérvol vanitós

Lectura, observació i relació dels elements que poden alterar la nostra autoestima.
Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials.

Activitat 16: Una planta presumida

Observació i pràctica de les qualitats de la pròpia veu per expressar diferents emocions.
Audició de contes.

Activitat 17: El far d'Alexandria

Audició de contes
Comprensió de conceptes relacionats amb la pluralitat cultural.
Anàlisi d'un fet històric
Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials.

Activitat 18: Sumbiaka, el guerrer que no coneixia la derrota.

Audició de contes relacionats amb les habilitats socials i la comprensió i acceptació de la multiculturalitat.
Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials.

Activitat 19: Isogai el picapedrer

Comprensió de conceptes: moral, costum, religió.
Reflexió i definició d'aquests conceptes
Audició de contes relacionats amb el tema.
Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials.

Activitat 20: Teseu i el Minotaure

Audició de narracions.

Identificació de les característiques de diferents narracions: mites, contes, faules.
Característiques dels diferents tipus de narracions.
Anàlisi d'un personatge de ficció.
Anàlisi i aplicació pràctica de les habilitats socials.

Activitat 21: Xahrazad 2

Aplicació de les tècniques de llenguatge oral i no verbal treballades.
Reflexió sobre les habilitats socials treballades durant el crèdit.

criteris i activitats per a l'avaluació

En l'avaluació del crèdit, tindrem en compte els tres aspectes: l'avaluació inicial, l'avaluació formativa i l'avaluació sumativa.

Com a avaluació inicial hem proposat dues activitats.

La primera ens permetrà conèixer el grau de dificultat per a expressar-se en públic dels alumnes. Consisteix en explicar un conte amb gestos als companys perquè aquests endevinin de quin conte es tracta.

Amb aquesta activitat podrem detectar el coneixement que dels contes tenen els alumnes, les seves habilitats socials i la resposta emocional que donen enfront d'una situació que comporta elements de inhibició, espontaneïtat i comprensió de les pròpies habilitats.

Si algun alumne mostra la seva negativa per excessiva timidesa, no coneix els companys, etc. no l'hem de forçar. Direm que ja ho farà un altre dia, o que ens portarà un dibuix esquemàtic.

La segona és una exposició i conversa sobre les habilitats socials. No es tracta d'un anàlisi, ni de remarcar massa les seves característiques; només és tracta d'una estratègia perquè el professor/a es pugui adonar del grau d'habilitats socials dels alumnes i del seu interès, rebuig, etc. envers el tema.

L'avaluació formativa que és desenvoluparà durant totes les activitats plantejades ens permetrà detectar i anar avaluant el grau d'assoliment dels aprenentatges.

En cada activitat es presenten elements suficients per a que el professor/a pugui avaluar d'una manera continuada als alumnes tot seguint els objectius generals i específics del crèdit. Aquesta avaluació continuada és una estratègia molt important per a fomentar el treball de l'alumne i l'assimilació.

L'avaluació sumativa serà en finalitzar el crèdit i l'entrega per part dels alumnes del Dossier que hauran elaborat amb el material de l'alumne del que disposen.

Aquest dossier pot ésser ampliat per l'alumne amb dibuixos, portada, contes i d'altres elements que considerin en relació al tema.

L'avaluació final caldrà fer-la comparant-ne els resultats finals amb la prova inicial, juntament amb les activitats d'aprenentatge realitzades.

Fonamentalment es tracta de prendre consciència de l'evolució de l'aprenentatge de l'alumne/a, del seu esforç en les activitats desenvolupades i del seu interès pels temes tractats a classe.

Temporització

Proposta de Temporització

Activitat 1: Presentació del crèdit.....	1 u.l.
Activitat 2: Dadà 1.....	2 u.l.
Activitat 3: Dadà 2.....	1 u.l.
Activitat 4: Habilitats socials 1.....	1 u.l.
Activitat 5: Primera història individual.....	1 u.l.
Activitat 6: Primera història en grup.....	1 u.l.
Activitat 7: Habilitats per parlar en públic.....	1 u.l.
Activitat 8: Un còmic en diapositives.....	2 u.l.
Activitat 9: Projecció d'un còmic en diapositives.....	2 u.l.
Activitat 10: Diferents ritmes per a diferents històries.....	1 u.l.
Activitat 11: La història de Xahrazad 1.....	2 u.l.
Activitat 12: Les mil i una nit.....	2 u.l.
Activitat 13: Duniyazad.....	1 u.l.
Activitat 14: Xahrazad, Duniyazad i Xahriar.....	2 u.l.
Activitat 15: El cérvol vanitós.....	1 u.l.
Activitat 16: Una planta presumida.....	1 u.l.
Activitat 17: El far d'Alexandria.....	2 u.l.
Activitat 18: Sumbiaka, el guerrer que no coneixia la derrota.	2 u.l.
Activitat 19: La humilitat d'Isogai.....	1 u.l.
Activitat 20: Teseu i el Minotaure.....	2 u.l.
Activitat 21: Xahrazad 2.....	2 u.l.

Observacions

Les activitats proposades sumen trenta hores lectives.

Els crèdits variables poden tenir una durada de trenta o trenta cinc hores lectives, però tots sabem que generalment no tenim temps d'acabar el temari i en aquest crèdit és molt important la realització de les activitats programades ja que totes tenen els seus exercicis en el material que l'alumne entregarà en finalitzar-lo i que forma part de l'avaluació final.

També hem pensat que en cas tinguéssiu més temps podeu aprofundir en qualsevol de les activitats proposades. De totes maneres la temporització és una proposta i potser en alguna de les activitats decidiu augmentar-ne el temps i en d'altres disminuir-lo, segons la dinàmica del grup.

Orientacions per a la intervenció pedagògica

Les activitats una a una

Activitat 1: Presentació del crèdit

1.Tema:

Presentació del crèdit.

- Breu exposició dels temes que es tractaran durant el curs.
- Explicació de la dinàmica de les classes: Eminentment pràctica i participativa.
- Tipus d'avaluació.
- Material que l'alumne haurà d'entregar al finalitzar el crèdit.
- Entrega del material de l'alumne.
- Materials necessaris per portar a l'aula: Quan el professor ho especifiqui els alumnes portaran: disquet per treballar a l'ordinador, llepissós de colors, ceres, i demés objectes per a dibuixar i pintar que creguin necessaris.
- Conversa sobre si saben contes, faules, mites, etc.
- Conversa sobre què són les habilitats socials que trobaran en el seu material.

2.Justificació.

La utilització de tot tipus d'històries: els contes, mites, faules, etc. per a accedir d'una manera simbòlica als grans temes de la humanitat que en aquest curs ens interessin, qui sóc, d'on vinc, on vaig, què he de fer?, etc., ha estat una constant en totes les cultures com a transmissor de valors. Nosaltres hem escollit aquest tipus de narracions literàries perquè a més d'aquesta funció de transmissores de valors, de resposta a les preguntes i a la resolució de conflictes interns de la personalitat, com a mitjà de socialització i com a eina per a construir-nos una personalitat madura, presenten uns avantatges que els fan més senzills a l'hora de poder aplicar-los en el treball dels educadors. El motiu principal d'aquesta elecció ha estat la convicció de que l'aprenentatge de les habilitats socials amb la utilització de narracions simbòliques és molt experiencial i motivador per l'alumne.

3.Contes muts

3.1. Es demana als alumnes que pensin en un conte i vagin sortint i donin pistes amb gestos, postures, actituds, etc. per tal que els companys endevinin de quin conte es tracta.

Aquest exercici servirà com a avaluació prèvia pel professor que detectarà el nivell de coneixement dels contes que tenen els alumnes, les seves resistències, habilitats, etc.

3.2. Els alumnes ompliran l'exercici sobre les habilitats socials del seu material.

4.Material pel proper dia:

Cada alumne portarà un diari. i per grups pega per enganxar paper.

Activitat 2: Dadà 1

1.Tema:

Esriptura creativa. Aquesta activitat es desenvoluparà durant dues unitats lectives. Els punts 2.1,2.2 i 2.3 es farien en una unitat i la resta a la següent

Justificació

En aquest exercici utilitzarem la metodologia Dadà. Ha estat realitzat amb alumnes d'ESO i també amb alumnes de primer de batxillerat a classe de filosofia en relació al tema de ésser humà com a animal simbòlic, terme molt treballat per Cassirer. El

resultat d'aquest exercici ha estat sempre molt interessant i didàctic, ja que a més de fer comprensible i experiencial una idea filosòfica pot generar una activitat que es pot desenvolupar durant quasi bé un trimestre, ja que els alumnes poden continuar ampliant les possibilitats, característiques, accions, etc. dels objectes, emocions, valors, o éssers que han generat amb les seves paraules. Voldria afegir que, malgrat sembli impossible, es pot mantenir l'ordre i la netedat a l'aula, si ho proposeu com a valoració de normes i actituds. Els alumnes que han fet aquest exercici van manifestar que els hi havia semblat molt interessant i que a més d'estimular la seva imaginació els havia relaxat molt tant a nivell mental com físic, per això en aquesta sessió no fem escalfament, doncs ja hi ha prou activitat física, sobretot quan trenquen els diaris. Us aconsello que els feu formar una rotllana i els diaris al mig. Una consigna pot ser que tots els bocinets de diari han de quedar dins el cercle que han format. Abans d'acabar el punt 2.4. podem demanar la formació d'un grup de neteja i recollida dels papers.

2. Escriitura creativa:

- 2.1. Escrivim a la pissarra un bon grapat de síl·labes, tipus *la, si, ca*, etc.
- 2.2. Individualment ajuntem les síl·labes que vulguem per tal de fer una paraula nova que no coneguem, inventem un contingut per a aquesta nova paraula, pot significar el que nosaltres vulguem, pot ser una cosa, un sentiment, un valor, etc. un ésser imaginari, etc.
- 2.3. Cada alumne diu als companys la nova paraula i tot el que poden del seu significat, funció, etc. Els demés poden demanar-li més informació.
- 2.4. Repartim uns quants diaris i tots trenquem els fulls emeten sons, sense cridar. Amb els trossos de diari podem buscar-hi síl·labes i construir una nova paraula. Retallarem les síl·labes i les a enganxarem en el full del material de l'alumne, en l'activitat *Dadà 1*, i que formarà part del Dossier que l'alumne entregarà a final de curs i que formarà part del material avaluable..
- 2.5. Expliquem als alumnes que Dadà és el nom d'un grup d'artistes que varen decidir d'utilitzar l'atzar per a la creació de noves formes artístiques. Igualment que hem fet nosaltres, agafant a l'atzar les síl·labes hem creat quelcom nou.

Activitat 3: Dadà 2

1. Tema:

Escriitura creativa, continuació

2. Escalfament:

2.1. Centrament.

Objectiu: Aquesta sessió serà de treball individual durant una bona estona, intentarem que amb els exercicis de centrament l'alumne prengui consciència del seu cos i que amb aquesta acció deixi de banda altres pensaments per tal de poder realitzar els exercicis posteriors el més centrat possible.

2.1.1. Exercicis per treballar el centrament.

- Formarem una rotllana i drets farem tres respiracions profundes aixecant els braços quan inspirem i baixant-los quan expirem.

- Tornarem a fer el mateix que en l'exercici anterior però ara concentrarem la nostra atenció en l'expiració, mentre baixem els braços molt lentament ho farem pensant que ens costa molt, que l'aire que desplaçem és molt dens i sentirem com els braços entren en tensió i cada cop haurem de fer més força. Ho repetirem tres vegades.
- Ara ens mourem primer lentament els braços, les cames, el cap, tot el cos es belluga.
- Tornem a la quietud i ens concentrarem en la zona al voltant del nostre melic des d'on intentarem descriure un cercle amb els malucs primer a la dreta, cada cop intentarem que sigui més gran, mica en mica el tornarem a fer més petit i tornarem al nostre centre on hi romandrem uns segons.
- Farem el mateix però ara el cercle anirà en direcció contrària, quan tornem al nostre centre i romandrem pensant que bé que estem aquí i ara, amb nosaltres mateixos i el nostre cos en equilibri.

3.Exercicis d'escriptura creativa.

3.1.Farem el mateix que en el punt 2.3. de la sessió anterior, però ara individualment. Explicarem en un full nou que titularem *Dadà 2*, tot el que aquesta nova paraula que vam crear amb retalls de diari, significa per nosaltres, què és, què significa, si menja, si és un ésser viu o una emoció, etc. Els alumnes que vulguin el poden dibuixar i no cal que escriguin més que el que els hi sembli imprescindible.

3.3.Alguns alumnes explicaran las característiques del objecte, ésser, etc. que han inventat. Els demés també els hi poden preguntar coses que vulguin saber. Els que no tinguin temps poden portar el seu *Dadà 2* el proper dia.

Activitat 4: Habilitats socials 1

1.Tema:

Llenguatge no verbal. La gestualitat com a expressió. Les habilitats socials.

2.Justificació

Per tal que quan expliquem una història no sigui lineal, sobretot quan l'expliquem en veu alta, podem emfatitzar la veu, però després hem de saber *tornar*, podem llegir, parlar en diferents tons, però sempre hem de saber *com* tornar. El personatge d'un conte, faula, etc., pot estar quiet, adormit, lluitant, podem experimentar-ho també nosaltres en el cos amb diferents velocitats i amb diferents sentiments. Els alumnes experimentaran diferents habilitats socials durant els exercicis com per exemple l'autocontrol, seguir instruccions, evitar distraccions, afrontar la vergonya, conèixer les pròpies habilitats.

3.Escalfament.

3.1.Exercicis per treballar els diferents moviments.

Objectiu: Experimentar diferents modalitats per moure's en l'espai, en aquests cas quatre tipus de moviments. Ser conscients del model de moviment que estem efectuant pot ser molt interessant per tal de ser aplicats a l'aula en certs moments. Amb aquest exercici es produeix al mateix temps una relaxació i un centrament. Després d'haver ho experimentat pot millorar l'actitud dels alumnes, assolint una situació física i anímica que facilitarà la seva participació.

És primordial que experimentem primer en nosaltres mateixos els diferents registres emocionals que provoquen en nosaltres els diferents tipus de moviment.

Es treballa l'atenció als sons i els moviments dirigits. Ens concentrarem en diferents parts del cos relacionant els dos elements.

3.1.1. Exercici en grup.

Una música amb ritme contundent, la que vosaltres vulgueu, que us agradi, nosaltres hem utilitzat *Guns and Roses*. També podeu demanar als alumnes que portin música tipus heavy metal o d'un estil similar.

Desenvolupament de l'acció:

- Drets, en cercle si és possible, centrarem la nostra atenció en la música i romandrem quietes.
- Després d'escoltar la música farem un moviment brusc amb el braç, com si volguéssim tirar una pedra, immediatament tornarem a la posició inicial, intentant relaxar-nos al màxim i tornem a escoltar la música.
- Tornem a moure's però aquesta vegada el moviment serà lent i dens, semblant als moviments del Tai Chi. Tornem a la situació inicial.
- El tercer moviment és general, tot el cos es deixa anar per tornar a la situació de quietud inicial.

Resum:

Els moviments són quatre:

-Quiets.

-Bruscament com si tiréssim quelcom. Traiem i tornem a nosaltres mateixos, a la quietud.

-Moviments lents.

-Deixar-nos anar.

Aquestes són quatre possibles modalitats per a moure's en l'espai.

3.1.2. Exercicis en parella.

Podeu canviar la música, lo important no és el tipus de música sinó decidir nosaltres els moviments que volem fer.

- *Un quiet l'altre es mou.* Alternativament un membre de la parella es mourà o ballarà mentre l'altre quiet mira.
- *Un robot l'altre alga.* Junts es mouran o ballaran en diferents moviments, un serà com un robot, l'altre seguirà moviments diferents, suaus, com un alga moguda per l'aigua. Canviarem alternativament.
- *Un dret, l'altre ajupit o assentat a terra.* El personatge dret interpretarà el paper d'adult, sense parlar, amb gestos i qui està ajupit farà el personatge de nen que mira des d'abaix per la seva alçada, inferior als adults.

Reflexió:

Nosaltres som els mateixos, la música és la mateixa, el lloc també. El que canvia és el que jo faig amb això.

4. Comentari sobre els exercicis realitzats.

-Què els ha costat més?, per què.

-Què els ha costat menys?, per què.

-Revisar la llista d'habilitats socials i fer l'activitat corresponent *Habilitats socials treballades i per treballar*, cada alumne escriurà en dues columnes les habilitats que

creu ha exercitar i les que li agradaria desenvolupar afegint la data del dia de l'activitat, doncs aquest full o fulls s'anirà treballant durant tot el crèdit i servirà per a l'autoavaluació del alumne.

Es important recordar que omplim els exercicis seguint les pautes establertes per tal de poder obtenir una bona puntuació en l'avaluació. Així com també recordar que la netedat, ordre i presentació seran motiu d'avaluació.

5.Si us queda temps.

No crec que quedi temps però en aquest cas podeu preguntar si algú ha treballat en l'exercici *Dadà 2*, i si ens vol explicar més coses.

Activitat 5: Primera història individual

1.Tema:

Com llegir contes?

2.Escalfament.

Objectius: Prendre consciència del to de la nostra veu. de la importància de fer-nos conscients de la velocitat, ritme, to amb el que parlem per crear el clima i l'atmosfera desitjada. Els objectius aniran a concienciar-nos de la diferència d'actitud que se'ns demana per explicar o llegir una història. En alguns exercicis es podria produir un cert xivarri, o bé actituds poc respectuoses amb els altres companys. És important que els hi recordeu que per a l'avaluació d'aquesta sessió es valorarà en especial el respecte envers els demés i el seguiment de les instruccions donades pel professor. Es valorarà l'habilitat social de saber escoltar, de expressar els propis sentiments i de comprendre els sentiments dels demés.

2.1. La veu

2.1.1.La pròpia veu. Cadascú experimenta amb diversos sons, sorolls.

Sons relacionats amb el cos. Experimentar la veu des de la zona del cos d'on sorgeix: la panxa, la gola. Veiem que el to canvia, ara és greu, agut, impostat.

Si ens posem la mà a la panxa hem de sentir que la veu surt precisament d'allí, i així successivament, sobre el pit, sobre la gola.

2.1.2.Exercicis en grup. El mateix que hem fet sols, ara ho repetim amb els demés en grups de tres o quatre. Un amb els ulls tancats. Els demés el toquen i fan sorolls i sons.

2.2. L'escriptura i la lectura.

Reflexionem sobre el que hem experimentat en l'exercici anterior mentre els companys ens tocaven i sentíem sons i sorolls amb els ulls tancats.

Quines emocions, sentiments, pensaments hem sentit?, curiositat, intriga, por, plaer,.....?

Posem per escrit tot el que se'n's acudeixi, amb frases, paraules, etc.

Exemple: por, curiositat, intriga, pessigolles, etc.

Som conscients de que en conjunt hem experimentat quelcom semblat a una història i ara el que farem serà escriure un conte amb totes aquestes sensacions i

pensaments. Podem escollir-ne només una o vàries, etc. També podem unir frases sueltas de les que hem escrit en un primer moment i fer com una mena de poesia. Llegirem el que hem escrit o bé ho explicarem intentant utilitzar el to de veu adequat per expressar por, intriga, felicitat, sorpresa, etc. Els alumnes amb dificultats per l'escriptura poden dibuixar la història o explicar-la.

Quan parlem de dibuixar no ens referim a dibuix figuratiu, si la història és de por poden utilitzar els colors que per a ells estiguin relacionats amb aquesta emoció i les formes, ratlles, figures, etc. que hi associïn.

2.3. Autoavaluació.

Repassem la llista d'habilitats socials i ens autoevaluarem del 1 al 10 en quant a saber escoltar, expressar els propis sentiments i comprendre els sentiments dels demés, sense oblidar de posar la data del dia en que es desenvolupa l'activitat. Aquesta activitat està relacionada amb l'anterior però en cas de no tenir temps de fer-la completa podeu posar-la com a deures i la comenteu el proper dia.

Activitat 6: Primera història en grup.

1.Temes:

Iniciació a la creació d'una història de ficció.

Com generar una possible història de ficció.

Lectura significativa.

Objectius: Com generar una possible història de ficció. Pràctica de lectura significativa i/o narració significativa.

En les anterior sessions hem començat el tema de l'escriptura creativa, els alumnes han escrit uns relats que anirem llegint i comentant durant les properes sessions afegint-hi ara ja tot el que hem après sobre el to, la veu, i intentarem enriquir el conte seguint les pautes de P.N.L. (Programació Neruro Lingüística), amb estímuls visuals auditius i cinestesics.

2.Escalfament.

Objectius: Prendre consciència de la situació, estat, etc. del nostre cos i alleugerir les tensions.

Concentrar la nostra ment de manera que puguem visualitzar qualsevol cosa amb el màxim de detalls.

Si *veiem* un conte o qualsevol narració, no ens cal llegir-lo i aquest és un dels objectius del curs, ja que els contes estan per ser explicats. La recepció del conte llegit no és la mateixa del conte explicat. En moltes circumstàncies serà necessari utilitzar aquesta metodologia per arribar més concretament al destinatari del conte.

També es poden desenvolupar altres habilitats si aprenem a explicar contes en lloc de llegir-los als nostres companys, poden experimentar igualment que no és el mateix llegir que explicar. Aquests exercicis permetran desenvolupar l'expressió verbal dels alumnes.

2.1.Visualització dirigida.

A. Pla físic.

- Amb els ulls tancats i l'esquena ben recta, amb consciència de tenir el peus ben arrelats a terra.
 - Visualitzem la nostra columna vertebral com un arbre que ens aguanta, el cap no cau, ni enrera ni endavant.
 - Fem tres respiracions profundes i prenem consciència del nostre cos aquí i ara, i de com ens sentim: *jo me'n dono conte de la meva presència aquí i ara*, també del meu estat d'ànim, no intento canviar res, només en sóc conscient i tan sols així es suavitzaran les tensions que puguem experimentar.
- B. Pla mental.
- Em veig a mi mateix com la persona que observa i començaré a visualitzar el conte que vull evocar. Intento veure el màxim dels detalls, colors, figures, formes, personatges, etc. No m'aferro a cap imatge, ho veig tot com una pel·lícula, com els fotogrames d'una pel·lícula que va passant. Tranquil·lament sense esforços, veiem aquest conte.
 - Obrirem els ulls.

2.2.Comentaris.

Es pregunta si hi ha hagut alguna dificultat per visualitzar el conte i es fa una posta en comú de les possibles resistències, interferències o altres motius de distracció o pertorbació.

3.Exercicis individuals.

- Es dona als alumnes una llista de les habilitats socials que servirà durant tot el crèdit com a esborrall, on han de marcar en llapis aquelles que els hi semblin més interessants, tant a nivell personal com si els hi semblen adients per a treballar a nivell personal.
- Un cop reflexionades i escollides, n'hem de triar una.
- Amb els ulls tancats intentem veuren's a nosaltres mateixos en el moment d'actuar utilitzant l'habilitat triada.Com ens sentim en aquesta situació

4.Exercicis en grup.

- I. Farem grups atenent a la coincidència de l'habilitat escollida i cada grup inventarà una història on hi apareix. Seria interessant que els grups no fossin de més de tres o quatre. En el cas que no es pugui fer un grup amb alguna de les habilitats escollides poden triar un altre grup amb alguna de les habilitats que han triat inicialment.
- II. La història creada serà un esborrall que a la propera sessió acabarem i l'anomenarem *Primera història en grup*, cada alumnes haurà de tenir una còpia, podeu fer fotocòpies, en el seu material.

5. Continuem amb l'activitat del darrer dia

Els alumnes recuperaran l'activitat quatre, apartat *Habilitats socials treballades i per treballar* i farem un debat sobre les habilitats que creuen els alumnes que han de treballar més i quines creuen que tenen més assolides, afegint la data del dia. Si no teniu temps podeu demanar aquesta activitat com a deures individuals.

Activitat 7: Habilitats per parlar en públic.

1. Temes:

Lectura significativa.

2. Escalfament:

Abecedari musical

1. Ens posarem drets, formant una rotllana.
2. Tancarem els ulls i inspirarem pel nas, després expirarem molt lentament per la boca, mentre diem A. Les inspiracions i las expiracions han de ser profundes.

Cada persona respira al seu ritme i per això el so de les “As” que sentirem no estaran sincronitzats, millor, doncs mica en mica veurem com es crea una espècie de melodia. És important que tinguem els ulls tancats i que només estiguem atents a la nostra respiració i als sons que escoltem i que en gaudim.

Podeu continuar l'exercici canviant de lletra, per exemple la E, després la I, O, U. I el resultat és força espectacular si la consigna canvia i ara cada persona experimenta alternativament amb la lletra que vol.

Es produeix quelcom molt semblant al cant gregorià i els beneficis de relaxació són comprovables immediatament. Us hi podeu estar una bona estona doncs en aquest escalfament es treballa la pròpia veu i les veus del grup també incideixen en els nostres estats emocionals, i així ens prepararem per al exercici del dia.

La nostra experiència amb aquest escalfament que anomenem Abecedari musical, sempre ha estat molt positiva i els alumnes en gaudeixen molt, per això la proposem en altres activitats relacionades amb la veu i la seva expressivitat.

3. Lectura significativa.

- I. Deixarem uns minuts als alumnes per que repassin i es posin d'acord en com llegiran les seves històries, si ho farà un o més del grup, l'ordre d'intervenció, etc. Les consignes seran la cura i atenció a l'oient. Es a dir hem de fer tot el possible per que els oients entenguin el que els hi expliquem. Haurem de vigilar el to, el ritme, les expressions no verbals, gestos, etc. El fet de que sigui una lectura no vol dir que hàgim de llegir sense mirar de tant en tant als nostres oients, estar atents als nostres gestos, etc.
- II. Llegirem les històries *Primera història en grup*, tot utilitzant els recursos d'expressió oral que hem estat treballant en altres sessions.

4. Comentaris.

No farem cap comentari negatiu, no podem dir “*aquest ho ha fet bé o l'altre malament*”, només podem dir el que ens ha agradat, per exemple que anessin movent-se o belluguessin les mans, que ens miressin els ulls, el to, etc.

Si que podem dir el que hem trobat a faltar però sense dir noms de persones, per exemple hem trobat a faltar més ritme o més llenguatge no verbal, etc.

Direm als alumnes que de moment apuntin quines són les coses que més els hi costen per tal d'explicar una història i fer que els oients s'ho passin bé, ja que més endavant intentarem millorar-ho. Aquesta activitat es realitza en el seu material. Com sempre, aquestes últimes activitats poden ser fetes com a deures pel proper dia.

5 .Material pel proper dia: Els alumnes hauran de portar rotuladors de colors amb punta fina, es poden organitzar en grups.

Materials necessaris per a l'activitat a càrrec del professor: Diapositives en blanc, fulls de paper reciclat.

Activitat 8: Un còmic en diapositives

1.Tema:

Dibuixar un còmic en diapositives. 2 u.l.

Objectius: Ampliar les metodologies de treball amb el conte fent servir altres mitjans, en aquest cas la creació de diapositives d'una manera molt senzilla i assequible per a qualsevol aplicació a l'aula.

2.Escalfament:

Els alumnes disposaran de fulls, llàpils de colors i ceres.

- Dibuixaran línies i formes experimentant amb diferents velocitats i direccions, d'una manera completament espontània i sense cap finalitat, es tracta d'omplir els fulls sense cap consigna, excepte la de experimentar el ja esmentat.
- Després d'uns minuts el professor canvia la consigna, ara ens aturem i intentem de descobrir formes en el que hem dibuixat, poden ser cares, figures, objectes, etc.
- Si cal reforçarem el traç que ens suggereix alguna forma.

3. Escriptura.

Cada alumne fa una petita narració amb les formes que ha trobat. Tot seguit treballarem en petits grups ajuntant els elements de tots els qui formen el grup per a dibuixar els que escollim en una o varies diapositives.

Exemple: En un grup ha sortit un gos que borda perquè està neguitós degut a un soroll que ha sentit, un arbre que està apunt de ser trencat per un llamp, i un ocell que emigra cap a Àfrica perquè a Europa està apunt d'arribar l'hivern. Dibuixem el gos, l'arbre i l'ocell i reinventem o posem les històries anteriors en una o varies diapositives si la història ho requereix. Hem de procurar però que l'alumne exerciti la seva capacitat de síntesi a l'hora d'explicar la història.

Pensem que no hi haurà prou temps per desenvolupar l'acció, així que part d'aquesta sessió la podeu continuar el proper dia.

4. Materials necessaris pel proper dia.

Projector de diapositives

Activitat 9: Projecció d'un còmic en diapositives

1.Tema:

Projecció d'un còmic en diapositives.

2.Projecció i narració del conte.

Cada grup projecta i explica el seu conte fent de narradors, personatges, efectes especials.

3.Comentaris.

4.Cada alumna escriurà breument la història del seu grup i ens dirà quin personatge ha interpretat.

Activitat 10: Diferents ritmes per a diferents històries

1.Tema:

El conte com a eina pel desenvolupament de les habilitats cognitives.

Objectius: La utilització del conte per a desenvolupar les habilitats cognitives: el pensament causal, l'alternatiu, el conseqüencial, perceptiu i de mitjans fins.

El professor que vulgui utilitzar el conte a l'aula, amb els seus comentaris i preguntes durant la lectura i o escriptura del conte pot introduir les habilitats cognitives. També es pot fer fent que aquestes formin part de la narració.

2.Escalfament.

Objectius: Descobrir com els diferents ritmes musicals com per exemple el rok, la música màquina, el vals, la música andalusa, te a veure amb les emocions que generen en els que les escolten

2.2.Exercici amb diferents cançons.

Escoltem i ens movem amb un vals, un tango música màquina, una música andalusa, o altres tipus de ritmes que escollim i veiem com la diferència dels tons i la musicalitat de la pròpia llengua, així la melodia de qui canta un tango ens porta en sentit descendent, la ranxera ascendent i l'andalusa va alternant amb una cantarella que puja i baixa.

3.Exercicis a l'aula.

Durant la lectura o la narració d'un conte per part del professor o dels alumnes els demés poden demanar la paraula i interrogar al lector o narrador amb preguntes com: *quina és la causa del problema?, hi ha algú que el pugui ajudar?, vol trobar una solució?, etc.*

Us proposem la lectura del , *El vestit nou de l'emperador*, contes curts que generalment sap tothom i que malgrat s'interrompin serà fàcil tornar a agafar el fil.

Per començar a trencar el gel el professor pot demanar a algú que comenci a explicar un conte dels que tots sabem i ser ell el primer en fer les preguntes.

El conte pot ser explicat per diferents persones, tot seguint la història.

4.Comentaris.

Abans d'acabar la sessió és important que feu una reflexió sobre les preguntes i respostes que s'han donat, quines habilitats han estat més utilitzades, quins problemes han aparegut?, etc. Aquestes reflexions serviran per contestar el qüestionari de l'activitat que hem titulat *Preguntes i respostes*.

5.Material per al proper dia:

CD. *Duniasad*. i un reproductor de CD.

Activitat 11: La història de Xahrazad 1

1.Tema:

Habilitats socials.

Els alumnes disposen d'un llistat de les habilitats socials en el seu material.

Objectius: Oferir la possibilitat de treballar les habilitats socials amb el conte com a eina pedagògica.

Resum del conte:

Xahriar, Califa de Bagdad, va ser traït per la seva esposa, una nit la va trobar dormint amb un altre home.

Com a venjança, Xahriar cada nit es feia portar una donzella amb la que passava la nit i l'endemà, a trenc d'alba manava que li tallessin el coll, fins que arribà Xahrazad i el transformà, amb paciència i astúcia.

Xahrazad cada nit explicava un conte a Xahriar, però, abans que acabés la nit en començava un altre, de manera que Xahriar no la feia matar per tal de saber el final, i així passaren tant de temps junts que fins i tot es van enamorar i tenir fills.

LLISTA D'HABILITATS SOCIALS

- Ecoltar
- Demandar ajuda
- Donar les gràcies
- Portar el material necessari per poder treballar
- Donar i seguir instruccions
- Participar en debats
- Oferir-se per ajudar un company
- Formular preguntes
- Evitar distraccions
- Corregir la pròpia conducta
- Prendre decisions
- Fixar-se i aconseguir un objectiu
- Presentar-se
- Presentar altres persones
- Començar, mantenir i acabar una conversa
- Convèncer els altres
- Participar en un joc
- Demandar un favor

- Oferir ajuda a un company
- Dir "floretes" a un company/a
- Compartir
- Demandar disculpes
- Reconèixer els propis sentiments
- Expressar els propis sentiments
- Comprendre els sentiments dels altres
- Expressar preocupació pels altres
- Expressar afecte
- Afrontar la por
- Autoreforçar-se
- Autocontrolar-se
- Respondre a les burles
- Evitar problemes amb els altres
- Demanar permís
- Negociar
- Defensar els propis drets
- No entrar en baralles
- Formular i respondre a una queixa
- Demostrar esportivitat després d'un joc
- Afrontar la vergonya
- Defensar un amic
- Respondre al fracàs
- Enfrontar-se a missatges contradictoris
- Afrontar una acusació
- Preparar-se per a una conversa difícil
- Discernir sobre la causa d'un problema
- Aconseguir un objectiu
- Conèixer les pròpies habilitats

2.Escalfament.

2.1.Pluja d'habilitats:

Els alumnes disposen d'un llistat de les habilitats socials. Van escollint les que els hi semblen més importants i les van escrivint a la pissarra. Anem escollint entre les que s'han posat i donant les nostres raons de l'elecció.

3.Habilitats socials dins el conte.

- Escoltem el primer conte del CD *Duniasad* i en grup analitzem quines habilitats tenen els protagonistes i quines són les que no.
- Raonem les conseqüències de la carència d'algunes habilitats socials.
- Algun dels personatges ha adquirit algunes habilitats socials que no tenia al principi del conte?.
- Com ha estat possible?.
- Penseu que és més feliç al principi o al final del conte?.
- Per què?

3.1. Els alumnes contestaran les preguntes de l'activitat en el seu material.

4. Material per a la propera sessió. Demanem a algun alumne/a si els hi agrada la música de Shaquira i si poden portar algun CD d'ella. Tindrem a l'aula un reproductor de CD. I el CD *Duniyazad*

Activitat 12: Les mil i una nits.

1. Temes:

La multiculturalitat.
Les habilitats socials

Justificació: *Les mil i una nits* és un recull de textos molt diversos, tant per la seva procedència geogràfica (L'Índia, Pèrsia, l'Orient Mitjà, Egipte....) com pel seu contingut (contes fantàstics, poesies, contes escabrosos....), tots lligats per un fil conductor, la història de Xahriar i Xahrazad.

Aquest recull va adquirir una forma definitiva a Egipte, vers el 1.400. L'Occident el va descobrir gràcies a la traducció d'Antoine Gallard, publicada l'any 1704. D'aleshores ençà ha estat una font inesgotable d'inspiració per a la creació occidental: literatura, òpera, ballet, cinema.

Molts dels nostres contes estan inspirats en aquest recull i és per això que ha estat i continua sent un exemple de multiculturalitat i d'enriquiment entre les diverses cultures del món.

L'actitud de Xahrazad enfront el perill també el fan recomanable per a treballar les habilitats socials.

2. Escalfament:

2.1. Escoltarem una cançó del CD de Shaquira i ens mourem lliurement per l'aula, les noies segur que saben ballar com ella i nosaltres intentarem d'aprendre com es mouen. La meua experiència amb aquest exercici ha estat sempre possible i elles han pogut demostrar que bé que ballen.

2.2. Preguntarem si saben d'on és Shaquira, perquè els hi agrada la seva música, quins moviments més habituals fa, etc. Ja sabeu que aquesta cantant és d'origen libanès i el que fa és una versió moderna de la dansa oriental que nosaltres coneixem inadecuadament per dansa del ventre, doncs el que es mou sobretot són els malucs i la pelvis.

2.3. Tornarem a escoltar la Història de Xahrazad i comentarem quins tipus de música hi apareixen i amb quines la podrien relacionar, és poden ballar?, com.

3. Les mil i una nits.

Els alumnes contestaran les preguntes que tenen en el seu material amb el títol *Les mil i una nits* i faran un brevíssim resum del conte escoltat.

- **Localització geogràfica del país on succeeix la història.**

En un mapa que tindran a classe localitzaran la ciutat de Bagdad i el país on pertany, continuant contestant les preguntes del seu material.

- **Relació actual amb aquest país.**

Continuarem contestant el qüestionari però ara el professor segurament haurà de fer alguna referència als esdeveniments succeïts durant l'any 2003 a Bagdad, en especial la guerra, Saddam Hussein, la situació actual, etc.

4. Metodologia. Podeu trobar la informació a la biblioteca, però aquesta activitat ha estat pensada utilitzant Internet com a eina de treball, els alumnes poden buscar moltes respostes del seu qüestionari d'aquesta manera, que per a ells és molt engrescadora, per això hem pensat fer aquesta activitat durant dues classes, en la primera sessió faríem l'escalfament i els alumnes respondrien una part del qüestionari, la segona sessió es desenvoluparia a l'aula d'informàtica. Hi ha una web interessant amb alguns contes de Les mil i una nits que segurament agradarà molt als alumnes
<http://vilaweb.com/AREES/biblioteca/1001/1001.html>

Activitat 13: . Duniazard

1.Tema:

Saber escoltar.

2.Escalfament:

2.1.Es demana a tots els alumnes que estiguin en silenci i intentin no fer sorolls durant tres minuts, amb els ulls tancats prestaran atenció a tot el que sentin quan el/la professora ho digui posaran per escrit, en el seu material, tot allò que els ha semblat

sentir, per exemple, la tos d'un company, un cotxe, la pròpia respiració, etc.

2.2.Llegim breument els sorolls que hem escoltat i veiem les coincidències i diferències en la nostra atenció.

3. Duniazard. Els alumnes respondran les preguntes del seu material amb el títol *Duniazard*

- Qui era Duniazard?.
- Quina creus que era la seva habilitat més significativa.
- En tenia d'altres?
- Quines?.
- Recordes algunes coses del llenguatge no verbal?
- Per a què serveix?,
- Creus que Duniazard va utilitzar expressions, gestos, etc. per animar a la seva germana a explicar els contes de la millor manera possible?.

3.1.Busquem la nostra Duniazard.Es proposa als alumnes explicar una història, no cal que sigui un conte, pot ser quelcom que els hi ha passat, una pel·lícula, etc. seguint aquestes pautes: Hem vist la importància que té saber escoltar i fer que ens escoltin, per això quan expliquem una història o qualsevol cosa a un grup de persones hem de preparar estratègies per a mantenir l'atenció i sobretot per no perdre-la nosaltres si veiem que algú no ens escolta o es distreu.

Proposem doncs una pràctica per a ser bons oradors i és la de buscar una Duniazard quan hem de parlar davant d'un grup, segur que hi haurà algú que ja coneixem, o que ens caigui bé, ens agradi, o mostri interès per nosaltres.

Doncs bé, per començar centrarem l'atenció en aquesta persona i així el nostre to de veu serà també més interessant, però hem de mirar a tothom de quan en quan, això sí, quan ens sembli que perdem brillantor en el nostre relat, quan sembli que la cosa va decaient, tornem a mirar a la nostra Duniazard.

Un consell, millor dues Duniazads que una, doncs ella també es pot distreure.

4. Fent de Duniazads. Ara farem a l'inrevés, mentre algun company/companya ens explica alguna història ens posarem a la pell de Duniazard, escoltarem amb tota atenció al nostra orador/a, com si en això ens hi anés al cap, com a Xharazad. Vigileu el llenguatge no verbal, la posició del cos, les vostres mans, la vostra mirada, tot delatarà si esteu interessats en la història o no.

5. Comentaris. Recuperarem l'activitat 7 del material de l'alumne amb el nom Habilitats per parlar en públic i comentarem com ens ha anat l'exercici anterior. Hem millorat les nostres habilitats, quines hem de treballar?, afegirem els canvis observats sense oblidar de posar la data del dia. Farem el mateix amb l'activitat 4 Habilitats socials 1. És molt important que l'alumne sigui conscient dels seus progressos i de la tasca a desenvolupar.

Activitat 14: Xharazad, Duniazard i Xhariar

1. Temes:

Aplicació pràctica de les tècniques de com explicar un conte apreses durant el curs.

2. Pràctica de les estratègies orals treballades durant el curs.

Entre tots fem un conte. Comença un company i els demés anem continuant el relat intentant incorporar tot lo après durant el curs: llenguatge no verbal, el to, el ritme, tipus de veu, etc, tot pensant mentre ens toca a nosaltres que som Xharazad i en hi estem jugant el coll.

Mentres escoltem anem pensant en la nostra actitud si fóssim Duniazard o Xhariar.

Duniazard estima molt a la seva germana i per tant farà tot el possible per animar-la en el relat, la mirarà als ulls, adoptarà un llenguatge no verbal que li indiqui que està interessada en el que li està explicant, etc.

Què farà Xhariar, es distraurà o la veu que sent es tan encisadora i la història tan interessant que a la fi posarà atenció?

Comentaris sobre les dificultats per a explicar de manera òptima un conte.

Quines serien les habilitats socials que ens ajudarien?

Per què ends hem distract?

Els alumnes respondran el seu qüestionari.

3. Material d'aula pel proper dia: Reproductor CD i CD *Duniazard*.

Activitat 15: El cérvol vanitós

1. Tema

L'autoestima, el reconeixement del propi cos.

2. Escalfament

2.1. Desconstrucció-Construcció del cos.

1. Amb una música suau, pot ser música clàssica, de flauta, tanquem els ulls i deixem que la música ens entri al cos, quan l'hauem integrat dins nostre comencem a ballar amb la columna vertebral, comprovant la seva flexibilitat, rigidesa, mobilitat, etc.
2. Serem conscients de la línia que ens sustenta i que després es divideix en dues cames que també podem flexionar, estirar, doblegar, etc. Ara tenim dos pilars més que ens sustenten el cos. Prenem consciència dels dos volums que són la zona dels malucs i la pectoral.
3. Repirem, però intentant que la respiració arribi i surti des de l'abdomen. Obrim i tanquem les espatlles i intentem associar aquests moviments a diferents emocions, observant que si tanquem o obrim també dificultem o afavorim l'expressió d'algunes emocions.
4. De les espatlles pengen altres dues columnes, són els braços. Ara veiem el nostre esquelet rodejat de múscles i nervis, i finalment per la pell.

3. El cérvol vanitós

Escoltarem el conte *El cérvol vanitós* i els alumnes respondran el qüestionari.

a) Creus que el cérvol tenia algun problema al principi del conte?

b) Penses que algunes persones es comporten com ell?

c) No cal que ho escriguis però pensa si hi ha alguna part del teu cos que per tu sigui com les potetes del cérvol. Podries canviar d'actitud?

d) Escriu, dibuixa o explica una història en la que gràcies a una característica física de la qual un personatge imaginari n'està avergonyit, en surti beneficiat.

e) Gràcies a quines habilitats el cérvol deixa d'estar amoïnada per les seves potetes?

Aquesta activitat es pot fer en grup.

4. Escoltem

Podem escoltar algunes de les històries, veure-les dibuixades, etc. En el cas que s'hagin fet en grup es poden representar.

5. Material per al proper dia:

CD. *Duniasad*. i un reproductor de CD.

Activitat 16: Diferents personatges

1. **Tema:** La expressió relacionada amb la personalitat.

2. Escalfament

2.2. Respiració sonora.

Respirem pensant que el nostre paladar té la forma d'una cúpula gòtica.

Podem treure l'aire pel nas i per la boca

Al treure l'aire el farem ressonar en la *cúpula gòtica* del nostre paladar, dirigint l'aire cap a aquesta zona.

Com a alternativa a la Respiració sonora podeu fer l'Abecedari o passar directament al punt següent.

2.3.Exercicis amb el to de veu.

Objectius: Aconseguir la integració del cos. Prendre consciència del propi cos amb la utilització de diferents tons de veu. El que uneix el concepte, la idea i l'emoció ens dóna consciència del nostre cos, per això els exercicis amb els tons de la veu són integradors. Els podem utilitzar per centrar aquells alumnes que siguin molt distrets, o per a tota l'aula, quan veiem que els alumnes estan molt dispersos.

Desenvolupament de l'acció.

1. Demanem als alumnes que diguin alguna frase amb el to d'una bruixa molt, molt dolenta i que siguin conscients de la zona d'on els hi surt la veu que han triat. Acabat l'exercici comentem com cada bruixa era diferent, algunes més que dolentes eren traviesses, coquetes, etc.
2. Refem l'exercici intentant que les nostres veus surtin de l'abdomen, després de la gola i finalment impostada, com si recitéssim teatre o cantéssim òpera. Reflexionem sobre quins tipus nous de bruixes han aparegut. És important que quan expliquem un conte recordem que no estem fent teatre, però si que hem de trobar el to correcte per al que vulguem expressar de cada personatge.
3. Fem el mateix exercici però ara dient les paraules *Hi havia una vegada una nena que.....*, i *Hi havia una vegada un bruixot molt dolent que....*
4. Finalment lliguem la història entre la bruixa, el bruixot i la nena, intentant canviar els tons.

3. Practica en grup

1. Escoltarem el conte *Una planta presumida*, prestant el màxim d'atenció als tons de veu.
2. Els alumnes faran un breu resum del conte.
3. Farem grups de 5 o 6, doncs el personatge del pal el pot fer el narrador. Els alumnes hauran d'explicar el conte en grup, cada personatge el farà un alumne, intentant utilitzar el to de veu corresponent.
Narrador: Utilitzarà les tècniques apreses fins ara.
Planta presumida: Intentarà mostrar la seva personalitat amb el to de veu.
Rosa: Intentarà reproduir el to escoltat en el conte. El seu to serà el típic de quan diem "floretes"

Margarida: Intentarà reproduir el to escoltat en el conte. El seu to serà el típic de quan diem "floretes".

Sargantana: Intentarà donar al to de la seva veu ferma però no agressiva.

El pal: El seu to serà el típic de quan diem "floretes"

4. Deixarem un temps als grups perquè preparin la seva narració, potser no teniu temps de escoltar-ne algunes, però l'important d'aquesta activitat és l'experimentació amb els diferents tons de veu, així que si no hi ha temps per escoltar-les totes no és gaire important.

També pot passar que els alumnes tinguin ganes d'explicar el conte i podeu fer-ho un altre dia.

4. Material per al proper dia:

Reproductor de CD. CD. "El faro de Alejandria" nº1, Estudio Central de Sevilla.

Activitat 17: El far d' Alexandria

1. Tema: Les habilitats socials i la multiculturalitat.

2. **Escalfament:** Podeu demanar als alumnes que proposin un dels escalfaments que més els hi hagi interessat, tot tenint en compte que l'activitat és una mica llarga i clar, l'escalfament haurà de ser breu.

3. Altres pobles altres cultures.

Comprensió dels termes:

Etnocentrisme

Prejudicis

Pluralitat cultural.

Els alumnes respondran el qüestionari de la activitat

4. Audició del CD. "El faro de Alejandria" nº1, Estudio Central de Sevilla. Primer conte: L'origen del far d' Alexandria

Aquest CD conté un recull de contes africans i una introducció, l'origen del far que és el tema que treballarem en aquesta activitat, també amb l'estructura de conte on s'explica el perquè del nostre oblit cultural del continent africà. Parteix de la hipòtesi segons la qual Alexandre el Gran al no poder conquerir tota Àfrica va prohibir per sempre més que miréssim al Sud i de com Herodot va decidir d'escoltar al riu Nil, qui li va explicar els primers contes del continent.

Els contes africans segueixen la mateixa estructura que tots els contes del món: herois, bons, dolents, etc. i exhorten a la necessitat de la confiança en un mateix, l'empatia envers els demés, la confiança en l'altre, etc. per a poder resoldre els conflictes que els herois han de vèncer.

5. Alexandre el Gran

Els alumnes respondran en grup o individualment el qüestionari de la activitat.

Breu resum del conte

Identificació en el mapa de la ciutat d' Alexandria.

Informació de la fundació d'aquesta ciutat.
Breu biografia d'Alexandre el Gran.
Anàlisi de l'acció d'Alexandre.
Anàlisi dels motius de les seves accions.
Conseqüències de les seves accions.
Accions alternatives.
Diferents finals per la història del far d'Alexandria.

Totes aquestes activitats poden fer-se en grup. Pensem que en aquest cas fer un resum del conte pot ser més difícil per alguns alumnes, per aquest motiu ho poden fer en grup.

La informació sobre la biografia d'Alexandre el Gran es pot buscar a l'Enciclopèdia. Ha de ser molt breu.

6. Material per al proper dia:

Reproductor de CD.

CD."El faro de Alejandria" nº1, Estudio Central de Sevilla.

Activitat 18: Sumbiaka, el guerrer que no coneixia la derrota

1. Tema: Les habilitats socials i la multiculturalitat.

2. Escalfament

2.1. Deixem l'aula amb el mínim de llum possible i els assistents emeten sorolls que expressin emocions i sentiments.

2.2. Drets, fem moviments d'expansió i de contracció amb la part superior del cos, mentre el professor demana que els alumnes prenguin consciència del que experimenten quan expandeixen i quan contrauen els seu cos.

Quin moviment expressaria por, quin força?

Intentem passar d'un a l'altra amb consciència de les emocions que generen.

3. Audició del conte nº 5 del CD "El faro de Alejandria"

Sumbiaka, el guerrero que no conocia la derrota, ens parla de la tribu dels Mandingo. Història de derrotes i dolor, Sumbiaka destrueix els demés pobles, és un guerrer incombati ble. Es troba amb la perdiu que no li te por. Es una reflexió sobre la sobèrbia, el pensar que mai desapareixerem. El dolor, el fracàs ens fa humans, Sumbiaka no era feliç i feia mal als demés. Ho perdrà tot menys un peculiar instrument musical que és incapaç de tocar. Es trobarà sol i trist, i finalment comprendrà que no és tan fort i plorarà, i així, aprenen a plorar també podrà tocar el seu instrument.

Història molt crítica amb les actituds agressives i en especial bèl·liques. Sumbiaka podria ser un emigrant que intenta creuar l' estret de Gibraltar, potser és un veí nostre, escolte'l, ens diu el conte. Molt adient per treballar la multiculturalitat.

4. Els alumnes respondran en grup el qüestionari de la activitat.

1- Breu resum del conte.

2- Respondre les següents preguntes:

-Com era Sumbiaka al principi del conte?

-Com és Sumbiaka al final del conte?

- Què ha après Sumbiaka?
- Què podem aprendre nosaltres de Sumbiaka?

5. Escoltarem i comentarem les conclusions de cada grup.

6. Material per al proper dia:

Reproductor de CD.
CD."Duniasad"

Activitat 19: Isogai el picapedrer

1. Temes:

- A) L'autoestima
- B) Relativisme cultural.

2. Escalfament: Us proposem repetir l'escalfament de la activitat 2, *Centrament*, doncs el tema que ens ocupa és l'autoestima i amb aquest escalfament s'intenta arribar a un estat de benestar personal sense estímuls externs.

3. Explicació de conceptes:

- Definició de moral.
- Definició de costum.
- Definició de religió.
- Identificació de comportaments basats en la moral, el costum i/o la religió.
- Definició de xenofòbia.
- Definició de cultura.

Entenem la moral com un conjunt de costums acceptats per una societat.

Exemple de comportament moral en la nostra societat és anar vestits. En altres societats el nu corporal no és vist com quelcom immoral.

Els costums també poden ser identificats com els hàbits, per exemple menjar amb forquilla o amb les mans, varetes de fusta, etc.

Religió es quelcom associat a creença. No està basat en cap comportament racional. Les creences en déus, forces de la natura, esperits, etc. són actituds íntimes que no formen part de cap sistema que pugui ser sotmès a comprovació científica i per tant totes les religions tenen l'estatut de ser lliurement acceptades com a conjunts de creences sense valor absolut, però amb gran valor emocional per les persones que les practiquen.

Una cultura està formada per un conjunt de normes morals, costums, creences, hàbits i demés elements que s'han configurat en el temps i que responen a necessitats i adaptacions dels homes i dones que en formen part.

3. Audició del conte *Isogai el picapedrer* del CD *Duniasad*.

4. Els alumnes respondran en grup el qüestionari de la activitat.

- 1-Breu resum del conte.

2-Respondre les següents preguntes:

- Tenen alguna cosa en comú Isogai i el cérvol vanitós
- Què han après?
- En quin país es situa l'acció?
- Saps algun costum dels habitants d'aquest país que sigui una mica estrany per nosaltres?
- Esmenta el nom d'alguna religió
- Esmenta alguna creença religiosa
- Esmenta algun costum de la cultura a la que pertany
- Esmenta algun comportament considerat immoral en el teu àmbit social.
- Definició de xenofòbia.

5. Escoltarem les conclusions de cada grup.

6. Material per al proper dia:

Reproductor de CD.

CD."Duniazard"

Activitat 20: Teseu i el Minotaure

1. Temes: A) Identificació dels elements fonamentals d'una història de ficció: Plantejament, nus i desenllaç.

B) Identificació de diferents tipus d'històries de ficció: Contes, faules i mites.

2. Escalfament

Variació de l'escalfament de l'activitat 4, punt 3.1.2.

2.1. Exercicis en parella.

Podeu posar una música suau.

- *Un quiet l'altre es mou.* Alternativament un membre de la parella es mourà o ballarà mentre l'altre quiet mira.
- *Un robot l'altre alga.* Junts es mouran o ballaran en diferents moviments, un serà com un robot, l'altre seguirà moviments diferents, suaus, com un alga moguda per l'aigua. Canviarem alternativament.

3. Breu explicació dels elements fonamentals de diversos tipus de narracions

4. Audició del conte *Teseu i el Minotaure* del CD *Duniazard*.

5. Els alumnes respondran en grup el qüestionari de la activitat.

1-Breu resum del conte.

2-Respondre les següents preguntes:

- Identifica en el mapa els llocs on es situa l'acció.
- Identifica els següents elements de la narració:
 - Personatges principals

- Personatges secundaris
- Pantejament, nus i desenllaç
- Busca informació sobre el Minotaure
- La història del Minotaure és un conte, una faula o un mite?
- Explica les raons de l'anterior resposta

3-Intentar fer una història en grup tot identificant el plantejament, el nus, el desenllaç i la categoria dels seus personatges. També s'ha d'especificar si es tracta d'un conte o faula.

6. Escoltarem les conclusions de cada grup.

7. Material per al proper dia:

Els alumnes portaran la seva primera història individual que hauran anat treballant durant el crèdit o un altre que hagin fet i que els hi agradi més. La portaran escrita amb ordinador i signada amb pseudònim.

Activitat 21: Xahrazad 2

1.Temes:

Lectura significativa
Expressió oral

2.Escalfament:

Repetició de l'escalfament de l'activitat 4, 3.1.1. exercici en grup per a descarregar tensions i preparar als alumnes per a fer una lectura o narració oral en públic.

3. Xahrazad ens explica un conte

- A)Repartirem els contes de manera que cada alumne tingui el que no és el seu.
- B)Lectura significativa del conte intentant aplicar tot el que hem après a classe.
- C)Experimentarem la diferència entre llegir el nostre conte i sentir-lo llegit per un altre.

4.Els alumnes respondran al qüestionari:

- 1-Què han experimentat al sentir llegir el seu conte per una altre persona?
- 2-Recuperaran l'activitat 4. reflexió sobre els seus progressos i la tasca que encara queda per fer.

5. Comentaris.

Bibliografia

1. Bibliografia bàsica

BETTELHEIM, BRUNO. (1999) *Psicoanàlisis de los cuentos de hadas*. Critica. Barcelona.

BUCAY, JORGE. (2002) *Déjame que te cuente.....*. Integral. Barcelona.

CAPACCIONE, LUCIA. (1998). *El diario creativo*. Madrid.

CSIKSZENTMIHALYI, MICHAEL. (2000). *Fluir*. Kairos. Barcelona

GARDNER, H. (1995). *Inteligencias múltiples*. Paidós. Barcelona.

GOLEMAN, D. (1996). *Inteligencia emocional*. Kairos. Barcelona

MANNONI, L.; DELUZ, A.; GIBELLO, B.; HÉBRARD, J. (1994). *La Crisis de la Adolescencia*. Gedisa. Barcelona.

MASLOW, H. ABRAHAM. (1999) *La personalidad creadora*. Kairos. Barcelona.

PISANTY, VALENTINA. (1995) *Cómo se lee un cuento popular*. Paidós. Barcelona.

PROPP, VLADIMIR. (1998) *Morfología del cuento*. Akal. Madrid.

PROPP, VLADIMIR. (1998). *Las raíces históricas del cuento*. Fundamentos. Madrid.

ROTH, GABRIELLE. *Mapas para el éxtasis*. Urano.

SAVATER, FERNANDO. (1997). *El valor de educar*. Ariel. Barcelona.

VON FRANZ, MARIE-LOUISE. (1990) *Símbolos de Redención en los cuentos de hadas*. Luciérnaga. Barcelona.

ZINKER, J. (1979) *El proceso creativo en la terapia Gestáltica*. Paidós. Barcelona.

2. Bibliografia dels contes citats.

2.1. CONTES POPULARS.

LA HUMILDAD DE ISOGAI. Versió de Carlos Reviejo d'un conte popular japonés. Cuentos a la luz de un Candil

EL MÁS PODEROSO DEL MUNDO. Versió de Carlos Reviejo d'un conte popular japonés. Cuentos a la luz de un Candil.

2.2. ANDERSEN, H.C.

EL TRAJE NUEVO DEL EMPERADOR. (1967), adaptació de Eugenió Sotillos. Ed.Toray. Barcelona.

EL PATITO FEO. (1967), adaptació de Eugenió Sotillos. Ed.Toray. Barcelona.

LA REINA DE LAS NIEVES. . (1967), adaptació de Eugenió Sotillos. Ed.Toray.Barcelona.

2.3.BUCAY,J. (2002) *Déjame que te cuente.....* Integral.Barcelona.

2.4.TOLSTOI, L.

LA NIÑA TOPO. Versió de L. Tolstoi d'un conte popular. *Relatos fantásticos*, varis autors. Santillana, Barcelona, 1970.

Recursos didàctics

CD "El faro de Alejandria" nº1. Estudio Central de Sevilla.

CD "Duniasad", inclòs al material del professor.

<http://www.xtec.es/~mnavar22>, on podeu trobar el material teòric base de l'elaboració del crèdit, així com les activitats, en cas volgueu fer-ne alguna amb aquest mètode.

<http://vilaweb.com/AREES/biblioteca/1001/1001.html>, [Contes de Les mil i una nits](#)

<http://unamardecontes.interlodge.com/autors/andersen.php>, trobareu contes d'Andersen, la seva biografia i material interessant sobre la seva obra relacionada amb altres escriptors de contes com els germans Grimm i Perrault.

Un món ple d'històries II

Crèdit variable 2n. nivell d'ESO.
Àrea Socials.

Material de l'alumne/a

Índex

Activitats

Contes

La història de Xahrazad

Una planta presumida

Isogai el picapedrer

El cérvol vanitós

Teseu i el Minotaure

Activitat 1: Què són les habilitats socials?

1. Exemples d'habilitats socials

-
-
-
-
-

Activitat 2: Dadà 1

1. Enganxa les lletres o sil.labes del teu Dadà.

Activitat 3: Dadà 2

Et proposem unes quantes preguntes per conèixer millor el teu Dadà però segur que ens pots explicar moltes més coses, dibuixar-lo, imitar-lo, etc.

1. Què és?

2. Com és?

3. On l'has trobat?

4. Què pot fer o per a què serveix?

5. Has parlat amb ell/ella? o l'has utilitzat?

6. Explica i/o dibuixa tot el que puguis d'aquest nou ésser, cosa, etc.

Activitat 4: Habilitats socials 1

HABILITATS SOCIALS

- Ecoltar
- Demandar ajuda
- Donar les gràcies
- Portar el material necessari per poder treballar
- Donar i seguir instruccions
- Participar en debats
- Oferir-se per ajudar un company

- Formular preguntes
- Evitar distraccions
- Corregir la pròpia conducta
- Prendre decisions
- Fixar-se i assolir un objectiu
- Presentar-se
- Presentar altres persones
- Començar, mantenir i acabar una conversa
- Convèncer els altres
- Participar en un joc
- Demandar un favor
- Oferir ajuda a un company
- Dir "floretes" a un company/a
- Compartir
- Demandar disculpes
- Reconèixer els propis sentiments
- Expressar els propis sentiments
- Comprendre els sentiments dels altres
- Expressar preocupació pels altres
- Expressar afecte
- Afrontar la por
- Autoreforçar-se
- Autocontrolar-se
- Respondre a les burles
- Evitar problemes amb els altres
- Demandar premis
- Negociar
- Defensar els propis drets
- No entrar en baralles
- Formular i respondre a una queixa
- Demostrar esportivitat després d'un joc
- Afrontar la vergonya
- Defensar un amic
- Respondre al fracàs
- Enfrontar-se a missatges contradictoris
- Afrontar una acusació
- Preparar-se per a una conversa difícil
- Discernir sobre la causa d'un problema
- Aconseguir un objectiu
- Conèixer les pròpies habilitats

1. *Habilitats socials treballades i per treballar*

En l'exercici realitzat avui segurament has experimentat algunes de les accions de la llista de les habilitats socials. Potser has tingut vergonya perquè encara no coneixes gaire els teus companys, potser t'has distret o no has gosat de demanar més explicacions al professor/a sobre l'exercici que heu fet si no ho entenies gaire bé...

En aquestes dues llistes escriu les habilitats que creus has utilitzat en l'exercici, si has estat atent, si has demanat aclariments, si no has tingut vergonya, si has seguit

les instruccions i les que creus que hauries de treballar per tal de millorar les teves habilitats socials.

Habilitats socials treballades

Habilitats socials per treballar

Data:

Activitat 5: Primera història individual

1. Primera història individual
2. Autoavaluació del 1 al 10 en quant a saber escoltar, expressar els propis sentiments i els sentiments dels altres.

Data:

Saber escoltar:

Expressar els propis sentiments:

Comprendre els sentiments dels altres:

Activitat 6: Primera història en grup

1. Habilitat social escollida
2. Primera història en grup

Activitat 7: Habilitats per parlar en públic

Es difícil això de fer que els demés ens escoltin!

Què creus que hauries de treballar per mantenir l'atenció de l'oient?, potser utilitzar més el llenguatge no verbal, vigilar el to de la veu, mirar als ulls, posar més emoció en el teu discurs.....

Quines han estat les dificultats en aquesta activitat? No oblidis posar la data en el proper exercici doncs segur que al final del crèdit veuràs com moltes de les dificultats d'avui han desaparegut.

1.Quines han estat les dificultats per parlar en públic?

Data:

Activitats 8 i 9: Còmic en diapositives

1. Explica breument la història del teu grup
2. Quin personatge has interpretat?
3. Autoavaluació del 1 al 10
Com ha anat?

a).Has utilitzat les habilitats apreses per parlar en públic?

b).Quines?

C). Què creus que podries millorar?

Segur que ja has millorat respecte a l'activitat nº 7.

Repasa les dificultats que vas anotar i digues en què creus que has millorat i què has de continuar treballant.

Aspectes que han millorat

Data:

Aspectes que cal continuar treballant

Data:

Activitat 10: Preguntes i respostes

Els personatges dels contes quasi sempre es troben amb un munt de problemes i aventures.

Per arribar a un final sigui feliç han de fer servir totes les seves habilitats i/o demanar ajuda.

Després d'haver escoltat el conte hauràs vist que enfront de les dificultats ens podem fer diferents preguntes.

Quina és la causa del problema?

Quines alternatives tinc per solucionar-lo?

Quines seran les conseqüències de les meves accions?

De quines eines, habilitats, ajudes disposes?

1-Respon breument les respostes a aquestes preguntes seguint el model del conte escoltat o llegit a classe.

Títol del conte:

a)Quina és la causa del problema?

b)Quines alternatives té el/la protagonista per solucionar-lo?

c)Quines seran les conseqüències de les seves accions?

d)De quines eines, habilitats, ajudes disposes?

Activitat 11: La història de Xahrazad 1

1.Habilitats socials de :

Xahrazad

Xahriar

Duniazad

2. Conseqüències de la carència d'algunes habilitats socials.

3.?Algun dels personatges ha adquirit algunes habilitats socials que no tenia al principi del conte?.

4.?Com ha estat possible?.

5.Penses que és més feliç al principi o al final del conte?

??Per què?

Activitat 12: Les mil i una nits

Les mil i una nits és un recull de textos molt diversos, tant per la seva procedència geogràfica (L'Índia, Pèrsia, l'Orient Mitjà, Egipte....) com pel seu contingut (contes fantàstics, poesies, contes escabrosos....), tots lligats per un fil conductor, la història de Xahriar i Xahrazad.

Aquest recull va adquirir una forma definitiva a Egipte, vers el 1.400. L'Occident el va descobrir gràcies a la traducció d'Antoine Gallard, publicada l'any 1704. D'aleshores ençà ha estat una font inesgotable d'inspiració per a la creació occidental: literatura, òpera, ballet, cinema.

Molts dels nostres contes estan inspirats en *Les mil i una nits*.

Segur que saps molts contes de *Les mil i una nit* i no ho sabis, i quantes pel·lícules hauràs vist que també expliquen històries basades en el mateix grup de contes.

És per això que *Les mil i una nits* ha estat i continua sent un exemple de multiculturalitat i d'enriquiment entre les diverses cultures del món.

1-Respon les següents preguntes:

a) Quins d'aquests contes estan basats en *Les mil i una nits*?

Subratlla els contes corresponents.

La rateta que escombrava l'escaleta

Alí Babà i els Quaranta Lladres

Simbad el marí

Patufet

Aladí i la llàntia meravellosa

2-Quines pel·lícules has vist basades en els contes de *Les mil i una nits*?

??Localitza en el mapa la ciutat i el país on succeeix la història.

4.Existeix encara la ciutat, quin nom té?. I el país, ha canviat de nom?

5.N'has sentit parlar?

6.Situació actual de la ciutat on vivia Xahrazad.

Explica en només una frase la història de Xahrazad.
Pots ajudar-te amb aquest model:

Hi havia una noia que va haver de viure amb una bèstia terrible per salvar la vida del seu pare, però tot va acabar bé quan la bèstia es va convertir en un príncep que havia estat embuixat.

Activitat 13: Duniazard

1. Saber escoltar.
Què has sentit durant el silenci?

2. Respon aquestes preguntes:

a) Qui era Duniazard?

b) Quina creus que era la seva habilitat més significativa.

c) En tenia d'altres?

d) Quines?.

e) Recordes algunes coses del llenguatge no verbal?

f) Per a què serveix?.

g) Creus que Duniazard va utilitzar expressions, gestos, etc. per animar a la seva germana a explicar els contes de la millor manera possible?

Activitat 14: Xahrazad, Duniazard i Xahriar

1- Respon les següents preguntes:

a) Quines són les dificultats per a explicar de manera òptima un conte.

b) Quines serien les habilitats socials que ens ajudarien?

c) Per què ens hem distret?

2. Revisa l'activitat 7 i avalua les teves habilitats per parlar en públic.

Han millorat?

Has de treballar algunes habilitats en especial?

3. Avalua les teves habilitats com a Duniasad.

Activitat 15: El cérvol vanitós

1- Fes un breu resum del conte

2-Respon les següents preguntes:

a)Creus que el cérvol tenia algun problema al principi del conte

b)Penses que algunes persones es comporten com ell?

c)No cal que ho escriguis però pensa si hi ha alguna part del teu cos que per tu sigui com les potetes del cérvol. Podries canviar d'actitud?

d)Escriu, dibuixa o explica una història en la que gràcies a una característica física de la qual un personatge imaginari n'està avergonyit, en surti beneficiat.

e)Gràcies a quines habilitats el cérvol deixa d'estar amoïnats per les seves potetes?

Activitat 16: Una planta presumida

1-Fes un breu resum del conte

2- Quines habilitats aprendrà la planta?

Activitat 17: El far d'Alexandria

1-Fes un breu resum del conte.

2-Respon les següents preguntes:

-Identifica en el mapa de la ciutat d'Alexandria.

?Qui va fundar aquesta ciutat.

?Breu biografia d'Alexandre el Gran.

?Quins eren els motius de les accions d'Alexandre el Gran.

?Conseqüències de les seves accions.

?Diferents finals per la història del far d'Alexandria.

Activitat 18: Sumbiaka, el guerrer que no coneixia la derrota

1-Fes un breu resum del conte.

2-Respon les següents preguntes:

-Com era Sumbiaka al principi del conte

-Com és Sumbiaka al final del conte?

-Què ha après Sumbiaka?

-Què podem aprendre nosaltres de Sumbiaka?

Activitat 19: Isogai el picapedrer

1-Fes un breu resum del conte.

2-Respon les següents preguntes:

-Tenen alguna cosa en comú Isogai i el cérvol vanitós

-Què han après?

-En quin país es situa l'acció?

-Saps algun costum dels habitants d'aquest país que sigui una mica estrany per nosaltres?

-Esmenta el nom d'alguna religió

-Esmenta alguna creença religiosa

-Esmenta algun costum de la cultura a la que pertanyis

-Esmenta algun comportament considerat immoral en el teu àmbit social.

-Definició de xenofòbia

Activitat 20: Teseu i el Minotaure

1-Fes un breu resum del conte.

2-Respon les següents preguntes:

- Identifica en el mapa els llocs on es situa l'acció.

- Identifica els següents elements de la narració:

- Personatges principals
- Personatges secundaris
- Plantejament, nus i desenllaç
- Busca informació sobre el Minotaure
- La història del Minotaure és un conte, una faula o un mite?
- Explica les raons de l'anterior resposta

3-Intenteu fer una història en grup tot identificant el plantejament, el nus, el desenllaç i la categoria dels seus personatges. També heu de especificar si es tracta d'un conte o faula.

Activitat 21: Xahrazad 2

1-Què has experimentat al sentir llegir el teu conte per una altre persona?

2-Recupera l'activitat 4, reflexiona sobre els teus progressos i la tasca que encara et queda per fer i posant la data d'avui escriu les habilitats socials ja treballades i les que s'han de continuar treballant per assolir-les.

LLISTA D'HABILITATS SOCIALS

- Escollir
- Demandar ajuda
- Donar les gràcies
- Portar el material necessari per poder treballar
- Donar i seguir instruccions
- Participar en debats
- Oferir-se per ajudar un company
- Formular preguntes
- Evitar distraccions
- Corregir la pròpia conducta
- Prendre decisions
- Fixar-se i assolir un objectiu
- Presentar-se
- Presentar altres persones
- Començar, mantenir i acabar una conversa
- Convèncer els altres
- Participar en un joc
- Demandar un favor
- Oferir ajuda a un company
- Dir "floretes" a un company/a
- Compartir
- Demandar disculpes
- Reconèixer els propis sentiments
- Expressar els propis sentiments
- Comprendre els sentiments dels altres
- Expressar preocupació pels altres
- Expressar afecte
- Afrontar la por
- Autoreforçar-se
- Autocontrolar-se
- Respondre a les burles
- Evitar problemes amb els altres
- Demandar premis
- Negociar
- Defensar els propis drets
- No entrar en baralles
- Formular i respondre a una queixa
- Demostrar esportivitat després d'un joc
- Afrontar la vergonya
- Defensar un amic
- Respondre al fracàs
- Enfrontar-se a missatges contradictoris
- Afrontar una acusació
- Preparar-se per a una conversa difícil
- Discernir sobre la causa d'un problema
- Aconseguir un objectiu
- Conèixer les pròpies habilitats

CONTES DEL CD *DUNIAZAD*

La història de Xahrazad

Ja fa molt, molt temps a Bagdad hi havia un califa anomenat Xahriar, que vol dir senyor de la ciutat.

Xahriar tenia una dona molt bonica a qui estimava molt. Era un rey bo i just que governava amb sabiduria al seu poble.

Un dia però, descobrí que la seva dona li era infidel amb un altre home. El seu disgust va ser tan gran, la seva pena i el seu dolor tan profund que la còlera i la ràbia el van fer manar que decapitessin la seva dona i el seu amant.

Aquesta acció tant terrible però, no apaivagà l'ànima de venjança del jove califa i així el seu cor es va enfosquir. Els seus sentiments només es satisfieien inflingint el mal i per això cada nit es feia portar una noia jova de les moltes del seu país.

Després de passar-hi la nit la feia decapitar abans que es fes de dia. Les famílies que tenien filles fugien a buscar refugi lluny de la còlera del califa.

Xahriar estava cada dia més pàl·lid i més malenconiós, la seva bogeria no el deixava dormir ni menjar, no podia gaudir de res, tan sols vivia per a la venjança.

Ja us podeu imaginar que aviat no va quedar cap noia per a satisfer la bogeria de Xahriar. Un dia ordenà al seu visir que li portés, com de costum, una noia per passar la nit. El pobre home sortí de palau, però, per més que buscà, no en trobà cap.

Aterroritzat per les conseqüències que això li portaria, va passar per casa seva abans d'enfrontar-se a la ira del seu senyor. Allà l'esperaven les seves dues filles, la gran Xahrazad, que vol dir filla de la ciutat i la petita Duniadzad, que significa filla del món. A Xahrazad li agradava molt llegir. Tenia llibres d'història, de poesia, llegendes i contes. Es deia que havia reunit més de mil llibres i era coneguda a Bagdad per la seva extensa biblioteca.

Quan veieren entrar al seu pare, les dues noies aviat endevinaren que quelcom de molt greu succeïa.

-Pare, què teniu?-, li preguntaren.

El pare els explicà que ja no hi havia cap noia per a portar-li al seu senyor, i que segurament aquesta mateixa nit seria el seu cap el que rodaria si no aconseguia de trobar cap noia.

-Pare-, interrompé Xahrazad- porta'm amb el rei perquè puc fer que la seva bogeria es curi, no estiguis trist, em salvaré jo i a totes les altres noies que encara hi ha a la nostra terra.

-Però filla, com t'ho faràs?

-No et preocupis pare. Duniadzad necessito que m'ajudis.

-Clar que sí germaneta, digues què vols que faci?.

-Bé, - explicà Xahrazad- ja saps que el califa voldrà estar amb mi aquesta nit i em farà l'amor i sabem, pel que ens ha explicat el pare, que després sempre demana que li portin alguna cosa per beure. Doncs bé, tu vindràs amb mi a palau i et quedaràs aprop de les seves habitacions i així que sentis que la porta s'obra em crides i dius que vols despedir-te de mi i fer-me companyia fins que arribi el nou dia i l'hora de la meua mort, després digues que per passar l'estona podria explicar-te algun conte com faig cada vespre abans

d'anarte'n a dormir. Ja sabem que Xahriar no pot dormir gaire i segur que accedirà a que el distraquem durant una estona.

Així ho feren i quan Xahriar hagué estat amb Xahrazad, cridà com de costum per que li portessin aigua fresca. Els criats obriren la porta i Duniadzad tragué el cap.

-Oh germaneta, germaneta, demana al nostre califa que em deixi despedir-me de tu.

Xahriar restà sorprès de l'atreviment d'aquella mocosa, però digué que les germanes es podien fer l'última abraçada i quan Duniadzad demanà de romandre amb Xahrazad no s'hi oposà, la mirada del califa estava més lluny i més buida que mai, ja havia satisfet part del seu desig i ara només quedava que altres li tallessin el coll a aquella noia.

Si bé als primers temps sentia com li bullia la sang mentre l'espasa separava aquells caps del seu coll, ara ja ni això el satisfia. Així doncs no feu marxar Duniadzad, sabia que tampoc dormiria, i el seu avorriment per la vida no el feia desitjar res.

-Germaneta-digué Duniadzad- perquè no m'expliques un conte com fas a casa cada nit? i així ens distraure'm i serà menys trista l'espera del nou dia.

-Si el nostre noble senyor em dóna el seu permís ho faré amb molt de gust estimada. Xahriar consentí i Xahrazad comença.

“Hi havia una vegada un mercader molt ric amb negocis a totes les contrades del regne. Un bon dia, mentre feia un dels seus viatges habituals, va decidir de reposar una mica i fer una mossegadeta, doncs portava tot el dia dalt del seu cavall. Després de menjar una mica i quan es disposava a pujar un altre vegada al seu cavall, un geni enorme amb una espasa a la mà se li acostà.”

-Aixecat desgraciat- l'amenaça el geni- preparat a morir sota la meva espasa.

-Però... -digué esparverat el pobre comerciant.

-Així que no ho saps, eh! rata immunda?- respongué el geni.

Però arribà la claror de l'alba i el conte no s'havia acabat, estava en el seu millor moment. Xahrazad callà i mirà el sol. El califa també el veié però no podia fer-la matar sense saber el final de la història, es despedí fins a la nit per escoltar la fi del conte. I així arribà la segona nit i acaba la història, però abans que comences el nou dia la noia en començava un altre i així passaren mil i una nits.

El califa va acabar enamorant-se de Xahrazad i ella d'ell, doncs es va curar de la seva malaltia i van viure molt feliços i ja us podeu imaginar que explicaren mil i un conte als fills que tingueren.

Ja veieu que els contes poden servir per a moltes coses fins i tot per a salvar-vos la vida! Per això millor aprendre'n algun per què no se sap mai si us farà falta com a Xahrazad.

Adaptació lliure de *La història del Xahriar*, de *Les mil i una nits*, recull de contes orientals.

Una planta presumida

Vet aquí una vegada, hi havia un jardí. Era el més bonic de la ciutat. Tothom que hi passava no deixava d'admirar les seves flors, i el perfum que els arribava els omplia el cor d'alegria.

Les plantes d'aquell jardí sabien que eren admirades per tots els ciutadans i n'estaven contentes.

La rosa li digué a la margarida.

-Oh, estimada, avui estàs preciosa.

-Gràcies Rosa, però ets tu amb el teu perfum qui fa que ningú pugui passar sense aturar-se en aquest jardí.

I totes les plantes se'n alegraven de tenir unes companyes tan boniques.

N'hi havia una però que no es feia amb cap d'altre, la veritat era, que com ella no n'hi havia cap. Era la més esvelta, la més alta i la més perfecta, i les seves flors eren les més fines i oloroses que s'havien vist mai.

Ella però estava sempre de mal humor, perquè prop seu hi havia una pal sec i vell que li molestava.

-Aquest pal vell, sempre aquí al meu costat, em desmereix, i amés, ara aquest nou jardiner babau ha plantat un esbarzer just aquí, al meu voltant, però, en què deu estar pensant aquest jove?, ah! els jardineros ja no són el què eren.

-Pal -digué la flor- estàs massa prop meu, no podries almenys anarte'n una mica més lluny?.

El pal, com sempre que li parlava la flor, es va fer el sord i no li contestà.

I així passaren els dies i la planta continuà enfadada amb el pal i la seva tossuderia i sense parlar-se amb l'esbarzer.

Un bon dia passà per allí una sargantana que s'aturà per a prendre el solet del migdia. Sentí com la planta es queixava dels seus veïns sense parar, i a la fi, no podé més i li digué.

-Bon dia bonica flor, es cert que ets la més perfecta, però també la més tonta i la més insuportable de totes les flors que conec. Què no veus que si ets tan elegant i alta i estàs tan dreta, és gràcies al pal vell i sec que et serveix per emparrar-te i poder lluir tota la teva bellesa?, i si no tinguessis l'esbarzer per protegir-te, molts animalons estarien ben contents de poder menjar les teves branquetes tan verdes i sucoses. Calla d'una vegada i deixem prendre el sol tranquil·lament.

La flor va quedar sense paraula i des d'aleshores cada matí saludà al pal amb un "bon dia, com està vostè senyor pal?", encara que ell no li va respondre mai.

I a mitja tarda, sempre feia petar la xerrada amb l'esbarzer que, malgrat no deia gaire, estava molt content de tenir una amiga tan maca i tan elegant, i a més com deia ell "*tan senzilla*"

Adaptació lliure d'un conte popular

Isogai el picapedrer

Fa molt de temps al Japó hi vivia un picapedrer de nom Isogai, que treballava en unes mines de granit.

El seu sou era tan miserable que amb prou feines en tenia per menjar.

Una tarda arribà a casa mort de cansament, es queixà de la seva mala sort i parlà en veu alta.

-Ah, si jo arribés algun dia a ser ric!, la gent em respectaria i seria estimat i admirat per tots. Però així, sent un pobre picapedrer, qui podria respectar-me. Mai podré sortir d'aquesta miserable vida que porto.

I amb aquests tristos pensaments Isogai s'adormí i començà a somiar.

En el seu somni es veié convertit en un home ric i poderós: vivia en un palau de marbre i des de la finestra de la seva habitació, coberta de sedes, veia passar la gent de la ciutat que anaven i venien atrafegades.

Isogai es sentia feliç però, de sobte, tothom corré i s'apartà del mig del carrer per deixar passar una carrossa daurada, arrossegada per deu cavalls blancs. Era l'emperador del Japó!. El seguia la seva cort de cavallers. Tothom s'agenollà i baixà els ulls a terra mentre passava pel seu davant, no fer-ho era castigat amb cent fuetades i amb presó perpètua. Al veure aquella magnificència, Isogai va sentir enveja i pensà.

-Sóc ric, però, de què em serveixen les meves riqueses si no puc tenir una cort de cavallers, ni súbdits que s'agenollin quan jo passo. Com m'agradaria ser emperador!

Immediatament Isogai es va convertir en un poderós emperador a qui seguien cents i cents de cavallers i els seus criats que el protegien del sol amb un parasol guarnit amb diamants i rics brodats.

Però malgrat el para-sol, el sol, que aquell dia era més fort que en ple més d'agost, feia que del front d'Isogai caiguessin enormes gotes de suor.

Mentre es ventava amb el seu paipai, Isogai pensà:

-Ni els emperadors són completament feliços, vet aquí que, com qualsevol mortal, he de patir aquesta calor i suar com un camperol amb l'aixada. Tant de bo pogués ser el sol i aleshores si que seria poderós, doncs faria suar als més poderosos de la terra.

No havia quasi acabat de pensar en aquesta possibilitat quan Isogai es convertí en el sol que està per damunt de totes les coses. Gràcies a ell madura el gra i les fruites, la seva escalfor fa possible la vida i la seva llum omple la terra.

Però vet aquí que un núvol s'interposà en el seu camí i els raigs del sol no podien arribar a la terra. Isogai es va enfurismar.

-Si un núvol és més poderós que jo, i pot aturar els meus raigs, més em valdria ser un núvol.

I, de sobte, Isogai va ser núvol. I per demostrar el seu poder es va posar davant del sol, i la terra va quedar envoltada d'ombres. Després va deixar caure la seva pluja, tan abundant i forta, que els rius es van desbordar i van inundar els camps i els pobles.

Isogai, amb arrogància, contemplava el que havia aconseguit amb la seva força. Ara si que era el més poderós, i ningú podria amb ell. Però mirà cap avall amb més cura i veié que hi

havia una roca que, malgrat que l'aigua caigués amb fúria contra ella, no es movia del seu lloc. I va enviar més pluja, i fortíssims vents, però la roca ni es movia.

-Doncs si no tinc poder per a vèncer una roca, millor serà ser com ella.

I ja us haureu imaginat que en roca es convertí Isogai.

Es sentí feliç perquè resistia el mal temps, la calor, el sol, les pluges, els trons i llamps, en mig de les més fortes tempestes Isogai reia i reia.

Un bon dia, arribà al costat de la roca un pobre home, vestit amb quatre parracs i amb un martell i un pic va començar a esbocinar la roca i a treure'n trocets petits.

-Qui ho hagués pensat mai!- exclamà Isogai-un pobre home pot moldejar i destruir una roca. Vull ser home un altre vegada.

I en aquell instant Isogai despertà del seu somni i es sentí feliç per ser un home i orgullós de ser un picapedrer que podia vèncer la roca que ni el sol, ni el vent, ni la pluja havien pogut doblegar.

Anava a la feina amb alegria i picava amb fúria la pedra sentint la seva força. Treballava tan bé que es feu famós, i la seva fama de ser el millor picapedrer del regne arribà a fins a l'emperador del Japó, qui el feu cridar per a ser el cap dels picapedrers que començarien el seu nou palau.

Isogai esdevingué important, respectat i admirat per la seva feina. Ara podia comprar molt menjar i vestits, podia passejar vestit de seda enmig dels picapedrers per supervisar la feina, però va continuar picant i picant amb els seus companys, doncs el seu màxim orgull era ser el millor picapedrer, i quan l'emperador el visitava per veure com anava la feina no entenia perquè Isogai no descansava sota el seu para-sol guarnit amb diamants i rics brodats.

I Isogai mai més va sentir enveja de l'emperador.

Versió lliure d'un conte popular japonès.

El cérvol vanitós

Hi havia una vegada un cérvol que vivia en un bosc molt al Nord, en un país on la neu geia mesos i mesos, i on el fred feia que l'aigua dels rius, llacs i cascades es congelés. Però, com a tot arreu del món, també aquí arribà la primavera i els rius tornaren a baixar plens d'aigua, i els llacs d'aigües cristal·lines semblaven miralls on es reflectien les muntanyes del voltant.

El cérvol d'aquest conte era molt vanitós, sabia que tenia una cornamenta excepcional i es passejava pel bosc amb el cap molt alt. S'acostà a un llac per beure i admirà el seu reflex a la superfície de l'aigua.

-Efectivament- es digué- és una cornamenta com no n'hi ha una altre.

I així romangué encantat de sí mateix, però s'acostà més per veure's millor i oh! déu meu! es veié les potes, primes i llargues.

-La veritat es que no són gaire maques, semblen dos branquetes, em desmereixen i trenquen la meva arrogància i

I així continua mirant-se la cornamenta i intentant pensar que no tenia aquelles ridícules potes.

De sobte, la veu d'uns caçadors i els seus gossos va arribar a les seves orelles.

Ja sabeu que es molt perillós per un cérvol quedar-se bocabadat a qualsevol lloc i sobretot al costat d'un riu o d'un llac, doncs és on són més visibles pels caçadors que allí estan, esperant les seves preses, amagats darrera els arbres.

El cérvol va girar cua i corrents cap al bosc!, per tal d'amagar-se. Corre i corre, i cada cop entrava en la part més frondosa i més intrincada on els caçadors no el podrien seguir. Ell també tenia grans dificultats per entrar-hi doncs la seva gran cornamenta era un greu impediment.

Quan cregué que el perill havia passat i no sentí més als gossos que el perseguien s'aturà per descansar ja que havia corregut fins al límit.

-I pensar que m'he avergonyit de vosaltres estimades potetes meves que m'heu salvat la vida i que estava tan ufanós de la meva magnífica cornamenta que quasi no em deixa amagar-me dels meus perseguidors.

I des d'aleshores el cérvol no s'aturà al llac més que el temps necessari per veure aigua. Es mirava les seves potetes amb alegria i portava la seva cornamenta amb dignitat.

Adaptació lliure d'un conte popular

Annex 4

EL CONTE COM A EINA PER AL DESENVOLUPAMENT DE LES COMPETÈNCIES SOCIALS I LA MULTICULTURALITAT

Curs de formació permanent adreçat a professors.

Autora: Mª Antònia Navarro Babiloni.

Amb la col.laboració de: Joan Sagrera i Diego Murciano.

Aquest curs forma part d'un projecte d'estudi que l'autora està desenvolupant gràcies a una llicència d'estudis concedida pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (DOGC Núm.: 3689 de 31.7.2002.)

PRESENTACIÓ:

Aquest curs forma part d'un projecte d'estudi que l'autora ha desenvolupat gràcies a una llicència d'estudis i ha estat realitzat al Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona.

ADREÇAT A: Professorat d'Ensenyament secundari

OBJECTIUS: Millorar les competències socials i donar noves estratègies al professorat per tal de facilitar-los el treball amb els alumnes, desenvolupar les competències socials, la multiculturalitat i la integració dels alumnes nouvinguts.

CONTINGUTS:

- El conte una eina pel coneixement d'un mateix.
- El conte com a metodologia per al desenvolupament d'una personalitat equilibrada.
- Utilitats del conte per a l'educació en valors, adquisició d'habilitats socials i resolució de conflictes.
- El conte com a eina per treballar la multiculturalitat a l'aula.
- Estructura del conte.
- Utilització del conte per a desenvolupar temes de treball en diferents matèries:
 - . Socials.
 - . Literatura.
 - . Llengua.
 - . Plàstica.
 - . Variables relacionades amb l'educació en valors, habilitats socials i resolució de conflictes.

METODOLOGIA

- Teòrica:
Introducció als principals teòrics del conte com a eina per al desenvolupament de la personalitat i resolució de conflictes.
- Pràctica:
Treball de les estructures bàsiques del conte, personatges, composició, ritme, temàtiques, etc.
Espectura creativa..

HORARI:

- Dijous de 18 a 20 hores.

PERIODICITAT:

- Setmanal.

DURADA:

- 30 hores.

CALENDARI:

- del 6 de febrer al 10 d'abril de 2003.

PROFESSORAT:

- Diego Murciano. Psicopedagòg.
- Joan Sagrera. Formador i Master en Arteràpia.
- M^aAntònia Navarro. Llicenciada en Filosofia i Geografia e Història, formació en Arteràpia.

ÍNDEX

1.JUSTIFICACIÓ 187

2.FONAMENTS TEÒRICS DE LA NOSTRA PROPOSTA 187

3.OBJECTIUS DEL CURS 190

4.HABILITATS QUE PODEM DESENVOLUPAR 191

5.METODOLOGIA 192

6.MATERIALS QUE S'OFEREIXEN 192

7.CONTINGUTS I SESSIONS DE FORMACIÓ 192

8.DOSSIER 206

1.JUSTIFICACIÓ

La formació permanent ha d'incrementar les capacitats de:

- Anàlisi i reflexió dels educadors de noves metodologies que afavoreixin la seva tasca.
- Una bona capacitat per pensar i dur a terme noves estratègies d'intervenció i afrontar problemes derivats de la pràctica quotidiana amb els diferents grups, on poder innovar, en el sentit d'adequar els coneixements teòrics, tècnics i pedagògics articulats amb la peculiaritat de cada una de les persones i grups implicats.
- Incorporar nous llenguatges expressius i artístics a la pràctica educativa per tal d'aportar-hi una nova dimensió creativa i transformadora.

Aquest curs ha estat dissenyat per afavorir i desenvolupar totes aquestes capacitats, oferint una eina més a la pràctica docent. L'ús de noves tecnologies com Internet, noves estratègies per afrontar els nous problemes com la presència d'alumnes d'altres àmbits culturals, el desenvolupament de la creativitat com a base per a una personalitat harmònica, tots aquests elements els podem exercitar amb el conte com a eina pedagògica i amb els exercicis que es realitzaran durant aquest curs i amb els que us proposem en el material contingut al dossier que es donarà als alumnes del curs com a material pedagògic complementari.

La nostra experiència i els bons resultats obtinguts ens han decidit a posar-ho a l'abast dels nostres companys.

Aquest curs forma part del conjunt del treball que estem realitzant sobre el conte com a eina pedagògica, fruit d'una llicència d'estudis retribuïda atorgada pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat durant el curs 2.002-2.003.

2.FONAMENTS TEÒRICS DE LA NOSTRA PROPOSTA

En aquest apartat trobareu unes breus definicions i explicacions sobre el pensament creatiu i les intel·ligències múltiples. El nostre propòsit és donar-vos les eines necessàries per tal que si voleu, i us sembla interessant, pogueu utilitzar el que heu après durant aquest curs en la vostra tasca docent.

Per això, pensem que és molt important que els professors no es desmoralitzin a l'hora de proposar certes activitats als seus alumnes pensant que potser el seu nivell acadèmic no respondrà a les seves expectatives. Nosaltres creiem que tots posseïm la capacitat creativa i que tots posseïm intel·ligència d'un tipus o d'un altre. Així doncs les activitats amb el conte a l'aula tenen la seva justificació en aquesta afirmació i en la nostra pròpia experiència.

2.1.Revisió del concepte d'intel·ligència.

-Ampliació del concepte. Ens referirem en especial a les propostes de Howard Gardner i Abraham Maslow.

2.1.1.Pensament creatiu i creador.

Pensar és una de les funcions superiors de tot ser humà. De la forma com construeixi el seu pensament depèn, en gran part, l'èxit que una persona pugui aconseguir a la vida.

El pensament creatiu és una característica del pensament general. No te sentit discutir si és la més o menys important; sols cal saber que és important per apreciar-la i estimular el seu desenvolupament en els alumnes.

Hem d'aclarir que ser creatiu no significa tenir una intel·ligència superior o res de semblant. En la nostra proposta ser creatiu significa tenir una manera diferent de mirar el que forma part del que ens és habitual i quotidià.

La importància del pensament creador per arribar a ser un individu amb capacitat humana plena, és a dir respectuós amb si mateix, amb els demés i amb el medi ha estat àmpliament demostrada en els treballs de Abraham H. Maslow.

Creiem fonamental que sigui una de les tasques de l'educació actual desenvolupar al màxim aquestes facultats humanes ja que ens en beneficiarem tots, els alumnes i la societat, ja que l'escola reflexa constantment els canvis que s'estan produint i als que no podem deixar de prestar atenció, ens referim especialment a l'augment de l'emigració.

Com es desperta el sentit de la germanor universal en un nen o un adolescent?. Segons Maslow el pensament creador ens converteix en persones autorrealitzades, i aquestes són capaces de mirar objectivament la seva pròpia societat, amb esperit crític, aprovant certs aspectes i qüestionant-ne d'altres. Són capaces de valorar altres cultures i ser, per sobre de tot ciutadans del món.

En el conte com a eina d'aprenentatge d'aquestes habilitats tenim un bon recurs ja que estimula el potencial creador que tot ésser humà, pel sol fet de ser-ho, posseeix.

D'acord amb Maslow pel que fa a que avui en dia la ciència i la tècnica es desenvolupen ràpidament, és més important desenvolupar la consciència dels valors específicament humans que informacions que ràpidament perdran la seva aplicació. Això no vol dir renunciar als continguts conceptuals de les matèries curriculars tradicionals sinó ampliar el seu contingut amb propostes noves encaminades a informar, ensenyar i experimentar amb l'alumne àrees tan importants com l'aprenentatge de les seves capacitats de respecte, interès, d'altres maneres de fer, de dir, de decidir, etc. Es tracta de *crear "un nou tipus d'ésser humà que se senti a gust amb el canvi i el disfruti, que sigui capaç d'improvisar, capaç d'afrontar amb nova confiança, força i valor una situació completament inesperada."*

L'arribada d'alumnes extracomunitaris a les nostres aules provoca a vegades el rebuig al desconegut, a d'altres maneres d'entendre el món, etc. A més per part dels nous vinguts també es pot generar un rebuig similar i la cosa cada vegada es complica més.

Les conseqüències de la manca de desenvolupament d'aquest pensament creador també ha estat estudiada, a tall d'exemple comento el que ens proposa Josep Zinker en el seu llibre *El proceso creativo en la terapia Gestáltica*. L'autor menciona que Ed y Sonia Nevis formularen un programa per diagnosticar els propis bloquejos contra la creativitat i treballar amb ells. Es mencionen aquí alguns d'ells per la seva relació amb el treball que hem realitzat ja que creiem que són útils a professors i alumnes per tal de desbloquejar la seva creativitat i ajuden al procés de construcció d'un pensament que afavoreix la llibertat i, el que és més important, en el moment actual de l'aula, la divergència, la diversitat tant personal com cultural que provoca l'aparició d'alumnes de diferents àmbits culturals.

Programa per diagnosticar els propis bloquejos contra la creativitat

Por al fracàs. No intenta fer coses noves o problemàtiques.

Por a jugar: “ Estil de resolució de problemes literal, excessivament seriós; Temor de semblar disparatat o tonto a l'experimentar amb “lo insòlit”.

Miopia enfront dels recursos: “Fracàs en el reconeixement de l'energia pròpia; falta d'apreciació dels recursos que ofereix el medi, és a dir, per les persones y les coses”.

Excés de certesa: “Rigidesa de respostes en la resolució de problemes; reaccions estereotipades; persistència en un comportament que ja no és funcional; no verificació de les pròpies suposicions”.

Evitació de frustracions: “ Renunciar massa aviat quan sorgeixen obstacles; evitar el dolor o la incomoditat que moltes vegades s'associa amb canvis o solucions de problemes diferents dels coneguts” .

Subjecció al costum: “Excessiu èmfasi en les formes tradicionals de fer les coses; massa reverència al passat; tendència a la conformitat quan aquesta no és necessària o útil”.

Vida empobrida de la fantasia: “Desconfiar de les imatges internes de sí mateix i d'altres, ignorar-les o relegar-les; valorar en excés el que s'anomena el mon objectiu, real. Falta d' "imaginació” en el sentit de “suposem que...”o del “què passaria si...”” .

Por al desconegut: “Evita situacions que no es presenten clares o presenten una probabilitat d'èxit desconeguda; atribuir massa importància al que es desconeix en relació amb el conegut; necessitat de conèixer el futur abans de seguir endavant”.

Renuncia a exercir influència: “Por a semblar massa agressiu o prepotent al influir sobre altres; vacil·lació en la defensa de les conviccions pròpies; poca eficiència per fer-se escoltar”.

10.**Vida emocional empobrida:** “Incapacitat d' apreciar el poder de l' emoció per a motivar a l'altre; aplicar l'energia per mantenir a ratlla les expressions espontànies; falta de consciència de la importància que tenen els sentiments quan es tracta d'arribar al compromís amb l'esforç de l' individu i del grup”.

11.**Manca d'integració entre Yin i Yang.** “No utilitzar suficientment les maneres d'arribar per contrast a l'essència de les coses; polaritzar-les entre els opositos en lloc de saber com integrar el millor d'ambdues parts; manca d'una percepció unificada de la totalitat del univers.”

Aquests bloquejos poden ser fàcilment detectats amb el treball amb el conte a l'aula i a la cegada, practican amb la imaginació creativa, com es proposa en les activitats suggerides, podem anar desbloquejant la por a la pròpia creativitat i estimular el potencial del alumne envers la seva capacitat imaginativa. D'aquesta manera indirecta, gràcies al treball amb contes, es familiaritzarà amb actituds que fins ara evitava i anirà agafant confiança en noves possibilitats de veure, entendre i manipular la realitat.

Tots els alumnes poden desenvolupar el pensament creatiu.

2.1.2.Intel·ligències múltiples. Resulta útil aclarir que no és correcte parlar d'intel·ligència, doncs, com suggereix Howard Gardner, és possible distingir, al menys, set "intel·ligències": La lògica, la lingüística, la kinèsica, l'espacial, la musical, la interpersonal y la intrapersonal. Aquestes dues últimes estan íntimament lligades a la intel·ligència emocional.

Creiem innecessari recordar les característiques de cada una d'elles en aquests moments en els que tant han estat nomenades i comentades. Si que voldriem però subratllar que en

el treball que proposem fer a l'aula amb el conte pràcticament totes elles es veurien desenvolupades, a part de la lingüística o verbal que òbviament estaria inevitablement involucrada constantment, degut a la interdisciplinarietat del crèdits elaborats, els alumnes podrien exercitar qualsevol d'elles a l'hora de representar els contes, filmar-los, explicar-los, dibuixar-los, etc.

Les més relacionades amb la intel·ligència emocional serien les més intencionalment treballades ja que complirien els objectius principals: Desenvolupar la capacitat d'empatia (la intel·ligència interpersonal) i el coneixement de les pròpies habilitats i límits (la intel·ligència intrapersonal)

Així doncs animeu-vos i animeu als vostres alumnes, doncs tots poden realitzar alguna activitat creativa utilitzant la intel·ligència que més desenvolupada posseeixin i desenvolupant-ne d'altres.

3.OBJECTIUS DEL CURS

-Conèixer l'estructura del conte i el seu paper com a transmissor de valors i arquetips culturals.

- La utilització del conte com a eina pedagògica. Integrar i interrelacionar l'expressió oral, i escrita en propostes educatives des d'un enfocament globalitzador i interdisciplinari.

-Vivenciar processos d'expressió i de creació, a partir dels diferents llenguatges desenvolupats.

-Situat les propostes en relació significativa amb l'entorn i els arrels culturals del medi concret en què es desenvolupa el treball.

-Capacitar els participants perquè puguin incorporar el seu aprenentatge dins la planificació i organització de les seves àrees de treball.

-Propiciar i cultivar actituds i valors interculturals a través d'un enfocament global i interdisciplinari amb que poder promoure la sensibilització de l'alumnat davant de problemàtiques socials complexes.

-Potenciar la convivència i la cooperació entre alumnes mitjançant l'anàlisi i resolució de conflictes a través del conte com a eina pedagògica.

-Oferir les estratègies metodològiques que poden afavorir l'adquisició d'habilitats cognitives i socials a partir de l'experiència amb el conte.

-Els objectius d'aquest curs no són de caire lingüístic ni d'àmbit literari. S'analitzarà l'estructura del conte coma a símbol de l'estructura de la personalitat humana en el seu desenvolupament per arribar a la maduresa emocional i intel·lectual.

-L'interès d'aquest curs per a professors, mestres i persones relacionades amb el món de l'educació serà descobrir un nou mitjà de llibertat que la vida quotidiana no permet i en el qual podem ser autors i actors en un món de ficció, per poder-ho aplicar després a les nostres vides i en l'àmbit laboral.

-Es donaran eines practiques per a utilitzar el conte, tant per llegir-lo, escriure'l, escenificar-lo, dibuixar-lo, etc.

-No obstant el nostre interès sigui el conte com a eina a l'aula, en aquest curs les persones interessades en el conte com a eina de desenvolupament personal, també hi poden trobar satisfet aquest objectiu més, en tant que propicia l'adquisició d'habilitats cognitives, socials i concreció de valors morals mitjançant experiències personals practiques i no teòriques, per la qual cosa es tracta de viure en primera persona les possibilitats que ens ofereix el conte per després, si és el cas, aplicar-ho a les nostres tasques docents.

4.HABILITATS QUE PODEM DESENVOLUPAR DURANT EL CURS

4.1.Parlar en públic

No com a tècnica sinó per a reafirmar la pròpia identitat.

-Adquirir les habilitats necessàries per a transmetre oralment i de manera adequada la informació.

-Saber com mantenir l'atenció dels demés i analitzar els defectes que fan que això no es produeixi.

-Treballar les tècniques de millorar la veu, el to, la respiració.

-Analitzar els factors personals que pertorben la comunicació, com els nervis, la vergonya, etc.

-La comunicació no verbal. Importància de conèixer el llenguatge no verbal per part de l'orador per tal de detectar problemes d'atenció en els oients.

4.2.Aprendre a escoltar

Escoltar contes d'aquí i d'altres països i veure-hi els valors, les denúncies, la transmissió de costums, hàbits, etc, per a tenir recursos inductors de l'aprenentatge, la comunicació, la identitat i la interculturalitat.

4.3.Expressió-interdisciplinar

-Dramatització: tècniques teatrals, expressió corporal, elaboració de diapositives que després seran dramatitzades en forma de conte amb imatges.

-Síntesi de disciplines expressives: teatre, plàstica, literatura i música.

-Exercicis combinant els llenguatges de la plàstica, la literatura, i la música.

4.4.Expressió plàstica-interdisciplinar

Dibuix

Pintura

Còmic

Diapositives

Espectacle

Lectura

5.METODOLOGIA

Participativa i experiencial Curs eminentment pràctic. Metodologia de reflexió-acció-participació

Les bases teòriques actuaran com a marc referencial però és tracta d'un curs pràctic, lúdic i creatiu.

Els exercicis seran de caire integrador dels aspectes mental, emotiu i físic de la personalitat.

Es cuidarà l'atmosfera grupal.

6.MATERIALS QUE S'OFEREIXEN

Els alumnes disposaran d'un dossier amb:

-El material teòric sobre el conte dels diferents autors utilitzats per al disseny del curs.

-Materials didàctics sobre diferents tipus de contes que serveixin per treballar els diferents valors, habilitats i interculturalitat a l'aula.

-Materials didàctics sobre activitats realitzades amb el conte com a eina en diferents àrees del currículum d' ESO.

-Bibliografia

Nota: Aquests materials didàctics no apareixen en aquest annex doncs formen part del material teòric de la memòria. Si que n'oferim l'índex.

6.CONTINGUTS I SESSIONS DE FORMACIÓ

6.1. Temporització

El curs consta de trenta hores lectives i està estructurat en deu sessions de tres hores, amb un descans de quinze minuts.

Cada sessió contindrà blocs de formació: pràctica, teòrica, tècnica i personal.

6.2. Contingut de les sessions.

Primera sessió.

Tema:

Esriptura creativa.

Segona sessió.

Tema:

Llenguatge no verbal. La gestualitat com a expressió

Tercera sessió.

Tema:

Com llegir contes?

Quarta sessió

Tema:

Escenificació del conte.

Quinta sessió

Tema:

Lectura significativa.

Sisena sessió

Tema:

Dibuixar un còmic en diapositives

Setena sessió

Tema:

El conte com a eina per al desenvolupament de les habilitats cognitives.

Vuitena sessió

Tema:

Habilitats socials

Novena sessió

Temes:

Aplicació pràctica de les tècniques de com explicar un conte apreses durant el curs.

El conte com a transmissor de valors.

Desena sessió

Temes:

Repàs de les tècniques per a explicar contes.

Comentaris teòrics.

Valoració final del curs.

DESENVOLUPAMENT DE LES SESSIONS

PRIMERA SESSIÓ (professor:Joan Sagrera)

1.Tema:

Esriptura creativa.

2.Presentació del curs:

Breu exposició dels temes que es tractaran durant el curs i especificació del conte com a categoria particular i les seves diferències bàsiques respecte a d'altres narracions imaginàries en especial el mite.

La utilització dels mites i els contes per a accedir d'una manera simbòlica als grans temes de la humanitat que en aquest curs ens interessin, qui són, d'on vinc, on vaig, què he de fer?, etc., ha estat una constant en totes les cultures com a transmissor de valors. Nosaltres hem escollit el conte perquè a més d'aquesta funció de transmissor de valors, de resposta a les preguntes i a la resolució de conflictes interns de la personalitat, com a mitjà de socialització i com a eina per a construir-nos una personalitat madura, presenta uns avantatges que el fan més senzill a l'hora de poder aplicar-lo en el treball dels educadors. El motiu principal

d'aquesta elecció ha estat el fet de veure el conte com quelcom més accessible per a la seva utilització.

Podeu trobar més informació sobre els avantatges del conte en el material teòric entregat amb el dossier, especialment en l'apartat 2. on exposem breument les tesis dels autors utilitzats per al marc teòric de la nostra proposta.

3.Escalfament:

3.1.Es demana als alumnes que pensin en un conte i vagin sortint i donin pistes amb gestos, postures, actituds, etc. per tal que els companys endevinin de quin conte es tracta.

3.2.Deixem l'aula amb el mínim de llum possible i els assistents emeten sorolls que expressin emocions i sentiments.

3.3.Drets, fem moviments d'expansió i de contracció amb la part superior del cos, mentre el professor demana que els alumnes prenguin consciència del que experimenten quan expandeixen i quan contrauen els seu cos.

Quin moviment expressaria por, quin força?

Intentem passar d'un a l'altra amb consciència de les emocions que generen.

4.Escriptura creativa:

4.1. Escrivim a la pissarra un bon grapat de síl·labes.

Individualment ajuntem les síl·labes que vulguem per tal de fer una paraula nova que no coneguem, inventem un contingut per a aquesta nova paraula, pot significar el que nosaltres vulguem, pot ser una cosa, un sentiment, un valor, etc.

Els assistents diuen als companys la nova paraula i tot el que poden del seu significat, funció, etc.

4.2.Repartim uns quants diaris i tots trenquem els fulls emeten sons. En els trossos de diari intentem formar síl·labes i construir una nova paraula. Podem retallar paraules i tornar-les a enganxar amb diferent significat.

5.Comentaris:

Es repassa tota la sessió preguntant als assistents com han experimentat els diferents treballs i donant informació sobre aquells aspectes que hagin pogut generar dubtes. També es pot ampliar el significat d'alguns dels exercicis, per exemple els exercicis corresponents a l'apartat 4, utilitzant la metodologia Dadà. Han estat realitzats amb alumnes de primer de batxillerat a classe de filosofia en relació al tema de l'ésser humà com a animal simbòlic, terme molt treballat per Cassirer. El resultat d'aquest exercici va ser molt interessant i didàctic, ja que a més de fer comprensible i experiencial una idea filosòfica va generar una activitat que es va desenvolupar durant quasi bé un trimestre, doncs els alumnes continuaren ampliant les possibilitats, característiques, accions, etc. dels objectes, emocions, valors, o éssers que havien generat amb les seves paraules. Voldria afegir que, malgrat semblava impossible, es va mantenir l'ordre i la netedat a l'aula i els alumnes van manifestar que els hi havia semblat un exercici molt interessant i que a més d'estimular la seva imaginació els havia relaxat molt, tant a nivell mental com físic. També es va realitzar a 4t. d'ESO en relació a la matèria de Socials i la creació de nous invents amb resultats igualment satisfactoris.

SEGONA SESSIÓ (professors:Joan Sagrera i M^aAntònia Navarro)

1.Tema:

Llenguatge no verbal. La gestualitat com a expressió.

2.Escalfament.

2.1.Exercicis per treballar els diferents moviments.

Objectiu: Experimentar diferents modalitats per moure's en l'espai, en aquests cas quatre tipus de moviments. Ser conscients del model de moviment que estem efectuant pot ser molt interessant per tal de ser aplicats a l'aula en certs moments. Amb aquest exercici es produeix al mateix temps una relaxació i un centrament. Després d'haver ho experimentat pot millorar l'actitud dels alumnes, assolint una situació física i anímica que facilitarà la seva participació.

És primordial que experimentem primer en nosaltres mateixos els diferents registres emocionals que provoquen en nosaltres els diferents tipus de moviment.

Es treballa l'atenció als sons i els moviments dirigits. Ens concentrarem en diferents parts del cos relacionant els dos elements.

2.1.1. Exercici en grup.

Una música amb ritme contundent, la que vosaltres vulgueu, que us agradi, nosaltres en aquest cas hem utilitzat *Guns and Roses*.

Desenvolupament de l'acció:

Drets, en cercle si és possible.

Centrarem la nostra atenció en la música.

Quiets.

Després d'escoltar la música farem un moviment bruscat amb el braç, com si volguéssim tirar una pedra, immediatament tornarem a la posició inicial, intentant relaxar-nos al màxim i tornem a escoltar la música.

Tornem a l'acció però aquesta vegada el moviment serà lent i dens, semblant als moviments del Tai Chi. Tornem a la situació inicial.

El tercer moviment és general, tot el cos es deixa anar per tornar a la situació de quietud inicial.

Resum:

Els moviments són quatre:

-Quiets.

-Bruscament com si tiresim quelcom. Treiem i tornem a nosaltres mateixos, a la quietud.

-Moviments lents.

-Deixar-nos anar.

Aquestes són quatre possibles modalitats per a moure's en l'espai.

Relació amb el conte.

Per tal que el conte no sigui lineal, sobretot quan l'expliquem en veu alta, podem emfatitzar la veu, però després hem de saber *tornar*, podem llegir, parlar en diferents tons, però sempre hem de saber *com* tornar. El personatge del conte pot

estar quiet, adormit, lluitant, podem experimentar-ho també nosaltres en el cos amb diferents velocitats i amb diferents sentiments.

2.1.2. Exercicis en parella.

-*Un quiet l'altre es mou.* Alternativament un membre de la parella es mourà o ballarà mentre l'altre quiet mira.

-*Un robot l'altre alga.* Junts es mouran o ballaran en diferents moviments, un serà com un robot, l'altre seguirà moviments diferents, suaus, com un alga moguda per l'aigua. Canviarem alternativament.

-*Un dret, l'altre ajupit o assegut a terra.* El personatge dret interpretarà el paper d'adult, sense parlar, amb gestos i qui està ajupit farà el personatge de nen que mira des de baix per la seva alçada, inferior als adults.

Reflexió:

Nosaltres som els mateixos, la música és la mateixa, el lloc també. El que canvia és el que jo faig amb això.

3.Comentari sobre el material teòric donat.

Breu introducció d'alguns dels autors dels llibres utilitzats com a fonament teòric per a l'elaboració del curs. Es proposa als alumnes que consultin aquesta informació per tal d'anar comentant els diversos autors en les properes sessions.

3.1.Informació sobre la bibliografia.

3.2.Els estudis de V.Propp sobre l'estructura dels contes.

3.3.Els contes de fades com a teràpia. Teories de M.L.Von Franz.

TERCERA SESSIÓ (professors:Joan Sagrera i M^aAntònia Navarro)

1.Tema:

Com llegir contes?

2.Escalfament.

Objectius: Prendre consciència del to de la nostra veu. Durant algunes classes ens sentim massa influenciats per l'estat anímic dels nostres alumnes, els seus crits, el to de les seves veus,etc. Si bé és cert que ells ens influencien, nosaltres també d'aquí la importància de fer-nos conscients de la velocitat, ritme, to amb el que parlem per crear el clima i l'atmosfera desitjada. Els objectius aniran a conscienciar-nos de la diferència d'actitud que se'ns demana per explicar o llegir un conte.

2.1. La veu

-La pròpia veu. Cadascú experimenta amb diversos sons, sorolls.

-Sons relacionats amb el cos. Experimentar la veu des de la zona del cos d'on sorgeix: la panxa, la gola. Veiem que el to canvia, ara és greu, agut, impostat.

-Exercicis en grup. El mateix que hem fet sols, ara ho repetim amb els demés.

-Exercicis en grup. En grups de tres o quatre. Un amb els ulls tancats. Els demés el toquen i fan sorolls i sons.

2.2. L'escriptura

Reflexionem sobre el que hem experimentat en l'exercici anterior mentre els companys ens tocaven i sentíem sons i sorolls amb els ulls tancats.

Quines emocions, sentiments, pensaments hem sentit?, curiositat, intriga, por, plaer,.....?

Posem per escrit tot el que hem evocat, amb frases, paraules, etc.

Exemple: por, curiositat, intriga, pessigolles, etc.

Som conscients de que en conjunt hem experimentat quelcom semblat a una història, i ara el que farem serà escriure un conte amb totes aquestes sensacions i pensaments. Podem escollir-ne només una o varies, etc. També podem unir frases soltes de les que hem escrit en un primer moment L'única consigna és buscar el màxim d'analogies.

3. Entrega i comentaris de la part del dossier corresponent a :

3.1. Les teories de B. Bettelheim i la psicoanàlisi dels contes de fades.

3.2. El pensament creatiu i les intel·ligències múltiples.

3.3. Propostes d'utilització del conte a l'aula .

QUARTA SESSIÓ (professors: Joan Sagrera i M^o Antònia Navarro)

1. Tema:

Escenificació del conte.

Objectius: Com generar una posta en escena.

2. Escalfament.

Objectius: Prendre consciència de la situació, estat , etc. del nostre cos i alleugerir les tensions.

Concentrar la nostra ment de manera que puguem visualitzar qualsevol cosa amb el màxim de detalls.

Si *veiem* un conte no ens cal llegir-lo i aquest és un dels objectius del curs, ja que els contes estan per ser explicats. La recepció del conte llegit no és la mateixa del conte explicat. En moltes circumstàncies serà necessari utilitzar aquesta metodologia per arribar més concretament al destinatari del conte.

També es poden desenvolupar altres habilitats si aprenem a explicar contes en lloc de llegir-los, i els nostres alumnes poden experimentar igualment que no és el mateix llegir que explicar.

2.1. Visualització dirigida.

-Pla físic.

Amb els ulls tancats i l'esquena ben recta, amb consciència de tenir el peus ben arrelats a terra. Visualitzem la nostra columna vertebral com un arbre que ens aguanta. El cap no cau, ni enrera ni endavant.

Fem tres respiracions profundes i prenem consciència del nostre cos aquí i ara, i de com ens sentim: *jo me'n dono comte de la meva presència aquí i ara*, també del meu estat d'ànim. No intento canviar res, només en sóc conscient i tan sols així es suavitzaran les tensions que puguem experimentar.

-Pla mental.

Em veig a mi mateix com la persona que observa i començaré a visualitzar el conte que vull evocar. Intento veure el màxim dels detalls, colors, figures, formes, personatges, etc. No m'aferro a cap imatge, ho veig tot com una pel·lícula, com els fotogrames d'una pel·lícula que va passant. Tranquil·lament sense esforços, veiem aquest conte.

Obrirem els ulls.

2.2.Comentaris.

Es pregunta si hi ha hagut alguna dificultat per visualitzar el conte i es fa una posta en comú de les possibles resistències, interferències o altres motius de distracció o pertorbació.

Els alumnes comenten que la principal dificultat ha estat la de poder concretitzar. Es queixen de l'ambient de l'aula, no és acollidor, hi ha massa llum. El professor comenta que el problema de la llum és molt personal i que potser si deixem l'aula a les fosques alguna persona pot sentir-se incòmode. Tots están d'acord en que si es podes regular la llum, que fos més suau, tots podrien concentrar-se més fàcilment.

En el pla físic tan sols una persona ha experimentat reaccions desagradables, relacionades amb la por, calor, nerviosisme, etc. Ens explica que ha recordat un conte que li feia molta por de petita i que així s'ha tornat a sentir.

3.Exercicis individuals.

Es dona als alumnes una llista de les habilitats socials on han de marcar aquelles que els hi semblin més interessants, tant a nivell personal com si els hi semblen adients per a treballar a l'aula. Un cop reflexionades i escollides, n'hem de triar una. Amb els ulls tancats intentem veuren's a nosaltres mateixos en el moment d'actuar utilitzant l'habilitat triada. Com ens sentim en aquesta situació?

3.1.Comentaris.

Vàries persones han coincidit en l'habilitat escollida, *demanar ajuda*, i estan interessades per comentar què vol dir per a cadascuna d'elles i què han experimentat.

M. Diu que volia demanar ajuda i no podia, no li sortia la veu.

N. Veu una serp i té por, no sap per què, ha sentit molta por i ansietat, també a nivell físic ha tingut tremolor.

Altres participants han escollit *prendre decisions*.

O. Comenta que a l'hora de prendre decisions ha sentit esgarrifances i no ha estat una activitat agradable.

P. La seva habilitat era *corregir la pròpia conducta* i ha sentit vergonya.

4.Preguntes i intercanvi d'experiències.

Dues de les assistents, professores, expliquen que han començat a treballar amb el conte a l'aula.

Una d'elles ens explica la seva experiència i de moment els alumnes han respost molt bé a l'activitat. La professora prepara una història i els alumnes l'han d'acabar. Es fan comentaris sobre els contes que estan escrivint els alumnes d'aquest curs i es llegeixen alguns d'ells.

CINQUENA SESSIÓ (professors:Joan Sagrera i M^aAntònia Navarro)

1.Tema:

Lectura significativa.

Objectius: En les anterior sessions hem començat el tema de l'escriptura creativa, els alumnes han escrit uns relats que anirem llegint i comentant durant les properes sessions afegint-hi ara ja tot el que hem après sobre el to, la veu, i intentarem enriquir el conte seguint les pautes de P.N.L. (Programació Neruro Lingüística), amb estímuls visuals auditius i cinestèsics.

2.Escalfament

Objectius: Experimentar l' evocació de sentiments i emocions que ens produeixen els colors. En el món de l'analogia i del conte les coses no han de tenir el color habitual per força, una muntanya pot ser negra i el cel pot ser verd, aquesta relació del color amb la cosa és una relació analògica que ens porta al món de les emocions i els sentiments més que al món de la lògica racional.

2.1.Tots drets tanquem els ulls i ens imaginem un color, per exemple el vermell i ens anem movent, caminant i dient paraules que ens suggereixen aquest color, paraules que poden fer referència a coses, sentiments, etc.

Fem el mateix amb els colors groc, negre, blanc, blau.

Després de l'exercici es comenta amb quina emoció i/o sensació ens hem quedat i ens fem conscients de les diverses emocions que en nosaltres s'han produït segons el color amb el que pensàvem.

És interessant veure cada color perquè serveix a cada persona diferent, què li evoca. Si ens limitem tan sols a experimentar amb els colors que ens evocuen sensacions o emocions de plaer i benestar ens limitem. En el cas que l'emoció o sensació en la que ens hem quedat fos negativa es porta a positiu, evocant algun dels colors i l'emoció que hem experimentat com a positiu. Amb aquest exercici podem aprendre a transformar estats de negatiu a positiu.

3.Treball sobre la lectura, narració oral, i escolta dels contes

3.1. Lectura:

A la pissarra hi trobem escrita una frase i intentem llegir-la seguint diferents cadències. Comencem amb to baix i seguim pujant; i a l'inrevés, fins que trobem la musicalitat adient a les paraules que estem dient.

3.2.Narració:

Quan expliquem un conte tenim la llibertat d'afegir diversos elements narratius. Aquesta possibilitat ens permet portar a la pràctica el treball amb els diferents estímuls amb els quals podem captar l'atenció dels nostres oients. Els estímuls visuals, provocats per adjectius tipus "*era evident que...., veié amb claredat....*" o sons, etc., ens permetran captar l'interès dels diferents tipus d'atenció dels qui ens escolten. De la mateixa manera que nosaltres podrem també captar en quin es troba més còmode el narrador.

3.2. L'oient:

Aquest exercici està relacionat amb la multiculturalitat en tant que cada regió, cada país té uns sons, un to, un ritme.

Escoltem un conte narrat per J.Bucay, citat a la Bibliografia. Aquest autor és argentí i evidentment el seu accent té un to i un ritme molt diferent al nostre.

No cal que tinguem narradors de tots els països dels que provenen els nostres alumnes però si que podem incloure en les seves narracions, o en les nostres, elements com noms propis, ciutats, pobles, objectes que no es puguin traduir i que s'hagin de dir en el seu nom original. No cal dir d'on és la paraula que diem, però el nen que l'escolti i sigui d'allí, si que ho sabrà i si sentirà identificat, els altres no cal que ho sàpiguin.

3.2.1. Per desenvolupar encara més els diferents tons i ritmes amb els que podem narrar i escoltar podem fer l'exercici següent:

Qualsevol cançó pot ésser dita, no cantada. Es tracta de buscar la musicalitat de la paraula.

4. Lectura significativa.

4.1. Lectura poètica.

"No te salves", Mario Benedetti

4.2.Lectura d'un conte.

Es reparteixen els contes que els alumnes varen escriure en les sessions anteriors i que estan signats amb pseudònim.

Experimentarem la diferencia entre llegir el nostre conte i sentir-lo llegit per un altre.

5.Narració oral

Es dona un full en blanc doblegat pel mig, que tingui l'aparença d'un llibre a un alumne i se li diu que llegueixi aquest conte, passada la sorpresa inicial és probable que comenci a explicar una història com si l'estés llegint. És interessant que els demés no vegin que el full està en blanc.

SISENA SESSIÓ (professor:Joan Sagrera)

1.Tema:

Dibuixar un còmic en diapositives.

Objectius: Ampliar les metodologies de treball amb el conte fent servir altres mitjans, en aquest cas la creació de diapositives d'una manera molt senzilla i assequible per a qualsevol aplicació a l'aula.

2.Escalfament.

Els alumnes disposaran de fulls, llàpissos de colors i ceres. Dibuixaran línies i formes experimentant amb diferents velocitats i direccions, d'una manera completament espontània i sense cap finalitat, es tracta d'omplir els fulls sense cap consigna, excepte la de experimentar el ja esmentat.

Després d'uns minuts el professor canvia la consigna, ara ens aturem i intentem de descobrir formes en el que hem dibuixat, poden ser cares, figures, objectes, etc. Si cal reforçarem el traç que ens suggereix alguna forma.

3.Escriptura.

Cada alumne fa una petita narració amb les formes que ha trobat. Tot seguit treballarem en petits grups ajuntant els elements de tots els qui formen el grup per a dibuixar els que escollim en una diapositiva.

Exemple: En un grup ha sortit un gos que borda perquè està neguitós degut a un soroll que ha sentit, un arbre que està apunt de ser trencat per un llamp, i un ocell que emigra cap a Àfrica perquè a Europa està apunt d'arribar l'hivern. Dibuixem el gos, l'arbre i l'ocell i reinventem o posem les històries anteriors.

4.Projecció i narració del conte.

Cada grup projecta i explica el seu conte.

5.Comentaris

SETENA SESSIÓ (professors:Joan Sagrera i Diego Murciano)

1.Tema:

El conte com a eina pel desenvolupament de les habilitats cognitives.

Objectius: La utilització del conte per a desenvolupar les habilitats cognitives: el pensament causal, l'alternatiu, el conseqüencial, perceptiu i de mitjans fins.

El professor que vulgui utilitzar el conte a l'aula, amb els seus comentaris i preguntes durant la lectura i o escriptura del conte pot introduir les habilitats cognitives. També es pot fer fent que aquestes formin part de la narració.

2.Escalfament.

Objectius: Descobrir com els ritmes musicals tradicionals com per exemple el tango, les ranxeres mexicanes, la música andalusa, te a veure amb el fons psicològic i amb l'actitud dels personatges de les narracions.

2.2.Exercici amb diferents cançons.

Escoltem un tango, una ranxera i una música andalusa i veiem com la diferència dels tons i la musicalitat de la pròpia llengua, així la melodia de qui canta un tango ens porta en sentit descendent, la ranxera ascendent i l'andalusa va alternant amb una cantarella que puja i baixa.

3.Exercicis a l'aula.

Durant la lectura o la narració d'un conte per part del professors o dels alumnes els demés poden demanar la paraula i interrogar al lector o narrador amb preguntes com: *quina és la causa del problema?, hi ha algú que el pugui ajudar?, vol trobar una solució?*, etc.

4.Lectura dels contes escrits pels alumnes i comentaris.

VUITENA SESSIÓ (professors:Joan Sagrera i Diego Murciano)

1.Tema:

Habilitats socials:

Algunes habilitats socials.

- Ecoltar.
- Demanar ajuda.
- Donar les gràcies.
- Donar i seguir instruccions.
- Participar en debats.
- Oferir-se per ajudar a un company.
- Formular preguntes.
- Evitar distraccions.
- Corregir la pròpia conducta.
- Prendre decisions.
- Fixar-se i aconseguir un objectiu.
- Presentar-se.
- Presentar altres persones.
- Començar, mantenir i acabar una conversa.
- Convèncer als demés.
- Participar en un joc.
- Dir "floretes a un company/a.
- Compartir.
- Demanar disculpes.
- Reconèixer els propis sentiments.
- Expressar els propis sentiments.
- Comprendre els sentiments dels altres.
- Expressar afecte.
- Afrontar la por.

Objectius: Oferir la possibilitat de treballar les habilitats socials amb el conte com a eina pedagògica.

2.Escalfament.

2.1.Pluja d'habilitats:

Els alumnes disposen d'un llistat de les habilitats socials. Van escollint les que els hi semblen més importants i les van escrivint a la pissarra. Anem escollint entre les que s'han posat i donant les nostres raons de l'elecció.

3.Habilitats socials dins el conte.

- Escollim un conte i en grup analitzem quines habilitats tenen els protagonistes i quines són les que no. Raonem les conseqüències de la carència d'algunes habilitats socials.
- Es tria un altre conte o es pot utilitzar l'anterior i s'enriqueix amb l'adquisició d'algunes habilitats socials part part dels personatges.

4.Visualització i comentaris del vídeo sobre habilitats socials de M.Segura.

5.Lectura i comentaris dels escrits realitzats durant la setmana per part dels alumnes.

6.Intercanvi d'experiències

NOVENA SESSIÓ (professors:Joan Sagrera i Diego Murciano)

1.Temes:

- Aplicació pràctica de les tècniques de com explicar un conte apreses durant el curs.
- El conte com a transmissor de valors.

2. Pràctica de les estratègies orals treballades durant el curs.

Entre tots fem un conte. Comença un company i els altres anem continuant el relat intentant incorporar tot lo après durant el curs: llenguatge no verbal, el to, el ritme, tipus de veu, etc.

Comentaris sobre les dificultats per a explicar de manera òptima un conte.

3.Els Valors en el conte.

Entrega als alumnes d'un llistat de valors dels que n'han de triar quatre i establir una jerarquia entre ells. Cada alumne escriu els seus valors escollits a la pissarra. Comentari sobre els valors més escollits. En aquest cas ha estat La Justícia.

4.Comentaris.

Debat entre els assistents sobre el funcionament del curs i les expectatives dels alumnes.

DESENA SESSIÓ (professors:Joan Sagrera, Diego Murciano i M^aAntònia Navarro)

1.Temes:

- Repàs de les tècniques per a explicar contes.
- Comentaris teòrics.
- Valoració final del curs.

2.Escalfament

2.1. Desconstrucció-Construcció del cos.

Amb una música suau, pot ser música clàssica, de flauta, tanquem els ulls i deixem que la música ens entri al cos, quan l'haurem integrat dins nostre comencem a ballar amb la columna vertebral, comprovant la seva flexibilitat, rigidesa, mobilitat, etc. Serem conscients de la línia que ens sustenta i que després es divideix en dues cames que també podem flexionar, estirar, doblegar, etc. Ara tenim dos pilars més que ens sustenten el cos.

Prenem consciència dels dos volums que són la zona dels malucs i la pectoral. Respirem, però intentant que la respiració arribi i surti des de l'abdomen.

Obrim i tanquem les espatlles i intentem associar aquests moviments a diferents emocions, observant que si tanquem o obrim també dificultem o afavorim l'expressió d'algunes emocions.

De les espatlles pugen altres dues columnes, són els braços.

Ara veiem el nostre esquelet rodejat de múscles i nervis, i finalment per la pell.

2.2. Respiració sonora.

Respirem pensant que el nostre paladar té la forma d'una cúpula gòtica.

Podem treure l'aire pel nas i per la boca

Al treure l'aire el farem ressonar en la *cúpula gòtica* del nostre paladar, dirigint l'aire cap a aquesta zona.

3.Exercicis amb el to de veu.

Objectius: Aconseguir la integració del cos. Prendre consciència del propi cos amb la utilització de diferents tons de veu. El que uneix el concepte, la idea i l'emoció ens dona consciència del nostre cos, per això els exercicis amb els tons de la veu són integradors. Els podem utilitzar per centrar aquells alumnes que siguin molt distrets o per a tota l'aula quan veiem que els alumnes estan molt dispersos.

3.1.Desenvolupament de l'acció.

Demanem als assistents que diguin alguna frase amb el to d'una bruixa molt, molt dolenta i que siguin conscients de la zona d'on els hi surt la veu que han triat.

Acabat l'exercici comentem com cada bruixa era diferent, algunes més que dolentes eren entremaliades, coquetes, etc.

Refem l'exercici intentant que les nostres veus surtin de l'abdomen, després de la gola i finalment impostada.

Reflexionem sobre quins tipus nous de bruixes han aparegut.

Es important que quan expliquem un conte recordem que no estem fent teatre, però si que hem de trobar el to correcte per al que vulguem expressar de cada personatge.

Fem el mateix exercici però ara dient les paraules “*Hi havia una vegada una nena que.....*,” i “*Hi havia una vegada un bruixot molt dolent que....*”
Finalment lliguem la història entre la bruixa, el bruixot i la nena, intentant canviar els tons.

4.Repàs del material teòric entregat durant el curs.

4.1.Preguntes i comentaris.

5.Valoració final del curs per part dels alumnes.

Alguns alumnes ens diuen que les seves expectatives sobre aquest curs no s’han complert, ja que creien que seria més relacionat amb l’aspecte lingüístic i literari del conte. Entre aquest grup d’alumnes alguns pensen que, malgrat no ha estat el que ells esperaven, han après coses que els poden servir en la seva tasca docent. Altres no pensen que ho puguin aplicar a l’aula.

Els organitzadors del curs preguntem si en el full explicatiu que es va donar per tal de matricular-se no estava ben especificat el contingut, i així ens ho confirmen. Les explicacions del contingut podien portar, i de fet han portat, a interpretacions ambigües.

Així doncs, pensem que, en cas de tornar a fer aquest curs, serà necessari refer les propostes sobre els seus continguts per tal de donar una informació més correcta. Altres alumnes han vist satisfetes les seves expectatives i ens diuen que, a més de la possibilitat del conte com a eina pedagògica, per a ells aquest curs ha estat interessant per a descobrir en el conte una metodologia de creixement i coneixement personal.

La majoria dels alumnes coincideixen en que els continguts del curs eren potser massa amplis i que fora interessant subdividir-lo en diversos cursos, ja que han rebut molta informació teòrica, la que forma part del Dossier, que quasi bé no hem tingut temps de comentar.

Preguntem quins dels aspectes els hi semblen més interessants i la majoria ens confirma que estaria bé un altre curs del conte però com a creixement i coneixement personal, que fos més lúdic i on es treballessin els temes més en relació a l’autoexpressió, creativitat personal, etc. que s’han apuntat durant el curs.

Aquest curs ha estat impartit per tres professors i això ha fet que la coordinació no fos sempre òptima, en especial la coordinació entre les aplicacions des del punt de vista de les sessions dedicades específicament a les habilitats socials i cognitives, i les experiències vivencials i més relacionades amb el conte com a eina pedagògica. Els alumnes es queixen, amb raó, d’aquesta falta de coordinació. Els professors en som conscients i pensem que potser un dels problemes ha estat voler fer masses coses en un sol curs. Nosaltres tres som entusiastes del conte i de les seves possibilitats però hem volgut transmetre masses idees i possibilitats, sense pensar que algunes de les sessions no *lligaven* ben bé entre elles, no volíem renunciar a cap aspecte que ens semblava interessant i hem carregat massa el contingut.

Les nostres conclusions com a formadors són que aquest curs hauria de subdividir-se almenys en dos cursos.

-Un curs orientat a l'ús del conte a l'aula amb el mateix material i exercicis que donem en el Dossier, però que no hem tingut temps per treballar, comentar i intercanviar opinions.

-Un curs orientat al creixement personal tal com ens demanen alguns alumnes del curs realitzat. Utilitzaríem part del material de les sessions que han estat realitzades i ho completaríem amb més pràctiques experiencials i vivencials.

DOSSIER

ÍNDEX

1. TEORIES BÀSIQUES DELS AUTORS UTILITZATS EN EL CURS	207
2. AUTORS DE CONTES UTILITZATS EN EL CURS	224
3. EXEMPLES DE CONTES PER A TREBALLAR A L'AULA	226
4. EXEMPLES DE TREBALLS REALITZATS AMB EL CONTE	234
5. BIBLIOGRAFIA BÀSICA UTILITZADA PER A LA PREPARACIÓ DEL CURS	240
6. INFORMACIÓ DEL SEGUIMENT DEL CONTE COM A EINA PEDAGÒGICA	242
7. CONTES DELS ASSISTENTS AL CURS	242

1. TEORIES BÀSIQUES DELS AUTORS UTILITZATS EN EL CURS.

1.1. Bruno Bettelheim.

Aquest autor ha estat una de les bases del nostre treball amb el conte com a eina pedagògica doncs estem d'acord amb la seva teoria sobre el funcionament d'aquest tipus de relat per a la construcció d'una personalitat equilibrada i per a l'adquisició de les habilitats socials necessàries per a la formació del ésser humà madur.

No oblidem però que per a l'autor només els contes de tradició oral, els contes fantàstics, compleixen aquesta funció.

Les raons que ens dóna per a la seves conclusions són breument aquestes:

En el nen no es poden donar la comprensió racional del món, ni la objectivitat, ni cap de les justificacions adultes.

No és possible ajudar-los amb arguments exclusivament racionals davant dels seus dubtes, pors, angoixes de la mateixa manera que ho fariem amb els adults.

Les seves pors i angoixes són, en els nens afortunats, generalment fantasies: por a ser abandonats, por a créixer, a una mare dominant, a un pare absent, etc.

Aquestes fantasies, comuns a tots els nens, en alguns casos són reals, però només es poden convertir en quelcom acceptat i amb la menor angoixa i sentit de culpabilitat possible mitjançant l'estructura del conte.

Els motius pels quals els contes faciliten aquesta acceptació de les fantasies infantils són entre d'altres perquè en el conte no es parla de realitats concretes del nen. En el conte no hi ha ni lloc ni temps real. Hi ha un distanciament tal que permet que la ment infantil pugui acceptar fets i accions que conscientment no pot admetre en la seva vida real per repressió de l'inconscient (complex d'Edip, Electra, odi a la mare, al pare, etc.) o perquè encara no pot entendre (el sexe adult).

En el conte es dona una satisfacció substitutiva en lloc d'un reconeixement conscient (propi d'un adult, però no d'un nen).

Els problemes interns del nen són exterioritzats amb personatges, fets, accions on hi ha dolents, bons, crueltat, mort, tota la gamma de terrors, pors, obsessions que realment terroritzen al nen.

En el conte totes les situacions s'aniran "arreglant", no sense esforç, patiment, etc. I sempre hi haurà un final feliç. Això és molt important per al subconscient del nen, el pensar que malgrat tot, tot acabarà arreglant-se.

Això el tranquil·litza i el predisposa a confiar que a ell li passarà el mateix.

En el conte la bondat, l'amor, la lleialtat sempre són recompensats i els malvats mai es surten amb la seva.

Per a l'estructura psíquica del nen això és necessari que sigui així.

Mitjançant la fantasia el nen pot superar les seves pròpies pors, fugir dels perills i sobretot sentir que tard o d'hora arribarà a un final feliç.

No podem demanar a un nen que accepti un final trist, encara que ho pot assumir. En el conte hi ha d'haver sempre la confiança de que tot pot canviar cap a millor.

Això és el que "enganxa" als nens quan escolten un conte: després de mil perills, problemes, enemics, encara que sembli impossible, l'heroi se'n surt. I així doncs ell també se'n podrà sortir.

Els contes ens preparen per la vida però no perquè ens ensenyin a raonar i actuar racionalment, sinó perquè preparen el nen a superar els “primers problemes”. Si aquest primers problemes no són resolts continuaran sent la base dels futurs problemes (revestits d'altres signes més actuals, però en el fons antics problemes infantils).

Els problemes d'un adult: la feina, la política, la parella, etc. poden ser resolts amb la facultat del raonament objectiu.

El que no es pot resoldre és un problema infantil amb un raonament adult. El nen no en té prou amb raonaments lògics.

Si un adult creu poder resoldre un antic problema infantil amb mètodes racionals no podrà resoldre'l completament. Exemples d'això són la majoria de problemes subjacents a la majoria de comportaments neuròtics, fins els més lleus, dels adults considerats “normals” i socialment integrats.

1.1.2. Les tesis de Bruno Bettelheim i el conte com a eina pedagògica

Què podem fer?

Partint de la hipòtesi del llibre, utilitzar els contes per alleugerir l'angoixa que experimenten alguns adolescents en aquesta etapa crítica de la seva vida.

Per què?

Per què creiem que és l'angoixa el que els provoca les conductes agressives, passotes, rebels, etc. envers el món on els adults pretenem que s'integrin.

En què ens basem?

Alguns adolescents no han pogut passar de l'etapa infantil a l'adolescència d'una manera harmònica.

Se senten decepcionats, perduts abandonats.

No poden seguir satisfent els seus desigs. Es senten obligats a fer coses que no els agraden: estar quietos, en silenci, estudiar, etc.

Els pares ja no els hi presten tanta atenció, etc.

I tot a canvi de què? DE RES. El nen sent al pare que es queixa de tot i la mare també. Els grans fan generalment cara de fàstic i de preocupació constant, els renyen o els ignoren i els hi demanen que sobretot no molestin.

Amb aquesta perspectiva molts nois/ies de 13 14 anys es rebel·len a acceptar un model imposat i per a ells avorrit a canvi de NO RES.

Les seves preguntes a les nostres ordres:

Calla!

Estudia!

Endreça!

Sigues bo!

Etc.

No tenen resposta. Així doncs no ens ha d'estranyar que passin de tot i només puguem aconseguir que facin quelcom amb amenaces, càstigs o regals.

La seva lògica és contundent

La nostra proposta és **recuperar l'esperança en un final feliç, calmar la seva angoixa** provocada per la por a:

-No ser com els pares volen, com els professors volem.

-Desitjar fer coses prohibides.

-Fer-se adults

-Etc.

I això és possible amb el conte com a eina pedagògica.

Segons B.Bettelheim no es tracta de crear nous contes sinó de treballar els ja existents. Els contes que interessin per aquest treball són els de tota la vida. Segons ell els contes moderns no toquen realment els problemes reals del nen. Són massa lights, ecològics, democràtics, etc. El nen necessita experimentar veritablement el terror (bruixes, dracs, monstres, madrastrès...), angoixa (ser abandonat, maltractat, devorat...), ja que les seves pors són aquestes.

L'intent dels adults de no causar traumes infantils amb contes antics hauria generat no un nen valent, etc. sinó tot al contrari, ja que aquest nen no s'hauria pogut alliberar dels seus terrors "a la seva manera", escoltant contes de sempre.

Últimament he llegit molts contes moderns i en especial *Cuentos por teléfono*, de G.Rodari, crec que evidentment presenten problemes d'adults, la contaminació, el respecte a la natura, l'acceptació de l'altre, tot nobles ideals però no tenen res a veure amb el món terrorífic que es presenta en els vells contes.

Ara bé, el fet de comprendre el valor dels contes fantàstics no ha de ser exclouent de la utilització de contes moderns com els citats de G.Rodari.

Com conciliar les dues postures? Creiem que el criteri de cada professor serà el més important. Cada tipus de conte serveix per quelcom, si més no per compartir una estona amb els nostres alumnes, la funció que li vulguem donar dependrà del que consideri el professor, atenent a les necessitats dels alumnes.

Hem donat molta importància a la funció terapèutica del *FINAL FELIÇ*, algunes persones podrien al·legar que això és enganyar, que hem de preparar els nens per a les derrotes a la vida. Jo no hi estic d'acord, crec que el final feliç depèn d'un mateix, de saber crear-se expectatives realitzables i fer la feina necessària per portar les coses a terme, per tant crec que sí que és positiu créixer i viure amb la confiança en un final feliç, a més en els contes aquest es produeix després que l'heroi/ïna ha demostrat que s'ho mereix. Si repasseu la Llista d'Habilitats socials que vàrem treballar a la vuitena sessió, veureu que quasi bé totes es treballen en els contes de tradició oral.

1.1.3. Utilització a l'aula.

Malgrat que l'autor es refereix a nens es pot allargar fins als 16 anys en quant a metodologia de treball, etc.

De totes maneres creiem que a nivell personal és vàlid tota la vida. Ja he comentat durant el curs que jo mateixa estic descobrint per què m'agradaven uns determinats contes i són aquells on es resolien els conflictes de la meua infància, alguns encara existents i emmascarats. També ho estic esbrinant amb altres adults, en cursos sobre contes, i les conclusions estan sent molt interessants.

1.2. Els estudis de V. Propp sobre el conte.

1.2.1. Objectius dels estudis de V.Propp.

El llibre de Propp *Morfologia del conte* es va publicar el 1928. El seu contingut bàsic és analitzar la seva estructura. Per a Propp però la morfologia no constituïa un fi en sí. El que l'interessava era descobrir l'especificitat del conte meravellós, fantàstic o de tradició oral,

en tant que gènere, per trobar a continuació una explicació històrica de la seva uniformitat, aquestes característiques el porten també a afirmar que és, gràcies a la seva particular estructura el que fa que els destinataris del conte el percebin i el reconeixin com a tal. Aquests són precisament els aspectes que a nosaltres també ens interessaven més del llibre citat.

La rigorosa descripció sincrònica que hi trobem ens ajuda tan sols com a referent, doncs el nostre treball no pretén formular cap hipòtesi sobre la gènesi i estructura del conte, sols aprofitar algunes de les tesis que s'han formulat sobre el conte per tal de utilitzar-lo com a eina pedagògica.

Volem doncs fer constància de la utilització que hem fet dels estudis de Propp.

El més significatiu per al nostre treball és la classificació dels elements constants, elements sempre presents que va descobrir l'autor, i que constitueix l'estructura del conte meravellós i ens permet diferenciar-lo dels demés tipus de contes.

Abans de Propp les referències d'estudi envers els contes eren el motiu o el tema en el seu conjunt. Per a ell en canvi ni temes ni motius, malgrat el seu caràcter repetitiu, explicarien la uniformitat específica del conte meravellós. Temes i motius serien elements canviants, variables del conte. En el seu treball demostra que l'especificitat del conte no rau en el seus motius, sinó en algunes unitats estructurals al voltant de les quals s'agrupen aquests motius.

La seva investigació no es basa doncs en el tema, sinó en els elements primordials i unitats mínimes que formen el conte.

El seu és un estudi de les partícules mínimes, impossibles de descompondre però amb infinites combinacions que donen lloc a la gran varietat de repertori dels contes.

Es tracta de descobrir el nucli narratiu que continua invariable en cada conte concret. És una operació similar a la dels estudiosos del llenguatge que el descomponen en les seves partícules mínimes per passar després a esbrinar com la combinació d'aquestes partícules produeix la riquesa del llenguatge.

1.2.2. Conclusiones de l'autor.

Després d'haver analitzat uns cent contes russos, pertanyents a la col·lecció d'Afanassiev, Propp verifica que dins dels contes es troben "*magnituds constants i magnituds variables*". Les primeres proporcionen l'esquelet del relat, les segones són les que li donen vivacitat, bellesa i fascinació.

Els elements invariables són *les funcions*, les accions que els personatges realitzen i que trobem en tots els contes populars. En canvi, la identitat dels personatges és variable i accessòria. Així, donada la funció, per exemple *de la prohibició*, qui faci aquesta funció podrà ser Blancaneus, la Caputxeta Vermella, La Bella Dorment, etc.

Les funcions que constitueixen l'estructura dels contes són trenta-una: **allunyament, prohibició i transgressió, interrogació i informació, engany i carència, mediació, principi de l'acció contrària, partença, primera funció del donant i reacció de l'heroi, recepció de l'objecte màgic, desplaçament en l'espai, combat, marca de l'heroi, victòria, reparació de la carència, retorn de l'heroi, persecució i socors, arribada d'incògnit, pretensions falaces, tasca difícil i tasca realitzada, reconeixement i descobriment de l'engany, transfiguració, càstig i boda.**

Aquestes funcions no apareixen sempre, però el seu nombre és limitat i l'ordre en el que apareixen també és el mateix.

Propp associa cada una de les trenta-una funcions a un símbol gràfic, i això permet obtenir, per a cada conte, una fórmula similar a les fórmules químiques, i indica clarament la successió de les funcions seleccionades.

1.2.3. Les funcions dels personatges.

Les accions dels personatges, o *funcions*, no varien, són constants. Com que el que canvia són a vegades els noms, això ens permet estudiar els contes a partir de *les funcions dels personatges*. Les funcions representen els elements fonamentals del conte, els elements que constitueixen l'acció. En l'estudi del conte l'únic important és la qüestió de saber *què* fan els personatges; *qui* fa quelcom i *com* ho fa són qüestions que tan sols es plantegen accessòriament.

És important doncs aclarir bé el que són les funcions dels personatges.

La funció és l'acció d'un personatge, definida des del punt de vista de la seva significació en el desenvolupament de la intriga.

Les funcions són les parts constitutives fonamentals del conte, el seu nombre és limitat.

La successió de funcions és sempre idèntica. L'absència de determinades funcions no canvia la disposició de les altres i una funció pot ésser repetida per diferents executants.

Aquesta repetició de funcions és quelcom que ja ha estat estudiat pels historiadors de les religions en els mites i les creences, però no pels historiadors del conte. Així com els caràcters i les funcions dels déus es van desplaçant d'uns a altres i passar, finalment, als sants cristians, les funcions d'alguns dels personatges dels contes passen a altres personatges. Les funcions són molt restringides, els personatges són nombrosos. Això explica que el conte màgic, per una part sigui tan divers, i per l'altre la seva uniformitat, la seva monotonia.

S'ha de tenir en compte el significat que posseeix una funció donada en el desenvolupament de la intriga.

1.2.4. Anàlisi de les funcions.

Els contes solen començar amb l'exposició d'una situació inicial. S'enumeren els membres d'una família i al futur heroi se'l presenta senzillament amb la menció del seu nom o la descripció del seu estat. Aquesta és la situació inicial a la que li succeeixen les següents:

I. Un dels membres de la família s'allunya de la casa (*allunyament*). Poden ser els pares o els fills. La mort també es vista com a *allunyament*.

II. L'heroi és objecte d'una prohibició (*prohibició, ordre*). També podem trobar el seu contrari, una ordre: "*No has de, has de...*".

III. Transgressió de la prohibició (*transgressió*). En aquest moment entra en escena *el dolent*, una bruixa, madrastra, lladre, etc.

IV. L'agressor intenta obtenir informacions (*interrogatori*)

V. L'agressor obté informació sobre la seva víctima (*informació*)

VI. L'agressor intenta enganyar la seva víctima per a apoderar-se d'ella o dels seus bens (*engany*).

VII. La víctima es deixa enganyar i ajuda al seu enemic (*complicitat*).

Hem de fer referència a que si les prohibicions són sempre transgredides, les propostes enganyoses són sempre acceptades i executades. A més l'heroi actua mecànicament davant

la utilització de mitjans màgics o d'un altre mena, s'adorm, es fereix, facilitant el treball del seu enemic.

VIII. L'agressor inflingeix mal a un dels membres de la família o li causa un perjudici (*acció dolenta*). Embruaix algú, el substitueix, el tanca, etc. Aquest punt com el següent sempre apareixen en el conte, són essencials per al seu desenvolupament i per a la coherència de la intriga.

(Aquest següent punt, el VIII-a, és bàsic per a la utilització del conte com a eina pedagògica)

Tots aquests contes parteixen d'una situació de mancança o de penúria, cosa que dóna lloc a una recerca. El personatge surt a buscar quelcom que li falta.)

VIII-a. A un dels membres de la família li manca alguna cosa. O bé algun dels membres de la família vol posseir quelcom (*carència*).

IX. Es difon la notícia de la malifeta o de la carència (*mediació o moment de transició*). Algú es dirigeix a l'heroi amb una petició o un ordre. Se'l envia o se'l deixa marxar. En aquest cas ens trobem amb el tipus d'heroi cercador, si en canvi es expulsat, si se'l porta lluny de casa, és l'heroi-víctima. En tot cas però la situació implica que l'heroi marxa de casa.

X. L'heroi-cercador accepta o decideix actuar (*principi de l'acció contrària*). Aquesta situació tan sols es dóna en els contes on l'heroi marxa a buscar quelcom. En el cas de l'heroi-víctima, embruixat, traïcionat, assassinat, com no hi ha voluntat de llibertar-se falta aquest element.

XI. L'heroi se'n va de casa (*marxa*).

La marxa de l'heroi-cercador és diferent de la de l'heroi-víctima. El primer té com a objectiu una recerca, el segon empenirà un camí on també li esperen un grapat d'aventures, però sense haver-se proposat cap recerca. En alguns contes falta el desplaçament de l'heroi en l'espai. tota l'acció es desenvolupa en el mateix lloc. També podem trobar la marxa com a *fugida*.

Un nou personatge acostuma a entrar en acció, *el donant o provador*. Per casualitat, al bosc, al camí, etc. L'heroi rep quelcom, generalment màgic, que li permetrà subsanar els seus mals. Però abans haurà de superar certes proves per a aconseguir aquest objecte màgic.

XII. L'heroi es sotmet a una prova, un atac, etc. que el prepara per a la recepció d'un objecte o d'un auxiliar màgic (*primera funció del donant*).

El donant farà passar una prova al heroi.

-Les formes en que pot aparèixer poden ser aquestes:

-*El donant saluda i pregunta al heroi*. Segons com respon l'heroi rebrà quelcom.

-*Algú amb problemes demana ajuda a l'heroi*.

-*Se li mostra a l'heroi un objecte màgic proposant-li un canvi*.

La prova preliminar, que proporciona a l'heroi l'objecte màgic i la prova fonamental, que porta a la reparació de la carència és una oposició de dues variants íntimament lligada a l'especificitat del conte en tant que gènere.

XIII. L'heroi reacciona a les accions del futur donant (*reacció de l'heroi*). Aquesta reacció pot ser positiva o negativa.

L'heroi pot accedir o no a les peticions formulades.

XIV. L'objecte màgic es posa a disposició de l'heroi (*recepció de l'objecte màgic*).

Aquests objectes màgics poden ser: 1. Animals; 2. Objectes d'on surten objectes màgics; 3. Objectes amb propietats màgiques; 4. Qualitats rebudes directament, per exemple, la força, capacitat per transformar-se, en animal, etc. Anomenarem als éssers vius *auxiliars màgics*, i als objectes i qualitats *objectes màgics*.

Les transmissions de l'objecte poden ser variades, directament, o bé es troba en un lloc indicat, es compra, per casualitat, etc.

També podem trobar la variant en que apareixen diversos éssers màgics que l'heroi es troba pel camí i que li ofereixen el seu ajud.

Recordem que la reacció negativa de l'heroi farà que la transmissió de l'objecte màgic no es produeixi.

La funció de l'heroi ens permet definir millor l'heroi: l'heroi dels contes fantàstics és o bé el personatge que pateix directament l'acció de l'agressor, o qui experimenta una carència, o la persona que accepta reparar la desgràcia o respondre a la necessitat d'un altre personatge. Durant l'acció l'heroi és el personatge provats d'un objecte màgic, o d'un auxiliar màgic, i qui es serveix d'ell, o l'utilitza com a un servidor.

XV. L'heroi es transportat, conduït o portat prop del lloc on es troba l'objecte de la seva recerca (*desplaçament en l'espai entre dos regnes, viatge amb un guia*).

Podrà viatjar per aire, sota l'aigua, etc.

XVI. L'heroi i el seu agressor s'enfronten en un combat (*combat*).

XVII. L'heroi es marcat (*marca*).

Pot rebre la marca al seu cos, ferida, etc. pot rebre un anell o mocador, etc.

XVIII. L'agressor es vençut.

Pot ser en un combat, en una jugada de cartes, en una competició, també pot ser mort mentre dorm, etc.

XIX. El mal inicial es reparat o la carència satisfeta (*reparació*).

Es troba l'objecte buscat, el presoner es alliberat, el personatge embruixat torna a ser el que era, el mort ressuscita...

XX. L'heroi torna (*retorn*).

Pot utilitzar els mateixos mitjans que a *la marxa*, o bé diferents. També pot tenir les mateixes característiques que una fugida.

XXI. L'heroi es perseguit (*persecució*).

XXII. L'heroi es ajudat (*socors*).

XXIII. L'heroi arriba d'incògnit a casa seva o a un altre contrada (*arribada d'incògnit*).

XXIV. Un fals heroi fa valer les seves pretensions falses (*pretensions falses*).

XXV. Es proposa a l'heroi una tasca difícil (*tasca difícil*).

Aquesta proposta és un dels elements favorits del conte.

Les tasques són molt variades: endevinalles, prova del foc, eleccions, força, valor, paciència, fabricació o obtenció de determinat objecte, etc.

XXVI. La tasca es compleix (*tasca complida*).

XXVII. L'heroi és reconegut (*reconeixement*). Pot ser reconegut per la *marca* rebuda, ferida, mocador, etc. També se'l pot reconèixer immediatament, per haver realitzat alguna tasca, etc.

XXVIII. El fals heroi o l'agressor, el dolent es desemmascarat (*descobrimet*).

Sovint aquest funció està vinculada a l'anterior.

XXIX. L'heroi rep una nova aparença (*transfiguració*).

XXX. El fals heroi es castigat.

XXXI. L'heroi es casa i puja al tro (*boda*).

Podem observar que un gran nombre de funcions s'agrupen per parelles (prohibicions-transgressions, interrogació-informació, combat-victòria, persecució-socors, etc.) Altres es poden reunir per grups o conjunts, la prova a l'heroi feta pel donant, la seva reacció i la seva recompensa per exemple.

Significats, alguns dobles, d'algunes funcions.

Totes les tasques seguides d'una recerca han de considerar-se com elements del nus de la intriga; totes les tasques seguides de la recepció d'un objecte màgic es consideraran com a una prova. Totes les demás són tasques difícils, i impliquen dues subcategories: les tasques

vinculades al casament i les que no ho estan. Exemple de tasca difícil és el combat amb el drac que Propp equipara amb la madrastra, el dragó que amenaça a una població seria equiparable a la madrastra que turmenta la filla, també seria comparable la transformació del drac en captaire, bruixa enviada per la madrastra, etc.

1.2.5. Altres elements del conte: Les motivacions i els rols.

Les motivacions. Per motivacions Propp entén tant els mòbils com els fins dels personatges que els impulsen a realitzar aquesta o l'altra acció. Per a ell les motivacions són elements inestables. Naturalment, les accions dels personatges que apareixen a meitat del conte estan en la seva major part motivades pel propi desenvolupament de la intriga: tan sols *la malifeta o el perjudici*, funció primera i fonamental del conte, exigeixen alguna motivació complementària.

Es important remarcar que les accions de molts dels personatges *dolents*, agressors, etc. no estan motivades. Certament que els dracs poden raptar a la princesa per obligar-la a casar-se amb ells potser se la vol menjar, però el conte no ens diu res d'aquests motius.

Hi ha raons fonamentades de que les motivacions que podem llegir en alguns contes són formacions recents.

Aquest aspecte ens pot ajudar a treballar amb el conte com a eina pedagògica, doncs es parteix d'un fet experimentat per l'heroi, un mal, una carència provocada per una acció dolenta, així ho experimenta ell, no sap els motius pels quals se li ha infringit aquest mal, nosaltres sabem que aquest mal pot estar tan sols en la imaginació de l'heroi-alumne. No podem dir-li que analitzi la situació racionalment i veurà que tot són imaginacions seves, no serviria per convence'l, recordem el que ens diu sobre aquestes explicacions racionals B.Bettelheim. Seguirà pensant que ha estat víctima d'una acció dolenta contra ell. Lo important és que experimenti per mitjà de la imaginació creativa, el llenguatge simbòlic i el pensament analògic, la derrota del mal i l'alliberament final. Quan un ja no es sent amenaçat tampoc veu perills per tot arreu

Els rols. Els rols que s'atribueixen als personatges són segons Propp set: *l'antagonista (l'agressor), el donant, l'auxiliar, la princesa o el seu pare, l'heroi i el fals heroi.*

L'estudi dels personatges segons les seves funcions, les seves divisions en categories i l'estudi de les seves aparicions en escena ens condueix al problema general dels personatges del conte.

No oblidem que hem de distingir clarament dos objectes d'estudi: els autors de les accions i les pròpies accions. La nomenclatura i els atributs dels personatges, qualitats externes, edat, sexe, situació, etc. són variables que donen encant al conte però un personatge pot substituir fàcilment a un altre. Aquestes substitucions tenen els seus motius. La pròpia vida real crea noves i matisades figures que suplanten als personatges imaginaris: el conte experimenta la influència de la realitat històrica contemporània, de la poesia èpica, dels pobles veïns, de la literatura, creences locals, etc., el conte conserva els trets del més antic paganisme, dels costums i ritus de l'antiguitat. Tots aquests processos de transformació del conte creen una gran diversitat de formes.

1.2.6. Aplicacions a l'aula de les conclusions de V.Propp.

-Les funcions i els rols

Les funcions dels personatges que són els elements constants i repetits, i els rols definits, les utilitzarem com a elements fonamentals per a treballar les possibilitats del conte com a

eina pedagògica en quant els contes serien el reflexos dels processos psíquics universals de la col·lectivitat, aquesta afirmació està àmpliament documentada en el llibre del mateix autor *Les arrels històriques del conte*.

Complementàriament a la tesi de Propp, utilitzarem els treballs de B.Bettelheim que corroboren aquesta visió del conte com a eina per al desenvolupament psíquic universal de la col·lectivitat. En ambdós autors trobem la mateixa possibilitat d'utilització de l'estructura del conte meravellós com a eina pedagògica per a l'adquisició de valors, normes, eines i estratègies que condueixin l'ésser humà cap a una integració i maduració de la personalitat.

Ens basem sobretot en l'afirmació de Propp segons la qual qualsevol element del conte sense distinció pot veure's invahit per l'acció, transformar-se en un relat independent, donar origen a un altre relat. Si una cèl·lula d'aquest organisme que és el conte es transforma en un petit conte dins del conte, aquest es construirà segons les mateixes lleis que qualsevol altre conte fantàstic. Recordem que totes aquestes lleis no s'apliquen als contes creats artificialment, tan sols als del folklore, que tots aquests contes parteixen d'una situació de carència o de penúria, cosa que dóna lloc a una recerca. El personatge surt a buscar quelcom que li manca.

-El caràcter binari de les funcions

En la perspectiva de l'aproximació estructural, el descobriment de Propp del caràcter binari de la majoria de les funcions és molt important: **carència-reparació de la carència, prohibició-transgressió de la prohibició, combat-victòria, etc.** Aquest aspecte també formarà part de l'estratègia en la utilització del conte a l'aula ja que complementa una de les nostres propostes en relació al conte com a integrador de forces contradictòries que tot ésser humà posseeix i que poden provocar angoixa, sentiment de culpabilitat, manca d'autoestima, etc. si no sabem com integrar-les.

La parella **combat-victòria** serà un element bàsic per tal de donar esperança a l'hora de realitzar empreses que ens poden semblar impossibles, perquè pensem que no podem, que no tenim força, o que mai serem capaços de fer-ho. Les habilitats socials de conèixer les pròpies habilitats i aconseguir un objectiu es treballen especialment en aquest tipus de contes.

-La manca o necessitat inicial.

Una de les funcions que creiem fonamentals per a treballar es la de *manca o necessitat inicial*, doncs és una situació molt comuna en alumnes amb problemes d'aprenentatge o de relació amb els companys i manca d'habilitats socials.

La necessitat o carència inicial. Ambdues representen una situació. Podem imaginar que amb anterioritat al principi de la acció, aquesta situació existia, ja des de feia anys. Però arriba un moment en que el propi personatge que busca compren que li manca quelcom, és el moment de la motivació, implica la recerca.

Sovint el sentiment de carència no té cap motivació, el rei reuneix als seus fills i els hi diu : "Feu-me un favor, etc..." i els envia a buscar quelcom. Les formes en que es reconeix la manca són nombroses. L'enveja, la misèria (en quant a les formes racionalitzades), la força o l'audàcia de l'heroi, i altres molts motius poden conduir a la recerca.

La presa de consciència del que falta es pot produir de diferents maneres, mostrant-se per un moment, deixant rera seu un rastre, apareixent-se a l'heroi en una forma com un retrat o un relat. L'heroi perd el seu equilibri mental, cau en la melangia i en el desig de tornar ho a veure o a trobar. Tota l'acció es desenvolupa a partir d'aquesta situació.

La presa de consciència d'una carència és el punt de partida obligat per *posar-se a la feina*, tots els futurs herois parteixen d'una situació de carència i *auran de fer quelcom*, encara que sembli impossible, per a trobar el que necessiten. Si es queden en un racó pensant que tot el que els hi passa és terrible, si pensen que no serveixen per res, no trobaran el tresor o no arribaran a aconseguir la princesa o qualsevol dels finals feliços dels contes.

Aquesta podria ser una estratègia per a fer sortir a molts alumnes de l'apatia o de la manca d'autoestima i de les possibilitats d'un mateix per sortir-se'n, sigui quin sigui el problema i exercitar l'autoreforç, fixar-se i aconseguir un objectiu i d'altres habilitats socials.

1.2.7. Metodologia: Fabricació artificial d'un conte.

Es pot agafar qualsevol funció, *la prohibició, l'allunyament*, però sempre ha d'aparèixer *la manca i/o mal inicial, i la obtenció del tro, boda, etc.* es a dir un *final feliç*. Les altres funcions es poden repetir, ometre. Si a continuació es reparteixen les funcions entre els personatges sorgits de la reserva del conte o entre altres personatges sorgits de la fantasia de cadascú, els esquemes prenen vida i es converteixen en contes.

Podeu posar una llista de funcions possibles a la pissarra i senyalar les que han de aparèixer obligatòriament i les que poden ésser utilitzades o no. Per exemple la situació inicial ha de ser problemàtica i el final feliç. Podeu donar la llista d'habilitats socials als alumnes i fer que escullin les que necessitaran per aconseguir els seus fins.

La psicologia del cuentista, ha de ser estudiada apart. Però cal suposar que els moments més fonamentals i més llamatius de l'esquema del conte juguen un paper de pivot. A partir d'aquest moment els nous contes són sempre combinacions o modificacions de contes antics. Es pot delimitar els camps on el cuentista popular no inventa mai, i aquells en els que hi ha creació amb més o menys llibertat. Com que hem partit ja d'una situació donada, una prohibició, una carència, etc., úniques normes a seguir per part dels alumnes, la resta pot ser a criteri de cadascú.

En paraules de Propp "*pot elegir els atributs dels personatges, elegir els donants, però, tot allò que procedent de l'exterior, entra en el conte, es sotmet a les seves normes i a les seves lleis*".

Nosaltres no pressuposem tanta exactitud però sí que podem afirmar per les experiències fetes al voltant d'aquesta possibilitat, el conte dins el conte, que els contes sorgits d'aquests exercicis contenen les estructures bàsiques del conte que utilitzem per a treballar les habilitats socials i la intel·ligència emocional.

"Los cuentos se se agregan i se recomponen constantemente en virtud de leyes particulares, aún desconocidas, que rigen la formación de los temas" (V.Chklovski, O teorii prozy, p.24)citat per Propp. Segons ell, ara ja es coneixen aquestes lleis, són les que ell ha descobert i que nosaltres podem aprofitar per a utilitzar el conte com a eina pedagògica a l'aula, tant per a la seva anàlisi com per a noves creacions.

1.3. Marie Louise von Franz

Hem utilitzat les tesis contingudes en el seu llibre *Símbolos de redención en los cuentos de hadas*.

1.3.1. Tesi de M.L.von Franz.

La paraula redempció és utilitzada per l'autora sense cap connotació religiosa.

En els contes de fades la redempció es refereix a circumstàncies en les que algú, que ha estat maleït o embruixat, és alliberat mitjançant certs esdeveniments durant la història.

Un dels trets més freqüents en els contes de fades es el de la maledicció o embruixament que pateixen un o més personatges. Aquesta maledicció pot ser de molts tipus, això també succeeix en alguns mites i faules: Un ésser es condemnat a assumir la forma d'un animal o l'existència d'una vella i monstruosa dona, etc. i després, mitjançant un procés de redempció, es transforma en un príncep o en una princesa.

En altres contes, algú ha estat maleït a comportar-se d'una manera indesitjable. Es veu abocat a fer el mal i la destrucció, per la força d'un encanteri. Quan serà redimit, lliurat del encanteri, no tornarà a fer el mal.

Aquests són els principals tipus de destins malignes que pot sofrir una persona en els contes de fades, aquests fatals encantaments, dels que ell o ella seran redimits finalment.

El tema del llibre que ens ocupa seria doncs aquest: *Els diferents tipus d'encanteris o malediccions*, ja que aquest aspecte, apart de constituir el motiu principal, té un important significat psicològic. Però a més els contes també ens proporcionen el mètode per anul·lar els encanteris i aquest és també el tema del llibre. Aquesta autora, que es mou en la línia psicoanalista de Jung, creu que podem aprendre molt dels mètodes de redempció dels contes de fades per la seva similitud en els processos terapèutics i de recuperació d'una personalitat equilibrada.

Segons M.L.Von Frens una persona presa d'un estat neuròtic, en alguns aspectes pot molt bé comparar-se a un ésser humà embruixat. *"Forçats a un nivell molt baix de comportament, la gent que pateix una neurosi és capaç d'obrar de manera discordant i destructiva contra ells mateixos i cap als altres, amb motivacions bàsiques o instintives."*

En el nostre treball a l'aula com a professors de diverses matèries, com a tutors, o a nivell personal no pretenem trobar solucions per a comportaments patològics ja que això és tasca dels psicòlegs però si que pensem que la mateixa idea es pot utilitzar per a aquells comportaments que, sense arribar a poder ésser qualificats de patològics, des del punt de vista mèdic, sí que són problemàtics per al desenvolupament de l' adolescent i la seva relació amb ell mateix i l'entorn.

Hi ha una expressió popular que jo sentia molt a sovint a casa meva quan jo o un dels meus germans es portava malament. La meva mare solia dir a un altre adult *"aquest nen està endimoniait"*, també es deia que era *"de la pell de Barraràs"*.

Doncs bé, seria aquesta sensació que sentim davant del comportament absurd i agressiu que tenen molts dels nostres alumnes i que, malgrat hi busquem una lògica, un perquè no la trobem. Podríem canviar el nostre punt de vista i adoptar el dels contes de faules segons el qual estan embruixats, **encantats**, i cal alliberar-los ja que aquesta es una condició inevitable dels contes, es possible i necessari que l'encanteri acabi.

Pensem que si tant els professors, o adults i els nois i noies, encara que sigui inconscientment, ho saben també tindran la confiança per seguir el mètode i les passes necessàries per poder posar fi al seu *embuixament*, i sempre seguint les passes del conte on finalment els espera l'èxit podran lliurar-se del malefici i ser el que són realment.

Les teories de M.L.Von Franz ens han interessat perquè parteix de la base de que és impossible trobar una fórmula científica que s'adapti a tots els casos. Tots sabem que les solucions que valen per a tots, solucions científicament provades no són les que necessitem.

Podem curar una pulmonia a qualsevol amb un medicament igual per a tots però en el món del comportament humà la cosa es complica, sobretot si estem allunyats de les teories estrictament conductistes, aleshores què fer amb els alumnes on cada cas és singular, amb les seves circumstàncies úniques?, i ha un camí únic.?, no ho creiem així.

Cada cas és individual i diferent i no podem analitzar durant anys un comportament problemàtic. *Es tracta de trobar solucions senzilles i que funcionin ara.* Von Franz creu que encara que el procés curatiu es sempre singular, els contes de fades i els mites ens ofereixen representacions de processos instintius en els que la psique presenta una validesa general. En aquest nivell de l'inconscient col·lectiu, trobem representacions de processos de tractament típics per a disfuncions igualment típiques.

1.3.2. Possibilitats del conte com a eina pedagògica

La nostra finalitat en aquest treball és facilitar la utilització del conte com a eina pedagògica i en el conte i no en el mite hem trobat més raons que fan que el conte s'adeqüi més a les nostres necessitats com a docents. El conte ens pot facilitar la nostra tasca de educadors, es a dir de acompanyants dels nostres alumnes en el seu camí cap a la maduració de la seva persona i l'adquisició dels valors i les habilitats socials que li permetin integrar-se de manera harmònica dins la societat. Per això creiem que és important diferenciar el que podem treballar amb el mite i amb el conte. Pensem que en relació a les edats dels nostres alumnes, fins als 16-17, el conte és més adient, encara que també hem utilitzat el mite i altres tipus de narracions si ens ha semblat adequat a la situació.

Seguint la tesi segons la qual el conte té una funció pedagògica dins la qual una de les fites a assolir seria la de recuperar la confiança en un mateix, creure en un final feliç per a les nostres angoixes, i adquirir les habilitats socials necessàries, per tal de recuperar la nostra autoestima, hem trobat en aquesta autora algunes de les raons per preferir el conte com a metodologia a d'altres que han complert funcions pedagògiques durant tota la història de la humanitat com ara els mites.

Us proposem un exemple de raons que fan que el conte pugui ser més útil en alguns casos.

Els herois dels mites es comporten com a éssers humans: pateixen, tenen por, estan tristos, són feliços, experimenten tots els matisos dels sentiments. Es pregunten "Què he de fer". Es fàcil identificar-se amb ells. Estan més limitats a una determinada nacionalitat que els dels contes de fades.

En els contes de fades els herois i les heroïnes són menys humans, és a dir, no tenen vida interior, vida psíquica. No parlen amb sí mateixos, no tenen dubtes, ni reaccions humanes.

Aquí l'heroi és valent, mai perd el coratge sinó que continua lluitant fins a vèncer l'enemic. L'heroïna pot suportar una perllongada tortura, sofrirà fins al final, fins aconseguir la seva meta. Mai sen's parla de les reaccions humanes que puguin tenir.

Segons Max Lüthi, citat per M.L.V.Franz, els herois dels contes de fades són figures en blanc i negre, una espècie de clichés, amb trets molt característics com la destresa, la capacitat de sofriment, la lleialtat, etc. i són figures immutables fins a la fi de la història. En un conte de fades no ens trobarem amb amb quelcom semblat a una conversió psicològica dels seus herois mentre que en un mite moltes vegades apreciem en ells canvis d'actitud. Podríem dir que els herois dels contes de fades no són del tot humans. I és que no es tracta d'éssers humans sinó d'arquetips i per tant no es poden comparar directament amb el jo humà.

No podem prendre l'heroi com si fos un home o l'heroïna com si fos una dona. Perquè els contes de fades no són produccions de la ment individual i no són per tant un material individual. Segurament han estat produïts per moltes persones o per un grup. (Podeu trobar aquest punt més desenvolupat a la web El conte com a eina pedagògica on estarà la memòria complerta d'aquest treball i de la qual us informarem quan es pugui consultar).

Quan en els contes de fades l'heroi o heroïna han estat maleïts, i és per aquesta raó per la que es veuen obligats a comportar-se d'una manera destructiva i negativa, és tasca de l'heroi redimir a la persona embruixada. Es pot maleir o embruixar qualsevol complex arquetípic o qualsevol unitat estructural de l'inconscient col·lectiu de la psique. Hem de veure quin factor ha estat embruixat o maleït. Es com un estat neuròtic. Amb freqüència s'inflingeix una maledicció sense cap raó. Es tracta d'un estat en el que un s'involucra involuntàriament. La culpabilitat en un conte de fades és , aparentment, un mal menor, degut a la qual cosa, la maledicció cau sobre qualsevol personatge. Generalment no se'ns dóna raó del perquè de la maledicció. Recordem que *la carència, el mal inflingit*, o qualsevol de les altres *funcions* estudiades per Propp segueixen aquesta mateixa característica: No hi ha cap raó lògica per haver de patir per part de l'heroi/ina, tampoc per a ésser embruixat, segons V.Franz.

La maledicció seria un impuls que ens obliga a tenir una actitud equivocada, per la qual cosa ens alienem dels nostres instints i perdem el nostre equilibri intern. Estem ferits i incapaços de funcionar normalment. Una part de la psique està deteriorada i el tot resulta afectat, això seria estar embruixat

L'heroi en un conte de fades no es pot comparar amb el jo de l'ésser humà. L'heroi més aviat correspon al aspecte del sí mateix que s'ocupa o dedica a la construcció del jo, el seu funcionament i el seu desenvolupament; també és un arquetip i un *patró* en quant a la forma d'un comportament concret.

La varietat d'herois és molt àmplia, poden ser valents, porucs, decidits, però es té la sensació de que no importa ben bé com siguin. A vegades necessiten la màgia o un animal útil, altres vegades ell és l'únic protagonista. Sempre sembla haver un comportament correcte típic. Si hi participem emocionalment ens dóna la impressió de que aquesta és la forma correcta de portar a terme l'acció i a través d'aquesta identificació, sentim que aquest és el camí secret de trobar-nos amb la vida. El comportament de l'heroi només pot ser entès dins l'escenari de la història i representa a la persona que té una acció instintiva, que és la correcta en una situació específica.

Però, quin és el comportament "correcte"? El que té una perfecta concordància amb la totalitat de la situació. No existeixen receptes. El que fa l'heroi sempre és una sorpresa. Aquesta manera d'arribar a la possibilitat correcta és quelcom molt més primitiu que una actitud intel·lectual correcta, prové de les profunditats de la personalitat i està d'acord amb el sí mateix.

1.3.3. El conte com a font de models de comportament.

"No existeix una resposta convencional a un complex o problema individual", per a V.Franz, el comportament correcte és aquell que està d'acord amb la totalitat de la personalitat. En els contes de fades veiem models, els herois, de funcionament del jo que es troben en harmonia amb la totalitat de la psique. Són models per a un jo saludable i sa, un complex del jo que no pertorbi la composició total de la personalitat, sinó, ans el contrari, que funcioni normalment com al seu òrgan d'expressió.

Els animals no poden desprendre's dels seus patrons de comportament, el seu humà sí, es pot adaptar a tot, el preu a pagar és molt alt, a vegades ha de contrariar els seus instints animals però també els pot reprimir i convertir-se en un neuròtic, aquest és el preu màxim de la llibertat. Per això és tan important per a la consciència humana tenir un *model* en la ment, un patró de com el jo pot funcionar d'acord amb la resta de les condicions instintives. L'heroi dels contes de fades té aquesta funció redemptora.

Recordem que els personatges dels contes de fades són arquetípics i no humans. serà el complex neuròtic el que s'enfrontarà no el ser humà. El problema de les neurosis és que quelcom s'atasca entre l'inconscient i el conscient.

Un missatge simbòlic del inconscient es pot comparar amb un ésser embuixat, un contingut es va quedar atrapat en un nivell intermig, degut a que no li van permetre ressorgir, si se'l fa retornar al fons i se li permet que torni a sorgir amb tota la seva grandesa del seu significat original, l'efecte destructiu desapareix.

No obstant molts adults no vegin la raó per la que molts adolescents semblin tristos, apàtics i amb poca energia, ells sí que la tenen.

Les depressions i la melangia cobreixen amb freqüència una gran ambició. Gent molt jove dona la impressió, a vegades, de tenir l'amarga resignació d'un vell o una vella. Si profunditzem pot ser trobaríem una ambició que pot se molt gran -ésser estimat, obtenir riqueses, trobar un company, treball, ser respectat, etc. Si a la gent en aquestes situacions no els hi donem una mica d'esperança potser no confiaran mai en sí mateixos, aleshores tornen a tancar-se i així continuen, avançant i retrocedint. Seria l'actitud de "o tot o res".

Es *columpien* entre la depressió resignada per una banda i el brot d'enormes exigències per un altre. Els alquimistes anomenaven a aquest fenomen *nigredo*. Tornar-se animals, o sigui no viure d'acord amb els nostres instints, sinó estar parcialment dominats per un impuls instintiu unilateral que afecta tot l'equilibri humà.

1.3.4. Metodologia: La imaginació activa.

M.L.V.Franz és deixeble de C.Jung i ens proposa com ell la *Imaginació activa* com a metodologia de treball.

Per a Jung la "**Imaginació activa**" es un mitjà per parlar amb el complex.

“Si ens enfrontem amb una situació on quelcom es troba ocult i no sabem què és, l’única cosa que podem fer és caminar i recollir qualsevol cosa que atragui la nostra atenció, tractant d’esbrinar quina energia li donem mentre observem què és el que atrau la nostra energia psíquica, jugant amb això que l’atrau, encara que sembli ridícul. Si un permet que la fantasia jugui amb l’objecte, aleshores pot sortir el que portem en l’inconscient. Aquesta actitud primitiva de jugar d’una manera infantil és molt creativa”.

Un conte de fades és vàlid durant tres-cents o quatre-cents anys, després generalment canvia i evoluciona. Això ho veiem quan comparem els contes de fades de la Europa cristiana amb els contes de fades xinesos o de l’antiguitat. La consciència humana sembla evolucionar molt poc a poc i els canvis en els contes de fades evolucionen al mateix ritme.

Les projeccions actuen en la gent com un embruixament. Si un espera el millor, potser ho aconsegueixi, si espera el pitjor la gent és incapaç de donar el mateix de sí mateixa: això és quelcom molt essencial en el camp de la educació ja que, si els nois/ies senten que sel’s reconeix i s’espera que siguin capaços de aconseguir quelcom, això actua en ells com un factor de recolzament i poden arribar donar el millor de sí mateixos.

Algunes persones tenen un tipus d’expectatives negatives davant de tot, i això provoca el pitjor en els demés. Amb freqüència té un efecte màgic en gent molt inconscient que no sap molt sobre aquest tipus de mecanismes: així és possible provocar un mal comportament en ells.

Si un d’ells no té el mateix complex aleshores no caurà en la trampa, però si en algun lloc de la seva psique existeix quelcom similar, aleshores hi pot haver identitat. Si s’escolta a qualsevol dels dos, no sabrem qui te raó.

L’única manera que coneixem d’influir en l’inconscient, es mitjançant la tècnica de la imaginació activa.

En contrast amb altres tipus de pràctiques V.Franz manté la opinió de que en un procés dialèctic, en el qual el conscient i l’inconscient es confronten mútuament, la consciència del jo té que determinar, en cada cas, que és el que ell vol, sense programa previ. Com a la vida, a cada pas, la decisió correspon al conscient. Això marca una gran diferència. Amb aquesta tècnica hi ha una possibilitat d’influir en l’inconscient i es pot experimentar un gran alleugeriment de la tensió que provoca la força obsessiva d’un contingut inconscient. Li donem al inconscient la possibilitat d’expressar-se a sí mateix afegint al mateix temps els elements de concentració i enfocament de la consciència.

Com funciona la imaginació activa?: Agafem una posició humana cap als continguts inconscients, parlem amb ells com si fossin humans, la qual cosa té un efecte d’humanització mística i els hi donem una possibilitat d’expressar-se.

Qualsevol problema de l’inconscient amb el que no estem degudament relacionats tendeix a obsessionar-nos perquè ens agafa d’improvís. Si es pot arribar a dialogar amb ell pot començar una relació. Es pot estar, o posseït per un assumpte aferrat a l’inconscient, o es pot tenir una relació amb ell. Quan més es suprimeix més afectat s’està per ell. Si al inconscient no se li ofereix un mitjà actiu d’expressió, sorgeix materialment una forma involuntària de fantasia destructiva.

Quan una persona es troba posseïda o dominada per un d’aquests problemes, es troba girant al voltant de les suposicions més sorprenents. Actituds com amb qui han o no de

relacionar-se, es converteixen en temes obsessius que no són capaços d'aclarir, doncs els hi semblen totalment evidents.

Estan totalment segurs de tot i mai es pregunten."Per què vaig suposar tal cosa?". La obsessió es converteix amb una complerta convicció seminconscient. això succeeix quan un material de fantasia ha trobat un mitjà d'expressió equivocat, per exemple en acusacions contra veïns o amics, acusacions de les quals amí es pot verificar la veracitat. S'oculten rera la ment d'aquella altre persona i s'amplien a sí mateixes. Es capten petits detalls sense importància i es converteixen en un muntatge paranoic i qualsevol insignificància el torna cada cop més gran.

Podem veure aquestes reaccions en alguns adolescents que s'enfronten en bàndols a l'escola per coses tan senzilles com: " m'ha mirat així o aixà, etc.", tot es converteix en un signe més dels que tan sols és una estructura imposada, sense proves. Fins i tot les ments de les anomenades persones normals es troben plenes de generalitzacions sense fonament que no tenen connexions amb la realitat conscient. Si els hi preguntéssim sobre aquestes suposicions ens trobaríem amb un bloc completament erràtic i descobriríem unes idees disparatades. En aquest cas la tècnica de la imaginació activa és l'adequada.

Cal posar la idea o el pressentiment davant d'un i parlar-hi. Després de vèncer un cert malestar de l'estat inconscient i el dubte dins la seva ment de que ho està inventant, pot aleshores proporcionar-li al contingut o problema, la possibilitat d'expressar-se a sí mateix per mitjà de la fantasia; això requereix una actitud objectiva cap al propi problema.

Per tan si ens trobem espantats per un problema inconscient i no podem parlar sobre ell, aleshores no tractem de comentar-lo amb el món exterior, primer hem de permetre que s'expressi en nosaltres mateixos. Així evitarem l'emoció, tan si és d'amor o d'odi, ja que si tractem d'expressar l'emoció, primer cap l'objecte, existeix un gran perill de veure's agobiats per ell. Exemple, algú està molt furiós, i al intentar expressar el fet correctament, amb una sola paraula, sorgeix tot el flux i malgrat que un hagués decidit dir poc, tota un allau és provoca irremeiablement! En el moment de l'emoció un diu molt més i s'involucra més i més i a la fi un creu allò del que en un principi va dubtar.

S'ha de vigilar doncs de trobar una forma d'autoexpressió pròpia i després deixar sortir l'emoció a la seva manera. L'emoció ha de manifestar-se sempre en forma humana. Si tan sols deixem anar l'emoció i tractem amb fantasies equivocades que van sorgint sols s'aconsegueix baixar el nivell mental. Callar, mantenir l'emoció dins i després donar-li un mitjà adequat d'expressió, és un mètode adequat, aquest és un motiu de redempció.

Una de les bases del nostre treball és l'adhesió a les tesis de molts pensadors que sostenen que si bé el ser humà està dotat de pensament racional no pot tan sols resoldre tots els seus conflictes amb aquesta eina, en especial els conflictes emocionals i sobretot en adolescents que encara no saben ben bé qui són ni que els hi passa.

Hi ha un perill en voler resoldre-ho tot amb l'intel·lecte, des de "fora" podem veure "clarament" com una persona, està errada, però no li ho podem explicar nosaltres, moltes vegades no podem fer veure-li "raonablement" el que realment està passant.

La convicció de que l'intel·lecte és un instrument amb el que podem aportar quelcom de llum sobre algunes zones és correcte, però per mitjà d'aquesta mateixa llum podem també quedar enlluernats. La interpretació no s'esgota mai, i existeixen moltíssimes coses que es

poden descobrir d'un altre manera. No tothom pot veure en un moment determinat com els demés, s'ha de valdre d'altres mitjans.

L'intel·lecte s'ha de purificar de motius falsos i no oblidar la seva qualitat instrumental. No convertir-lo en quelcom autonom. A vegades cal renunciar al desig d'una comprensió intel·lectual unilateral, si és necessari l'intel·lecte ha d'ocupar un lloc secundari, limitan-se al seu propi camp d'operacions.

Un altre mètode és el que ens proposa M.L.Von Franz, en aquest el procés de pensar es converteix en quelcom més aviat com escoltar el que el símbol en sí mateix ha de dir, d'aquesta manera el pensar es converteix en un instrument que es presta a sí mateix a l'autoexpressió del tema. Això és el que Jung anomena *pensament simbòlic*. És quelcom difícil d'aprendre i quan més s'ha après la manera escolàstica, és difícil el canvi cap a aquest pensament simbòlic.

Durant el curs hem treballat el pensament simbòlic i la imaginació activa escrivint contes, escoltant-los, parlant-ne. No només hem utilitzat el nostre pensament simbòlic en les nostres pròpies creacions sinó que escoltant les dels companys hem vist com *ressonaven* en nosaltres els símbols dels demés. També en les sessions d'escalfament hem pogut experimentar la nostra imaginació i la varietat simbòlica que per a cada un de nosaltres tenia un determinat color, un to de veu, un animal, una acció.

Ja heu vist que hem intentat *interpretar* el menys possible les vostres reaccions doncs l'univers simbòlic no té una única interpretació, cadascú troba en el símbol el que en aquell moment necessita, com en els contes.

Lo important no es interpretar sinó treballar els símbols i la imaginació activa amb els alumnes per tal que es produeixi en ells mateixos l'efecte desitjat. I si seguim les teories de V.Franz i Jung, el fet de poder donar encara que només sigui sortida al nostre inconscient l'allibera de les tensions.

Llegir contes, rescriure'ls, interpretar-los, dibuixar-los, tot això exercita la nostra imaginació activa i el nostre pensament simbòlic.

Els contes on apareix algú sotmès a algun encanteri són una bona eina per a estimular aquesta idea de que el que veiem en els demés potser no és el que són de debò. Un alumne que no encaixa, que no és acceptat pel seu caràcter, per la seva ètnia, o per qualsevol altre cosa podria ser senzillament un personatge típic del tipus de conte *La bella i la bèstia*, *La princesa granota*, etc. No es tracta de dir-ho, però si treballem aquestes histories, els esquemes mentals rígids poden començar a dubtar de la seva certesa.

Els contes citats a l'apartat 3 d'aquest dossier, Contes per a treballar a l'aula, us poden servir com a exemple.

També us vaig proposar si volíeu utilitzar una estratègia que a mi em funciona: Proveu de mirar als alumnes més conflictius coma éssers *embruixats*, però sabent que estan embruixats, mireu-los des d'aquesta perspectiva, amb amor i comprensió del seu estat d'encanteri, i sabent que qualsevol dia el peto d'un príncep o princesa el tornarà al seu estat d'harmonia i benestar amb ell mateix i els demés. Us puc assegurar que ells notaran quelcom diferent en la vostra mirada i que almenys hauréu aconseguit d'interessar-los i intrigar-los, acostumats com estan des de sempre a ser *els dolents de la pel·lícula*.

2.AUTORS DE CONTES UTILITZATS EN EL CURS

2.1. Contes de tradició oral o meravellosos.

No hem parlat d'autors dels contes meravellosos doncs són contes anònims, i si bé alguns han estat recollits per els germans Grimm i per Ch.Perrault, per exemple, no són originaris, han sofert transformacions, així hem vist com cada persona sap una *Caputxeta vermella*, per a uns el llop mor ofegat, per altres pels trets d'un caçador, etc. Hem utilitzat els contes de tradició oral sense especificar-ne la versió.

2.2. Contes moderns.

2.2.1 Hans C. Andersen.

Aquest és un cas particular d'escriptor de contes modern, és a dir de contes no trets del folklore i per tant que no segueixen sempre l'estructura habitual, ens referim sobretot al punt de partida de la carència inicial o falta, en alguns casos i al final feliç en d'altres.

No hem estudiat el cas Andersen en especial i ignorem si en alguns dels seus contes hi ha com a punt de partida algun relat del folklore més antic, el més probable és que s'inspirés per a alguns en llegendes daneses, però la seva fantasia creadora sen's fa evident. Hem de recordar que pertany al moviment romàntic on es valoren al màxim la imaginació i la fantasia de l'autor. L'interès del nostre treball pel conte és l'ús que en podem per a desenvolupar les habilitats socials i el respecte envers els demés i en aquest sentit hem trobat en alguns contes d'Andersen un material interessant.

Hem constatat la utilització del conte per part d'aquest escriptor per a equilibrar emocions i sentiments que ell ben bé coneixia.

Una petita ressenya de la seva biografia ens ajudarà a entendre els seus contes que d'alguna manera reflexen les seves preocupacions, decepcions, i talant vital.

Andersen naixé a Odense, Dinamarca, al 1805. Era fill d'un pobre sabater. Als catorze anys arriba a Copenhaguen disposat a triomfar com a cantant d'òpera, ballarí o actor, però ni la seva veu ni el seu aspecte l'ajudaren a aconseguir-ho. Tampoc la seva vida personal fou un èxit i els seus fracassos amorosos el convertiren, juntament amb la desil·lusió per no haver triomfat en el teatre, en un personatge melancòlic i irònic com és reflexa en part de la seva obra, no obstant aconseguís també reconeixement per algunes de les seves novel·les.

El seu èxit com a escriptor de contes va ser però enorme i arribà a ser amic de Dickens, V.Hugo i Wagner. Fins i tot va poder inaugurar en vida la seva pròpia estàtua.

Podem veure part de la seva biografia en *L'aneguet lleig*, *El vestit nou de l'emperador*, etc.

2.2.2. Jorge Bucay.

Autor de *Déjame que te cuente*.

Aquest és un dels llibres més llegits durant aquest hivern del 2003, un veritable èxit en vendes. L'autor, metge i psicoanalista gestàltic, utilitza el conte com a teràpia. Un fet aquest que corrobora la nostra confiança en el conte com a eina pel desenvolupament personal i la resolució de conflictes, tant interns com externs.

Es un llibre per adults i això també confirma la nostra proposta del conte com a metodologia terapèutica per a qualsevol edat.

Ja hem dit que en el nostre treball acceptem totes aquelles hipòtesis que ajudin a millorar les habilitats socials, el desenvolupament personal, el tracte amb els altres, etc. En resum, que optimitzin la pròpia vida i la dels demés.

J.Bucay utilitza tots tipus de contes: del folklore, és a dir, meravellosos, i contes nous, d'escriptors coneguts i d'altres creats per a ell.

No te cap problema en aquesta utilització, tot serveix, el recurs del conte es utilitzat per a les seves teràpies i això ho compartim amb ell.

Nosaltres també utilitzem els contes, tots els contes que ens puguin servir, siguin d'un tipus o d'un altre. El que ens interessa és *que funcionin* per a clarificar una situació o una altre.

Com funcionen els contes segons l'autor?

Enfront el pensament distorsionador *No puc i mai podré* que ens condiciona, els contes ens ofereixen alternatives.

Segons l'autor, l'única manera de comprendre un fet sense viure'l directament, és tenint clara la seva representació simbòlica interior del succés. Un conte pot ser cent voltes més recordat que mil explicacions teòriques, interpretacions psicoanalítiques o plantejaments formals.

La seva terapia amb els contes no preten curar a ningú, perquè reconeix que tan sols pot ajudar a algunes persones que es curen a sí mateixes. No intenta produir cap reacció, tan sols actuar coma catalitzador capaç d'accelerar un procés que, de totes maneres, s'hagués produït, tard o d'hora, amb o sense terapeuta.

Es una teràpia que s'assembla cada cop més a un procés didàctic, que dóna més importància al sentir que a pensar, a fer que a planificar, a ser que a tenir, al present que al passat o al futur.

Com diu l'autor "totes les teràpies apunten a un mateix fi: millorar la qualitat de vida del pacient."

Els contes del llibre que comentem poden ser útils per als professors, a títol personal, també per treballar en cursos per a professors, i per alumnes a partir dels 15 anys segons el criteri dels professors.

3. EXEMPLES DE CONTES PER A TREBALLAR A L'AULA

En aquest apartat hi trobareu un breu resum dels temes que podeu tractar amb els diferents contes.

En alguns subapartats ens hem basat en autors concrets que presenten les seves teories sobre alguns contes, en altres hem treballat material enregistrat com el cas del C.D. *El faro de Alejandria a, o Déjame que te cuente* de J.Bucay, i en altres sobre material directe de l'autor com en el cas d'Andersen.

Podeu trobar més informació sobre els autors, i materials utilitzats en el dossier apartat nº 1, Teories bàsiques dels autors utilitzats en l'elaboració del curs i apartat 5, Bibliografia i altres materials.

3.1. B. Bettelheim: Ens basem especialment en les propostes que apareixen en el seu llibre: *Psicoanàlisis de los cuentos de hadas*, Ed. Crítica.

A través de l'anàlisi de deferents contes l'autor ens parla dels conflictes bàsics que apareixen la infància i adolescència
En cada conte hi trobem les competències i habilitats necessàries per a poder superar els conflictes en els que es trobarà el/la protagonista.

3.1.2-Problemes amb la mare.

Blancaneus, La Ventafocs, etc.

El nen/a viu els problemes amb la mare amb neguit i sentit de culpabilitat i això li provoca angoixa i augmenta la seva sensació de no ser un bon fill/a.

En els contes on la mare apareix com a Madrastra aquesta angoixa desapareix ja que la madrastra és "la dolenta" i veritablement vol el mal de l'infant, matar-lo, humiliar-lo, etc.

En aquests contes el nen pot assistir al triomf final contra els desitjos de la madrastra.

La Blancaneus, la Ventafocs, totes aquestes heroïnes vencen, i la madrastra mora o és allunyada.

La transferència mare-madrastra permet que el nen vegi "normal" i acceptable sentir odi cap a un dels progenitors. L'heroïna del conte és bona, és l'altre qui l'amenaça de destruir-la i ho intenta. Les seves fantasies troben exemples externs totalment coherents.

3.1-3Problemes amb el pare.

Tipus edípic, *La Bella i la Bèstia*.

El mateix que l'anterior.

La nena és feliç amb el seu pare però s'ha d'allunyar d'ell, qui no li ho impedeix, per tal de descobrir l'altre sexe.

Blancaneus, La Ventafocs

El pare de la Blancaneus i la Ventafocs tampoc poden continuar oferint el seu amor "total" a la nena que l'haurà de trobar en un altre lloc.

3.1.4.-Problemes amb els dos, pare i mare.

Por a l'abandó. Por a no ser el centre d'atenció, a fer-se gran, etc.

Hansel i Gretel

El dos germans són abandonats pels pares al bosc.

Finalment un cop han *cregut* i han sofert podran tornar a cas amb un "regal". L'angoixa que provoca el fet de créixer i de no poder "contar amb els pares per a tot" està reflexada en aquest conte.

3.1.5.-Problemes amb el descobriment del sexe

Caputxeta vermella

La Bella i la Bèstia

Inconscientment el nen sap que hi ha quelcom "misteriós" en les activitats nocturnes dels seus pares i en els seus desitjos, incomprensibles per a ell. Malgrat l'educació sexual que actualment es dona a les escoles i l'aparent apertura en tots aquests temes, el nen no pot viure amb la naturalitat d'un adult el sexe. En els contes no es parla explícitament del sexe, no seria de cap utilitat per al nen, sinó de les pors que aquest genera en ell. En el conte les solucions són analògiques, esperançadores, i tranquil·litzadores, de moment són les que el nen necessita.

3.1.6.-Propostes de treball a l'aula

El treball a l'aula amb contes tradicionals, de fades, clàssics, etc. si seguim les teories de B.Bettelheim no pot ser l'anàlisi del contingut, dels personatges, aquest autor veu

precisament el treball que el conte fa en la formació del caràcter i en l'adquisició d'habilitats socials com a conseqüència indirecta. Es a dir, seria com si el conte fes la feina *tot sol*. Els motius d'aquesta afirmació ja ha estat treballada durant el curs i la podeu actualitzar consultant l'apartat 1 del dossier on hi ha un resum de les seves tesis.

Podeu senzillament explicar contes d'aquestes característiques, escoltar-los, fer que els alumnes ens expliquin els seus contes preferits, dramatitzar-los intercanviant els papers, ara un és el llop i després serà la caputxeta, etc. El més important d'aquest tipus de contes és escoltar-ne molts i quant més vegades millor.

He parlat de nens, però aquests contes serveixen per a totes les edats. Molts adolescents i alguns adults no han resolt completament els problemes esmentats per B.Bettelheim, els han oblidat aparentment però estan encara en el seu inconscient, i, el que és pitjor, han estat reprimits, per això no hi ha límit d'edat per treballar aquest tipus de contes. Un exemple d'això el teniu en el recull de contes que vam fer i entregar al finalitzar aquest curs. *El conte de la Blu* està fet per una persona de quaranta-vuit anys que tenia greus problemes de comunicació amb la seva mare. Ella assegura que, després d'escriure el conte, la seva relació ha millorat considerablement.

3.2. Contes d'Andersen:

Si no especifiquem el contrari tots els contes que citem d'Andersen són adaptacions d'Eugenio Sotillos. Recordem que hi ha moltes versions dels mateixos contes que poden fins i tot transformar-los completament.

3.2.1.-Contes pel creixement personal.

3.2.2.Per a millorar l'autoestima:

-*L'Aneguet lleig*. Aquest conte segueix una estructura clàssica, comença amb una carència i el seu final és feliç. El protagonista no ha de viure aventures, ni lluitar contra dracs o bruixes, tampoc reb ajuda màgica. Pateix perquè es sent humiliat i despreciat pels qui el rodegen, que sols veuen el seu aspecte *diferent*. En el desenllaç és el protagonista qui se'n adona de qui és realment i es veu a sí mateix com un magnífic cigne i no com el veien els demés, com un aneguet lleig. En altres versions són els altres cignes els que li diuen qui és veritablement.

Podem variar la versió segons els destinataris. Penso que l'autodescobriment de les pròpies qualitats seria adequat per alumnes a partir de segon d'ESO.

Aquest conte es considerarà en molts àmbits educatius adequat als més petits però crec, com molts altres autors, que pot ser utilitzat en tots els nivells i en especial si tenim alumnes nouvinguts en especial d'altres països, pel seu poder d'empatitzar amb aquell de qui ningú vol ser amic o a qui tothom mira com a diferent.

3.2.3.Propostes de treball a l'aula .

-Podem fer una pluja d'idees a la pissarra amb els motius que causen el rebuig de l'aneguet per part dels demés.

-Reflexionar el per què la diferencia és vista com quelcom dolent?

-Debatre la Importància de trobar una identitat i poder compartir-la.

-Buscar exemples del rebuig que poden generar les coses noves.

-Analitzar-ne les causes i proposar solucions als conflictes que es generen.

-Creació artificial d'un conte per part dels alumnes, es pot fer en grup o individual en el que apareixi el rebuig d'un ésser, idea, etc. per part d'un grup o persona, institució, etc.

- Analitzar el concepte de diferència i buscar-ne les raons.
- Relativitzar el concepte de diferència.
- Veure que la diferència pot ser enriquidora per a tots.
- Proposar solucions als conflictes que generen la diferència.

3.2.3. Aprendre a valorar les habilitats socials

Revisió del concepte d'intel·ligència. Parlar als alumnes de la relativitat del concepte d'intel·ligència. Podeu també fer un esquema dels tipus d'intel·ligències que hem treballat durant el curs i segur que es senten identificats amb alguna d'elles.

- No pensar que la intel·ligència lògica-matemàtica és la més important i que la intrapersonal i la interpersonal ens fa persones millors.

La reina de les neus és el conte que us proposem per treballar la intel·ligència emocional. No hem trobat cap versió catalana que contingui la versió original, seguirem buscant però de moment podeu utilitzar la versió a *Relatos fantásticos*, Santillana, Barcelona 1970. No hi consta l'autor de la traducció. Aquesta versió és més fidel al original i ens dona molts detalls de la geografia, clima, ètnies i altres característiques dels països nòrdics que podeu aprofitar per fer treballs paral·lels de matèries com geografia. Hi ha algunes referències religioses que podeu ometre doncs no afecten per res al sentit general del relat. En aquest conte hi trobem una estructura clàssica des de el principi fins al final feliç, hi ha encanteris, donants, lluita, etc.

Els alumnes menys brillants, els que no se senten gaire segurs en matèries com matemàtiques, ciències, etc. o tots aquells per als que pensen que "no serveixen per a estudiar", poden fer una bona reflexió treballant aquest conte i sobretot aquells per als qui el què més conta és la nota, aquells extremadament competitius i preocupats tan sols pel seu èxit escolar.

Kay, el protagonista es converteix en un nen amb una intel·ligència extraordinària però amb un cor gelat. La seva amiga Gerda patirà mil i una aventura, renunciarà a riqueses i benestar per trobar al seu amic i desencantar-lo amb les seves llàgrimes. Podeu treballar les intel·ligències múltiples i les habilitats socials.

3.2.4. Propostes de treball a l'aula

Podem treballar:

- Les habilitats socials.
 - Els valors: L'amistat, l'amor, la responsabilitat vers els altres, el sacrifici, tots aquells valors que ens fan veritablement humans.
- El protagonista deixa de ser humà però no ho sap, si no fos per que té una amiga moriria al palau de gel.
- Les intel·ligències múltiples, en especial la interpersonal i la intrapersonal: La intel·ligència sense sentiments és freda, no fa als homes més feliços, necessitem als demés i els altres ens necessiten a nosaltres.

3.3. Contes per treballar la multiculturalitat i les habilitats socials

Material CD: Àfrica, de la col·lecció *El faro de Alejandria*^{o1}, Estudio Central de Sevilla. Aquest CD està en castellà.

Us oferim un breu resum dels contes que apareixen en aquest CD i d'alguns temes que ens semblen es podrien treballar a l'aula, tot i pensar que segurament i trobareu moltes més aplicacions que us agrairíem ens féssiu arribar per tal de compartir-les amb els demés companys. Sols tenim el material enregistrat on no hi consten els noms dels contes. En els casos on no s'especificava el nom hem posat el número del conte per ordre.

- **Conte 1.** Enfrontament Nord/Sud. Ja no mirem el sud. La nostra incomprensió no ens ha fet interessar-nos per a la cultura del continent Africà. Herodot, en canvi, el primer gran historiador grec es proposa guardar els seus contes per a poder ser coneguts pels qui els vulguin escoltar, ell a més s'ocupà de la gran primera biblioteca del món, situada a Àfrica, a Alexandria.. Se'ns explica l'imaginari origen del far d'Alexandria conseqüència de l'orgull d'Alexandre el Gran.

-**Conte 2.** La curiositat del savi Herodot per la cultura de tots els pobles, el farà copsar la immensitat d'Àfrica. El riu Nil serà ara qui ens portarà, gràcies a l'historiador, tot un plegat de contes.

-**Conte 3.** Aprendre a escoltar, la natura, el riu. Els quatre grans rius, Nil, Níger, Congo y Zambeze. Els llibres si que miren al Sud, cap a Àfrica.

-**Conte 4.** *La història d'Obolongo*, narrador d'històries, hi apareix el riu Congo. Aquest és un conte on es pregunta qui és el més fort?, aquest conte té moltes semblances amb contes d'arreu del mon, trobareu exemples en els contes de Tolstoi *La niña topo, a Relatos fantásticos*, en el conte popular japonès *La humiliat de Isogai*, i *El más poderoso del mundo* a *Cuentos a la luz de un Candil* de Carlos Reviejo, etc.. Conte interessant per veure la relativitat del concepte de força.

Conte 5. *Sumbiaka, el guerrero que no conocia la derrota*, ens parla de la tribu dels Mandingo. Història de derrotes i dolor, Sumbiaka destrueix els demés pobles, és un guerrero incombati ble. Es troba amb la perdua que no li te por. Es una reflexió sobre la sobèrbia, el pensar que mai desapareixerem. El dolor, el fracàs ens fa humans, Sumbiaka no era feliç i feia mal als demés. Ho perdrà tot menys un peculiar instrument musical que és incapaç de tocar. Es trobarà sol i trist, i finalment comprendrà que no és tan fort i plorarà, i així, aprenent a plorar també podrà tocar el seu instrument.

Història molt crítica amb les actituds agressives i en especial bèliques. Sumbiaka podria ser un emigrant que intenta creuar l'estret de Gibraltar, potser és un veí nostre, escolta'l, ens diu el conte. Molt adient per treballar la multiculturalitat.

Conte 6. Conte bosquimà, del desert del Kalahari a Zambeze. Un gat i un gos es fan amics per poder fugir dels animals, i buscar el mes poderós de la terra, aquell qui els pugui protegir. Troben un gripau orgullós, l'antílop fa el mateix, apareix un lleó, i també és un fanfarró, etc. Finalment troben un home i una dona. Finalment el gat amb astúcia, aprofitant la seva feblesa conquista l'ésser més fort, la dona.

Està relacionat amb el conte nº 4 i la reflexió sobre la veritable fortalesa. Molt interessant per estudiar els animals, els arbres, els cereals que conreen com el mill, com elaboren el menjar i tota la vida quotidiana, anar a caçar, buscar aigua, etc.

Podem utilitzar diapositives d'animals, dels paisatges descrits: la sabana, etc.

També hi trobem una reflexió de com guanyar sense utilitzar la força sinó sent un mateix.

Els alumnes amb currículum adaptat i/o els nouvinguts que encara no poden expressar-se gaire bé en la llengua oral o escrita poden dibuixar el poblat i les funcions, altres la sabana, altres els animals, etc.

Conte 7. *La història de Majura*. Se'ns explica l' origen del riu Nil., el seu Delta, l'origen de la ciutat d'Alexandria, de la Mare Àfrica, els seus mites, Majura la filla de la terra. La primera dona que ho apren tot, a sembrar, a conèixer les plantes, etc. Ens parla de la reconciliació amb la natura amb l'ésser humà. Explica per què el cel està tan alt.

Conte 8. Aquesta és la història d'un riu que no surt al mapa. Els protagonistes, el Sàhara i els Tuaregs i les caravanes. Veiem la importància de l'aigua i la sal, per a la vida. Esplèndides descripcions de les dunes, els oasis, i els animals que hi viuen i el que s'hi pot trobar. És una bona excusa per conèixer el desert, així com als qui l'habiten, els seus costums, menjar, formes de vida, distraccions, art, poder, religió, etc. També és un conte que parla de la veritable fortalesa i de la humilitat dels veritablement forts i valents.

Podem treballar la vida i costums dels Tuaregs o qualsevol poble que visqui al desert. Introduir la religió musulmana i les fórmules amb que es dirigeixen al seu deu, la llengua àrab i el seu coneixement de les estrelles com a única guia pels habitants del desert.

La música de fons és àrab, amb molt de ritme, podríem també aprofitar aquest element per fer conèixer la música actual, molt de moda a més, dels països àrabs i si voleu podeu veure un vídeo de la Shakira, o escoltar música de Khaled. A qualsevol botiga de música actual podeu trobar música fusion àrab-rock. També us recomano el CD de Ma^a del Mar Bonet *Anells d'aigua*.

La reflexió en quant als valors que hi apareixen és molt àmplia, ja que ens permetrà treballar tant l'altruisme, el respecte, la fortalesa, etc

Conte 9. Torna el protagonista inicial, Herodot, amb els seus contes, rotllos de paper i les escriptures amb argila. Sabrem que encara hi ha molt per escoltar i per aprendre del continent Africà

3.3.1. Propostes de treball a l'aula

Tractament de la diversitat i multiculturalitat

Aquesta és una bona ocasió per integrar alumnes amb necessitats educatives específiques, currículum adaptat, etc. I en especial als alumnes procedents d'altres àmbits geogràfics, en especial magrebins i/o africans.

La seva col·laboració en quant a l'ambient descrit en els contes, lèxic, geografia, medi ambient, arquitectura, etc. etc. sobre els països dels que parlen els contes ha de ser clau i així els hi hem de fer arribar: *necessitem la seva col·laboració*, poden portar fotografies del seu país, objectes, mapes, el que vulguin. Poden dibuixar cartells amb el títol o amb un esquema del conte, tot fent servir els símbols i grafies adients a la història.

Altres materials de suport que podem utilitzar a l'aula juntament amb el CD *El faro de Alejandria*:

- Diapositives : paisatges de la sabana, animals africans.
- Paisatges il·lustratius d'oasis, naixement i delta del Nil, diferents hàbitats, cabanes..
- Diferents ètnies, mandingos, tuaregs, etc.
- Cartolines, colors, fotografies amb les que es poden fer cartells dels contes, països, etc.

-Podeu organitzar grups de treball per tal de trobar informació, si podeu utilitzar Internet ja sabeu que estaran molt contents. També les músiques africanes o arabs que hem citat es poden baixar fàcilment d'Internet.

3.3.2. Àrees d'aplicació: interdisciplinar.

-Geografia física.

Una bona ocasió per a estudiar els rius d'Àfrica, el clima i el paisatge.

-Geografia humana.

Costums, habitat, economia d'alguns pobles d'Àfrica que encara estan vigents. Diferents pobles i tribus.

-Història.

Comprensió de l'aparició dels primers historiadors, en especial Herodot i del concepte de Història que aprenem a l'escola, la seva relativitat i parcialitat envers els altres pobles.

El colonialisme i la seva relació amb les cultures africanes, es a dir el seu desconeixement.

Els imperialismes, siguin antics i/o moderns, conseqüències negatives.

-Naturals. Fauna i flora.

-Música. Diferents ritmes, melodies, instruments. Músiques africanes i àrabs.

-Religió. Aproximació a l'Islam.

-Llengua. Comprensió de la peculiaritat dels sons àrabs, consonants i vocals particulars.

Etimologia dels noms, prendre consciència de les nostres pròpies mitologies en els nostres noms a partir dels noms dels personatges dels contes.

-Tutoria. Tema preferent la multiculturalitat, aprendre d'altres cultures, veure les similituds profundes.

Valors comuns: l'empatia vers el pròxim, la cura de l'entorn, el respecte, l'amor.

Defectes comuns: l'orgull, la guerra, la cobdícia.

-Crèdits relacionats amb l'adquisició d'habilitats socials i resolució de conflictes.

4. Contes de Jorge Bucay

Aquí hi trobareu un resum dels contes de diferents autors continguts al llibre *Déjame que te cuente*, de J. Bucay, us indiquem la pàgina on els podeu trobar i l'autor corresponent.

4.1. Contes per a l'autoestima

-Conte del tresor enterrat. Pag.64. Conte talmúdic de M. Buber.

Recorda *El Alquimista* de P.Coelho.

El tresor que busquem o allò que pensem que necessitem per a ser feliços està en un mateix..

El tresor està en un mateix, sempre ho ha estat i és impossible perdre'l.

-Les ranetes dins la nata. Pag. 30. M. Menapace.

El nostre esforç serveix sempre encara que a vegades pensem que no podem fer res.

4.2. Contes per ser conscients de les nostres projeccions.

Projecció: cada cop que veig quelcom que em molesta d'una altra persona, seria bo de recordar que el que veig, al menys també és meu..

-La dona sorda. Pág. 80. Popular.

Conte molt interessant per a treballar la resolució de conflictes a l'aula. Podeu reproduir dramàticament conflictes relacionats amb els que proposa el conte.

4.3. Contes per saber aturar-se a recuperar forces

-*El llenyataire esforçat*. Pag. 111. A. Beauregard.

Es pot treballar per aprendre a organitzar el propi treball, per no fer esforços a última hora, per a alumnes excessivament perfeccionistes, etc. Per saber aturar-se quan ho necessitem.

4.4. Contes per a pares

Què us sembla la idea de fer que els vostres alumnes aprenguin contes per explicar-los als seus pares? Els que us proposo a continuació podrien ser una eina de resolució de conflictes a casa. A classe, penso que tutoria seria un bon moment es pot parlar dels conflictes amb els pares, llegir els contes, explicar-los, escoltar-los, i proposar de explicar-los als pares.

La segona part de l'activitat seria la posta en comú de l'experiència de cada alumne.

-*La gallina i els aneguets*. Pag. 114. R. Trossero.

Pel pares, que vegin els diferents punts de vista entre pares i fills.

-*Pobres ovelles*. Pag. 117. *Popular argenti*

Canviar el conflicte per la mútua ajuda que es poden donar pares i fills.

4.5. Reflexió sobre el valor del que tenim.

-*El cercle del norantanou*. Pag. 137. De una idea de B. Rajneesh .

-*Dues de Diógenes*. Pag. 150. Extret d'un relat tradicional grec.

-*Les llenties*. Pag. 166. Adaptat d'una cita de Mello a *El cant de l'ocell*.

Estar contents amb el que tenim. Acceptar és una cosa i resignar-se n'és un altre.

-*Un altre de monedes*. Pag. 153. Versió lliure d'un conte jueu.

El mateix que els dos anteriors.

-*El jutge just*. Pag. 211. *Contes fantàstics de Xina*, Moss Roberts.

També parla dels valors de la honradesa i la veritat.

4.6. Contes per distingir el que és del què veiem

-*L'execució*, Pag. 202. Paràbola sufí.

El perill de creure perquè ho volem creure.

“Ningú té més possibilitats

De caure en un engany

Que aquell per a qui la mentida

S'ajusta als seus desitjos.”

4.7. Contes per l'altruïsm, el respecte del que no es nostre, la cura del medi.

-*El plantador de dàtils*. Pag. 229. Conte sefardí.

Conte molt apropiat per a treballar i comentar el respecte al medi i el pensar que les nostres accions afecten als demés.

Reflexió sobre les nostres accions i les seves conseqüències.

També molt adient pels problemes del medi ambient i la consciència ecològica.

4.8. Propostes de treball a l'aula

Ja us hem donat unes breus indicacions de les habilitats que podeu treballar a l'aula.

Els que proposem a continuació seria un treball específic amb els contes de l'apartat 4.4..

Els contes per als pares, podrien ser una eina de resolució de conflictes a casa.

A classe, penso que tutoria seria un bon moment, es pot parlar dels conflictes amb els pares, llegir els contes, explicar-los, escoltar-los, i proposar de explicar-los als pares.

La segona part de l'activitat seria la posta en comú de l'experiència de cada alumne.

Potser seria una activitat més adequada per segon cicle de E.S.O. però com sempre ho deixo al vostre criteri.

4. EXEMPLES DE TREBALLS REALITZATS AMB EL CONTE

4.1. Crèdit comú de Socials a 3r. d'ESO

Fa una colla d'anys que tinc assignats grups amb curriculum adaptat però no havia tingut encara alumnes nouvinguts i durant el curs 1999-2000 em vaig trobar amb tres alumnes magrebins.

Va ser en aquest crèdit on vaig començar a treballar amb el conte com un mitja d'apropament a l'àula d'aquests nous vinguts i la resta de nois i noies. Les demès tècniques exigien massa protagonisme i espontaneïtat pels nouvinguts i no els integrava. En un primer moment era més segur i motivador per a ells l'activitat solitària del conte.

La resta dels alumnes eren lliures d'escriure en solitari o en grup, no volia rebutjar cap possibilitat en aquest sentit i per això deixava que escollissin, més tard, superada la inseguretat inicial, tots volien escriure la seva pròpia història.

El conte és un entrenament ideal per a l'autoreflexió, tant difícil d'aconseguir en aquest tipus d'alumne, pel silenci i el recolliment interior, fases necessàries per a la interiorització d'unes accions i uns conflictes amb els que, malgrat pertanyer a un personatge de ficció, **l'alumne s'hi identifica**, i a la vegada permet, amb la posterior lectura, l'expressió pública de la seva creació.

En aquest crèdit apareixen dos temes en els que vaig utilitzar el conte com a procediment: **El tema de l'emigració** -*Les grans migracions d'europaus als E.E.U.U. a finals de segle-*, i **el problema del racisme** -el tema de *La Segona Guerra Mundial*-.

- **Les grans migracions europees als E.E.U.U.**

A classe s'havien produït algunes situacions problemàtiques amb els magrebins nou vinguts, vaig decidir passar a la pràctica i no fer discursos sobre la tolerància, etc.

Vaig proposar als alumnes les següents activitats:

1. Seguint les explicacions de la unitat didàctica que estaven estudiant, buscar un dels països amb major nombre d'immigrants als E.E.U.U.
2. Buscar-lo al mapa.
3. Inventar-se un personatge d'aquest país que es proposes emigrar i escriure'n un conte.
4. Investigar les possibles rutes, medis de comunicació, etc. per arribar a un port des d'on sortissin baixells cap a Nova York.
5. Investigar la situació legal dels immigrants, documentació, etc.
6. Descripció de l'arribada. Aduana, permisos, etc.
7. Redacció d'una carta a la família després d'un any de viure a E.E.U.U.

Em van dir que era molta feina i jo vaig prometre que si treballaven i acabaven els quatre primers punts en el temps acordat els hi posaria una pel·lícula relacionada amb el tema, per a ells veure una pel·lícula és sempre un premi.

El dia que tocava la pel·lícula varen protestar molt doncs era de Charles Chaplin, *L'Immigrant*, massa antiga i en blanc i negre!, el pitjor per a ells. Jo havia triat justament la pel·lícula on una colla d'emigrants europeus arriben a Nova York i de la que m'interessava sobretot la imatge contrastada de L'Estatua de la Llibertat i els immigrants darrera una corda mirant-la.

Els objectius que em vaig proposar varen ser assolits pels alumnes i eren aquests:

- Comprendre el fet de la immigració: les causes polítiques, econòmiques, i ideològiques.
- Experimentar empatia envers tota aquella persona que per motius ideològics, econòmics o polítics es veu obligada a abandonar el seu país.
- Treballar les habilitats socials per a la resolució de conflictes, en especial l'adaptació a noves situacions culturals.

Desenvolupament de l'acció

Molts alumnes varen triar com a nacionalitat països que per a ells eren exòtics, Suècia, Polònia, etc. El fet de que tinguessin que buscar un nom i una personalitat pel seu personatge, els motivava per fer-lo el més original possible.

Jo els ajudava a buscar noms adients a les seves nacionalitats.

Varen buscar informació dels països i de la seva geografia per trobar el lloc del seu neixement.

Calia descriure les situacions que els van empenyer a emigrar del seu país, i així vam fer un repàs de les conseqüències de la Revolució industrial.

Per escriure el conte varen inventar històries terribles d'amos de fàbriques perversos que els acomiadaven sense escrúpols, de nens maltractats pels seus pares, de pagesos expulsats de les seves terres per la nova maquinària industrial que no podien pagar, etc.

Els vaig deixar que recreessin les històries tal com volien, doncs segons les teories sobre la escriptura d'aquests tipus o bé és alliberadora de les tensions que vivim socialment, o bé em donava dades sobre ells mateixos.

També es van esplaiar en els mals tractes que varen rebre a la seva arribada i en les dificultats que havien hagut de superar. Això quedà reflectit a la carta que van escriure als seus després d'un any de marxar.

Tots varen esdevenir rics i alguns famosos però una gran majoria varen voler tornar al seu país on varen demostrar a aquelles persones que els varen treure de la feina, maltractar, etc. el seu èxit. Alguns varen fer accions lloables pel seu poble, com escoles, hospitals, etc.

Altres es varen dedicar a gastar-se tots els diners en cotxes, cases, i demés.

Els alumnes, tan autòctons com estrangers, varen quedar sorpresos de la quantitat d'uropeus que varen haber d'emigrar a causa de la manca de treball als seus països d'origen i de les dificultats que varen tenir per arribar al seu destí, així com per integrar-se a una nova societat.

Van comprendre el que ens havíem proposat: que immigrants ho han estat tots els pobles i que les causes d'aquest fenomen són sempre les mateixes.

Per la seva part els alumnes magrebins varen sentir que la seva situació no era res nou i que els països rics, on ara han d'anar, també varen tenir els seus mateixos problemes.

Conclusions

Evidentment que els problemes no es resolen de cop i que malgrat l'experiència positiva d'aquesta acció, no es va arreglar completament la problemàtica dels nous vinguts a l'àula, però si que la va suavitzar i, el que per a mi és molt important, la va racionalitzar: saber les causes reals d'un fet fa més difícil que es produeixi una resposta irracional, en aquest cas la xenofòbia.

Experiències repetides com aquesta són les que fan possible un canvi d'actitud respecte als problemes nous de la nostre societat i també l'exercitació de competències socials per a superar-les i la meua experiència amb el conte com a estratègia metodològica em va decidir a seguint emprant-lo en moltes altres unitats didàctiques.

- **El racisme del règim alemany de Hitler**

Objectius:

- Conceptes bàsics del racisme durant la segona guerra mundial
- El racisme com a ideologia irracional.
- Consolidar experiències amb diferents etapes del desenvolupament moral segons Piaget-Kholberg

En aquest tema es van canviar l'ordre dels procediments.

-En primer lloc es va veure la pel·lícula "*Anna Frank*".

L'alumne tenia una fitxa per omplir mentre veia la pel·lícula:

Països on succeïa l'acció.
Dades més significatives dels principals esdeveniments.
Religió dels protagonistes.
Etc.

-En segon lloc es proposava escriure un conte sobre l'últim dia d'un noi/noia que viu unes circumstàncies similars a les de la protagonista fins el moment que es enviada a la càmera de gas.

El resultat va ser molt més positiu del que m'havia proposat. Jo no havia volgut entrar a explicar els drets humans, etc. fins a veure com s'anaven desenvolupant les narracions. En els seus contes varen aparèixer la indignació per a ésser condemnat pel sol fet de pertànyer a una raça o religió diferent. Era clar que els alumnes havien superat la primera etapa en el desenvolupament moral, la heteronomia. Molts dels raonaments dels alumnes estaven encara en la segona fase dels desenvolupament moral, la Llei del Talió "ull per ull, dent per dent", però ja era quelcom, no hi havia delinqüència sinó egoisme.. No acceptaven que es castigues a ningú que "**no ha fet res**", per a ells el fet de la raça o religió, evidentment ja no contava, el que contava eren els fets, i el personatge del seu conte, no era culpable de res, tan sols era diferent dels demés i tenia unes creences determinades. Reconeixien que altres persones tenen també els seus interessos. Feia poc que alguns alumnes magrebins havien fet el Ramadan i vaig aprofitar l'ocasió per reflexionar amb ells sobre aquesta circumstància que havia provocar alguns problemes.

A partir d'aquí es va fer un debat en ell que d'una manera no explícita vaig anar introduint el tercer estadi, el de les expectatives personals en els que les raons per actuar bé són la necessitat que te una persona de ser bona per si mateix i els altres. Acceptar que el que està bé es tenir bons motius i relacions mútues basades en la confiança la lleialtat el respecte i la gratitud. Per finalitzar es va proposar d'escriure un conte entre tots en el que la protagonista era ajudada per algú, i aconseguia fugir cap a un país on els jueus eren acollits.

En aquest nou conte es van exercitar totes les particularitats de la tercera etapa moral i es van introduir nous elements d'etapes superiors, la responsabilitat i el compromís, exercides per la persona que ajuda a la protagonista, la cinquena, **tothom te drets**, exercida pel país acollidor i l'última: **tots som iguals**, els principis ètics universals: igualtat i dignitat. **Fer a l'altre el que vull per a mi.**

Finalment els alumnes varen omplir una fitxa amb les actituds que afavoreixen la seguretat, dignitat i llibertat de tot ésser humà i d'aquelles que les posen en perill

4.2. Tutoria 4 ESO

A les hores de tutoria és molt fàcil d'introduir el conte com a eina pedagògica. A tall d'exemple us en parlo d'una que em va donar bons resultats:

-Utilitzar el conte per a integrar una nena marroquí que quasi bé no parla ni català ni castellà.

Era molt seriosa en general, però parlant amb ella, jo li parlava de tant en quan en francès doncs sinó, no hem diu res, vaig veure que tenia molt sentit del humor i que reia de bona gana si hi havia motiu.

Així doncs vaig proposar de fer-la riure en una classe de tutoria. Ella va estar d'acord i els seus companys també.

Vam preparar el conte de *La Rateta que escombrava l'escaleta* i el vam representar.

Un alumne anava explicant el conte i tots els alumnes varen sortir a fer els sorolls dels animals que demanen per casar-se a la rateta (vàrem canviar el conte per tal que poguessin sortir tots els alumnes fent la seva).

ella es moria de riure i els altres alumnes també.

En acabar la representació era evident que va comprendre el significat de la història i aleshores tots van omplir una fitxa explicant el perquè del trist final de la rateta i quines havien estat les seves actituds.

4.3. Valors de la Convivència.

Crèdit variable de segon cicle d'ESO, àrea de socials. Ed. Barcanova.

Esmentaré un dels exercicis que he fet, doncs és una variable on la metodologia del conte es pot aplicar en quasi bé totes les unitats.

Unitat 2

Apartat: Altres pobles altres cultures.

- **Objectius**

- Comprensió dels termes:

.Cultura.

.Etnocentrisme.

.Prejudicis.

.Pluralitat cultural.

.Relativisme cultural.

- **Procediments**

-Audició del CD."El faro de Alejandria" nº1, Estudio Central de Sevilla.

Aquest CD conté, a més d'un recull de contes africans, una introducció també amb l'estructura de conte on s'explica el perquè del nostre oblit cultural del continent africà. Parteix de la hipòtesi segons la qual Alexandre el Gran al no poder conquerir tota Àfrica va prohibir per sempre més que miréssim al Sud i de com Herodot va decidir d'escoltar al riu Nil, qui li va explicar els primers contes del continent.

Els contes africans segueixen **la mateixa estructura que tots els contes del món**: herois, bons, dolents, etc. i exhorten a la necessitat de la confiança en un mateix, l'empatia envers els demés, la confiança en l'altre, etc. per a poder resoldre els conflictes que els herois han de vèncer.

Primer conte: L'origen del far d'Alexandria, *Las lágrimas de Alejandro*.

Desenvolupament de l'acció

- Identificació en el mapa de la ciutat d'Alexandria.
- Informació de la fundació d'aquesta ciutat.
- Breu biografia d'Alexandre el Gran.
- Anàlisi de l'acció d'Alexandre.
- Anàlisi dels motius de les seves accions.
- Conseqüències de les seves accions.
- Accions alternatives.
- Diferents finals per la història del far d'Alexandria.

5. BIBLIOGRAFIA

5.1. Bibliografia bàsica

- BETTELHEIM, BRUNO.** (1999) *Psicoanàlisis de los cuentos de hadas*. Critica. Barcelona.
- BLY, ROBERT.** *Juan Hierro*. Galàxia Gutemberg.
- BUCAI, JORGE.** (2002) *Déjame que te cuente.....*. Integral. Barcelona.
- CAPACCIONE, LUCIA.** (1998). *El diario creativo*. Madrid.
- CSIKSZENTMIHALYI, MICHAEL.** (2000). *Fluir*. Kairos. Barcelona
- CHINEN, ALLAN B.** (1996) *El despertar de la princesa*. Kairos. Barcelona.
- GARDNER, H.** (1995). *Inteligencias múltiples*. Paidós. Barcelona.
- GOLEMAN, D.** (1996). *Inteligencia emocional*. Kairos. Barcelona
- MANNONI, L.; DELUZ, A.; GIBELLO, B.; HÉBRARD, J.** (1994). *La Crisis de la Adolescencia*. Gedisa. Barcelona.
- MASLOW, H. ABRAHAM.** (1999) *La personalidad creadora*. Kairos. Barcelona.
- PISANTY, VALENTINA.** (1995) *Cómo se lee un cuento popular*. Paidós. Barcelona.
- PROPP, VLADIMIR.** (1998) *Morfología del cuento*. Akal. Madrid.
- PROPP, VLADIMIR.** (1998). *Las raíces históricas del cuento*. Fundamentos. Madrid.
- ROTH, GABRIELLE.** *Mapas para el éxtasis*. Urano.
- SAVATER, FERNANDO.** (1997). *El valor de educar*. Ariel. Barcelona.
- SUNYOL, V.** (1992). *Màquines per a escriure*. Eumo. Barcelona.
- VON FRANZ, MARIE-LOUISE.** (1990) *Símbolos de Redención en los cuentos de hadas*. Luciérnaga. Barcelona.

5.2. Bibliografía dels contes citats.

5.2.1. CONTES POPULARS.

LA HUMILDAD DE ISOGAI. Versió de Carlos Reviejo d'un conte popular japonés. Cuentos a la luz de un Candil

EL MÁ PODEROSO DEL MUNDO. Versió de Carlos Reviejo d'un conte popular japonés. Cuentos a la luz de un Candil.

5.2.2.ANDERSEN, H.C.

EL TRAJE NUEVO DEL EMPERADOR. (1967), adaptació de Eugenió Sotillos. Ed.Toray. Barcelona.

EL PATITO FEO. . (1967), adaptació de Eugenió Sotillos. Ed.Toray. Barcelona.

LA REINA DE LAS NIEVES. . (1967), adaptació de Eugenió Sotillos. Ed.Toray.Barcelona.

5.2.3.BUCAY,J. (2002) *Déjame que te cuente.....* Integral.Barcelona.

5.2.4.TOLSTOI, L.

LA NIÑA TOPO. Versió de L. Tolstoi d'un conte popular. *Relatos fantásticos*, varis autors. Santillana, Barcelona, 1970.

5.3. Material de suport.

5.3.1. CONTES D'ÀFRICA. CD."El faro de Alejandria" nº1. Estudio Central de Sevilla.

5.3.2. Crèdit variable de segon cicle d'ESO, àrea de socials. Ed. Barcanova.

6. INFORMACIÓ DEL SEGUIMENT DEL CONTE COM A EINA PEDAGÒGICA .

Com ja sabeu aquest curs ha format part d'un projecte de llicència d'estudis concedida pel Departament d'Ensenyament que encara es troba en fase d'elaboració.

Puntualment informarem als alumnes que ens van deixar el seu email de les novetats que es vagin produint i dels materials que es puguin consultar en relació al conte com a eina pedagògica.

Un dels projectes que estan en fase final d'elaboració és el C.D. *Duniasad*, recull de cinc històries amb material de suport per treballar a l'àula, que forma part de dos crèdits variables per a 2on. i 3r. d'ESO amb el títol: *Un món ple d'històries*.

La fase final del projecte serà la publicació d'una Web <http://www.xtec.es/~mnavar22> amb el títol El conte com a eina pedagògica, que espero visiteu i en la que hi podeu participar si voleu, compartint amb altres companys les vostres experiències amb el conte a l'àula. Tal com ens vareu suggerir ens estem plantejant nous cursos amb el conte com a tema, tot tenint en compte els aspectes millorables d'aquest al que heu assistit i us agraïm la vostra col·laboració per a que cada cop puguem oferir uns cursos millors i que facilitin la vostra tasca com a docents.

Us recordo la meva adreça electrònica per a qualsevol suggeriment o informació que vulgueu fer-me arribar.
mbabiloni@tiscal.es Mª Antònia Navarro.

7. Contes dels alumnes del curs

Aquí trobareu els contes que veu escriure durant el curs i que m'heu donat en suport paper. Voldria poder posar-los també a la memòria que presentaré i que es podrà consultar a Internet, així com a la pàgina web. Fins ara sols una persona m'ha enviat els seus contes via email, la Conxita Gómez, espero que us animeu i aneu enviant-me la resta. En quan els tingui tots us els enviaré.

TACABRA:

En Pepet era un noiet orfe que vivia amb el seu avi. Tots dos pertanyien a l'estirp dels Màgics, però l'avi n'era titular i en Pepet encara no...

Un bon dia l'avi li digué: "Pepet, arriba l'hora que passis la teva iniciació i et graduïs en el primer graó dels Màgics. Per tal d'aconseguir-ho hauràs de viatjar pel món i trobar la famosa muntanya de TACABRA. Si aconsegueixes arribar-hi, ja seràs un iniciat i podràs continuar pujant l'escala que et farà Màgic com jo i tots els nostres avantpassats. Però...ja fas tard! Au! Marxa!"

En Pepet obeí el seu avi, però no sabia com fer-s'ho per cercar TACABRA. Feia anys que esperava el moment d'anar-hi. Sobre aquesta muntanya, havia sentit explicar als altres Màgics grans meravelles. Ells li havien parlat de l'esplendor i bellesa dels seus espadats, de la frondositat dels seus boscos i la puresa de les seves aigües.

Malgrat tot, ningú mai no li havia explicat per on s'hi anava i no tenia ni idea d'on era, no sabia ni tan sols la direcció que havia de prendre." Què he de fer?", es deia. Per no caminar en va, va aturar-se un moment tot seient a l'ombra d'un roure centenari de perímetre inabastable i va començar a rascar-se el cap com si fent fugir la gratera hagués de venir la solució.

Curiosament, així va ser: " Ja ho sé!", cridà. " Ja ho deia el meu pare: fill meu tots els camins duen a Roma!". Per tant, no tenia importància en quina direcció comencés a caminar...Anés per on anés ben segur que arribaria a TACABRA. Per tant, com el sol es ponía va decidir que el seguiria. Caminava tot content, amb el cor ben alegre.

Passaren mesos, passaren anys i en Pepet no parava de caminar. Cada matí començava el seu camí cap a ponent, però enlloc no trobava ningú que li donés raó de TACABRA, ningú no n'havia sentit a parlar mai d'una muntanya amb aquest nom... De fet, cada cop que preguntava la gent li responia coses més estranyes: " Sí, noi, és aquí darrera la casa. Però per què la vols? No la venc pas, jo..." En el darrer poble, un home li havia respost tot cridant: "La teva, passarell!"

Començava a estar cansat i s'adreçava al sol tot dient-li: "Hauria d'haver seguit el vent de l'hivern. He fet mal fet pensant que tu em duries a TACABRA!". El sol continuà fent la seva tasca tot rient-se sota el nas d'aquell marrec que l'esbroncava.

En tot aquest temps, en Pepet no havia menjat res més que fruits dels arbres que trobava i herbes que coneixia. Els Màgics no podien menjar cap altre animal que el que fossin capaços de treure del seu propi barret i en Pepet ni tan sols tenia barret, sempre havia menjat el que sortia dels barrets dels seus pares o bé del seu avi. És per això que va sentir l'olor de xai des de quatre quilòmetres abans de trobar la foguera que havia fet aquell home misteriós. No va dubtar un minut: allò era xai, n'estava convençut malgrat no es veia cap foc enlloc. Va posar-se a córrer, però no podia fer-ho còmodament, perquè sense adonar-se'n, en Pepet havia crescut molt i tot el que duia al damunt se li havia fet petit, l'oprimia. "Si ara em trec aquesta roba que em fa nosa, quan demani un bocí de carn, no me la donaran, perquè aniré nu." Davant aquesta dificultat, en Pepet, continuà corrent malgrat la nosa. Al cap de poc va aturar-se i va cridar: "Prou! M'és igual anar nu! El que sé és que no vull córrer així!" Va despullar-se de cap a peus i va continuar corrent tot seguint aquell aroma suculent. De sobte un gran terrabastall el feu caure a terra. De fet el terra no parava de moure's! S'alçava sobre sí mateix! En Pepet estava mort de por i s'arraulí sobre sí mateix tot cobrint-se el cap amb els braços. Després ja no es sentia res. De cop, però, sentí ocells i un rierol proper que abans no havia percebut. S'atreví a alçar el cap i veié una gran muntanya al seu davant. Havia sortit del no res. En Pepet va fregar-se els ulls i se n'adonà que del cim de la muntanya penjava una gran pancarta que deia: BENVINGUT A TACABRA, PASSARELL! No es creia el que veia: Què havia passat? Ja era a TACABRA? D'on havia sortit la muntanya? Per què? Baixà la mirada i veié la foguera on seia un home misteriós amb un gran barret i el cap cot. El cridà, però no es movia... "Què estrany! Bé, amb tanta cosa estranya tampoc no ve d'aquí..." En Pepet es decidí i li tocà l'esquena. Amb el toc, el barret caigué a terra, l'abric de l'home misteriós es desmanegà i anà a fer companyia al barret i damunt d'ambdós un garrot que els aguantava. " Però què..." No li donà temps d'acabar la frase que sentí una gran rialla " Pocalta! Sapastre! Hauries de veure la cara que fas! Ja, ja! Començava a creure que no te n'adonaries mai de com fer-ho per arribar a TACABRA! Només calia despullar-se! Si no haguessis set tan garrí no hauries necessitat dos anys per arribar-hi! A veure si ara valores una mica més la higiene!

Je, je! Au, vesteix-te i mengem-nos el xai que deus tenir gana amb tantes emocions!" No s'ho podia creure, era el seu avi!.

Conxita Gómez i Subirà

SÓC DEL CINC DEL VINT-I-CINC

Sóc vell, molt vell,...però també sóc jove, molt jove,...

Vaig néixer als principis del temps, tot just quan l'univers ni tant sols duia bolquers i alguns bocins dels estels es refredaven i formaven planetes.

Vaig ser testimoni de com s'anava fent la Creació, de com Déu tenia present el més mínim detall a l'hora de dissenyar i construir tot allò que anava col·locant sobre el mantell dels estels.

Vaig veure i vaig sentir, com en acabar, quan tots els àtoms érem al lloc que ens havia assignat, s'abraçava a tots nosaltres i ens deia: Au! Ara continueu vosaltres que jo us acompanyo i us abraço fins a la fi dels temps...

Fa milers de segles que visc i possiblement continuaré immutable durant milers d'anys. No res no canvia en mi, sinó els meus oficis i la meva companyia.

Alguns de la meva família han format part dels cossos dels reis, d'arbres esvelts i magnífics, de cavalls elegants, d'altres són diamants molt admirats pels homes, o petroli, o qualsevol dels milions de coses que es poden fabricar amb ell,...

A mi em va tocar ser mina de llapis... Sembla que no és gran cosa, però a mi em va fer un salt el cor quan vaig saber que aquesta seria la meva missió. Això volia dir que potser algun gran literat escriuria belles paraules amb mi o, qui sap, potser algun gran dibuixant em faria servir pels seus esbossos,... També era possible que em convertís en gargot d'un nen petit, no era un destí tan fantàstic, però també em feia molta gràcia,...

He de reconèixer que em vaig deprimir una mica quan vaig veure que em comprava un paleta,...I ara,...què serà de mi?!! Malauradament, no podia, de cap manera, evitar el meu destí.

He de reconèixer que aquell senyor paleta era ben simpàtic. Molt sovint mentre treballava em duia penjat de l'orella, xiulava cançons mentre col·locava les totxanes amorosament i tenia cura que per res del món s'esquixés el llapis amb ciment. M'havia acostumat als viatges auriculars i no tenia cap desig que aquell bon home escrivís res que em separés d'ell.

Un bon dia, però, el moment va arribar. Crec que havia pres unes mesures i necessitava fer uns càlculs...El paleta va prendre'm de la orella i es va rascar el cap amb el llapis, es va aturar un moment i va començar a escriure números a la paret de maons que tenia al seu davant,... Aquella era la meva destinació...M'havia convertit en un dels quatre cinc dels quatre vint-i-cinc que hi ha front la paret de l'església, al davant de l'arca amb les restes de les monges.

Al principi estava una mica trist perquè era fora de l'església. Continuava gaudint de la inesborrable abraçada primigènia, però m'hauria agradat molt poder sentir i participar de les lloances que s'hi entonarien, compartir el desig i els precés que sortien dels cors,...

Aquell paleta me l'havia jugada... Després, però, vaig saber que havia tingut sort: els meus familiars que havien anat a parar a l'interior de l'església havien desaparegut canonades avall, després d'haver passat una estona surant en un cubell d'aigua bruta: ara vivien tots al fons del punt d'aigua fent companyia als peixos i les granotes...

Jo en canvi sóc un privilegiat. Com tots els àtoms sóc, excepte en condicions extremes, immutable; però, també com tots ells vibro, giro, cedeixo la meva energia als meus veïns o accepto la que ells em regalen quan, com jo, giren i vibren,...

Sóc tan sensible que tot em pot fer ballar. Cada matí, des de fa vint-i-cinc anys, sento els passos de les monges que, havent pres els llibres van al cor mig adormides. Després sento com, totes juntes canten, llegeixen, reciten, callen, pregunten, ... Cada matí, jo i tots els meus veïns, cantem i dansem amb elles mentre la claror i l'escalfor del dia se'ns va fent a tots presents. Tot el dia estem pendents dels seus tràfecs i som feliços de compartir-los. Les coneixem a totes i sabem, millor que elles mateixes perquè som més sensibles, si estan contentes o tristes, preocupades o tranquil·les, il·lusionades o desencantades, ... Ho sabem tot i ho vivim tot fins el vespre, tot acompanyant-les en el que fan. Llavors, quan la fosca torna, mirem de no moure'ns tant, no fos que ens sentissin i desvetllessim el seu son. Ens posem fermes, vigilem que no els passi res de mal i continuem lloant i sentint l'abraçada del nostre Creador, tot esperant amb il·lusió l'arribada del matí i dels seus nous passos.

Les hem vistes de gairebé tots els colors. Hem vist amb quina il·lusió i reverència celebraven que ja tenien església. Aquell dia hauríem volgut sortir tots de la paret i acompanyar-les físicament, però ens conformàrem tot fent servir les nostres millors harmonies.

Si sóc sincer, això ens passa tot sovint. Potser algun dia, ens saltarem jo i els meus companys totes les lleis de la natura, farem un cop de cap i entrarem amb elles de bon matí. Podríem aprofitar la nit per baixar-nos dissimuladament de la paret, ...

Mentre, tant ells com jo som els àtoms més feliços de l'univers. Estem encantats de no ser diamants, ni tigres, ni selves, ... No canviaríem per res aquests vint-i-cinc anys compartits i viscuts amb tot el nucli.

Conxita Gómez i Subirà

